C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\JRR_Tolkien_-_Silmarillion.pdb

PDB Name: Silmarillion
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 27.2.2003
Modification Date: 27.2.2003
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

J. R. R. Tolkien - Silmarillion

PŘEDMLUVA
Silmarillion, který nyní vychází čtyři roky po autorově smrti, je vyprávění o Starých časech, neboli Prvním věku Světa. V Pánu prstenů se líčily velké události na konci Třetího věku, ale příběhy Silmarillionu jsou legendy pocházející z mnohem vzdálenější minulosti, kdy Morgoth, první Temný pán, sídlil ve Středozemí a Vznešení elfové s ním vedli válku o znovunabytí silmarilů.
Silmarillion však nejen líčí události z dob mnohem ranějších než Pán prstenů; je také ve všech podstatných rysech svého pojetí mnohem ranějším dílem. Existoval vlastně již před půl stoletím, i když se tehdy nejmenoval Silmarillion; a v opotřebovaných zápisnících, jež sahají až k roku 1917, lze dosud číst nejranější, často chvatně tužkou zapsané verze ústředních příběhů mytologie. Nikdy však nebyl uveřejněn (ačkoli určité náznaky jeho obsahu bylo možno načerpat z Pána prstenů), a otec jej za celý svůj dlouhý život nikdy neopustil a nepřestal na něm pracovat ani v posledních letech. Během celé té doby Silmarillion, chápaný jako velká soustava vyprávění, prošel nemnoha radikálními změnami; již dávno se stal ustálenou tradicí a podkladem pozdějších spisu. Ovšem zdaleka to nebyl ustálený text a nezůstal nezměněn ani v jistých základních myšlenkách o povaze světa, který zobrazuje, zatímco tytéž legendy byly časem převyprávěny v delších a kratších podobách a různými styly. Jak roky plynuly, změny a varianty jak v podrobnostech, tak v širších perspektivách začaly být tak složité, tak všeprostupující a tak mnohovrstevné, že se konečná a definitivní verze zdála nedosažitelná. Navíc se staré legendy ("staré" nyní nejen pro svůj původ v dalekém Prvním věku, ale i v kontextu otcova života) staly nositelem a depozitářem jeho nejhlubších úvah. V jeho pozdějších spisech ustupovaly mytologie a poezie jeho

teologickým a filozofickým zájmům: z toho vyplynula nesourodost tónu.
Při otcově úmrtí se stalo mým úkolem, abych se pokusil uvést dílo do zveřejnitelné podoby. Bylo mi jasné, že pokoušet se v jediné knize předložit rozmanitost těch materiálů - ukázat Silmarillion pravdivě jako pokračující a vyvíjející se tvoření, táhnoucí se přes víc než půl století - by ve skutečnosti vedlo jen k zmatku a potlačení toho, co je podstatné. Proto jsem si stanovil úkol vypracovat jediný text, vybrat a uspořádat jej tak, aby podle mé představy vzniklo co nejsouvislejší a vnitřně nejdůslednější vyprávění. Zvláštní těžkosti při této práci způsobily závěrečné kapitoly (od smrti Turína Turambara), jelikož zůstaly mnoho let nezměněny a v některých ohledech byly ve vážném nesouladu s vyspělejšími koncepcemi v jiných částech knihy.
Úplnou důslednost (ať v rámci samotného Silmarillionu, nebo mezi Silmarillionem a jinými publikovanými spisy mého otce) nelze hledat, a bylo by jí možno dosáhnout - pokud vůbec - jedině za vysokou a zbytečnou cenu. Otec pojímal navíc Silmarillion jako kompilaci, shrnující vyprávění, složené dlouho po událostech z velmi rozličných pramenů (básní, letopisů a ústních pověstí), které přežily ve věkovité tradici; a toto pojetí má vlastně obdobu v historii knihy samotné, protože za ní opravdu stojí mnoho ranější prózy a poezie, a je do jisté míry skutečně a ne jen teoreticky shrnutím. Tomu lze připsat různící se tempo vyprávění a množství podrobností v jednotlivých částech, kupříkladu protiklad přesných vzpomínek na místo a motivaci v legendě o Turínu Turambarovi vedle vznešeného a vzdáleného líčení konce Prvního věku, kdy byly rozbořeny Thangorodrim a svržen Morgoth; také některé rozdíly v tónu a popisu, některé nejasnosti a tu a tam jistý nedostatek soudržnosti. Například ve Valaquentě musíme předpokládat, že sice obsahuje mnohé, co pochází z nejranějších dnů Eldar ve Valinoru, ale byla v pozdějších dobách přepracována; tak se vysvětlí její stálé posuny v čase a nazírání, to, že se božské mocnosti v jednu chvíli zdají ve světě přítomné a činné, a vzápětí vzdálené jako zaniklý řád známý jen ze vzpomínek.
Přestože se kniha nutně jmenuje Silmarillion, neobsahuje jen Quentu Silmarillion neboli vlastní Silmarillion, ale i čtyři jiná krátká dílka. Ainulindalë a Valaquenta, které jsou umístěny na začátek, opravdu úzce souvisí se Silmarillionem; ale Akallabéth a O Prstenech moci, které stojí na konci, jsou (to je nutno zdůraznit) úplně samostatné a nezávislé. Jsou zahrnuty podle výslovného záměru mého otce a tím, že tu jsou, je předložena celá historie od Hudby Ainur, jíž svět začal; po odjezd Těch, kteří nesli Prsteny, z přístavů Mi-thlondu na konci Třetího věku.
Počet jmen, která se v knize vyskytují, je velmi velký, a opatřil jsem proto úplný rejstřík, ale počet osob (elfu a lidí), které hrají důležitou roli ve vyprávění o Prvním věku, je mnohem menší a všechna se najdou v genealogických tabulkách. Navíc jsem opatřil tabulku uvádějící dosti složité pojmenování různých elfských národů, poznámku o výslovnosti elfských jmen a seznam některých hlavních složek těchto jmen, a také mapu. Stojí za zmínku, že velké pohoří na východě, Ered Luin neboli Ered Lindon, Modré hory, se objevuje na nejzápadnějším konci mapy v Pánu prstenů. Dále jsem knihu nezatěžoval žádným komentářem ani poznámkami. Existuje ještě bohatství nezveřejněných spisů mého otce o Třech věcích, spisů výpravných, jazykovědných, historických a filozofických, a doufám, že se později ukáže možným něco z nich vydat.
Při obtížném a nejistém úkolu přípravy textu knihy mi velmi pomohl Guy Kay, který se mnou pracoval v letech 1974-1975.
Christopher Tolkien

AINULINDALË - Hudba Ainur

Byl Éru, Jediný, který se v Ardě nazývá Ilúvatar; a nejdříve udělal Ainur, Svaté, kteří byli potomstvem jeho myšlenky, a byli s ním dříve, než bylo vytvořeno cokoli jiného. A mluvil k nim: předkládal jim hudební témata a oni před ním zpívali a on byl rád. Dlouho však zpívali každý sám nebo jen několik spolu, zatímco ostatní naslouchali; každý totiž chápal jen tu část Ilúvatarovy mysli, ze které vzešel, a v porozumění bratrům rostli jen pomalu. Avšak tím, jak naslouchali, docházeli k stále hlubšímu porozumění a přibývalo jednohlasnosti a souzvuku.
A stalo se, že Ilúvatar svolal všechny Ainur a vyjevil jim mocné téma, rozvinul před nimi věci větší a podivuhodnější, než dosud zjevil; a sláva počátku toho tématu a nádhera jeho konce Ainur ohromila, takže se sklonili před Ilúvatarem a mlčeli.

Potom jim Ilúvatar řekl: "Chci, abyste nyní na téma, které jsem vám vyjevil v souzvuku spolu hráli Velkou hudbu. A protože jsem vás zažehl Nehynoucím plamenem, ukážete své síly v tom, jak to téma zkrášlíte: každý svými vlastními myšlenkami a nápady, bude-li chtít. Já však budu sedět a naslouchat a budu rád, že skrze vás procitla v písni velká krása." Pak začaly hlasy Ainur, podobné harfám a loutnám, píšťalám a trubkám, volám a varhanám a podobné nespočetným sborům zpívajícím slovy, ztvárňovat Ilúvatarovo téma ve velkou hudbu; a vzlétl zvuk nekonečných proměnlivých melodií utkaných v souzvuk, který v hloubkách i výškách překračoval hranice slyšitelnosti, a Ilúvatarovy příbytky se naplnily, až přetékaly, a hudba a ozvěna hudby vycházely do Prázdna a ono nebylo prázdné. Už nikdy nehráli Ainur hudbu podobnou této hudbě, ač se říká, že ještě větší budou hrát před Ilúvatarem sbory Ainur a Ilúvatarových dětí, až skončí dny. Pak budou Ilúvatarova témata hrána správně, a jakmile budou pronesena, stanou se Bytím protože tehdy všichni plně porozumí jeho záměru ve svém partu a každý pozná porozumění každého a Ilúvatar dá jejich myšlenkám tajný oheň, protože se mu to bude líbit.
Nyní však Ilúvatar seděl a naslouchal a dlouho se mu to zdálo dobré, protože hudba neměla vady. Ale jak se téma rozvíjelo, vstoupilo Melkorovi do srdce, že do něho vplete látku vlastních představ, která neladila s Ilúvatarovým tématem; snažil se v ní totiž zvětšit moc a slávu partu, který mu byl přidělen. Melkorovi byly mezi Ainur dány největší dary moci a poznání, a měl podíl na všech darech svých bratrů. Často chodíval sám do prázdných prostor hledat Nehynoucí plamen; zahořel totiž touhou uvést v Bytí vlastní věci; zdálo se mu, že Ilúvatar o Prázdnu vůbec neuvažuje, a neměl trpělivost s jeho prázdnotou. Přesto Oheň nenašel, protože ten je u Ilúvatara. O samotě však začal pěstovat vlastní myšlenky, nepodobné myšlenkám jeho bratrů.
Některé z těchto myšlenek nyní vplétal do své hudby a rázem kolem něho vznikl nelad a mnozí, kteří zpívali blízko něho, propadli sklíčenosti, jejich myšlenky se narušily a jejich hudba zakolísala; někteří však začali ladit svou hudbu spíš podle něho než podle myšlenky, kterou měli zprvu. Potom se Melkorův nelad šířil stále dál a melodie, jež bylo předtím slyšet, tonuly v moři bouřlivých zvuků. Ilúvatar však seděl a naslouchal, až se zdálo, že okolo jeho trůnu zuří bouře, jako když temné vody spolu válčí v nekonečně zlobě, která se nechce upokojit.
Tu Ilúvatar vstal a Ainur si všimli, že se usmívá; zvedl levou ruku a uprostřed bouře začalo nové téma, podobné, a přece nepodobné předešlému tématu, a nabíralo sílu a mělo novou krásu. Ale Melkorův nelad se ryčně zvedl a zápolil s ním, a opět tu byla válka zvuků, divočejší než předtím, až byli mnozí Ainur zaraženi, přestali zpívat a Melkor získal nadvládu. Pak Ilúvatar opět vstal a Ainur si všimli, že je jeho tvář přísná; zvedl pravou ruku, a hle: uprostřed zmatku vyrostlo třetí téma, a nepodobalo se ostatním. Zprvu se totiž zdálo tiché a sladké, jen čeření jemných zvuků v křehkých melodiích; nedalo se však potlačit a nabíralo sílu a hloubku. A nakonec se zdálo, že před Ilúvatarovou stolicí současně postupují dvě hudby a jsou v naprostém rozporu. Jedna byla hluboká, širá a krásná, ale pomalá a prostoupená nezměrným žalem, z něhož hlavně pocházela její krása. Druhá nyní dosáhla vlastní jednoty, byla však hlučná a marná a nekonečně se opakovala; bylo v ní málo souzvuku, ale spíš vtíravý jednohlas, jako když mnoho trub ryčí pár tónů. A pokoušela se utopit tu první divokostí svého hlasu, ale zdálo se, že ta přejímá její nejvítězoslavnější tóny a vplétaje do svého slavnostního vzorec.
Uprostřed tohoto sváru, jímž se otřásaly Ilúvatarovy síně a chvění se rozbíhalo do dosud nepohnutých tich, vstal Ilúvatar potřetí a na jeho tvář bylo strašné pohledět. Tu zvedl obě ruce a jediným akordem, hlubším než Propast, vyšším než Obloha, pronikavým jako světlo Ilúvatarova oka, Hudba skončila.
Pak Ilúvatar promluvil a řekl: "Mocní jsou Ainur a nejmocnější mezi nimi je Melkor, ale aby on a všichni Ainur věděli, že jsem Ilúvatar, to vše, co jste zpívali, ukáži, abyste viděli, co jste udělali. A ty, Melkore, uvidíš, že nelze hrát žádné téma, které nemá svůj nejhlubší zdroj ve mně, a že nikdo nemůže změnit hudbu mně navzdory. Neboť ten, kdo se o to pokusí, se prokáže jen jako můj nástroj k vytvoření ještě podivuhodnějších věcí, jaké si sám vůbec nepředstavovala Tu dostali Ainur strach a zatím nechápali slova, která jim byla řečena; Melkor byl zahanben a z toho v něm vznikl tajný hněv. Ilúvatar však povstal v nádheře a vyšel z líbezných končin, které vytvořil pro Ainur, a Ainur ho následovali.
Ale když přišli do Prázdna, Ilúvatar jim řekl: "Hle, vaše Hudba!" a ukázal jim vidinu - dal jim zrak tam, kde byl předtím jen sluch; a spatřili před sebou zviditelněný nový Svět, a ten byl zaokrouhlený v Prázdnu a tkvěl v něm, ale nebyl z něho. A jak se dívali a žasli, tento Svět počal odvíjet svou historii a zdálo se

jim. že žije a roste. A když Ainur nějakou chvíli hleděli a mlčeli, Ilúvatar opět řekl: "Hle, vaše Hudba! To je váš zpěv a každý z vás tady v útvaru který vám předkládám, najde obsaženo vše, co jako by vymyslil nebo doplnil sám. A ty, Melkore, objevíš všechny své tajné myšlenky a postřehneš, že jsou jen částí celku a přispívají k jeho slávě." I mnoho jiného řekl tehdy Ilúvatar Ainur, a protože si pamatují jeho slova a každý zná hudbu, kterou hrál sám, vědí Ainur mnohé, co bylo, je a bude, a jen málo věcí nevidí. Přesto jsou věci, které vidět nemohou ani sami, ani když se spolu radí; nikomu jinému než sobě totiž Ilúvatar nezjevil všechno, co chystá, a v každém věku vyvstávají věci, které jsou nové a nepředvídané, protože nevyplývají z minulosti. A tak, zatímco se před Ainur odehrávalo toto vidění Světa, spatřili, že obsahuje věci, na něž nepomyslili. A s úžasem viděli příchod Ilúvatarových dětí, a bylo pro ně připraveno sídlo; a pochopili, že právě oni, když pracovali na své hudbě, připravovali pilně toto obydlí, přičemž nevěděli, že má jiný účel než svou vlastní krásu. Ilúvatarovy děti byly totiž počaty jen Ilúvatarem a přišly s třetím tématem a nebyly v tématu, které předložil na počátku. Nikdo z Ainur neměl účast na jejich vzniku. Proto když je spatřili, tím víc je milovali jako bytosti jiné než oni sami, cizí a svobodné, v nichž viděli nově zrcadlenou mysl Ilúvatarovu, a ještě trochu víc se poučili o jeho moudrosti, jež by byla jinak i před Ainur skryta.

Ilúvatarovy děti jsou elfové a lidé, Prvorození a Nástupci. A uprostřed celé nádhery Světa, jeho obrovitých síní a prostor a jeho kroužících ohňů, vyvolil Ilúvatar místo, kde by sídlili v Hlubinách času a mezi nespočetnými hvězdami. A toto sídlo se může zdát maličké těm, kdo uvažují jen o majestátu Ainur a ne o jejich strašlivé ostrostí; jako by někdo vzal celou plochu Ardy za základ sloupu a zvedal jej, dokud nebude kužel jeho vrcholku ostřejší než jehla; nebo kdo uvažují jen o nezměrné obrovitosti Světa, který Ainur stále dotvářejí, a ne o drobnohledné přesnosti, s níž tvarují všechno v něm. Ale když Ainur spatřili toto sídlo ve vidění a spatřili v něm vznikat Ilúvatarovy děti, mnozí z nejmocnějších mezi nimi se upnuli celou svou myslí a touhou k onomu místu. A z nich byl nejpřednější Mel-kor, stejně jako byl na počátku největší z Ainur, kteří se podíleli na hudbě. A předstíral, zprvu i sám sobě, že tam touží jít a uspořádat všechno pro dobro Ilúvatarových dětí, ovládnout bouřlivý žár a chlad, který vznikl jeho přičiněním. Spíše však toužil podmanit elfy i lidi své vůli a záviděl jim dary, kterými je slíbil obdařit Ilúvatar, a přál si mít poddané, být nazýván Pánem a vládnout nad vůlí jiných.

Ostatní Ainur však pohlíželi na toto sídlo zasazené do obrovských prostor Světa, jemuž elfové říkají Arda, Země, a jejich srdce se radovalo ze světla a jejich oči vidoucí mnoho barev se plnily potěšením; cítili však velký neklid pro burácení moře. Pozorovali vítr a vzduch a látky, z nichž byla utvořena Arda - železo, kámen, stříbro, zlato a mnohé hmoty, ale ze všech nejvíce chválili vodu. Eldar říkají, že ve vodě dosud žije ozvěna Hudby Ainur více než v jakékoli jiné látce, která je na této zemi, a mnoho Ilúvatarových dětí stále nenasytně naslouchá hlasům Moře, aniž vědí, co vlastně chtějí zaslechnout.

K vodě obrátil myšlenky Ainu, jemuž elfové říkají Ulmo, a ten byl Ilúvatarem nejhlouběji zasvěcen do hudby. O vzduchu a větru však nejvíce hloubal Manwë, který je nejušlechtilejší z Ainur. O tkáni země přemýšlel Aule, jemuž dal Ilúvatar dovednost a poznání sotva menší než Melkorovi; Auléhо potěšením a pýchou je však tvořivý čin a stvořená věc, ne vlastnictví ani nadvláda, proto dává a neskrblí, je bezstarostný a stále přechází k nějaké nové práci.

Ilúvatar promluvil k Ulmovi a řekl: "Nevidíš, jak tady v té malé říši v Hlubinách času vede Melkor válku s tvým územím? Vymyslel si nesmírný, rezavý chlad, a přece nezničil krásu tvých pramenů ani tvých čirých tůní. Hle, sníh a krajkové dílo mrazu! Melkor vymyslel bezuzdný žár a oheň, a nevysušil tvou touhu, ani docela neutlumil hudbu moře. Pohlédni naopak na výšku a slávu oblaků a na proměnlivé mlhy; poslechni si, jak na Zemi padá déšť. A v těchto oblacích jsi přitahován blíž k Manwëmu svému příteli, kterého miluješ." Na to Ulmo odpověděl: "Vpravdě, Voda je nyní krásnější, než si představovalo mé srdce; vždyť mé tajné myšlenky nevytvořily sněhovou vločku, ani celá má hudba neobsahovala padání deště. Vyhledám Manwëho, abychom on i já věčně hráli melodie pro tvé potěšení!" A Manwë a Ulmo byli od počátku spojenci a ve všem nejvěrněji sloužili Ilúvatarovu záměru.

Ale právě když Ulmo mluvila zatímco Ainur hleděli na toto vidění, bylo odňato a ukryto před jejich zrakem, a zdálo se jim, že si v tu chvíli všimli něčeho nového: Tmy, kterou do té doby neznali jinak než v myšlenkách. Zamilovali se však do krásy vidění, zaujal je rozvoj Světa, který tam vznikl a měli ho plnou mysl; historie totiž nebyla úplná a kruhy času nedoběhly, když bylo vidění odňato. A někteří říkají, že

vidění skončilo před naplněním Panství lidí a oslábnutím Prvorozených; proto, třebaže Hudba obsahuje všechno, Valar zrakem neviděli Pozdější věky ani konec Světa.
Pak nastal mezi Ainur neklid, ale Ilúvatar je zavolal a řekl: "Znám touhu vašich myslí, aby to, co jste viděli, opravdu bylo nejen ve vaší myšlence, ale tak, jak jste vy, a přece jinak. Proto říkám: Eá! Ať ty věci jsou! A vyšlu do Prázdna Nehynoucí plamen a ten bude v srdci Světa a Svět bude; a kdo z vás chce, může do něho sestoupit." A náhle viděli Ainur v dálce světlo jako oblak s živým srdcem plamene, a věděli, že to už není jen vidění, ale že Ilúvatar udělal něco nového: Eá, Svět, který jest.
Tak se stalo, že někteří z Ainur dál přebývali s Ilúvatarem za hranicemi Světa, ale jiní, mezi nimi mnozí z největších a nejkrásnějších, se s Ilúvatarem rozloučili a sestoupili do něj. Ale Ilúvatar stanovil tuto podmínku - nebo je to nutnost jejich lásky - že jejich moc bude nadále uzavřena a vázána ve Světě, budou v něm provždy, dokud nebude úplný, takže oni jsou jeho životem a on jejich. Proto se jmenují Valar, Mocnosti Světa.
Když však Valar vstoupili do Eá, byli zprvu ohromení a bezradní, protože to bylo, jako když ještě není učiněno nic z toho, co viděli ve vidění, vše mělo teprve začít, nic nemělo tvar a byla tma. Velká hudba byla totiž jen růstem a rozkvětem myšlenky v Bezčasých síních a Vidění pouhým předobrazem; ale nyní vstoupili Valar na počátek Času a pochopili že Svět byl jen předstíněn a předzpíván a oni jej musí uskutečnit. Tak začaly jejich velké práce v nezměřených a neprozkoumaných pustinách a v nepočítaných a zapomenutých věcích, dokud v Hlubinách času a uprostřed obrovitých síní Eá nenastala hodina a místo, kde bylo utvořeno sídlo Ilúvatarových dětí. Hlavní podíl na této práci měli Manwë, Aule a Ulmo, ale od počátku tam byl i Melkor a pletl se do všeho, co se dělalo, aby to pokud možno zvrátil podle svých tužeb a záměrů, a zažíhal velké ohně. Proto když byla deště země mladá a plná plamene, Melkor po ní zatoužil a řekl ostatním Valar: "To bude mé vlastní království a vyhrazuji si je pro sebe!" Ale Manwë byl v Ilúvatarově mysli Melkorovým bratrem a byl hlavním nástrojem druhého tématu, které Ilúvatar vzbudil proti Mel-korovu neladů; povolal k sobě mnoho větších i menších duchů a ti sestoupili na pole Ardy a pomáhali Manwëmu, aby Melkor navždy nepřekazil dokonání jejich práce a aby země neuvadla dřív, než rozkvete. A Manwë řekl Melkorovi: "Toto království si pro sebe nezabereš. Nemáš na to právo, protože tu mnozí pracovali neméně než ty." A vznikl boj mezi Melkorem a ostatními Valar a Melkor se pro tu dobu vzdálil do jiných končin a dělal si tam, co chtěl; ale touhu po Království Ardy si ze srdce nevykořenil.
Nyní na sebe Valar vzali podobu a barvu, a protože byli do Světa přitaženi láskou k Ilúvatarovým dětem, v něž doufali, přijali takovou podobu, jakou viděli v Ilúvatarově vidění, až na majestát a nádheru. Jejich podoba navíc vyplývá z jejich znalosti viditelného Světa, a ne ze Světa samotného; nepotřebují ji jinak, než jak my používáme oblečení, přičemž můžeme být nazí a naše bytí tím nic neztratí. Proto mohou Valar chodit neoděni, jestliže si to přejí, a ani Eldar je nemohou zřetelně vnímat, přestože jsou přítomni. Ale když se chtějí obléci, někteří Valar na sebe berou mužskou podobu a jiní ženskou; toto rozdílné zaměření totiž měli od počátku a volba je jen ztělesňuje, ale nevytváří, tak jako se muž od zeny pozná podle šatů, ale nestává se jím tak. Ale podoby, do nichž se Velcí oblékají, nejsou vždy podobami králů a královen Ilúvatarových dětí; někdy se totiž mohou odít vlastní myšlenkou, zviditelněnou v podobě hrůzného majestátu.
A Valar k sobě přitáhli mnoho duchů, některé menší, některé téměř tak velké, jako jsou sami, a společně pracovali na uspořádání Země a na zkrocení jejích bouří. Pak viděl Melkor, co bylo vykonáno, a že Valar chodí po Zemi jako viditelné mocnosti, oděné rouchem Světa, krásní a slavní na pohled a blažení, a že se Země stává zahradou pro jejich potěšení, neboť její bouře byly potlačeny. Jeho závist tím den vzrostla; přijal také viditelnou podobu, ale jeho rozpoložení a zášť, která v něm hořela, způsobily, že ta podoba byla temná a strašná. A sestoupil na Ardu s mocí a majestátem větším než kdokoli jiný z Valar, jako hora, která se brodí mořem a hlavu má nad oblaky, je oděna ledem a korunována dýmem a ohněm, a světlo Mel-korových očí bylo jako plamen, který spaluje žárem a probodává smrtícím chladem.
Tak začala první bitva Valar s Melkorem o panství nad Ardou; o těch bouřích vědí elfové málo. Vždyť to, co je tu oznamováno, pochází od samotných Valar, s nimiž Eldalië rozmlouvali v zemi Vali-noru a u nichž se poučovali; ale o válkách před příchodem elfů toho Valar nikdy mnoho nevyprávěli. Přesto se mezi Eldar vypráví, že Valar se vždy navzdory Melkorovi snažili vládnout zemi a připravovat ji na

příchod Prvorozených; budovali pevniny a Melkor je ničil, hloubili údolí a Melkor je zvedal, tesali hory a Melkor je bořil, hloubili moře a Melkor je vyléval; nic nemohlo mít pokoj ani trvale růst, protože sotva začali Valar nějakou práci, Melkor ji jistě rušil nebo kazil. Přesto nebyla jejich lopota docela marná, a třebaže se nikde a v žádném díle jejich vůle a záměr plně neuskutečnily a vše bylo barvou i tvarem jiné, než Valar zprvu zamýšleli, země byla přece pomalu ztvárněna a upevněna. A tak bylo nakonec v Hlubinách času a mezi nespočetnými hvězdami zbudováno sídlo Ilúvatarových dětí.

VALAQUENTA - Zpráva o Malar a Maiar podle eldarského mudrosloví

Na počátku učinil Éru, Jediný, který se v elfském jazyce jmenoval Ilúvatar, ze své myšlenky Ainur a ti před ním provozovali velkou Hudbu. V této Hudbě započal Svět, protože Ilúvatar zviditelnil píseň Ainur a oni ji spatřili jako světlo ve tmě. A mnozí z nich se zamilovali do krásy Světa a do jeho historie, kterou viděli začínat a rozvíjet se jako ve vidění. Proto dal Ilúvatar jejich vidění Bytí, umístil je do Prázdna a vyslal Tajný oheň, aby hořel v srdci Světa, a ten byl nazván Eá.

Pak ti Ainur, kteří po tom toužili, vstali a na počátku Času vešli do Světa, a jejich úkolem bylo jej uskutečnit, svou prací naplnit viděni, které spatřili. Dlouho se lopotili v končinách Eá, jež svou obrovitostí přesahují mysl elfu i lidí, až byla v ustanovený čas vytvořena Arda, Království Země. Pak na sebe vzali odění Země, sestoupili na ni a bydleli tam.

O Valar Velkým mezi těmito duchy říkají elfové Valar, Mocnosti Ardy, a lidé je často nazývali bohy. Pánů Valar je sedm a Valier, valar-ských královen, je také sedm. Takto se jmenovali v elfském jazyce, jímž se mluvilo ve Valinoru, přestože v jazyce elfu ve Středozemí se jmenují jinak, a mezi lidmi mají mnoho jmen. Jména Pánů v náležitém pořádku jsou Manwë, Ulmo, Aule, Oromë, Mandos, Lórien a Tulkas, a jména královen jsou Varda, Yavanna, Nienna, Este, Vairë, Vána a Nessa. Melkor se již mezi Valar nepočítá a jeho jméno se na zemi nevy slovuje.

Manwë a Melkor byli v Ilúvatarově mysli bratři. Nejmocnější z Ainur, kteří přišli do Světa, byl na počátku Melkor, ale Manwë je Ilúvatarovi nejdražší a nejjasněji chápe jeho záměry. Byl určen, aby se v plnosti času stal prvním ze všech králů: pánem říše Ardy a vládcem všech, kdo na ní bydlí. Na Ardě jsou jeho potěšením vítr a oblaka a všechny vzdušné kraje od výšin do hlubin, od lemu Závoje Ardy po vánek v trávě. Má přízvisko Súlimo, Pán dechu Ardy. Miluje všechny rychlé ptáky se silnými křídly a oni přilétají a odlétají na jeho rozkaz.

S Manwëm bydlí Varda, Paní hvězd, jež zná všechny končiny Eá. Její krása je příliš veliká na to, aby byla sdělena slovy lidí nebo elfu; v její tváři totiž stále žije Ilúvatarovo světlo. Světlo je její moc a její radost. Přišla z hlubin Eá na pomoc Manwëmu; znala totiž Mel-kora ještě před provozováním Hudby, odmítla ho, a on ji nenáviděl a bál se jí víc než všech ostatních, které učinil Ilúvatar. Manwë a Varda se málokdy rozcházejí a zůstávají ve Valinoru. Jejich síně jsou nad věčným sněhem na Oiolossë, nejvyšší věži Taniquetilu, nejvyšší ze všech hor na Zemi. Když tam Manwë vystoupí na svůj trůn a rozhlédne se, má-li po boku Vardu, vidí dál než všechny jiné oči, mlhou a tmou a přes nekonečné míle moří. A když je s ní Manwë, slyší Varda jasněji než všechny jiné uši zvuk hlasů, jež volají od západu na východ, z kopců a z údolí a z temných míst, jež Melkor udělal na Zemi. Ze všech Velkých, kteří bydlí v tomto světě, chovají elfové v největší úctě a lásce Vardu. Říkají jí Elbereth, vzývají její jméno ve stínech Středozemě a vyvyšují je v písni, když vycházejí hvězdy.

Ulmo je Pánem vod. Je sám. Nikde nebydlí dlouho, ale pohybuje se po libosti všemi hlubokými vodami okolo země a pod zemí. Mocí je druhý po Manwëm, a než byl postaven Valinor, žil s ním v nejužším přátelství, ale od té doby zřídka přicházel do rady Valar, ledaže se probíraly velké věci. Choval totiž v mysli celou Ardu a není mu třeba místa odpočinku. Nerad také chodí po zemi a málokdy se obléká tělem po způsobu svých druhů. Kdykoli ho Eruovy děti viděly, naplnilo je to velkým děsem; příchod Krále moří byl totiž strašný jako přílivová vlna, jež rázuje k souši v tmavé přilbě s pěnovým chocholem a v brnění z mihotavého stříbra, mizícího v zelených stínech. Manwëho trubky jsou hlasité, ale Ulmův hlas je hluboký jako hlubiny oceánů, jež viděl jen on.

Přesto miluje Ulmo elfy i lidi a nikdy je neopustil, ani když na nich spočíval hněv Valar. Časem přichází neviděn k pobřežím Středozemě nebo proniká hluboko do nitra souše mořskými zálivy a tam hraje na své veliké rohy Ulumúri, jež jsou vyrobeny z bílých lastur; a ti, k nimž ta hudba dolehne, ji v srdci slyší už

navždy a nikdy již je neopustí touha po moři. Ale Ulmo s obyvateli Středozemě ponejvíce mluví hlasy, které jsou slyšet jen jako hudba vody. Vždyť pod jeho vládou jsou všechna moře, jezera, řeky, prameny a studánky, takže elfové říkají, že Ulmův duch koluje ve všech žilách světa. Tak docházejí Ulmovi i do hlubin zprávy o všech potřebách a strastech Ar-dy, které by jinak byly Manwěmu utajeny.
Aule má o trochu menší moc než Ulmo. Panuje nade všemi látkami, z nichž se skládá Arda. Na počátku hodně spolupracoval s Manwěm a Ulmem, a jeho dílem je utváření všech zemí. Je kovář a mistr všech řemesel a těší ho zručná práce, i kdyby to byla maličkost, stejně jako někdejší mohutné budování. Jeho jsou drahokamy, které leží hluboko v zemi, a zlato, které je líbezné v ruce, stejně jako hradby hor a nádrže moří. Noldor se naučili nejvíc od něho a on byl vždy jejich přítelem. Melkor na něho žárlil, protože Aule mu byl nejpodobnější myšlením a schopnostmi, a dlouho byl mezi nimi boj, v němž Melkor stále kazil nebo ničil Aulého díla a Aule se unavoval opravami Melkorových rozvratů a nepořádků. Oba také toužili vyrábět své vlastní věci, na něž nikdo jiný nepřipadl, a těšila je chvála jejich dovednosti. Aule však zůstal Eruovi věrný a vše, co udělal, podřizoval jeho vůli; nezáviděl jiným jejich díla, ale hledal a dával rady, kdežto Melkor utrácel svého ducha v závisti a nenávisti, až nakonec nedovedl dělat nic než pokřivené obrazy myšlenek jiných, a ničil všechna jejich díla, jak jen mohl.
Aulého manželkou je Yavanna, Dárkyně plodů. Miluje všechno, co roste na zemi, a pamatuje si všechny ty nespočetné podoby od stromů podobných věžím v dávných lesích po mech na kamenech nebo skryté tvorečky v humusu. Těší se největší úctě mezi královnami Valar hned po Vardě. V ženské podobě je urostlá a chodí v zeleném, někdy však na sebe bere jinou podobu. Někteří ji viděli stát jako strom pod nebesy, korunovaný sluncem; ze všech jeho větví se lila na holou zem zlatá rosa a země se zelenala obilím; ale kořeny stromu byly v Ulmových vodách a v jeho listí mluvil Manwěho vítr. V eldarském jazyce má přízvisko Kementári, Královna Země.
Fëanturi, páni duchů, jsou bratři a nejčastěji se jim říká Mandos a Lórien. Správně jsou to však jména jejich sídel a doopravdy se jmenují Námo a Irmo.
Starší z nich, Námo, bydlí v Mandosu, který je západně od Vali-noru. Je strážcem Domů mrtvých a povolává duchy zabitých. Nic nezapomíná a ví všechno co bude, kromě toho, co ještě patří do Ilúvatarovy svobody. Je Hlasatelem soudu Valar, ale své soudní výroky pronáší jen na Manwěho pokyn. Jeho manželkou je Tkadlena Vairë, která ze všeho, co bylo v hase, tká příběhové sítě a obléká jimi síně Mandosu, jež se stále rozšiřují, jak plynou věky.
Mladší Irmo je pánem snů a vidění. Jeho zahrady v zemi Valar jsou v Lórienu a je to nejkrásnější ze všech míst na světě, osídlené mnoha duchy. Jeho chotí je mírná Este, léčitelka ran a únavy. Roucho má šedé a jejím darem je odpočinek. Ve dne nevychází, ale spí na ostrově v jezeře Lórellin, stíněném stromy. Z Irmových a Estěi-ných fontán čerpají osvěžení všichni, kdo bydlí ve Valinoru; do Lórienu často přicházejí sami Valar a hledají tam odpočinek a úlevu od břemene Ardy.
Mocnější než Este je Nienna, sestra Fëanturi; bydlí sama. Zná zármutek a truchlí pro každou ránu, kterou utrpěla Arda Melkorovým kazisvětstvím. Tak velký byl její žal, zatímco se Hudba rozvíjela, že se jej í píseň dávno před koncem změnila v žalozpěv a naříkání bylo vetkáno do nápěvů Světa dříve, než začal. Nepláče však nad sebou, a ti, kdo jí naslouchají, se učí soucitu a vytrvalosti v naději. Její síně jsou západně od Západu, na hranicích světa, a ona málokdy přichází do města Valimaru, kde vládne radost. Raději chodí do síní Mandosu, které jsou blízko jejích, a všichni, kteří v Mandosu čekají, k ní volají, protože přináší duchu sílu a obrací zármutek v moudrost. Okna jejího domu hledí ven z hradeb světa.
Největší v síle a činech mužné zdatnosti je Tulkas, který má přízvisko Astaldo, Udatný. Přišel na Ardu poslední, aby pomohl Valar v prvních bitvách s Melkorem. Libuje si v zápase a v měření sil; nejezdí na koni, protože je schopen předběhnout všechno, co má nohy, a je neúnavný. Vlasy a vousy má zlaté a tělo zardělé; jeho zbraní jsou ruce. Příliš nedbá o minulost ani o budoucnost a jako rádce není k ničemu, ale je vytrvalým přítelem. Jeho ženou je Oroměho sestra Nessa, a také je ohebná a lehkonohá. Miluje jeleny a ti za ní chodí, kdykoli se prochází divočinou, ale ona je dokáže předběhnout, rychlá jako šíp s větrem ve vlasech. Libuje si v tanci a tančí ve Valimaru na paloucích nevadnoucí zeleně.
Oromë je mocný pán. Má-li méně síly než Tulkas, je v hněvu strašnější, kdežto Tulkas se stále směje, při hře i ve válce, a v bitvách před zrodem elfu se smál i Melkorovi do obličeje. Oromë miloval širé kraje Středozemě - opouštěl je nerad a přišel do Valinoru poslední. Kdysi často přejížděl přes hory zpátky na

východ a vracel se se svým průvodem do kopců a plání. Je lovcem netvorů a šelem, libuje si v koních a psech a miluje všechny stromy; proto mu říkají Aldaron, a Sindar zase Tauron, Pán lesů. Jeho kůň se jmenuje Nahar, na slunci je bílý a v noci stříbřitě září. Valaróma je jméno jeho velikého rohu, jehož zvuk je jako východ slunce v šarlatu nebo šíp blesku roztínající oblaka. Zvučel nade všemi rohy jeho průvodu v lesích, jež Yavanna vypěstovala ve Valinoru. Tam totiž Oromě cvičil svůj lid a svá zvířata k pronásledování Melkorových zlých stvůr. Oroměho manželkou je Vána Věčně mladá; je mladší sestrou Yavan-ny. Všechny květiny pučí, když jde kolem, rozkvétají, když na ně pohlédne, a když přichází, zpívají všichni ptáci.

To jsou jména Valar a Valier a v krátkostí jsou tu vylíčeny jejich podoby tak, jak je viděli Eldar v Amanu. Ale třebaže byly podoby, v nichž se zjevovali Ilúvatarovým dětem, krásné a vznešené, byly jen závojem jejich krásy a moci. A jestliže je tu řečeno jen málo ze všeho, co kdysi věděli Eldar, je to jako nic ve srovnání s jejich skutečným bytím, jež se táhne zpět do končin a věků daleko přesahujících naše myšlení. Hlavní moc a vážnost mělo mezi nimi devět, ale jeden je odstraněn z jejich počtu a zůstává osm - Aratar, Vznešení Ardy: Manwë a Varda, Ulmo, Yavanna a Aule, Mandos, Nienna a Oromë. Přestože Manwë je jejich král a je pro ně zástupcem Eruovým, v majestátu jsou si rovni, a nesrovnatelně předčí všechny jiné, ať z Valar nebo z Maiar nebo z jakéhokoli jiného řádu, který Ilúvatar poslal do Eá.

O Maiar S Valar přišli jiní duchové, jejichž bytí také začalo dříve než Svět, téhož řádu jako Valar, ale nižšího stupně. To jsou Maiar, lid Valar, jejich služebníci a pomocníci. Elfové neznají jejich počet a málo jich má jména v kterémkoli jazyce Ilúvatarových dětí; v Amanu je to sice jinak, ale ve Středozemí se Maiar zřídka objevovali v podobě viditelné elfům a lidem.

Hlavní z valinorských Maiar, jejichž jména se připomínají v historii Starých časů, jsou Ilmarë, služebnice Vardy, a Eónwë, Man-wëho praporečník a hlasatel, jehož sílu ve zbrani nikdo v Ardě nepřekoná. Ale ze všech Maiar jsou Ilúvatarovým dětem nejlépe známi Ossë a Uinen.

Ossë je Ulmův vazal a je pánem moří, která omývají břehy Středozemě. Nechodí do hlubin, ale miluje pobřeží a ostrovy a raduje se z Manwëho větrů; libuje si totiž v bouřích a směje se uprostřed burácení vln. Jeho manželkou je Uinen, Paní moří, jejíž vlasy se rozprostírají ve všech vodách pod oblohou. Miluje všechny tvory, kteří žijí ve slaných vodách, a všechno bylí, které tam roste; k ní volají námořníci, protože umí uklidnit vlny, zkrotit Ossého divokost. Núme-norejci dlouho žili pod její ochranou a ctili ji stejně jako Valar.

Melkor moře nenáviděl, protože šije nemohl podmanit. Říká se, že se při budování Ardy pokusil zlákat Ossého na svou stranu a slíbil mu celou Ulmovu říši a moc, bude-li mu sloužit. Proto kdysi nastalo v moři veliké vření, jež ničilo země. Ale Uinen na Aulëho prosbu Ossého zkrotila a přivedla ho k Ulmovi; bylo mu odpuštěno a vrátil se ke své službě, jíž zůstává věrný. Většinou; záliba v násilí ho totiž nikdy zcela neopustila a někdy svévolně zuří bez příkazu svého pána Ulma. Proto ho ti, kdo bydlí u moře nebo se po něm plaví, sice milují, ale nedůvěřují mu.

Melian se jmenovala Maia, která sloužila jak Vaně, tak Este; předtím, než přišla do Středozemě, bydlela dlouho v Lórienu a pečovala o stromy, jež kvetou v Irmových zahradách. Kudy šla, zpívali kolem ní slavíci.

Nejmoudřejší z Maiar byl Olórin. I on bydlel v Lórienu, ale cesta ho často vedla do domu Niennina, a od ní se naučil soucitu a trpělivosti.

O Melian se mnoho vypráví v Quentě Silmarillion. O Olórinovi však ten příběh nemluví; třebaže miloval elfy, chodil mezi nimi neviděn nebo v podobě jednoho z nich a oni nevěděli, odkud pocházejí krásná vidění nebo moudré popudy, které jim vkládal do srdce. V pozdějších dnech byl přítelem všech Ilúvatarových dětí a soucítil s jejich žaly; a ti, kteří mu naslouchali, procitali ze zoufalství a odkládali temné představy.

O nepřátelích Poslední ze všech stojí jméno Melkora, Toho, který povstává v moci. Ale to jméno pozbyl, a Noldor, kteří nejvíc z elfu trpěli jeho zášti, je nevyslovují a nazývají ho Morgoth, Temný nepřítel Světa. Dostal od Ilúvatara velkou moc a byl Manwëho sourozencem. Měl podíl na darech a poznání všech ostatních Valar, ale používal je ke zlým záměrům a vyplýtval svou sílu v násilí a tyranii. Prahl totiž po Ardě a po všem, co je na ní, toužil po Manwëho kralování a po nadvládě nad říšemi sobě rovných. Z nádhery klesl přes opovážlivost k pohrdání vším kromě sebe sama, stal se duchem zmarňujícím a

nelítostným. Pochopení proměnil v lstivost tím, že vše, co chtěl použít, převracel podle své vůle, až se stal nestoudným lhářem. Začal touhou po Světle, ale když je nemohl vlastnit jen on sám, sestoupil ohněm a zlobou do velikého požáru, dolů do Tmy. A tmu také nejvíce používal ve svých zlých dílech na Ardě a pro všechno živé z ní učinil postrach.
Přesto byla síla jeho povstání tak veliká, že v zapomenutých věcích zápasil s Manwěm a se všemi Valar a dlouhé roky panoval na Ardě nad většinou pevnin.
Nebyl však sám. Mnozí z Maiar byli totiž ve dnech jeho velikostí přilákáni jeho nádherou a zůstali mu věrní i v zatmění; jiné pak strhl do svých služeb lhaním a zrádnými dary. Strašliví mezi těmito duchy byli Valaraukar, ohnivé metly, kteří se ve Středozemí nazývali balrogové, démoni děsu.
Mezi jeho služebníky, kteří mají jména, byl největším duch, jehož Eldar nazývali Sauron nebo Gorthaur Krutý. Na počátku patřil k Aulého Maiar a zůstal mocný v poznání onoho lidu. Ve všech činech Melkora Morgotha na Ardě, v jeho obrovských dílech i v jeho vychytralých klamech, měl Sauron díl a byl jen o to méně zlý než jeho pán, že dlouho sloužil jinému a ne sobě. Ale v pozdějších letech povstal jako Morgothův stín a přízrak jeho zášti a ubíral se za ním touž zhoubnou stezkou do Prázdna.
ZDE KONČÍ VALAQUENTA

QUENTA SILMARILLION - Historie silmarilů
KAPITOLA l O POČÁTKU DNŮ
Mezi moudrými se vypráví, že První válka začala dřív, než byla Arda plně dotvořena a ještě než cokoli na zemi rostlo nebo po ní chodilo, a Melkor měl dlouho navrch. Uprostřed války však přišel Valar na pomoc duch velmi silný a odolný, protože v dalekém nebi zaslechl, že se v Malém království vede bitva, a Arda se naplnila zvukem jeho smíchu. Tak přišel Tulkas Silný, jehož hněv se žene jako vichr a rozhání před sebou mraky a tmu; a Melkor prchl před jeho hněvem a smíchem, opustil Ardu, a dlouho byl mír. Tulkas zůstal a stal se jedním z Valar Království Ardy; ale Melkor dumal ve vnější temnotě a od té doby Tulkase nenáviděl.
V tom čase vnesli Valar pořádek do moří, zemí a hor a Yavanna konečně zasela semena, jež dávno připravila. A protože ohně byly podmaněny nebo pohřbeny pod prahorami, bylo třeba světla. Proto Aule na Yavanninu snažnou prosbu vyrobil dvě veliké lampy k osvětlení Středozemě, kterou vybudoval uprostřed obkružujících moří. Varda pak lampy naplnila, Manwě je posvětil a Valar je zavěsili na vysoké sloupy, daleko vyšší než všechny hory pozdějších dnů. Jednu lampu vyzvedli poblíž severu Středozemě a dostala jméno Illuin, druhá byla vyzdvižena na jihu a jmenovala se Ormal; a světlo Valarských lamp se rozlévalo po Zemi, takže vše bylo osvětleno jako v neměnném dnu.
Tu začala semena, která Yavanna zasela, rychle rašit a pučet a vzniklo množství velkých i malých rostoucích věcí - mechů, trav, velkých kapradin a stromů, jejichž vrcholky byly korunovány oblaky jako živé hory, ale jejichž nohy byly zahaleny v zeleném soumraku. A, objevila se zvířata a usídlila se na travnatých pláních, v řekách a jezerech, nebo chodila lesním stínem. Nerozkvetl ještě žádný květ a žádný pták nezazpíval, protože tyto věci ještě čekaly na svůj čas v Yavanniných prsou; ale bylo tu bohatství jejích představ, a nikde hojněji než ve středu země, kde se stýkalo a mísilo světlo obou Lamp. A tam, na ostrově Almarenu na Velkém jezeře, bylo první sídlo Valar, když bylo všechno mladé a novorozená tráva byla ještě divem v očích tvůrců. A dlouho byli spokojeni.
Stalo se, že zatímco Valar odpočívali od svého díla a pozorovali růst a rozvoj toho, co vymyslili a započali, uspořádal Manwě velkou hostinu a Valar a všechen jejich zástup přišli na jeho pozvání. Aule a Tulkas však byli unavení; Aulého zručnost a Tulkasova síla totiž bez ustání sloužily všem za dnů jejich prací. A Melkor věděl o všem, co se vykonalo, protože již tehdy měl mezi Maiar tajné přátele a zvědy, které obrátil na svou stranu, a daleko ve tmě byl naplněn nenávistí a žárlil na díla sobě rovných, které si chtěl podmanit. Proto k sobě shromáždil duchy ze všech síní Eá, které zkazil, aby mu sloužili, a cítil se silný. Viděl svůj čas, přiblížil se opět k Ardě, shlédl na ni a krása Země a jejího Jara ho tím více naplnila nenávistí.
Nyní byli Valar shromážděni na Almarenu, nebáli se ničeho zlého a pro světlo Illuinu nepostřehli stín na severu, který zdaleka vrhal Melkor; stal se totiž temným jako Noc Prázdna. A zpívá se, že na hostině Jara Ardy se Tulkas oženil s Oroměho sestrou Nessou a ona tančila před Valar na zelené trávě

Almarenu.
Pak Tulkas usnul, unavený a spokojený, a Melkor usoudil, že přišla jeho hodina. Překročil tedy se svým zástupem Hradby Noci, přišel na daleký sever Středozemě, a Valar o něm nevěděli.
Tu začal Melkor hloubit a stavět obrovskou pevnost hluboko pod Zemí, pod temnými horami, kde byly paprsky Illuinu studené a mdlé. Ta tvrz se jmenovala Utumno. A třebaže o ní Valar ještě nevěděli, rozlévalo se odtamtud Melkorovo zlo a jeho spalující nenávist, a Jaro Ardy bylo pokaženo. Zeleň chřadla a hnila, řeky se dusily bylím a slizem, vznikaly bažiny, kyselé a jedovaté, semeniště much; lesy temněly, stávaly se nebezpečnými a budily strach; ze zvířat se stali netvoři z rohoviny a slonoviny a barvili zem krví. To již Valar věděli, že Melkor opět pracuje, a hledali jeho skrýš. Ale Melkor důvěřoval v sílu Utumna a udatnost svých sluhů, a tak náhle vyšel do boje a zasadil první ránu, než byli Valar připraveni; napadl světla Illuin a Ormal, zbořil jejich sloupy a rozbil lampy. Při pádu mohutných sloupů se hroutily země a moře se vzdouvala, a když se vysypaly lampy, po zemi se rozlil ničivý plamen. Tehdy byl pokažen tvar Ardy i souměrnost jejích vod a zemí, takže prvotní plány Valar nebyly už nikdy obnoveny.
Ve zmatku a ve tmě Melkor unikl, třebaže na něho padl strach; nad řevem moří totiž slyšel Manwěho hlas jako silný vítr a země se třásla pod Tulkasovýma nohama. Dostal se však do Utumna dřív, než ho Tulkas dostihl, a ukryl se tam. A Valar ho v tom čase nemohli přemoci, protože větší část síly potřebovali na to, aby uklidnili bouře na Zemi, aby zachránili před zkázou, co se dá. A potom se báli Zemi znovu rozervat, dokud nebudou vědět, kde sídlí Ilúvatarovy děti, které měly teprve přijít v čase, jenž byl před Valar skryt.
Tak skončilo Jaro Ardy. Sídlo Valar na Almarenu bylo zcela zničeno a oni neměli kde bydlet na tváři Země. Proto ze Středozemě odešli a vydali se do země Amanu, nejzápadnější ze všech zemí na hranicích světa; její západní břehy totiž hleděly do Vnějšího moře, kterému elfové říkají Ekkaia a jež obkružuje Království Ardy. Jak široké je to moře, neví nikdo kromě Valar, a za ním jsou Hradby Noci. Ale východní břehy Amanu byly nejzazším koncem Belegaeru, Velkého západního moře, a protože se Melkor vrátil do Středozemě a Valar ho ještě nemohli překonat, opevnili své sídlo a vyzdvihli nad mořské pobřeží Pelóri, Amanské hory, nejvyšší na Zemi. A nade všemi horami Pelóri čněla výšina, na jejímž vrcholku si postavil trůn Manwě. Elfové té svaté hoře říkají Taniquetil a Oiolossë, Věčná běl, a Elerrína, Korunovaná hvězdami, a má ještě mnoho jmen, ale Sindar o ní ve svém pozdějším jazyce mluvili jako o Amon Uilosu. Ze svých síní na Taniquetilu viděli Manwě a Varda přes celou Zemi až na nejvzdálenější Východ.
Za hradbami Pelóri zbudovali Valar svou říši v kraji, který se jmenuje Valinor; tam měli domy, zahrady a věže. V té střežené zemi shromáždili Valar velkou zásobu světla a všechno nejkrásnější, co bylo zachráněno ze zkázy, a vytvořili mnoho ještě krásnějších věcí a Valinor se stal ještě líbeznějším než Středozem na Jaře Ardy. Byl požehnaný, protože tam bydleli Nesmrtelní, a nic tam nevadlo ani neusychalo, ani tam nebyla žádná poskvrna na květu či listu, žádná zkaženost ani nemoc v ničem, co žilo; i kámen a voda byly totiž posvátné.
Když byl Valinor hotov a byla zbudována sídla Valar, postavili uprostřed pláně za horami své město, Valmar s mnoha zvony. Před jeho západní branou byl zelený pahorek Ezellohar, který se jmenuje také Corollairë; Yavanna jej posvětila a dlouho tam seděla na zelené trávě a zpívala mocnou píseň, v níž byly vyjádřeny všechny její myšlenky o tom, co roste na Zemi. Nienna však přemýšlela mlčky a zalévala pahorek slzami. V tom čase se Valar shromáždili, aby slyšeli Yavanninu píseň, a mlčky seděli na svých poradních trůnech v Má-hanaxaru, Soudném kruhu blízko zlatých bran Valmaru. Yavanna Kementári před nimi zpívala a oni přihlíželi.
A zatímco přihlíželi, z pahorku vyrazily dva štíhlé proutky. V tu hodinu bylo po celém světě ticho a neozýval se jiný zvuk než Ya-vannin zpěv. Při její písni semenáčky rostly, až byly krásné a vysoké, a rozkvetly; a tak ve světě procitly dva valinorské stromy. Jsou nejproslulejší ze všeho, co Yavanna vytvořila, a kolem jejich osudu jsou utkány všechny příběhy Starých časů.
Jeden měl tmavozelené listy, které byly zespodu jako zářící stříbro, a ze všech jeho nespočetných květů stále padala rosa stříbrného světla a země pod ním byla grošovaná stíny jeho třepetavých listů. Druhý měl listy svěže zelené jako právě rašící buk; měly okraje ze třpytivého zlata. Na jeho větvích visely hrozny květů jako žluté plamínky, každý v podobě žhoucího rohu, z něhož prýštil na zem zlatý déšť; a z náruče

toho stromu se linulo teplo a veliké světlo. Ten první se ve Valinoru jmenoval Telperion a Silpion a Ninquelótě a ještě všelijak jinak; ten druhý byl Laurelin a Malinalda a Culúrien a v písni měl ještě mnoho jmen.
Zář každého stromu v sedmi hodinách dorůstala plnosti a opět pohasínala a každý se zase probouzel k životu hodinu předtím, než druhý přestal svítit. Tak nastávala ve Valinoru každý den dvakrát mírná hodina měkčího světla, kdy byly oba stromy tlumené a jejich zlaté a stříbrné paprsky se mísily. Telperion byl starší z obou stromů a první dorostl a rozkvetl; tu první hodinu, v níž zazářil, bílý záblesk stříbrného svítání, nezahrnuli Valar do počtu hodin, ale pojmenovali ji Hodinou otvírání a od ní počítali věky svého panování ve Valinoru. Proto čas, kdy kvetl Telperion, končil v šestou hodinu Prvního dne i všech radostných dnů potom až do Zatmění Valinoru, a ve dvanáctou hodinu dokvétal Laurelin. Každý den Valar v Amanu tedy trval dvanáct hodin a končil druhým míšením světel, kdy slábl Laurelin a sílil Telperion. Světlo, které se rozlévalo ze stromů, však vydrželo dlouho, než je odnesl vánek nebo než vsáklo do země, a Varda střádala rosu Telperionu a déšť, který padal z Laurelinu, ve velkých kádích podobných svítícím jezerům, jež byly pro celou zemi Valar jako studnice vody a světla. Tak začaly Dny blaženosti Valinoru, a tak také začalo Počítání času.
Jak se však věky blížily k hodině stanovené Ilúvatarem pro příchod Prvorozených, Středozem odpočívala v příšeří pod hvězdami, jež Varda vytvořila v zapomenutých věcích, kdy pracovala v Eá. A ve tmě bydlel Melkor a stále ještě často obcházel v mnoha mocných a strašných podobách, vládl chladem a ohněm od vrcholků hor po hlubinné pece, jež jsou pod nimi; a vše, co bylo tehdy kruté či násilné či smrtonosné, se připisuje k tíži jemu.
Valar zřídka vycházeli z krásy a blaženosti Valinoru přes hory do Středozemě, ale věnovali svou péči a lásku zemi za hradbou Peló-ri. Uprostřed Blažené říše byly síně Aulého, kde dlouho pracoval. Měl totiž hlavní podíl na vytváření všeho v té zemi a otevřeně i skrytě tam vyrobil mnoho krásných a pohledných věcí. Od něho pochází nauky a poznání o Zemi a o všem, co obsahuje: jak učenost těch, kteří netvoří, ale usilují jen o poznání toho, co je, tak učenost všech řemeslníků: tkalce, toho, kdo pracuje s dřevem, kdo s kovem, i oráče a zemědělce, přestože tito a všichni, kdo mají co dělat s tím, co roste a nese ovoce, musejí vzhlížet i k Aulého manželce Yavanně Kemen-tári. Aule je nazýván Přítelem Noldor, protože v pozdějších dnech se od něho mnoho naučili, jsou nejzručnější z elfů a po svém, podle darů, které jim dal Ilúvatar, přidali mnoho k jeho učení: těšily je jazyky a písma, výšivky, kresby a řezby: Noldor také první vyráběli šperky, a nejkrásnější ze všech šperků byly silmarily a ty jsou ztraceny.
Avšak Manwë Súlimo, nejvyšší a nejsvětější z Valar, seděl na hranicích Amanu a v mysli neopouštěl Vnější země. Jeho majestátní trůn stál totiž na špici Taniquetilu, nejvyšší hory světa, jež čněla na okraji moře. Z jeho síní ustavičně vylétali duchové v podobě jestřábů a orlů a zase se tam vraceli, a jejich oči viděly do hlubin moří a pronikaly do skrytých jeskyní pod světem. Tak mu přinášeli zprávy téměř o všem, co se dělo v Ardě; některé věci však byly skryty před Manwëho očima a před očima jeho služebníků, protože tam, kde seděl Melkor ve svém zamyšlení, ležely neproniknutelné stíny.
Manwë vůbec nemyslí na vlastní čest a není žárlivý na svou moc, ale všemu vládne k pokoji. Nejvíce ze všech elfu miloval Vany ar a ti od něho obdrželi zpěvy a poezii, protože poezie je Manwëho potěšením a jeho hudbou je píseň slov. Roucho má modré a modrý je oheň jeho očí, a jeho žezlo je safírové; udělali mu je Noldor; byl ustanoven Ilúvatarovým místodržitelem, Králem světa Valar, elfu i lidí, hlavním ochráncem proti Melkorovu zlu. S Manwëm přebývala Varda, ta nejkrásnější, která se v sindarském jazyce nazývá Elbereth, královna Valar, tvůrkyně hvězd; a s nimi byl velký zástup blažených duchů.
Ulmo však byl sám a nebydlel ve Valinoru ani tam nepřicházel, pokud nebylo třeba velké rady; od počátku Ardy bydlel ve Vnějším oceáně a bydlí tam stále. Odtamtud řídí proudění všech vod, příliv a odliv běh každé řeky a doplňování pramenů, odpařování veškeré rosy a deště v každé zemi pod oblohou. V hlubinách přemýšlí o veliké a strašné hudbě a ozvěna té hudby probíhá všemi žilami světa v žalu i v radosti; je-li totiž pramen, který tryská k slunci, radostný, jeho zřídlo je ve studnicích nezměrného žalu u základů Země. Teleri se od Ulma mnohému naučili, a proto má jejich hudba smutek i kouzlo. Do Ardy s ním přišel S almar, který vyrobil Ulmovy rohy, na něž nemůže zapomenout nikdo, kdo je jednou slyšel; také Ossë a Uinen, jimž dal Ulmo vládu nad vlnami a pohyby Vnitřních moří, a mnoho jiných duchů. Bylo to tedy Ulmovou mocí, že i pod Melkorovou temnotou život dál koloval mnoha tajnými

žilami a země nezemřela, a Ulmův sluch byl vždy otevřený všem, kteří se v té tmě ztratili nebo zbloudili daleko od světla Valar. Ulmo také nikdy neopustil Středozem, a přes všechnu zkázu a změny, které ji od té doby postihly, na ni nepřestal myslet a nepřestane až do konce dnů.
V tom temném čase nechtěla Vnější země úplně opustit ani Ya-vanna; je jí totiž drahé všechno, co roste, a truchlila pro díla, která započala ve Středozemí, ale Melkor je zmařil. Opouštěla Aulého dům a kvetoucí louky Valinoru a přicházela někdy uzdravovat rány způsobené Melkorem. Když se vracela, stále pobízela Valar k válce s jeho zlou říší, kterou jistě musí svést před příchodem Prvorozených. I Oromě, krotitel zvěře, občas vyjížděl do tmy neosvětlených lesů, přijížděl jako mocný lovec s kopím a lukem, pronásledoval na smrt netvory a zlé stvůry Melkorova království a jeho bílý kůň Nahar svítil ve stínech jako stříbro. Tehdy se spící země chvěla pod údery jeho zlatých kopyt a v příšeří světa troubil Oromě na pláních Ardy na svůj veliký roh Valaróma; hory zvučely ozvěnou, stíny zla prchaly a sám Melkor v Utumnu se třásl v tušení hněvu, který přijde. Ale když Oromě přejel, Melkorovi sluhové se opět shromažďovali a všechny země se naplňovaly stíny a klamem.
Nyní je řečeno všechno o způsobu Země a jejích vládců na počátku dnů a předtím, než se stal svět takovým, jaký jej poznaly Ilúva-tarovy děti. Elfové a lidé jsou totiž Ilúvatarovy děti; a protože Ainur plně nerozuměli tématu, jímž Děti vstoupily do Hudby, nikdo z nich se neodvážil nic přidat k jejich utváření. Proto jsou Valar vůči těmto rodům spíš jako starší a jako náčelníci než jako páni; a pokud se Ainur při jednání s elfy a lidmi pokoušeli nutit je násilím, když se nedali vést, málokdy se to obrátilo k dobrému, třebaže měli ty nejlepší úmysly. Ainur vlastně jednali většinou s elfy, protože těm dal Ilúva-tar přirozenost podobnější Ainur, ovšem menší moc i vzrůst, kdežto lidem dal zvláštní dary.
Říká se totiž, že po odchodu Valar bylo ticho a Ilúvatar seděl po celý věk sám v zamyšlení. Pak promluvil a řekl: "Hle, miluji Zemi, která bude příbytkem pro Quendi a Atani! Ale Quendi budou nejsličnější ze všech pozemských tvorů, budou mít nejvíc krásy a vymyslí a zplodí jí více než všechny mé Děti, a dojdou v tomto světě větší blaženosti. Ale Atani ode mne dostanou nový dar." Proto určil, aby srdce lidí směřovalo za hranice světa a nenalézalo v něm klid; ale měli mít schopnost utvářet svůj život mezi silami a náhodami světa přes hranice Hudby Ainur, která je pro všechno ostatní jako osud; a jejich působením bude všechno dokončeno tvarem i skutkem a svět se vyplní až do posledního a nejmenšího. Ilúvatar však věděl, že lidé, postavení do víru mocností světa, často zbloudí a nebudou užívat svých darů harmonicky, a řekl: "I oni časem shledají, že všechno, co dělají, se nakonec obrací jen k slávě mého díla." Přesto elfové věří, že lidé často působí zármutek Man-wěmu, který nejvíce zná Ilúvatarovu mysl; elfům totiž připadá, že lidé ze všech Ainur nejvíc připomínají Melkora, ačkoli ten se jich vždy bál a nenáviděl je, i ty, kteří mu sloužili.
K tomuto daru svobody patří, že lidské děti přebývají ve světě živi jen krátce, nejsou k němu vázáni a brzy odcházejí. Kam, elfové nevědí. Ale elfové zůstávají až do konce dnů a jejich láska k Zemi a k celému světu je tedy jednodušší a pronikavější, a dlouzícími se roky stále truchlivější. Elfové totiž neumírají, dokud nezemře svět, jestliže nejsou zabiti nebo se neutrápí (a oběma těmto zdánlivým smrtím podléhají), ani věk jim neubírá sílu, ledaže někoho znaví deset tisíc století; a když zemřou, jsou vzati do síní Mandosu ve Vali-noru, odkud se mohou časem vrátit. Ale lidští synové umírají doopravdy a opouštějí svět, proto jsou nazváni Hosty nebo Cizinci. Jejich osudem je smrt, Ilúvatarův dar, který jim v únavě Času budou závidět i mocnosti. Melkor však na ni vrhl stín a zaměnil ji s tmou, vytvořil z dobra zlo, z naděje strach. Přesto Valar kdysi oznámili elfům ve Valinoru, že se lidé připojí k Druhé hudbě Ainur, avšak co zamýšlí Ilúvatar s elfy po konci Světa, to nezjevil a Melkor to neodhalil.

KAPITOLA 2 O AULĚM A YAVANNĚ

Vypráví se, že trpaslíky na počátku vyrobil Aule v temnotě Středozemě; Aule totiž tak toužil po příchodu Dětí, aby měl žáky, které by mohl učit své moudrostí a řemeslům, že se mu nechtělo čekat na splnění Ilúvatarových plánů. Aule udělal trpaslíky takové, jací jsou dosud, protože podoba Dětí, které měly přijít, byla v jeho mysli nejasná, a protože nad Zemí se stále prostírala Melkorova moc, takže si přál, aby byli silní a nepoddajní. Ale v obavě, že by ho ostatní Va-lar mohli pro jeho dílo kárat, pracoval tajně; nejprve udělal Sedm otců trpaslíků v jedné síni pod horami ve Středozemí.
Ilúvatar ovšem věděl, co se stalo, a v hodinu, kdy Aule dílo dokončil, zaradoval se a začal učit trpaslíky jazyku, který pro ně vymyslel, Ilúvatar k němu promluvil; Aule jeho hlas slyšel a mlčel. A Ilúvatarův hlas

mu řekl: "Proč jsi to udělal? Proč se pokoušíš o něco, o čem víš, že to přesahuje tvou sílu a pravomoc? Vždyť máš ode mne darem jen své vlastní bytí a nic víc, a proto mohou stvoření tvé ruky a mysli žít jen tím bytím, budou se pohybovat, jen když na to budeš myslit, a když budou tvé myšlenky jinde, zůstanou stát. Po tom jsi toužil?" Na to Aule odpověděl: "Netoužil jsem po takovém panování. Toužil jsem po jiných bytostech, než jsem já, abych je miloval a učil je, aby i ony mohly vnímat krásu Eá, které jsi dal vzniknout. Zdálo se mi totiž, že je na Ardě veliký prostor pro mnoho tvorů, kteří by se z ní mohli radovat, a přesto je z větší části ještě prázdná a němá. A ve své netrpělivosti jsem upadl do pošetilosti. Jenže tvoření mám v srdci od toho, jak jsi mě stvořil ty, a nerozumné dítě, které si hraje na otcovy činy, to může dělat bez posměšného záměru, prostě protože je synem svého otce. Ale co mám dělat teď, aby ses na mě nerozhněval navždy? Jako dítě otci ti ty věci nabízím, dílo rukou, které jsi vytvořil sám. Udělej s nimi, co chceš. Neměl bych však raději dílo své opovážlivosti zničit?" Pak zvedl Aule velké kladivo, aby trpaslíky pobil, a plakal. Ale Ilúvatar měl s Aulěm a s jeho touhou soucit pro jeho pokoru; trpaslíci před kladivem couvali, báli se, skláněli hlavu a prosili o smilování. A Ilúvatarův hlas řekl Aulěmu: "Přijal jsem tvou nabídku, jakmile byla učiněna. Nevidíš, že ty věci teď mají vlastní život a mluví vlastním hlasem? Jinak by neuhýbali před tvou ranou ani před příkazem tvé vůle!" Pak Aule zahodil kladivo a byl rád, děkoval Ilúvatarovi a řekl: "Kéž Éru požehná mému dílu a opraví je!" Ilúvatar však promluvil znovu a řekl: "Tak, jako jsem dal bytí myšlenkám Ainur na počátku Světa, vzal jsem nyní tvou touhu a dal jsem jí v něm místo, ale v ničem jiném tvůj rukopis neopravím, a jak jsi je udělal, takoví budou. Jedno však nestrpím: aby předešli Prvorozené z mého plánu, a aby byla netrpělivost odměněna. Budou teď spát ve tmě pod kamenem a nevyjdou, dokud se na Zemi neprobudí Prvorození, a do té doby budeš čekat ty i oni, i kdyby se to zdálo dlouhé. Ale až přijde čas, vzbudím je a budou jako tvé děti; a často vznikne svár mezi tvými a mými, dětmi, které jsem přijal, a dětmi, které jsem si sám vyvolil." Aule tedy vzal Sedm otců trpaslíků a uložil je k odpočinku na různých místech, vrátil se do Valinoru a čekal, zatímco se roky dloužily. Protože trpaslíci měli přijít za dnů Melkorovy moci, udělal je Aule silné, aby vydrželi. Proto jsou tvrdí jako kámen, zarytí, stálí v přátelství i nepřátelství a snášejí námahu, hlad a tělesná zranění otu-žileji než všechny ostatní mluvící národy; a žijí dlouho, mnohem déle než lidé, ale ne věčně. Mezi elfy ve Středozemí se soudívalo, že trpaslíci se po smrti vracejí do hlíny a kamene, z nichž byli uděláni, ale jejich vlastní víra je jiná. Tvrdí totiž, že tvůrce Aule, kterému říkají Mahal, se o ně stará a shromažďuje je do Mandosu, do zvláštních síní, a kdysi prý sdělil jejich Otcům, že je Ilúvatar posvětí a dá jim nakonec místo mezi Dětmi. Pak budou mít za úkol sloužit Aulěmu a pomáhat mu při obnově Ardy po Poslední bitvě. Říkají také, že se Sedm otců trpaslíků vrací, aby opět žili mezi svými příbuznými a opět nosili svá pradávná jména; v pozdějších věcích nejvíce proslul Durin, otec rodu nejpřátelštějšího elfům, jenž sídlil v Khazad-Dúm.

Když Aule pracoval na trpaslících, tajil to před ostatními Valar; nakonec však otevřel svou mysl Yavanně a pověděl jí o všem, co se stalo. Tu mu Yavanna řekla: "Eru je milosrdný. Vidím, že se tvé srdce raduje, a právem; vždyť jsi dostal nejen odpuštění, ale dar. Ale protože jsi svou myšlenku přede mnou tajil, dokud jsi ji neuskutečnil, tvé děti budou mít pramálo lásky k věcem, které miluji já. Budou milovat především věci, které udělají vlastníma rukama, jako jejich otec. Budou dolovat v zemi a nebudou si všímat toho, co na zemi roste a žije. Mnohý strom pocítí zuby jejich nelítostného železa." Aule však odpověděl: "To bude platit i o Ilúvatarových dětech. Budou přece jíst a budou stavět. A třebaže mají věci z tvé říše cenu samy v sobě a měly by cenu, i kdyby neměly přijít žádné Děti, Éru dá vládu jim a oni budou používat všechno, co na Ardě najdou, třebaže podle Eruova záměru ne bez úcty a ne bez vděčnosti." "Pokud jim Melkor nezatemní srdce," řekla Yavanna. A neupokojila se, ale v srdci se trápila a bála se, co se může dít ve Středozemí v příštích dnech. Proto vstoupila před Manwěho, neprozradila Aulěho radu, ale řekla: "Králi Ardy, je pravda to, co mi řekl Aule, že Děti, až přijdou, dostanou vládu nad vším, na čem jsem se lopotila, a budou s tím nakládat, jak budou chtít?" "Je to pravda," řekl Manwě. "Proč se však ptáš? Vždyť ty nepotřebuješ, aby tě učil Aulě." Pak Yavanna mlčela a hleděla do svých myšlenek. A odpověděla: "Protože mám v srdci úzkost, když myslím na budoucí dny. Všechna má díla jsou mi drahá. Nestačí, že jich tolik zmařil Melkor? Nebude nic, co jsem vymyslila, svobodné od nadvlády jiných?" "Kdyby bylo po tvém, co by sis vyhradila?" řekl Manwě. "Co je ti z celé tvé říše nejdražší?" "Všechno má svou cenu," řekla Yavanna, "a každá věc přispívá k ceně jiných. Ale kelvar

dovedou utíkat nebo se bránit, kdežto ol-var, které rostou, nemohou. A mezi nimi jsou mi drahé stromy. Dlouho rostou, rychle se dají skácet, a pokud se nevykupují ovocem na větvích, málo se truchlí nad jejich odchodem. Tak to vidím v mysli. Kéž by mohly stromy mluvit za všechno, co má kořeny, a trestat ty, kteří jim křivdí!" "To je zvláštní myšlenka," řekl Manwë.
"Ale v Písni byla," řekla Yavanna. "Vždyť zatímco jsi byl v nebesích a budoval s Ulmem oblaka a vyléval deště, já jsem zvedala větve velkých stromů, aby je přijaly, a některé ve větru a dešti zpívaly Ilúvatarovi. " Pak seděl Manwë mlčky a myšlenka, kterou mu Yavanna vložila do srdce, rostla a rozvíjela se; a Ilúvatar ji spatřil. Tu se Manwëmu zdálo, že Píseň kolem něho opět zaznívá, a nyní si všímal mnohého, co sice předtím slyšel, ale nevšiml si toho. A nakonec se obnovilo Vidění, ale nyní nebylo vzdálené, protože on sám byl uvnitř něj, a přece viděl, že všechno je podpíráno Ilúvatarovou rukou; ruka sáhla dovnitř a vyšlo z ní mnoho divů, jež mu byly do té doby skryty v srdcích Ainur.
Tu se Manwë probral, sestoupil k Yavanně na Ezellohar a usedl k ní pod Dva stromy. A Manwë řekl: "Kementári, Éru promluvil a řekl: „Domnívá se snad někdo z Valar, že jsem neslyšel celou Píseň do nejslabšího zvuku nejslabšího hlasu? Hle! Až procitnou děti, procitne i Yavannina myšlenka, povolá zdáli duchy a ti vyjdou mezi kelvar a olvar, někteří se tam usídlí, budou ctěni a jejich spravedlivý hněv bude obáván. Načas: dokud budou u moci Prvorození a dokud budou Druhorození mladí." Nevzpomínáš si však nyní, Kementári, že tvá myšlenka nezpívala vždy sama? Nesetkala se snad tvá a moje myšlenka, takže jsme se spolu rozletěli jako velcí ptáci, kteří se vznášejí nad oblaky? I to se stane dík Ilúvatarovi a než procitnou Děti, vyletí na křídlech podobných větru orli Pánu Západu." Pak se Yavanna zaradovala, vstala, rozpřáhla ruce k nebesům a řekla: "Vysoko vyrostou stromy Kementári, aby tam mohli sídlit Králové orli!" Ale i Manwë vstal a zdálo se, že se tyčí do takové výše, že jeho hlas doléhal k Yavanně jako ze stezek větru.
"Ne," řekl, "jen Aulëho stromy budou dost vysoké. Orli budou sídlit na horách a uslyší hlasy těch, kteří k nám volají. V lesích však budou chodit Pastýři stromů." Tu se Manwë a Yavanna na chvíli rozloučili a Yavanna se vrátila k Aulëmu. Byl v kovárně a naléval roztavený kov do formy.
"Eru je štědrý," řekla. "Ať si teď dají tvé děti pozor! V lesích totiž bude obcházet síla, jejíž hněv vzbudí jen na vlastní nebezpečí." "Přesto budou potřebovat dřevo," řekl Aule a koval dál.

KAPITOLA 3 O PŘÍCHODU ELFŮ A MELKOROVĚ ZAJETÍ

Po dlouhé věky žili Valar blaženě ve světle Stromů za Aman-skými horami, ale v celé Středozemi bylo příšeří pod hvězdami. Když svítily Lampy, začal tam růst, který se nyní zastavil, protože všude byla opět tma. Nejstarší živé věci však již vznikly: v mořích velké chaluhy a na zemi stín velkých stromů, v údolích pahorků oděných nocí staří a silní temní tvorové. Do oněch zemí a lesů přicházeli Valar zřídka - kromě Yavanny a Oroměho. Yavanna se tam procházela ve stínech a truchlila, protože se zastavil slibný růst Jara Ardy. A uspala mnohé, co na Jaře vzešlo, aby to nestárlo, ale čekalo na čas probuzení, který ještě přijde.
Na severu však budoval svou sílu Melkor a nespal, ale bděl a pracoval; zlí tvorové, které zkazil, chodili po světě a temné dřímající lesy obývaly nestvůry a děsivé přízraky. A v Utumnu k sobě shromáždil své démony, duchy, kteří k němu přilnuli v prvních dnech jeho skvělosti a stah se mu nejpodobnějšími ve zkaženosti: srdce měli ohnivá, ale oděni byli tmou, šla před nimi hrůza a měli plamenné biče. V pozdějších dnech se jim ve Středozemi říkalo balrogové. V tom temném čase vypěstoval Melkor mnoho jiných zrůd rozličných tvarů a druhů, které dlouho soužily svět, a jeho říše se rozprostírala stále jižněji po Středozemi. Melkor také postavil pevnost a zbrojnici nedaleko severozápadního břehu moře, aby vzdorovala možnému útoku z Amanu. Té pevnosti velel Melkorův pobočník Sauron a jmenovala se Angband.
Stalo se, že Valar svolali radu, neboť je znepokojily zprávy, které přinesli Yavanna a Oromë z Vnějších zemí. Yavanna promluvila před Valar a řekla: "Vy mocní ardští, Ilúvatarovo vidění bylo krátké a bylo rychle odňato, takže snad nemůžeme uhodnout stanovenou hodinu v rozmezí několika dnů. Jedním si však buďte jisti: hodina se blíží a v tomto věku se zjeví naše naděje a Děti procitnou. Máme tedy nechat jejich sídelní země zpustlé a plné zla? Mají chodit ve tmě, zatímco my máme světlo? Mají nazývat pánem Melkora, zatímco Manwë sedí na Taniquetilu?" A Tulkas vykřikl: "To ne! Pusťme se rychle do války! Neodpočívali jsme příliš dlouho po boji a není už naše síla obnovena? Bude s námi věčně soupeřit jeden jediný?" Na Manwëho pokyn však promluvil Mandos a řekl: "V tomto věku opravdu přijdou Ilúvatarovy

děti, ale ještě nepřicházejí. Navíc je souzeno, že Prvorození přijdou za tmy a nejdříve pohlédnou na hvězdy. Velké světlo bude k jejich úpadku. V nouzi budou vždycky vzývat Vardu." Nato Varda odešla z rady vyhlédla z výšiny Taniquetilu a spatřila tmu Středozemě pod nesčíselnými hvězdami, nezřetelnými a dalekými. Pak započala veliké dílo, největší ze všech děl Valar od příchodu do Ardy. Vzala stříbrnou rosu z kádí Telperionu a udělala z ní nové a jasnější hvězdy, než přijdou Prvorození; proto ta, jejíž jméno bylo od hlubin času a prací v Eá Tintallë, Rozsvětitelka, byla potom elfy nazvána Elentári, Královna hvězd. Tehdy vytvořila Carnil a Lui-nil, Nénar a Lumbar, Alcarinquë a Elemmírë, a mnoho jiných prastarých hvězd shromáždila a sestavila ve znamení na nebesích Ardy: Wilwarin, Telumendil, Soronúmë, Anarrímu a Menelmacara s jeho svítícím opaskem, který předpovídá Poslední bitvu, jež bude na konci dnů. A vysoko na severu zavěsila jako výzvu Melkorovi korunu sedmi mocných hvězd, Valacircu, Srp Valar a znamení soudu.

Vypráví se, že právě když Varda dokončila svou práci (a byla dlouhá), když poprvé vykročil na oblohu Menelmacar a modrý oheň Helluinu zakmital v mlhách nad okrajem světa, v tu hodinu procitly Děti země, Ilúvatarovi Prvorození. U hvězdného jezera Cuiviénenu, Vody probuzení, vstali z Ilúvatarova spánku, a když bydleli ještě mlčky u Cuiviénenu, jejich oči nejdříve ze všeho spatřily nebeské hvězdy. Proto vždy milovali hvězdný svit a ctili Vardu Elentári nade všechny Valar.

V proměnách světa byly tvary země i moří rozbity a předělány; řeky si nezachovaly svůj směr a hory nezůstaly nepohnuté a ke Cuiviénenu není návratu. Mezi elfy se však říká, že ležel daleko na východě Středozemě, směrem na sever, a že to byla zátoka vnitrozemského moře Helcaru; a to moře stálo tam, kde bývaly kořeny Illuinu, než jej Melkor vyvrátil. Teklo tam mnoho vod z vysočiny na východě a první zvuk který elfové slyšeli, byl zvuk tekoucí vody a zvuk vody padající přes kamení.

Dlouho bydleli ve svém prvním domově u vody pod hvězdami, s úžasem chodili po Zemi a začali vytvářet řeč a pojmenovávat všechno, čeho si všimli. Sami sobě říkali Quendi, totiž ti, kteří mluví hlasem, protože zatím se nesetkali s žádným jiným živým tvorem, který by mluvil nebo zpíval.

Jednou Oromë náhodou vyjel lovit na východ. U břehů Helcaru zahnul na sever a projel pod stíny Orocarni, Východních hor. Tu náhle Nahar silně zaržál a stanul. Oromë se podivil a seděl mlčky a zdálo se mu, že v tichu země slyší z dálky zpívat mnoho hlasů.

Tak tedy Valar nakonec jako náhodou našli ty, které tak dlouho očekávali. A při pohledu na elfy byl Oromë jat údivem, jako by to byly bytosti náhle, úžasně a nepředvídaně vzniklé; tak to totiž bude u Valar vždy. Třebaže snad všechny věci byly předem promyšleny v hudbě nebo předem z dálky ukázány ve vidění vně Světa, pro ty, kdo skutečně vstoupí do Eá, bude každá věc překvapením jako něco nového a nepředvídaného.

Zpočátku byly Ilúvatarovy Starší děti silnější a větší než později, ale sličnější nebyly, protože krása Quendi ve dnech jejich mládí sice přesahovala všechnu jinou krásu, jíž dal Ilúvatar vzniknout, ale nezanikla, žije na Západě a obohatila se žalem a moudrostí. A Oromë si Quendi zamiloval a pojmenoval je v jejich vlastním jazyce Eldar, hvězdný lid; potom však to jméno nosili jen ti, kteří ho následovali cestou na Západ.

Mnozí Quendi se však jeho příchodu zděsili, a to bylo Melkoro-vo dílo. Moudří totiž ze znalosti minulého vysoudili, že stále bdělý Melkor si první povšiml, že se Quendi probudili, a poslal stíny a zlé duchy, aby je špehovali a přepadali. Tak se stalo, že několik let před příchodem Oromëho stačilo, aby se někdo z elfů zatoulal buď sám, nebo v malé skupince, a často zmizeli a nikdy se nevrátili. Quendi říkali, zeje chytil Lovec, a báli se. A vskutku, nejstarší elfské písně, jejichž ozvěnu si dosud pamatují na Západe, vyprávějí o stínových přízracích, které chodily po kopcích nad Cuiviénenem nebo náhle přelétaly přes hvězdy, a o temném Jezdci na divokém koni, který pronásledoval ty, kdo se zatoulali, aby je lapil a pozřel. Vždyť Mel-kor velmi nenáviděl Oromëho jízdu a bál se jí, a tak buď vysílal své temné sluhy opravdu jako jezdce, nebo šířil lživé zvěsti, aby se Quendi Oroměmu vyhnuli, jestliže ho někdy potkají.

A tak když Nahar zaržál a Oromë mezi ně skutečně přišel, někteří Quendi se skryli, někteří uprchlí a ztratili se. Ale ti, kteří měli odvahu a zůstali, brzy postřehli, že Velký jezdec není žádný přízrak ze tmy; ve tváři měl totiž světlo Amanu a všichni nejušlechtilejší elfové k němu byli přitahováni.

Ale o těch nešťastnících, které polapil Melkor, se ví pramálo jistého. Kdo ze živých totiž sestoupil do jam Utumna nebo prozkoumal temnotu Melkorových rad? Přesto moudří z Eresseï věří, že všichni

Quendi, kteří padli Melkorovi do rukou, než bylo Utumno rozbořeno, tam byli uvězněni a pomalým uměním krutosti byli zkaženi a zotročeni, a tak vypěstoval Melkor ohavné plemeno skřetů ze závisti k elfům a jim na posměch. Později se stali jejich nejkrutějšími nepřáteli. Skřeti totiž měli život a množili se po způsobu Ilúvatarových dětí, a Melkor od své vzpoury v Ainulindalë před Počátkem nemohl vytvořit nic, co by mělo vlastní život nebo zdání života: tak praví moudří. A skřeti v hloubi svých temných srdcí nenáviděli Pána, kterému sloužili ze strachu a který byl původcem jejich bídy. Toto byl možná Melkorův nejpodlejší čin a nejodpornější Ilúvatarovi.
Oromë se nějaký čas zdržel mezi Quendi a pak rychle odjel přes zemi a moře do Valinoru a přinesl novinu do Valmaru; a mluvil o stínech, které znepokojují Cuiviénen. Tu se Valar zaradovali, a přece byli uprostřed své radosti na pochybách a dlouho se dohadovali, jak si nejlépe poradit, aby ochránili Quendi před Melkorovým stínem. Oromë se však ihned vrátil do Středozemě a přebýval s elfy.
Manwë dlouho zamyšleně seděl na Taniquetilu a hledal Ilúvata-rovu radu. Pak sestoupil do Valmaru a svolal Valar do Soudného kruhu. Přišel tam i Ulmo z Vnějšího moře.
Pak řekl Manwë Valar: "Toto je Ilúvatarova rada v mém srdci: že bychom se měli opět za každou cenu ujmout vlády nad Ardou a osvobodit Quendi z Melkorova stínu." Tulkas se zaradoval, ale Aule byl zarmoucen předtuchou škod, které musí světu vzejít z toho sváru. Valar se však připravili a vyšli i Amanu s válečnou silou, odhodláni napadnout Melkorovy pevnosti a skoncovat s nimi. Melkor nikdy nezapomněl, že tato válka byla svedena pro elfy a ti že byli příčinou jeho pádu. Ovšem na těch činech neměli žádný podíl a málo vědí o jízdě moci Západu proti Severu na počátku svých dnů.
Melkor vyšel vstříc útoku Valar na severozápadě Středozemě a celý ten kraj byl těžce poškozen. Ale první vítězství vojsk Západu bylo rychlé a Melkorovi sluhové před nimi prchali do Utumna. Pak Valar přelétli Středozemí a postavili stráž u Cuiviénenu; poté Quendi nevěděli nic o velké Bitvě Mocností, jen to, že se země třásla a sténala pod nimi, vody se hnuly a na severu byla světla a mohutné ohně. Dlouhé a bolestné bylo obléhání Utumna a před jeho branami bylo svedeno mnoho bitev, o nichž elfové vědí jen z pověstí. Tehdy se změnil tvar Středozemě a Velké moře, které ji dělilo od Amanu, se rozšířilo a prohloubilo; vrhlo se na pobřeží a utvořilo na jihu hluboký záliv. Vzniklo i mnoho menších zátok mezi Velkým zálivem a Hel-caraxë daleko na severu, kde se Středozem a Aman k sobě přibližují. Hlavní z nich byla Balarská zátoka a do ní se vlévala mohutná řeka Sirion z nově vyzdvižené vysočiny na severu: z Dorthonionu a hor okolo Hithlumu. Všechny země dalekého severu byly v oněch dnech zpustošeny, protože tam bylo velice hluboko vybudováno Utumno a jeho jámy byly plné ohňů a velkých zástupů Melkorových sluhů.
Nakonec však byly brány Utumna proraženy a ze síní servána střecha a Melkor utekl do nejhlubší jámy. Pak vystoupil Tulkas jako bojovník za Valar, zápasil s ním a porazil ho na hlavu. A Melkor byl spoután řetězem Angainorem, který vyrobil Aule, byl odveden do zajetí, a svět měl na dlouhý věk mír.
Valar však neobjevili všechny silné kobky a jeskyně lstivě ukryté daleko pod pevnostmi Angbandem a Utumnem. Zůstalo tam ještě mnoho zlých bytostí a jiné se rozptýlily, uprchlý do tmy a toulaly se pustinami světa, než nastane opět hodina zla; a Saurona nenašli.
Ale když Bitva skončila a ze zkázy Severu se vznesla veliká mračna a skryla hvězdy, Valar odvlekli Melkora zpět do Valinoru se spoutanýma rukama i nohama a se zavázanýma očima. Byl přiveden do Soudného kruhu. Tam ležel na tváři u Manwëho nohou a prosil za odpuštění, ale jeho prosba nebyla vyslyšena, a byl uvržen do vězení v Mandosově pevnosti, odkud nemůže uniknout nikdo, ani Vala, ani elf, ani smrtelný člověk. Veliké a silné jsou ty síně a byly postaveny západně od země Aman. Tam bylo Melkorovi souzeno zůstat po tři věky než bude jeho případ znovu souzen nebo než bude opět prosit za odpuštění.
Potom se Valar opět shromáždili k poradě a rozešli se v názorech. Někteří, z nichž byl nejpřednější Ulmo, soudili, že by měli být Quendi ponecháni, ať si chodí po Středozemí, jak je jim libo, a ať svými dary dovednosti uspořádají všechny země a zahodí jejich rány. Většina však se o Quendi bála v nebezpečném světě uprostřed klamů hvězdného šera; navíc si zamilovali krásu elffi a toužili po jejich společnosti. Proto nakonec Valar pozvali Quendi do Valinoru, aby se navždy shromáždili u kolen Mocností ve světle Stromů, a Mandos přerušil mlčení slovy: "Tak je souzeno." Z tohoto pozvání vzešlo mnoho běd, které později nastaly.

Elfové však zprvu nechtěli uposlechnout pozvání, protože zatím viděli všechny Valar kromě Oroměho jen rozlícené, když šli do války, a děsili se jich. Proto k nim byl opět vyslán Oromě a vybral mezi mini vyslance, aby šli do Valinoru a mluvili za svůj lid; byli to In-gwě, Finwě a Elwě, kteří byli později králi. Přišli a naplnila je bázeň před slávou a majestátem Valar a velmi zatoužili po světle a nádheře Stromů. Pak je Oromě odvedl zpátky do Cuiviénenu, oni promluvili před svým lidem a radili jim, aby uposlechli pozvání Valar a přestěhovali se na Západ.
Tu došlo k prvnímu dělení elfů. Příbuzní Ingwěho a většina příbuzných Finwěho a Elwěho byli získáni slovy svých pánů a byli ochotni odejít za Oroměm; ti byli od té doby známi jako Eldar, jménem, jež dal Oromě na počátku elfům v jejich vlastním jazyku. Mnozí však pozvání odmítli, dali přednost hvězdnému svitu a širým prostorám Středozemě před pověstí o Stromech; to jsou Avaři, Neochotní; oddělili se v tom čase od Eldar a setkali se, až když uplynulo mnoho věků.
Eldar se nyní připravovali na velký pochod ze svých prvních domovů na východě. Uspořádali se do tří zástupů. Nejmenší zástup se vydal na cestu první a vedl jej Ingwě, nejvyšší pán celého elfského rodu. Vstoupil do Valinoru, sedí u nohou Mocností a všichni elfové ctí jeho jméno; nikdy se však nevrátil a nepohlédl již na Středozem.
Jeho lid byli Vanyar neboli Sliční elfové, milovaní Manwěho a Var-dy, a jen málo lidi s nimi mluvilo. Potom šli Noldor, jejichž jméno sluje moudrostí, lid Finwěho. Jsou to Hloubaví elfové, přátelé Aulěho; prosluli v písních, protože dlouho a bolestně bojovali a lopotili se v dávných severních zemích.
Největší zástup elfu šel poslední a jmenují se Teleri, protože se cestou loudali a nebyli zcela rozhodnuti přejít ze šera do světla Vali-noru. Měli velkou zálibu ve vodě a ti, kteří nakonec došli na západní pobřeží, si zamilovali moře. Proto se v zemi Aman stali Mořskými elfy, Falmari, neboť provozovali hudbu u narážejících vln. Měli dva pány, protože jejich počet byl veliký: Elwěho Singolla (což značí Šedoplášť) a jeho bratra Olwěho.
To byly tři rody Eldalië, které posléze došly na Nejzazší západ ve dnech Stromů a říká se jim Calaquendi, Světlí elfové. Ale byli i jiní Eldar, kteří sice vyrazili na pochod k západu, ale na dlouhé pouti se ztratili, odbočili nebo zůstali na pobřeží Středozemě; ti byli vesměs z rodu Telen, jak se bude vyprávět později. Bydleli u moře nebo se toulali po lesích a horách světa, a přece byla jejich srdce obrácena k Západu. Těm elfům říkají Calaquendi Úmanyar, protože nikdy nedošli do země Aman a do Blažené říše, ale Úmanyar i Avaři jsou společně nazýváni Moriquendi, Temní elfové, protože nikdy nespatřili Světlo, které bylo dříve než Slunce a Měsíc.
Vypráví se, že když zástupy Eldalië opustily Cuiviénen, v čele jel Oromě na Naharovi, svém bělouši se zlatými podkovami; obešli moře Helcar po severní straně a obrátili se na západ. Před nimi stále na Severu visely černé mraky nad troskami války a hvězdy byly v té oblasti skryty. Tu se nejeden zalekl, litoval, vrátil se a byl zapomenut.
Dlouhý a pomalý byl pochod Eldar na západ, protože míle Středozemě byly nespočetné, únavné a neprošlapané. Eldar ani nechtěli pospíchat, protože žasli nad vším, co viděli, a chtěli se zdržet v mnoha zemích a u mnoha řek; a třebaže všichni stále měli chuť putovat, mnozí se konce své pouti spíš báli, než se na něj těšili. Kdykoli tedy Oromě odešel, protože se někdy musel věnovat jiným záležitostem, zastavili se a dál nešli, dokud se nevrátil, aby je vedl. A po mnoha letech takového putování se stalo, že se Eldar ubírali lesem a přišli k velké řece širší, než jaké zatím viděli, a za ní byly hory, jejichž ostré rohy jako by se zabodávaly do hvězdné říše. Tato řeka prý byla ta, jíž se později říkalo Velká Anduina a jež byla vždy hranicí západních krajů Středozemě. Ale hory byly Hithaeglir, Mlžné věže na hranicích Eriadoru; v těch dnech však byly vyšší a strašnější a vyzdvihl je Melkor, aby bránil Oroměmu v jízdě. Telen se dlouho zdrželi na východním břehu řeky a přáli si tam zůstat, ale Vany ar a Noldor ji překročili a Oromě je vedl do průsmyků přes hory. A když Oromě odjel napřed, Teleri hleděli na stínové výšiny a báli se.
Pak povstal v Olwěho zástupu jeden, který byl na cestě vždy nejvíc vzadu; jmenoval se Lenwě. Opustil výpravu na západ a odvedl početný lid na jih podle velké řeky; na dlouhé roky zmizeli a jejich příbuzní o nich nic nevěděli. To byli Nandor, a stali se odděleným lidem, nepodobným svému příbuzenstvu vyjma v tom, že milovali vodu a bydleli většinou u vodopádů a potoků. Měli ze všech elfů největší znalost všeho živého, stromů a bylin, ptáků a zvířat. Po létech se Lenwěho syn Denethor opět konečně obrátil k západu a odvedl část lidu přes hory do Beleriandu, než vyšel Měsíc.

Posléze překročili Vanyar a Noldor Ered Luin, Modré hory, mezi Eriadorem a nejzápadnější končinou Středozemě, kterou elfové později pojmenovali Beleriand; první družiny překročily údolí Sirio-nu a došly na pobřeží Velkého moře mezi Drengistem a Balarskou zátokou. Ale když je spatřili, dostali velký strach a mnozí se stáhli do lesů a pahorkatin Beleriandu. Pak Oromě odešel a vrátil se do Vali-noru, aby hledal radu u Manwěho, a opustil je.

A zástup Telen přešel Mlžné hory, překročil širý kraj Eriador, pobízen Elwěm Singollem, protože ten dychtil vrátit se do Valinoru a k Světlu, které spatřil, a nepřál si být oddělen od Noldor, protože byl velmi spřátelen s jejich pánem Finwěm. Po mnoha letech tedy přišli i Teleri přes Ered Luin do východních končin Beleriandu. Tam zůstali stát a na čas bydleli za řekou Gelionem.

KAPITOLA 4 O THINGOLOVIA MELIAN

Melian byla Maia z lidu Valar. Bydlela v Lodenových zahradách a v celém jeho lidu nebyl nikdo krásnější ani moudřejší ani zběhlejší v čarovných písních než Melian. Vypráví se, že Valar opouštěli svou práci, valinorští ptáci své veselí, valmarské zvony tichly a fontány přestávaly tryskat, když Melian zpívala v Lórienu při míšení světel. Vždycky s ní putovali slavíci a ona je naučila zpívat; milovala také hluboký stín velkých stromů. Než byl utvořen svět, byla příbuznou samotné Yavanny; v čase, kdy se u cuiviénenských vod probudili Quendi, odešla z Valinoru do Bližších zemí a naplnila ticho Středozemě před svítáním svým hlasem a hlasy svých ptáků.

Jak již bylo řečeno, když se nyní jejich pouť chýlila ke konci, lid Teleri dlouho odpočíval ve východním Beleriandu za řekou Gelio-nem a mnozí Noldor tehdy ještě leželi na západě v oněch velikých lesích, které byly později nazvány Neldoreth a Region. Elwě, pán Teleri, často chodil velkými lesy hledat svého přítele Finwěho v sídlištích Noldor, a jednou přišel náhodou sám do hvězdami prosvětleného lesa Naň Elmoth a tam náhle uslyšel zpívat slavíky. Tu na něj padlo očarování; zůstal stát a zdaleka za hlasy lómelindi uslyšel hlas Melianin a ten mu naplnil srdce úžasem a touhou. Docela zapomněl na svůj lid a na všechny záměry své mysli, šel za ptáky do stínu stromů, do hlubin Naň Elmothu, a ztratil se. Nakonec však přišel na mýtinu otevřenou hvězdám a tam stála Melian; pohlédl na ni ze tmy a v její tváři bylo světlo Amanu.

Neřekla ani slovo ale Elwě plný lásky přišel k ní, vzal ji za ruku a rázem na něho padlo kouzlo, takže tam tak stáli, zatímco kroužící hvězdy nad nimi odměřovaly dlouhé roky a naň elmothské stromy rostly, takže už byly vysoké a temné, než řekli jediné slovo.

Tak Elwěho lid Elwěho hledal a nenašel a kralování nad Telen se ujal Olwě, a jak bude řečeno, vydal se na cestu. Elwě Singollo už nikdy nepřekročil moře do Valinoru, dokud žil, a Melian se tam nevrátila, dokud trvala jejich společná říše. Z ní však vstoupilo do elfů i lidí něco z Ainur kteří byli s Ilúvatarem dříve než Eá. V pozdějších dnech se stal Elwě slavným králem a jeho lidem byli všichni Eldar v Beleriandu; jmenovali se Sindar Šedí elfové, Soumrační elfové, a on byl král Šedoplášť, Elu Thingol v jazyku té země. A Melian byla Jeho královnou, moudřejší než všechny děti Středozemě, a jejich skryté síně byly v Menegrothu, Tisíci jeskyních, v Doriathu. Melian propůjčila Thingolovi, který byl sám velký mezi Eldar, velkou moc; on jediný ze Sindar totiž na vlastní oči viděl Stromy v den, kdy kvetly, a třebaže byl králem Úmanyar, nebyl počítán mezi Moriquendi. ale mezi Světlé elfy, mocné ve Středozemí. A z lásky Thingola a Melian přišlo na svět nejlíbeznější z Ilúvatarových dětí, které kdy bylo a bude.

KAPITOLA 5 O ELDAMARU A KNÍŽATECH ELDALIĚ

Časem došly zástupy Vany ar a Noldor k nejzazším západním břehům Bližších zemí. Na severu se tyto břehy v dávných dobách po Bitvě Mocností zatáčely stále na západ, takže v nejsevernější části Ardy dělilo Aman, na němž byl vybudován Valinor, od Bližších zemí jen úzké moře, ale bylo plné ledové tříště, protože Melkor způsobil kruté mrazy. Proto Oromě nevedl zástupy Eldalië na daleký sever, ale přivedl je do krásných zemí u řeky Sirionu, jež později dostaly jméno Beleriand, a od oněch břehů, odkud Eldar poprvé v údivu a strachu pohlédli na moře, se táhl široký, temný a hluboký oceán až k Amanským horám.

Tu přišel ku pobřeží Středozemě na radu Valar Ulmo a promluvil s Eldar, kteří tam čekali a hleděli na temné vody, a dík jeho slovům a hudbě, kterou jim hrál na své rohy z lastur, se jejich strach z moře proměnil spíš v touhu. Proto Ulmo vytrhl z kořenů ostrov, který po bouřlivém pádu Illuinu dlouho stál osaměle uprostřed moře daleko od obou břehů, s pomocí svých služebníků s ním pohnul, jako by to byla

velká loď, a zakotvil jej v Balarské zátoce, do níž vléval své vody Sirion. Pak se Vanyar a Noldor nalodili na ostrov, byli vlečeni přes moře a nakonec dospěli k dlouhým pobřežím pod Amanskými horami, vstoupili do Valinoru a byli přivítáni v jeho blaženosti. Ale východní růžek ostrova, který se hluboko zaryl do mělčin v ústí Sirionu se ulomil a zůstal tam; to prý byl ostrov Balar, na nějž pak často přicházel Ossë.

Teleri však ještě zůstali ve Středozemí, protože bydleli v Beleri-andu daleko od moře a Ulmovo pozvání zaslechli příliš pozdě; a mnozí stále hledali svého pána Elwëho a nechtěli odejít bez něho. Když se však dozvěděli, že Ingwë a Finwë a jejich lid jsou pryč, spěchali mnozí Telen k pobřeží Beleriandu, usídlili se blízko ústí Sirionu a tesknili po přátelích, kteří odešli; za krále si vzali Elwëho bratra Olwëho. Zůstávali dlouho na pobřeží západního moře a přicházeli k nim Ossë a Uinen a spřátelili se s nimi; Ossë je vyučoval, sedě na skále při kraji země, a od něho se naučili všeliké mořské moudrostí a mořské hudbě. Tak se stalo, že se Teleri, kteří od počátku milovali vodu a byli nejlepšími zpěváky mezi elfy, zamilovali do moří a jejich písně se naplnily zvukem vod narážejících na břeh.

Když uplynulo mnoho let, Ulmo vyslyšel prosby Noldor a jejich krále Finwëho, který truchlil nad dlouhým odloučením od Telen a prosil ho, aby je dopravil do Amanu, budou-li chtít přijít. A většina nyní opravdu chtěla; Ossë však byl velmi zarmoucen, když se Ulmo vrátil k břehům Beleriandu, aby je odvezl do Valinoru, protože v jeho péči byla středozemská moře a břehy Bližších zemí a nelíbilo se mu, že se již v jeho říši nebudou ozývat hlasy Telen. Některé přemluvil, aby zůstali, a to byli Falathrim, elfové z Falasu, kteří v pozdějších dnech sídlili v přístavech Brithombaru a Eglarestu, první mořeplavci ve Středozemí a první stavitelé lodí. Jejich pánem byl Cír-dan Stavitel lodí.

V Bližších zemích zůstali i příbuzní a přátelé Elwë Singolla a dále jej hledali, přestože by rádi odjeli do Valinoru k světlu Stromů, kdyby byli Ulmo a Olwë ochotni ještě počkat. Ale Olwë chtěl odtud a nakonec se převážná většina Telen nalodila na ostrov a Ulmo je odvlekl do dáli. Pak byli Elwëho přátelé ponecháni o samotě a říkali si Eglath, Opuštěný lid. Bydleli v lesnatých beleriandských kopcích spíše než u moře, které je plnilo žalem, ale v srdci měli stále touhu po Amanu.

Ale když Elwë procitl ze svého dlouhého vytržení, vyšel z Naň Elmothu s Melian a od té doby bydleli v lesích uprostřed země. Třebaže předtím velmi toužil opět spatřit světlo Stromů, nyní viděl světlo Amanu ve tváři Melian jako v nezamženém zrcadle a byl v tom světle spokojen. Jeho lid se kolem něho s radostí shromáždil a žasl; ačkoli totiž býval krásný a ušlechtilý, nyní se jevil jako pán Maiar, vlasy měl jako šedé stříbro, byl nejurostlejší z Ilúvatarových dětí a měl před sebou vznešený úděl.

Ossë následoval Olwëho zástup, a když dospěli do zátoky El-damaru (což je Elfie), zavolal na ně; poznali jeho hlas a prosili Ulma, aby zastavil jejich pouť. Ulmo jejich prosbě vyhověl a Ossë na jeho pokyn upevnil ostrov a zakořenil jej v základech moře. Ulmo to udělál tím raději, že rozuměl srdcím Teleri a v radě Valar mluvil proti pozvání, protože myslel, zeje pro Quendi lepší zůstat ve Středozemí. Valar měli z jeho činu pramalou radost, když se to dozvěděli, a Fin-wë truchlil, když Telen nepřijeli, a ještě více, když se dozvěděl, že byl Elwë opuštěn. Věděl, že ho již neuvidí jinde než v Mandosových síních. Ale ostrov se již nepohnul a stál tam v zátoce Eldamaru a byl nazván Tol Eresseä, Osamělý ostrov. Tam bydleli Telen, jak si přáli, pod nebeskými hvězdami, a přece na dohled Amanu a nesmrtelných břehů; a tím dlouhým pobytem v odloučení na Osamělém ostrově se odlišila jejich řeč od řeči Vanyar a Noldor.

Těm dali Valar půdu a bydliště. I uprostřed zářivých květů ve valinorských zahradách ozářených Stromy občas zatoužili vidět hvězdy a proto byla ve velikých stěnách Pelóri proražena brána a tam, v hlubokém údolí, jež sbíhalo k moři, vyzvedli Eldar vysoký zelený pahorek: dostal jméno Tůna. Ze západu na něj padalo světlo Stromů a na východ hleděl k zátoce Elfii, k Osamělému ostrovu a k Stínovým mořím. Potom se Calaciryí, Světelným průsmykem, vylévala zář Blažené říše, zažíhala tmavé vlny stříbrem a zlatem, dotkla se Osamělého ostrova a jeho západní břeh zkrásněl a zazelenal se. Rozkvetly tam první květiny, které byly východně od Amanských hor.

Na temeni Tuny bylo zbudováno elfské město, bílé zdi a terasy Tirionu; a nejvyšší z věží ve městě byla Ingwëho věž Mindon Eldali-éva, jejíž stříbrná lampa svítila daleko do mořských mlh. Jen málo lodí smrtelných lidí zahlédlo její štíhlý paprsek. V Tirionu na Tuně spolu dlouho bydleli Vanyar a Noldor ve shodě, a protože ze všeho ve Valinoru nejvíc milovali Bílý strom, Yavanna jim udělala strom jako

zmenšený obraz Telperionu, jenž sám nedával světlo; v sindar-štině se jmenoval Galathilion. Tento strom byl zasazen na nádvoří pod Mindonou a dařilo se mu tam a měl v Eldamaru mnoho potomků. Jeden z nich byl později zasazen na Tol Eresseï, vzkvétal a dostal jméno Celeborn; odtud vzešel v plnosti času, jak se vypráví jinde, Nimloth, Bílý strom Númenoru.
Manwë a Varda nejvíc milovali Vanyar, Sličné elfy, ale Aulëho miláčky byli Noldor a často mezi ně chodil se svým lidem. Získali veliké poznání a zručnost; ještě větší však byla jejich žízeň po dalším poznání a v mnohém brzy překonali své učitele. Měnili svou řeč, protože měli velkou lásku k slovům a stále se pokoušeli najít přiléhavější jména pro všechny věci, které znali nebo si představovali. A stalo se, že kameníci z Finwëho domu těžící v kopcích kameny (těšilo je totiž stavět vysoké věže) jako první objevili v zemi drahokamy, vynesli jich nespočetné myriády, vynalezli nářadí k řezání a tvarování drahokamů a brousili je v mnohé tvary. Nehromadili je, ale štědře je rozdávali a obohatili svou prací celý Valinor.
Noldor přišli později zpět do Středozemě a tento příběh vypráví převážně o jejich činech; proto zde mohou být vyjmenována jejich knížata a jejich příbuzenské vztahy v té podobě, jakou měla jména později v jazyce beleriandských elfů.
Finwë byl králem Noldor. Finwëho synové byli Fëanor, Fingol-fin a Finarfin, ale Fëanorova matka byla Míriel Serindë, kdežto matka Fingolfina a Finarfina byla Indis z Vanyar.
Fëanor měl největší obratnost slova i ruky, byl učenější než jeho bratři, jeho duch hořel jako plamen. Fingolfm byl nejsilnější, nejstálejší a nejudatnější. Finarfin byl nejsličnější a srdcem nejmoudřejší; později byl přítelem synů Olwëho, pána Telen, a měl za manželku Earwen, labutí pannu z Alqualondë, Olwëho dceru.
Sedmi Fëanorovými syny byli urostlý Maedhros, Maglor, velký pěvec, jehož hlas se rozléhal daleko nad zemí a mořem, sličný Cele-gorm a temný Caranthir obratný Curufin jenž zdědil nejvíc otcovy zručnosti, a nejmladší Amrod a Amras, bratři dvojčata, podobní si povahou i tváří. V pozdějších dnech byli velkými lovci v lesích Středozemě, a také Celegorm byl lovcem; ve Valinoru býval Oroměho přítelem a často následoval Valův roh.
Fingolfinovi synové byli Fingon, který byl později králem Noldor na severu světa, a Turgon, pán Gondolinu; jejich sestra byla Aredhel Bílá. Byla podle let Eldar mladší než její bratři, a když dosáhla plného vzrůstu a krásy, byla vysoká a silná a velmi ráda jezdila a lovila v lesích. Byla tam často ve společnosti Fëanorových synů, svých příbuzných, ale nikomu nedala v lásce své srdce. Nazývali ji Ar-Feiniel, Bílá noldorská paní, protože byla bledá, třebaže měla tmavé vlasy, a nikdy se neoblékala jinak než stříbrně a bíle.
Finarfinovi synové byli věrný Finrod, jenž byl později nazván Felagund, Pán jeskyní, Orodreth, Angrod a Aegnor; ti čtyři byli blízkými přáteli Fingolfmových synů, jako by byli všichni bratři. Měli sestru, Galadriel, nejkrásnější z celého Finwëho doma; vlasy měla prosvětlené zlatem, jako by zachytily v síti zář Laurelinu.
Zde je třeba říci, jak nakonec přišli Teleri do země Arnan. Dlouhý věk bydleli na Tol Eresseï, ale jejich srdce se pomalu měnila a byla přitahována k světlu, jež proudilo přes moře k Osamělému ostrovu. Byli rozerváni mezi láskou k hudbě vln na svých březích a touhou vidět opět své příbuzné a pohlédnout na krásu Valinoru; ale nakonec byla touha po světle silnější. Proto se Ulmo podřídil vůli Valar, poslal k nim jejich přítele Ossëho a ten je, třebaže zarmoucen, naučil stavět lodě; a když byly jejich lodě postaveny, na rozloučenou jim daroval mnoho labutí se silnými křídly. Labutě pak odvlekly lodě Teleri přes bezvětrné moře, a tak konečně jako poslední dospěli do Amanu a k břehům Eldamaru.
Tam se usídlili, a když si přáli, mohli vidět světlo Stromů a mohli chodit po zlatých ulicích Valmaru a po křišťálových schodech Tirionu na zeleném pahorku Tunë, ale ponejvíc plachtili na svých rychlých lodích po vodách zátoky Elfie nebo se procházeli ve vlnách na pobřeží a vlasy se jim leskly ve světle za pahorkem. Noldor jim dali mnoho šperků, opálů a diamantů a bledých křišťálů, jež trousili po březích a házeli do tůní; podivuhodné byly pláže Elendë v oněch dnech. A sami získali z moře mnoho perel a z perel měli síně a z perel bylo sídlo Olwëho v Alqualondë, Labutím přístavu, osvětleném mnoha lampami. To bylo totiž jejich město a přístav jejich lodí, a ty stavěli v podobě labutí se zlatým zobákem a očima ze zlata a antracitu. Branou přístavu byl oblouk z rostlé skály opracované mořem a ležel na hranicích Eldamaru severně od Calacirye, kde bylo světlo hvězd jasné a čisté.

Jak uplývaly věky, zamilovali si Vanyar zemi Valar a plné světlo Stromů, opustili město Tirion na Tuně a od té doby bydleli na Manwěho hoře nebo na pláních a v lesích Valinoru a oddělit se od Noldor. V srdcích Noldor však zůstala vzpomínka na Středozem pod hvězdami, a zůstávali v Calaciryi a na pahorcích a v údolích, kde bylo slyšet západní moře; a třebaže mnozí z nich chodili po zemi Valar, podnikali dlouhé cesty za tajemstvím země a vod a všech živých tvorů, obyvatelé Tůny a Alqualondě se v oněch dnech sblížili. V Tirionu kraloval Finwë a v Alqualondě Olwë, ale Ingwë byl stále považován za Velekrále všech elfu. Nadále sídlil u nohou Manwěho na Taniquetilu.

Fëanor a jeho synové se zřídka zdrželi dlouho na jednom místě, ale putovali široko daleko po všech končinách Valinoru, chodili až na hranice Tmy a ke studeným břehům Vnějšího moře hledat neznámé. Často byli hosty v Aulëho síních, ale Celegorm chodil raději k Oroměmu, a tam získal velkou znalost ptáků a zvířat a znal všechny jejich jazyky. Vždyť všichni živí tvorové, kteří jsou nebo byli v Království Ardy, vyjma divokých a zlých stvůr Melkorových, žili tehdy v zemi Aman, a bylo tam také mnoho jiných tvorů, kteří nebyli nikdy viděni ve Středozemí a asi již nikdy nebudou, protože podoba světa se změnila.

KAPITOLA 6 O FËANOROVIA ROZVÁZÁNÍ MELKORA

Tak byly konečně Tři čeledi Eldar shromážděny ve Valinoru a Melkor byl spoután řetězy. To bylo Poledne Blažené říše, plnost její slávy a blaženosti, dlouhé počtem let, ale ve vzpomínce příliš krátké. V těch dnech dospěli Eldar plného vzrůstu těla i mysli a Noldor stále postupovali v obratnosti a poznání a dlouhé roky byly naplněny jejich radostnou prací, jíž vzniklo mnoho nových krásných a podivuhodných věcí. Tehdy Noldor poprvé pomysleli na písmena a Rúmil Tirionský se jmenoval učenec, který první vytvořil vhodné znaky k zaznamenávání řeči a zpěvu, některé k rytí do kovu nebo do kamene, jiné ke kreslení štětcem nebo perem.

Tou dobou se v Eldamaru, v domě tirionského krále na temeni Tůny, narodil nejstarší a také nejmilovanější z Finwěho synů. Měl jméno Curufinwë, ale matkou byl nazván Fëanor, Ohnivý duch, a tak se na něho vzpomíná ve všech příbězích Noldor.

Jeho matka se jmenovala Míriel, přízviskem Serindë pro svou vynikající zručnost v tkaní a vyšívání; měla totiž na jemnou práci obratnější ruce než kdokoli jiný i mezi Noldor. Láska Finwěho a Míriel byla veliká a radostná, protože začala v Blažené říši v Blažených dnech. Ale když Míriel porodila svého syna, strávilo ji to na duchu i na těle a po jeho narození toužila být zproštěna námahy žití. A když mu dala jméno, řekla Finwëmu: "Už nikdy neporodím dítě, protože do Fëanora přešla síla, která by byla vyživila mnohé." Tu se Finwë zarmoutil, protože Noldor byli mladí a on toužil přivést do blaženosti Amanu mnoho dětí. Řekl tedy: "V Amanu se přece najde uzdravení! Zde najde odpočinek každá únava." Ale když Míriel dál churavěla, Finwë se otázal na radu Manwěho a Manwë ji předal do péče Irmovi v Lórienu. Když se loučili (nakrátko, jak si myslel), byl Finwë smutný, protože mu připadalo nešťastné, že matka odchází a neuvidí začátek dětství svého syna.

"Opravdu je to nešťastné," řekla Míriel, "a plakala bych, kdybych nebyla tak unavená. Ale neviň mě z toho, ani ze všeho, co snad ještě přijde." Odešla pak do lórienských zahrad a ulehla k spánku, ale třebaže se zdálo, že spí, její duch opravdu opustil její tělo a mlčky se odebral do síní Mandosu. Estëiny dívku pečovaly o Mírielino tělo a to neuvadalo, ale ona se nevrátila. Tehdy žil Finwë v zármutku a často chodil do lórienských zahrad, sedal pod stříbrnými vrbami vedle těla své manželky a volal ji jejími jmény. Bylo to však bezvýsledné a z celé Blažené říše byl jen on sám zbaven radosti. Po čase už do Lórie-nu nechodil.

Od té doby věnoval všechnu svou lásku svému synovi a Fëanor rostl rychle, jako by v něm byl zažehnut tajný oheň. Byl urostlý a sličné tváře, panovačný, oči měl pronikavě jasné a vlasy havraní; o každý cíl usiloval dychtivě a vytrvale. Málokdo dokázal změnit jeho dráhu radou, nikdo silou. Ze všech Noldor, kteří kdy byli, měl nejbystřejší mysl a nejobratnější ruce. V mládí vylepšil Rúmilovo dílo a vynalezl písmena, která nesou jeho jméno a která od té doby Eldar stále používali; byl to on, kdo první z Noldor přišel na to, že se dají uměle vyrobit drahokamy větší a zářivější než kameny ze země. První drahokamy, jež Fëanor vyrobil, byly bílé a bezbarvé, ale v hvězdném svitu planuly modrým a stříbrným ohněm jasněji než Helluin; a udělal další krystaly, v nichž bylo možno vidět vzdálené věci, malé, ale zřetelné, jako očima Manwěho orlů. Fëanorova mysl a ruce málokdy odpočívaly.

Hned v časném mládí se oženil s Nerdanel, dcerou velkého kováře Mahtana, jednoho z Aulëho

nejmilejších Noldor, a od Mahtana se mnoho naučil o tom, jak se vyrábějí věci z kovu a kamene. I Nerdanel měla pevnou vůli, byla však trpělivější než Fëanor, toužila spíš porozumět jiným myslím než je ovládnout, a zprvu jej brzdila, když se oheň jeho srdce příliš rozpálil; jeho pozdější činy ji však zarmoutily, a odcizili se. Porodila Fëanorovi sedm synů; svou povahu zčásti předala některým z nich, ale ne všem.

A stalo se, že si Finwë vzal jako druhou manželku Indis Sličnou. Byla to Vanya, blízká příbuzná Velekrále Ingwëho, zlatovlasá a urostlá a ve všem nepodobná Míriel. Finwë ji velmi miloval a opět se potěšil. Ale stín Míriel neodešel z Finwëho domu ani z jeho srdce, a mezi všemi, které miloval, vždy nejvíc myslel na Fëanora.

Otcova svatba se Fëanorovi nelíbila a příliš nemiloval Indis ani její syny Fingolfina a Finarfina. Žil stranou od nich, prozkoumával zemi Aman nebo se zaměstnával poznáním a řemesly, v nichž měl zalíbení. V neblahých událostech, které se později staly a v nichž byl Fëanor vůdcem, viděli mnozí následek tohoto rozkolu v domě Finwëho a soudili, že kdyby byl Finwë snášel svou ztrátu a spokojil se s otcovstvím svého mocného syna, Fëanorova dráha by byla jiná a bylo by se předešlo velkému zlu; vždyť žal a nešváry v rodu Finwëho se vryly do paměti noldorských elfu. Ale děti Indis byly veliké a slavné a jejich děti také; a kdyby nežily, historie Eldar by byla ochuzena.

Zatímco Fëanor a noldorští řemeslníci s potěšením pracovali a nepředpokládali, že jejich práce někdy skončí, a zatímco synové Indis dorůstali, Poledne Valinoru se schylovalo k závěru. Stalo se totiž, že se Melkorovi naplnil čas jeho zajetí, jak se Valar usnesli, když tri věky strávil sám v pevnosti Mandosu. Posléze byl podle Manwëho slibu opět při veden před trůny Valar. Tu pohlédl na jejich slávu a blaženost a v srdci měl závist; pohlédl na Ilúvatarovy děti, jež seděly u nohou Mocných, a naplnila ho nenávist; pohlédly na bohatství lesklých drahokamů a zatoužil po nich, ale utajil své myšlenky a odložil svou pomstu.

Před branami Valmaru se Melkor pokořil u Manwëho nohou a prosil za odpuštění a přísahal, že bude-li opět učiněn tím nejmenším ze svobodných obyvatel Valinoru, bude pomáhat Valar ve všech jejich dílech a především při hojení mnoha ran, které zasadil světu. A Nienna podpořila jeho prosbu; Mandos však mlčel.

Manwë mu tedy udělil odpuštění, ale Valar nedovolili, aby odešel z jejich bdělého dohledu, a byl nucen bydlet uvnitř bran Valmaru. Ale všechna Melkorova slova i skutky se zdály pěkné a Valar i Eldar měli prospěch z jeho pomoci a rad, pokud o ně požádali; proto mu bylo po čase dovoleno, aby volně procházel zemí, a Manwëmu se zdálo, že Melkorovo zlo bylo vyléčeno. Manwë byl totiž prostý zla, nemohl je pochopit, a věděl, že na počátku byl Melkor v Ilúvatarově mysli takový jako on; neviděl do hlubin Melkorova srdce a nepostřehi, že z něho navždy odešla všechna láska. Ulmo však nebyl oklamán a Tulkas svíral pěsti, kdykoli šel jeho nepřítel Melkor kolem; Tulkas se totiž rychle nerozzlobí, ale také rychle nezapomíná. Uposlechli však Manwëho výnosu; neboť ti, kdo chtějí bránit autoritu před vzbouřením, nesmějí se sami bouřit.

Melkor ve svém srdci nejvíc nenáviděl Eldar, jak proto, že byli krásní a radostní, tak proto, že v nich viděl příčinu povstání Valar a vlastního pádu. O to víc předstíral lásku k nim, usiloval o jejich přátelství a nabízel jim služby své moudrostí a síly při každém velkém díle, na něž se chystali. Vanyar ho podezřívali, protože bydleli ve světle Stromů a byli spokojení, a Teleri si moc nevšímal, připadali mu bezcenní - nástroje příliš slabé pro jeho úklady. Ale Noldor se těšili z tajného poznání, které jim mohl zjevit, a někteří naslouchali slovům, jež by bylo lépe, aby nikdy neslyšeli. Melkor potom vskutku prohlašoval, že se Fëanor od něho v tajnosti naučil mnohému umění a že jím byl poučován ve svých největších dílech; lhal však ve své žádostivosti a závisti, protože nikdo z Eldalië neměl nikdy Melkora ve větší nenávisti než Finwëho syn Fëanor, který ho první pojmenoval Morgothem; a přestože byl lapen do sítí Melkorovy zášti k Valar, nerozmlouval s ním, ani od něho nepřijímal rady. Fëanor byl totiž hnán pouze ohněm svého vlastního srdce a pracoval vždy rychle a sám; nežádal o pomoc ani o radu nikoho, kdo sídlil v Amanu, velkého ani malého, kromě své moudré manželky Nerdanel, a to jen krátce.

KAPITOLA 7 O SILMARILECH A O NEKLIDU NOLDOR

V tom čase byly vyrobeny věci, které se později staly nejproslulejšími ze všech elfských děl. Když totiž Fëanor nabyl plné síly, dostal nový nápad, nebo snad k němu přišel nějaký stín předtuchy osudného dne,

který se blížil, a dumal, jak by bylo možno uchovat nezničitelné světlo Stromů, jas Blažené říše. Pak zahájil dlouhé a tajné dílo a vynaložil všechnu svou moudrost, sílu a dovednost, a na konci všeho udělal silmarily.
Tvarem byly jako tři velké klenoty. Ale až do Konce, kdy se vrátí Fëanor, jenž zahynul dříve, než vyšlo Slunce, a sedí nyní v Síních čekání a nevrací se mezi své příbuzné, dokud nepomine Slunce a nespadne Měsíc, nebude známo, z jaké látky byly vyrobeny. Vypadala jako démantový krystal, a přece byla silnější než diamant, takže ji nemohla poškodit ani rozbít žádná síla v Království Ardy. A přece byl ten krystal pro silmaril jen to, co je pro Ilúvatarovy děti tělo: dům jeho vnitřního ohně, který je v jeho nitru, celý jej prostupuje a je jeho životem. A vnitřní oheň silmarilů udělal Fëanor ze smíšeného světla valinorských Stromů, a to v nich dosud žije, přestože Stromy dávno uschly a již nesvítí. Proto svítily silmarily i ve tmě nejhlubší pokladnice vlastní září jako Vardiny hvězdy, a přece jako živí tvorové měly radost ze světla, přijímaly je a vracely jev odstínech podivuhodnějších než dříve.
Všichni, kdo bydleli v Amanu, nad Fëanorovým dílem žasli a těšili se z něho. A Varda silmarily posvětila, takže se jich od té doby nemohlo dotknout žádné smrtelné tělo, nečisté ruce ani nic zlého, aniž by to bylo spáleno a sežehnuto, a Mandos předpověděl, že jsou v nich uzamčeny osudy Ardy, země, moře i vzduchu. Fëanorovo srdce bylo pevně připoutáno k těmto věcem, jež sám udělal.
Tu Melkor chtivě zatoužil po silmarilech a sama vzpomínka na ně byla v jeho srdci jako sžíravý oheň. Od té chvíle rozpálen touto žádostí stále dychtívej i usiloval o Fëanorovo zničení a o rozbití přátelství mezi Valar a elfy; vychytrale však zastíral své záměry a v tvářnosti, kterou nosil, se ještě neukazovalo nic z jeho zloby. Pracoval dlouho a jeho námaha byla zprvu pomalá a neplodná. Ale kdo zasévá lži, nebude nakonec postrádat žeň a brzy bude moci opravdu odpočinout od své práce, a sklízet a sít budou za něho jiní. I Melkor nalezl uši, které mu naslouchaly, a jazyky, které zveličily to, co slyšely; jeho lži putovaly od přítele k příteli jako tajemství, která dokazují moudrost vypravěče. Hořce pykali Noldor za pošetilost svých otevřených uší ve dnech, které nesledovaly potom.
Když Melkor viděl, že se k němu mnozí přiklánějí, často mezi ně chodil a mezi svá pěkná slova vplétal jiná tak chytře, že mnozí, kteří je slyšeli, věřili ve vzpomínce, že vzešla z jejich vlastních myšlenek. Vyvolával v jejich srdci vidiny mocných říší, jimž mohli na Východě panovat podle vlastní vůle v moci a svobodě; potom se začalo šeptat, že Valar přivedli Eldar do Amanu ze žárlivosti a ze strachu, že krása Quendi a tvůrčí síla, kterou jim udělil Ilúvatar, vzroste tak, že ji Valar nebudou moci ovládat, až se elfové rozrostou a rozšíří po rozlehlých zemích světa.
Navíc, třebaže Valar věděli o příchodu budoucích lidí, elfové o něm ještě nic nevěděli, protože jim to Manwë nezjevil. Ale Melkor s nimi tajně mluvil o Smrtelných lidech, protože postřehl, jak se dá mlčení Valar překroutit k zlému. O lidech zatím věděl pramálo, protože byl při Hudbě tak zaujat vlastní myšlenkou, že skoro nedbal o Ilúvatarovo Třetí téma, ale mezi elfy se začalo šeptat, že je Manwë drží v zajetí, aby mohli přijít lidé a přebrat jim království Středozemě, jelikož Valar vidí, že by toto slabší plemeno s krátkým životem snáze ovládali, a tak chtějí ošidit elfy o Ilúvatarovo dědictví. Bylo v tom pramálo pravdy a Valar se vždy velice málo dařilo ovlivňovat vůli lidí; mnozí Noldor však těmto zlým slovům uvěřili zcela nebo napůl.
A tak dřív, než si to Valar uvědomili, byl pokoj Valinoru otráven. Noldor proti nim začali reptat, mnozí zpychli a zapomněli, kolik z toho, co mají a vědí, dostali darem od Valar. Nejprudčeji hořel plamen touhy po svobodě v dychtivém srdci Fëanorově a Melkor se tajně smál, protože na ten cíl byly zaměřeny jeho lži, vždyť Fëanora nejvíc nenáviděl a stále žíznil po jeho silmarilech. Těm se však nesměl ani přiblížit, protože Fëanor je sice nosil při velkých hostinách na čele, kde mu plápolaly, ale jindy byly bedlivě střeženy, zamčeny v hlubokých kobkách jeho pokladu v Tirionu. Fëanor si totiž silmarily zamiloval lakotnou láskou a pohled na ně nepřál nikomu kromě svého otce a svých sedmi synů; málokdy si teď vzpomněl, že světlo v nich není jeho vlastní.
Fëanor a Fingolfm, starší synové Finwëho, byli vznešenými knížaty a všichni jev Amanu ctili; nyní však zpyšněli a každý žárlil na svá práva a na svůj majetek. Tu rozšířil Melkor po Eldamaru nové lži a Fëanorovi se doneslo, že Fingolfm a jeho synové se spikli, aby se zmocnili vůdčího postavení Finwëho a Fëanorovy starší linie a s dovolením Valar zaujali jejich místo. Valar totiž neměli radost z toho, že silmarily ležely v Tirionu a nebyly jim svěřeny do péče. Ale Fin-golfinovi a Finarfinovi bylo řečeno:

"Pozor! Pyšný syn Míriel nikdy neplýtval láskou na děti Indis. Teď se stal velkým a má otce ve svých rukou. Ani se nenadějete a vyžene vás z Túny!" A když Melkor viděl, že se tyto lži rozhořívají a že mezi Noldor procitla pýcha a hněv, mluvil s nimi o zbraních; a v tom čase začali Noldor kovat meče a sekyry a kopí. Nadělali také štíty se znaky mnoha domů a rodin, které spolu soupeřily. Ven nosili jen je a o jiných zbraních nemluvili, protože každý věřil, že varování dostal jen on sám. A Fëanor si postavil tajnou kovárnu, o níž nevěděl ani Melkor, a tam kalil břitké meče pro sebe a pro své syny a dělal vysoké přilby s rudými chocholy. Mahtan trpce litoval dne, kdy naučil Ner-danelina manžela všemu kovářskému umění, jež poznal od Aulëho.

Tak podnítil Melkor lžemi, zlým našeptáváním a falešnými radami srdce Noldor k sváru, a z jejich rozepří posléze vzešel konec velkých dnů Valinoru a večer jeho dávné slávy. Fëanor totiž nyní začal otevřeně pobuřovat proti Valar, hlasitě vykřikoval, že odejde z Valinoru zpět do vnějšího světa a osvobodí Noldor z nevolnictví, půjdou-li za ním.

Tu nastal v Tirionu velký neklid, Finwë byl znepokojen a svolal všechny své pány k poradě. Ale Fingolfin přispěchal do jeho síní, stanul před ním a řekl: "Králi a otče, nezbrzdíš pýchu našeho bratra Curufinwëho, jemuž se až příliš pravdivě říká Ohnivý duch? Jakým právem mluví za celý náš lid, jako by byl králem? Ty jsi kdysi mluvil před Quendi a vyzýval je, aby přijali pozvání Valar do Amanu. Ty jsi vedl Noldor na dlouhé cestě nebezpečími Středozemě k světlu Elda-maru. Jestliže toho nyní nelituješ, máš alespoň dva syny, kteří ctí tvá slova." Ale než Fingolfin domluvil vkročil do komnaty Fëanor, plně ozbrojen: na hlavě vysokou přilbu a po boku mocný meč. "Je to tak, jak jsem tušil," řekl. "Můj nevlastní bratr by mě rád předešel u otce v této věci jako ve všech ostatních." Pak se obrátil na Fingolfma, vytasil meč a zvolal: "Pryč, a vrať se, kam patříš!" Fingolfin se poklonil Finwëmu a beze slova, bez pohledu na Fëanora odešel z komnaty. Ale Fëanor šel za ním, u dveří králova domu ho zastavil a přiložil Fingolfinovi k hrudi hrot svého lesklého meče. "Podívej se, polobratříčku!" řekl. "Tohle je ostřejší než tvůj jazyk. Ještě jednou zkusíš uchvátit mé místo a lásku mého otce a možná, že to zbaví Noldor někoho, kdo by chtěl být pánem nevolníkům Ta slova slyšeli mnozí, protože Finwëho dům byl na velkém náměstí pod Mindonou, ale Fingolfin opět neodpověděl, mlčky prošel davem a šel hledat svého bratra Finarfina.

Nyní již nebyl neklid mezi Noldor před Valar skryt, ale semeno bylo zaseto potmě, a protože Fëanor proti nim první promluvil otevřeně, usoudili, že je podněcovatelem nespokojenost, jelikož vyniká svévolí a domýšlivostí, třebaže zpychli všichni Noldor. Manwë byl zarmoucen, ale pozoroval a nic neříkal. Valar přivedli Eldar do své země jako svobodné, aby zůstali nebo odešli, a i kdyby považovali odchod za pošetilost, nemohli by jim bránit. Nyní však nebylo možné Fëanorovy činy přejít a Valar byli rozhněváni a znepokojeni; byl tedy vyzván, aby před ně přišel do brány Valmaru a zodpovídal se ze svých slov a činů. Byli tam pozváni i všichni ostatní, kteří měli na té záležitosti nějaký podíl nebo o ní něco věděli. Fëanor stanul před Mandosem v Soudném kruhu a bylo mu přikázáno odpovídat na vše, nač bude tázán. Tu byl konečně odhalen kořen a zjevena Melkorova zloba. Tulkas okamžitě opustil radu, aby se ho chopil a opět ho přivedl k soudu. Ale Fëanor nebyl považován za nevinného, protože on to byl, kdo porušil mír ve Valinoru a vytasil meč na příbuzného, a Mandos mu řekl: "Mluvíš o nevolnictví. Jestliže je to nevolnictví, nemůžeš mu uniknout, protože Manwë je Králem Ardy, a ne pouze Amanu. A tento čin byl nezákonný v Amanu stejně jako mimo Aman. Proto slyš rozsudek: na dvanáct let opustíš Tirion, kde jsi pronesl tuto pohrůžku. Během té doby se raď sám se sebou. Vzpomeň si, kdo jsi a co jsi. Ale po této době bude tato záležitost usmířena a považována za vyřešenou, jestliže tě propustí jiní." Tu řekl Fingolfin: "Já svého bratra propustím." Ale Fëanor neodpověděl ani slovem a stál před Valar mlčky. Pak se otočil, opustil radu a odešel z Valmaru.

Do vyhnanství s ním šlo jeho sedm synů a postavili na severu Valinoru v kopcích hradiště a pokladnici a tam ve Formenosu byla uskladněna spousta šperků i zbraní a silmarily byly uzavřeny do železné komory. Z lásky, kterou choval k Fëanorovi, tam přišel i král Finwë a v Tirionu panoval Noldor Fingolfin. Tak se zdárně splnily Melkorovy lži, přestože to způsobil Fëanor vlastními činy a hořkost, kterou Melkor zasel, trvala a dlouho přežívala mezi syny Fëanoro-vými a Fingolfinovými.

Když Melkor poznal, že jeho úklady byly odhaleny, skryl se, kmital z místa na místo jako mrak po kopcích a Tulkas ho hledal marně. Tu se valinorskému lidu zdálo, že v tom čase světlo Stromů zesláblo a stíny všeho stojícího se prodloužily a ztemněly.

Vypráví se, že se Melkor nějaký čas ve Valinoru neukázal ani o něm nebylo slyšet, až najednou přišel do Formenosu a mluvil s Fëa-norem před jeho dveřmi. Vychytralými argumenty předstíral přátelství, podněcoval ho k jeho někdejší myšlence uniknout z pout Valar, a řekl: "Pohleď, že všechno, co jsem říkal, je pravda, a jak jsi neprávem ve vyhnanství. Jestliže však je Fëanor dále svobodný a smělý, jako byla jeho slova v Tirionu, potom mu pomohu a odvedu ho daleko z této úzké zemičky. Nejsem snad také Vala? Ano, a více než ti, kteří pyšně sedí ve Valinoru, a vždy jsem byl přítelem Noldor, nejdovednějšího a nejudatnějšího lidu na Ardě." Fëanorovo srdce bylo ještě zatrpklé po jeho pokoření před Man-dosem, a hleděl na Melkora mlčky a zvažoval, zda by mu ještě mohl důvěřovat, že mu pomůže utéci. Melkor viděl, že Fëanor kolísá, a protože věděl, že je jeho srdce spoutáno silmarily, řekl posléze: "Tady je pevnost, a dobře střežená; nemysli si ale, že silmarily budou v jakékoli pokladnici v říši Valar ležet v bezpečí." Ale chytrost ho zradila; jeho slova zasáhla příliš hluboko a probudila oheň prudší, než měl v úmyslu; Fëanor pohlédl na Melkora očima, které propálily jeho pěkný povrch, prorazily plášť jeho mysli a postřehly tam jeho divokou žádost po silmarilech. Ta nenávist přemohla Fëanorův strach, proklel Melkora a vyhnal ho se slovy: "Pryč od mých bran, ty Mandosův žalářní sýčku!" A zabouchl dveře svého domu před nejmocnějším ze všech obyvatel Eá.

Melkor s hanbou odešel, protože byl sám v nebezpečí a ještě neviděl svůj čas k pomstě, ale srdce měl černé hněvem. A Finwë dostal velký strach a spěšně poslal posly k Manwëmu do Valmaru.

Valar právě seděli v radě před svými branami, v obavách z dloužících se stínů, když přišli posli z Formenosu. Oromë a Tulkas ihned vyskočili, ale sotva se ho vydali pronásledovat, přišli posli z Eldamaru, že Melkor prchl přes Calaciryi a že ho elfové viděli z pahorku Tuny hnát se v hněvu jako bouřkové mračno. A říkali, že se odtamtud obrátil na sever, protože Telen v Alqualondë viděli jeho stín, jak míjí jejich přístav směrem k Aramanu.

Tak Melkor odešel z Valinoru a Stromy nějaký čas svítily opět nezastíněné a země byla plná světla. Valar však marně pátrali po zprávách o svém nepříteli; a jako vzdálený mrak, který hrozivě stoupá stále výše, nesen pomalým studeným větrem, kazila nyní radost všech obyvatel Amanu pochybnost, děs z neznámého zla, které ještě může přibýt.

KAPITOLA 8 O ZATMĚNÍ VALINORU

Když se Manwë doslechl, kudy se Melkor ubíral, zdálo se mu jasné, že hodlá uniknout do svých starých hradů na severu Středozemě; Oromë i Tulkas se plnou rychlostí hnali na sever a snažili se ho pokud možno dostihnout, ale v neosídlených pustinách blízko Ledu za pobřežím Telen po něm nenašli ani stopy, ani zvěsti. Proto se podél severní hradby Amanu zdvojnásobila ostražitost; ale marně, protože dříve, než vůbec začalo pronásledování, Melkor se obrátil nazpět a tajně odešel daleko na jih. Byl totiž ještě jako jeden z Valar a mohl měnit podobu nebo chodit neoděn stejně jako jeho bratři; třebaže měl tu moc záhy navždy ztratit.

Tak nakonec neviděn došel do temného kraje Avatharu. Tento úzký pruh země ležel jižně od zátoky Eldamaru pod východním úpatím Pelóri a jeho dlouhé, truchlivé břehy se táhly daleko na jih, neosvětlené a neprozkoumané. Tam, pod strmými stěnami hor a u studeného temného moře, byly stíny nejhlubší a nejhustší na světě, a tam v Avatharu se tajně a bez vědomí všech usídlila Ungoliant. Eldar nevěděli, odkud přišla, ale někteří říkali, že v dávných věcích sestoupila ze tmy, která leží kolem Ardy, když Melkor poprvé závistivě pohlédl na Manwëho království, a že byla na počátku jednou z těch, které strhl do svých služeb. Zapřela však svého pána, protože toužila být paní své vlastní žádostivosti, a brala si všechno, aby nakrmila svou prázdnotu, a uprchlá na jih před útoky Valar a Oroměho lovců, protože jejich bdělost se vždy obracela proti severu a jih dlouho unikal pozornosti. Odtamtud se plížila k světlu Blažené říše, protože hladověla po světle a nenáviděla je.

Žila v rokli a přijala podobu obludného pavouka, který tká své černé sítě v horské rozsedlině. Tam sála všechno světlo, které mohla najít, a předla z něho temné sítě rdousící temnoty, až k jejímu příbytku nepronikalo žádné další světlo, a tak hladověla.

Teď přišel do Avatharu Melkor a vyhledal ji. A opět na sebe vzal podobu, kterou nosil jako tyran v Utumnu: temného Pána, vysokého a strašného. V té podobě již navždy zůstal. Tam, v černých stínech, kam nedohlédl ani Manwë ze svých nejvyšších síní, kul Mel-kor s Ungoliant svou pomstu. Ale když Ungoliant porozuměla Mel-korovu záměru, zmítala se mezi žádostivostí a velkým strachem; nechtělo se jí

totiž vystavit se nebezpečím Amanu a moci strašných Pánů a nehodlala se hnout ze svého úkrytu. Proto jí Melkor řekl: "Dělej, jak káži, a budeš-li ještě hladovět, až bude po všem, dám ti všechno, co si tvá žádostivost bude přát. Ano, oběma rukama." Slíbil to lehce, jako vždy, a v srdci se smál. Tak zlákal velký zloděj menšího.

Když se s Melkorem vypravili, utkala kolem nich Ungoliant plášť tmy; Nesvětlo, v němž se věci zdály nebýt a jež oči nemohly proniknout, protože bylo prázdné. Pak pomalu tkala své sítě: provazec za provazcem od rozsedliny k rozsedlině, od vyčnělého skaliska ke kamenné věži, stále nahoru, lezla a chytala se, až dospěla na vrcholek Hyarmentiru, nejvyšší hory v tom kraji světa, daleko na jih od velikého Taniquetilu. Tam Valar nebděli, protože západně od Pelóri byla prázdná země soumraku a na východ hleděly hory jen na zapomenutý Avathar a na šeré vody mořského bezcestí.

Nyní však ležela na vrcholku hory temná Ungoliant. Upletla žebřík z temných provazců a hodila jej dolů. Melkor po něm vyšplhal, dostal se na výšinu a stanul vedle ní, shlížeje na Střeženou říši. Pod nimi ležely Oroměho lesy a směrem na západ se třpytila Yavan-nina pole a pastviny, zlaté vysokou pšenicí bohů. Ale Melkor pohlédl na sever a v dálce viděl zářící pláň a stříbrné kupole Valmaru, jak se lesknou v míšení světel Telperionu a Laurelinu. Tu se Melkor hlasitě zasmál a rychle skákal z dlouhých západních svahů; Ungoliant mu byla po boku a její tma je kryla.

Byl právě sváteční čas, jak Melkor dobře věděl. Přestože všechny časy a období byly podle vůle Valar a ve Valinoru nebyla ani zima, ani smrt, bydleli přece jen v Království Ardy a to byla jen maličká říše v síních Eá, jehož životem je Čas, plynoucí od prvního tónu po závěrečný akord Eruův. A stejně jako bylo tehdy pro Valar potěšením (jak se vypráví v Ainulindalé) oblékat se do podob Ilúvataro-vých dětí jako do šatů, tak také jedly a pili a sbírali Yavanniny plody ze Země, kterou pod Eruovým vedením vytvořili. Proto stanovila Yavanna časy, kdy kvetlo a zrálo všechno, co rostlo ve Valinoru; a při každém sběru prvního ovoce pořádal Man-wë velkou hostinu k Eruově chvále, kdy všichni obyvatelé Valinoru projevovali svou radost hrou a zpěvem na Taniquetilu. Nyní byla ta hodina a Manwë nařídil hostinu slavnější než všechny, které se konaly od příchodu Eldar do Amanu. Vždyť třebaže Melkorův útěk věštil budoucí námahu a žaly a nikdo nemohl říci, jaké další škody budou napáchány na Ardě, než bude opět potřen, Manwë tentokrát hodlal vyhubit zlo, které nastalo mezi Noldor, a všichni byli vyzváni, aby přišli do jeho síní na Taniquetilu, odložili tam trápení, které leželo mezi jejich knížaty, a úplně zapomněli na lži svého Nepřítele. Přišli Vanyar a přišli Noldor z Tirionu, shromáždili se Maiar a Valar se oděli svou krásnu a majestátem; a zpívali před Manwëm a Vardou v jejich vysokých síních nebo tančili po zelených svazích Hory, jež hleděly na západ směrem ke Stromům. Toho dne byly ulice Valmaru prázdné a na schodech Tirionu bylo ticho; celá země pokojně spala. Jen Telen za horami dál zpívali na mořském pobřeží, protože nepočítali časy a období a nezamýšleli se nad starostmi vládců Ardy ani nad stínem, který padl na Valmor, neboť se jich zatím nedotkl.

Jen jedna věc kazila Manwëho plán. Fëanor skutečně přišel, protože jemu jedinému to Manwë nařídil, ale nepřišel Finwë a nikdo jiný z Formenosu. Finwë totiž řekl: "Dokud má můj syn Fëanor zakázán vstup do Tirionu, cítím se zbaven království a nechci se sejít se svým lidem." A Fëanor nepřišel ve svátečním a neměl žádné ozdoby, ani stříbrné, ani zlaté, ani žádný drahokam, nedopřál Valar ani Eldar pohled na silmarily a nechal je zamčené ve Formenosu v jejich železné komoře. Setkal se ovšem před Manwëho trůnem s Fingolfmem a slovy se smířil, a Fingolfin zapomněl na vytasený meč. Napřáhl totiž ruku a řekl: "Jak jsem slíbil, tak činím. Propouštím tě a nechovám pocit křivdy." Fëanor ho mlčky chopil za ruku, ale Fingolfin řekl: "Budu polovičním bratrem krví, ale celým bratrem srdcem. Ty povedeš a já budu následovat. Kéž nás nerozdělí žádný nový zármutek." "Slyším tě," řekl Fëanor. "Staň se." Nevěděli však, jaký význam budou mít jejich slova.

Vypráví se, že právě když Fëanor a Fingolfin stáli před Man-wëm, nastalo míšení světel, kdy svítily oba Stromy a mlčící město Valmar se naplnilo stříbrnou a zlatou září. Právě v tu hodinu přispěchali přes valinorská pole Melkor a Ungoliant, jako se míhá stín černého mraku hnaného větrem nad osluněnou zemí, a přišli k zelenému návrší Ezelloharu. Pak se Ungoliantino Nesvětlo vzedmulo až ke kořenům stromů a Melkor vyskočil na návrší. Svým černým kopím udeřil oba Stromy až do jádra, hluboko je ranil a jejich míza vyprýštila jako krev a rozlila se po zemi. Ale Ungoliant ji vysála a pak chodila od Stromu ke Stromu a přikládala svůj černý sosák k jejich ránám, až byly vysáty, a jed smrti, který měla v sobě,

pronikl do jejich tkání a usušil je od kořene po větve a listí, a ony zašly. Žíznila stále, šla k Vardiným studnicím a vypila je do dna; ale když pila, říhala Ungoliant černé páry a nadouvala se do podoby tak obrovité a ohyzdné, že Melkor dostal strach.
Tak padla na Valinor velká tma. O činech onoho dne se mnoho vypráví v Aldudénié, kterou složil Elemmírě z Vanyar a kterou znají všichni Eldar. Žádná píseň ani příběh však nemohly obsáhnout všechno hoře a zděšení, které tehdy nastalo. Světlo zhaslo, ale Tma, která následovala, byla víc než ztráta světla. V té hodině vznikla Tma, která se nezdála nedostatkem něčeho, ale věcí, která má vlastní bytí: byla totiž zlobou vytvořena ze světla a měla moc bodat do očí, vnikat do srdce a mysli a rdousit samotnou vůli. Varda shlížela z Taniquetilu a spatřila Stín, jak se náhle vznáší věžemi temnoty; Valmar utonul v hlubokém moři noci. Brzy stála Svatá hora sama, poslední ostrůvek ve světě, který utonul. Všechen zpěv zmlkl. Ve Valinoru bylo ticho a nebylo slyšet žádný zvuk, jen z dálky přinášel vítr průsmykem v horách kvílení Telen jako studený křik racků. V tu hodinu totiž mrazivě válo od Východu a obrovité stíny moře se valily proti stěnám pobřeží.
Manwě však vyhlédl ze svého vysokého stolce a jedině jeho oči pronikly nocí, až spatřily Tmu převyšující temno, jíž nemohly proniknout, velkou, ale vzdálenou, rychle se pohybující k severu, a věděl, že Melkor přišel a odešel.
Začalo pronásledování a země se třásla pod kopyty Oroměho zástupu a oheň, který vykřesávala Naharova kopyta, byl prvním světlem, které se vrátilo do Valinoru. Jakmile však dostihli Ungoliantin mrak, byli jezdci Valar oslepeni a zmateni, rozptýlili se a jeli, nevěděli kam; zvuk Valarómy zakolísal a zmlkl. A Tulkas byl jakoby chycen v černé síti v noci, stál bezmocně a marně tloukl do prázdna. Ale když Tma přešla, bylo pozdě: Melkor se dostal, kam chtěl, a jeho pomsta se naplnila.

KAPITOLA 9 O ÚTĚKU NOLDOR

Po čase se sešlo velké shromáždění u Soudného kruhu a Valar seděli ve stínu, protože byla noc. Nad hlavou jim však nyní probleskovaly Vardiny hvězdy a vzduch byl čirý; Manwěho větry totiž rozehnaly smrtelné výpary a odvalily zpět stíny moře. Pak Yavanna vstala a postavila se na Ezelloharu, Zeleném návrší, ale to bylo nyní holé a černé; položila ruce na Stromy, ale ty byly mrtvé a tmavé, a každá větev, které se dotkla, se zlomila a padla jí neživě k nohám. Tu se zvedlo mnoho hlasů v nářku a těm, kteří truchlili, se zdálo, že vypili číši běd, kterou jim nalil Melkor, až do dna. Ale nebylo to tak.
Yavanna promluvila před Valar a řekla: "Světlo Stromů pominulo a žije nyní jen ve Fëanorových silmarilech. Byl předvídavý! I pro ty, kteří jsou pod Ilúvatarem nejmocnější, jsou některá díla, která mohou učinit jen jednou. Uvedla jsem v život světlo Stromů a v Eá to již znovu udělat nemohu. Ale kdybych měla jen trošičku toho světla, mohla bych Stromům vrátit život, než jejich kořeny uhnijí; naše rána by se zahojila a Melkorova zloba by nedošla zadostiučiněním Pak promluvil Manwě a řekl: "Slyšíš, Fëanore, synu Finwěho, Yavannina slova? Dáš jí, oč žádá?" Bylo dlouhé ticho, ale Fëanor neodpověděl ani slovem. Pak vykřikl Tulkas: "Mluv, Noldo, ano či ne! Ale kdo odepře Yavanně? A nevzešlo světlo silmarilů na počátku z jejího díla?" Avšak Aule, Tvůrce, řekl: "Neukvapuj se! Žádáme něco většího, než chápeš. Nech ho ještě chvíli na pokoji." Fëanor však promluvil a zvolal trpce: "Pro menšího jako pro většího je nějaké dílo, které může vykonat jen jednou, a v tom díle utkví jeho srdce. Možná, že mohu své klenoty otevřít, ale už nikdy neudělám žádné podobné; a musím-li je rozbít, pukne mi srdce a to mě zabije; prvního ze všech Eldar v Amanu." "Prvního ne," řekl Mandos, ale nerozuměli jeho slovům. A opět bylo ticho zatímco Fëanor dumal ve tmě. Zdálo se mu, že je obklopen kruhem nepřátel, a vrátila se mu Melkorova slova, jež říkala, že silmarily nejsou v bezpečí, kdyby se jich Valar chtěli zmocnit. "Není snad Vala jako oni," říkala jeho myšlenka, "a nerozumí jejich srdcím? Ano, zloděj odhalí zloděje!" Pak zvolal nahlas: "Ze svobodné vůle to neudělám. Přinutí-li mě však Valar, pak budu opravdu vědět, zeje Melkor z jejich rodu." Pak řekl Mandos: "Rekl jsi." A Nienna vstala, vystoupila na Ezellohar, shodila šedou kápi, slzami smyla Ungoliantinu špínu a zpívala v zármutku nad hořkostí světa a pokažením Ardy.
Ale zatímco Nienna truchlila, přišli posli z Formenosu. Byli to Noldor a přinášeli nové zlé zvěsti. Vyprávěli totiž, jak na sever přišla slepá Tma a uprostřed kráčela nějaká bezejmenná síla a Tma vycházela z ní. Byl tam však i Melkor, přišel k Fëanorovu domu, zabil před jeho dveřmi Finwěho, krále Noldor, a prolil první krev v Blažené říši; Finwě samojediný totiž neuprchl před hrůzou Tmy. A vyprávěli, že Melkor rozbořil pevnost Formenos, pobral všechny, klenoty Noldor, které byly na tom místě

schraňovány, a že silmarily jsou pryč.
Fëanor vstal, pozvedl před Manwëm ruku, proklel Melkora a nazval ho Morgothem, perným nepřítelem Světa; od té doby ho Eldar znali jen pod tím jménem. A proklel také Manwëho pozvání a hodinu, v níž přišel na Taniquetil, protože se v šílenství svého vzteku a hoře domníval, že kdyby byl býval ve Formenosu, jeho síla by stačila na víc než na to, aby byl také zabit, jak Melkor zamýšlel. Pak Fëanor vyběhl ze Soudného kruhu a prchl do noci; otec mu byl totiž dražší než Světlo Valinoru nebo nesrovnatelné dílo jeho rukou, a komu ze synů, elfovi nebo člověku, byl otec cennější?
Mnozí želeli Fëanorovy bolesti, ale jeho ztráta nebyla jen jeho: a Yavanna plakala u návrší ve strachu, že Tma navždy pohltí poslední paprsky Světla Valinoru. Vždyť třebaže Valar ještě plně nerozuměli tomu, co se stalo, pochopili, že Melkor povolal nějakou pomoc, která pochází odjinud než z Ardy. Silmarily byly pryč a může se zdát lhostejné, zda Fëanor řekl Yavanně ano či ne; přesto, kdyby byl řekl ano předtím, než přišly zprávy z Formenosu, možná, že by byly jeho pozdější skutky jiné, než byly. Nyní se však blížila Sudba Noldor.
Mezitím Morgoth unikl pronásledování Valar a přišel do pustiny Aramanu. Ta země ležela na severu mezi horami Pelóri a Velkým mořem, jako na jihu ležel Avathar, ale Araman byl širší a mezi pobřežím a horami byly holé pláně, stále studenější, čím blíže byl Led. Morgoth a Ungoliant prošli tím krajem rychle, a tak přišli přes velké mlhy Oiomúrë k Helcaraxë, kde byla úžina mezi Aramanem a Středozemí naplněna ledovou tříští, a Morgoth přešel a konečně se vrátil na sever Vnějších zemí. Spolu šli dál, protože Morgoth se nemohl Ungoliant vyvléknout a její mrak byl pořád kolem něho a upírala na něho všechny své oči. Tak přišli do zemí, jež leží severně od zálivu Drengist. Morgoth se již blížil k troskám Angbandu, kde bývala jeho velká západní pevnost, a Ungoliant postřehla jeho naději a věděla, že se jí tu bude snažit utéci. Zastavila ho a žádala, aby splnil svůj slib.
"Černé srdce!" řekla. "Splnila jsem tvůj příkaz. Ale stále hladovím." "Co bys ještě chtěla?" řekl Morgoth. "Chceš mít v břiše celý svět? To jsem ti neslíbil. Jsem jeho Pánem." "Tolik ne," řekla Ungoliant. "Máš velký poklad z Formenosu; chci to všechno. Ano, budeš dávat oběma rukama." Tu jí Morgoth nerad vydal drahokamy, které si nesl, jeden po druhém, a ona je požírala a jejich krása mizela ze světa. Ungoliant byla čím dál tím větší a temnější, ale její žádost byla nenasytná. "Dáváš jednou rukou," řekla; "jen levou. Otevři pravou ruku." V pravici svíral Morgoth silmarily, a přestože byly zamčeny v křišťálové skříncе, začaly ho pálit a jeho ruka byla zaťatá bolestí; ale nechtěl ji otevřít. "Ne!" řekl. "Dostalas, co ti patří. Vždyť jsi své dílo vykonala mocí, kterou jsem do tebe vložil já. Už tě nepotřebuji. Ty věci nedostaneš ani neuvidíš. Ty si navždy vymiňuji pro sebe." Ale Ungoliant narostla a on se zmenšil mocí, která z něho vyšla; povstala proti němu, její mrak se kolem něho sevřel, a opletla ho sítí přilnavých pásků, aby ho zardousila. Tu Morgoth vyrazil strašlivý výkřik, který se ozvěnou rozlehl v horách. Proto dostal ten kraj jméno Lammoth, nebol ozvěna jeho hlasu tam bydlela navždy, takže ji vzbudil každý, kdo v té zemi nahlas vykřikl, a celá pustina mezi pahorky a mořem se naplnila hřmotem jakoby hlasů v úzkostech. Mor-gothův výkřik v tu hodinu byl největší a nejstrašnější, jaký se kdy ozval v severním světě; hory se třásly, země se chvěla a skály pukaly. Ten výkřik bylo slyšet hluboko v zapomenutých místech. Daleko pod zřícenými síněmi Angbandu, v kobkách, do nichž Valar při svém spěšném útoku nesestoupili, se stále skrývali balrogové a čekali na návrat svého Pána. Teď se rychle zvedli, přelétli Hithlum a přihnali se do Lammothu jako ohnivá bouře. Svými plamennými biči rozsekali Ungoliantiny pavučiny a ona couvla a dala se na útěk, vypouštějíc černé páry, aby se ukryla; na útěku ze severu sestoupila do Beleri-andu a usadila se pod Ered Gorgoroth v temném údolí, které pak bylo nazváno Naň Dungortheb - Údolí strašné smrti, pro hrůzu, kterou tam zplodila. Ode dnů hloubení Angbandu tam totiž bydlely jiné nečisté stvůry v pavouci podobě a ona se s nimi pářila a požírala je, a i po tom, co sama Ungoliant odešla a toulala se kdesi po zapomenutém jihu světa, zůstalo tam její potomstvo a tkalo své ohavné sítě. O osudu Ungoliant nevypráví žádný příběh. Někteří však říkají, že dávno skončila tím, že nakonec v naprosté vyhladovělosti sežrala sama sebe.
A tak se nesplnila Yavannina obava, že silmarily budou pohlceny a propadnou se v nicotu; zůstaly však v Morgothově moci. A ten byl osvobozen, takže opět shromáždil všechny své sluhy, kteří se dáli najít, a přišel ke zříceninám Angbandu. Znovu tam vyhloubil svá obří sklepení a žaláře a nad branami vztyčil trojité štíty Thangoro-drim, kolem nichž se stále vinul veliký závoj černého páchnoucího kouře. Zástupy

jeho šelem a démonů se staly bezpočetnými a dávno vypěstované skřeti plemeno se množilo v útrobách země. Na Beleri-and nyní padl temný stín, jak se vypráví později, ale v Angbandu si Morgoth ukoval velikou železnou korunu a nazval se Králem světa. Na znamení toho zasadil do své koruny silmarily. Dotekem těch posvěcených klenotů mu ruce ohořely do černá a zůstaly černé již navždy; nikdy se už také nezbavil bolesti z popálenin a hněvu nad tou bolestí. Korunu nikdy nesnímal z hlavy, třebaže její váha mu působila smrtelnou únavu. Jen jedinkrát se tajně na chvíli vzdálil ze své říše na Severu; málokdy vůbec opouštěl hlubiny své tvrze, ale řídil svá vojska ze svého severského trůnu. A jen jedinkrát za celou dobu, co trvala jeho říše, také sám bojoval zbraní.
Nyní ho totiž jeho nenávist sžírala ještě víc než za dnů Utumna, kdy ještě nebyla pokořena jeho pýcha, a spotřebovával svého ducha na ovládání svých sluhů a na to, aby jim vnukal žádostivost po zlu.
Přesto si dlouho uchoval svůj majestát jednoho z Valar, ač se proměnil v hrůzu, a všichni kromě nejsilnějších se před jeho tváří propadali do hlubin strachu.
Když bylo nyní známo, že Morgoth z Valinoru unikl a pronásledování je bezúčelné, Valar dlouho zůstali sedět ve tmě v Soudném kruhu a Maiar a Vanyar stáli vedle nich a plakali, ale většina Noldor se vrátila do Tirionu a truchlila nad zatměním svého krásného města. Šerým průsmykem Calaciryí se od stínových moří táhly mlhy a halily jeho věže a lampa na Mindoně hořela ve tmě jen bledě.
Tu se náhle objevil ve městě Fëanor a vyzval všechny, ať se shromáždí na králově nádvoří na vrcholku Tůny; úděl vyhnanství, který byl na něho vložen, však nebyl ještě sňat, takže se vzbouřil proti Valar. Proto se rychle shromáždilo velké množství, aby si poslechli, co řekne; pahorek a všechna schodiště a ulice, jež na něj stoupaly, byly ozářeny světlem mnoha pochodní, které každý nesl v ruce. Fëanor byl mistrem slova a jeho jazyk měl velkou moc nad srdci, když ji chtěl použít, a té noci pronesl před Noldor řeč, kterou si navždy zapamatovali. Prudká a drsná byla jeho slova, plná hněvu a pýchy, a když poslouchali, byli všichni Noldor pobouřeni k šílenství. Jeho zloba a nenávist platily především Morgothovi, a přece téměř všechno, co říkal, pocházelo právě z Morgothových lží; byl však rozrušen hořem nad zabitím svého otce a bolestí nad loupeží silmarilů. Dožadoval se nyní království nad Noldor, protože Finwë byl mrtev, a znevažoval výnosy Valar.
"Proč, noldorský lide," volal, "proč bychom měli dál sloužit žárlivým Valar, kteří nemohou ochránit ani nás, ani svou vlastní říši před svým Nepřítelem? A třebaže je dnes jejich nepřítelem, nejsou snad z jednoho rodu? Pomsta mě volá odtud, ale i kdyby to tak nebylo, nebydlel bych dál ve stejné zemi s příbuznými vraha svého otce a zloděje mého pokladu. Ale já nejsem jediný udatný z tohoto udatného lidu. Neztratili jste všichni krále? A co jiného jste ještě neztratili zavření tady v té úzké zemičce mezi horami a mořem jako králíci?
Kdysi tu bylo světlo, jež Valar upřeli Středozemí, ale nyní všechno srovnala tma. Budeme tedy věčně nečinně truchlit jako stínový lid obcházející v mlhách, ronící marné slzy do nevděčného more? Nebo se vrátíme domů? V Cuiviénenu sladce prýštily vody pod nezatmělými hvězdami a kolem ležely širé kraje, kudy se mohl procházet svobodný lid. Leží tam stále a čekají na nás, kteří jsme je ve své pošetilosti opustili. Pojďte pryč! Ať si tohle město nechají zbabělci!" Mluvil dlouho a stále vybízel Noldor, aby šli za ním a vlastní udatností si dobyli svobodu a velké říše v zemích na Východě, než bude pozdě; opakoval totiž Melkorovy lži, že je Valar ošidili a chtějí je držet v zajetí, aby mohli Středozemí vládnout lidé. Mnozí Eldar teď poprvé slyšeli o Nástupcích. "Konec bude krásný," volal, "přestože cesta bude dlouhá a tvrdá! Dejte sbohem nevolnictví! Ale dejte sbohem i pohodlí! Dejte sbohem slabým! Dejte sbohem svým pokladům! Naděláme si jiné. Cestujte nalehko, ale vezměte s sebou své meče! Vždyť půjdeme dál než Oromë, vydržíme déle než Tulkas: nikdy se neodvrátíme od pronásledování. Za Morgothem až na konec Země! Bude mít válku a nehynoucí nenávist. Ale až zvítězíme a opět dobudeme silmarily, budeme my a jenom my pány neposkvrněného Světla a pány blaženosti a krásy Ardy. Žádné jiné plemeno nás nevytlačí!" Pak složil Fëanor strašlivou přísahu. Jeho sedm synů k němu rázem přiskočilo a společně složilo touž přísahu, a jejich tasené meče zasvitly rudě jako krev v záři pochodní. Složili přísahu, kterou nikdo nezruší a kterou by nikdo neměl skládat, při jménu samotného Ilúva-tara. Přivolávali na sebe Věčnou tmu, jestliže ji nedodrží, za svědky jmenovali Manwëho, Vardu a posvátnou horu Taniquetil, a přísahali že budou pronásledovat pomstou a nenávistí až do konce světa Valu, démona, elfa nebo ještě nezrozeného člověka a jakéhokoli tvora, velkého či malého, dobrého či zlého, kterého přinese čas až do

konce dnů, pakliže by držel, vzal nebojím upíral silmaril, který jim patří.
Tak mluvili Maedhros a Maglor a Celegorm, Curufin a Caran-thir, Amrod a Amras, knížata Noldor, a mnozí se třásli, když slyšeli ta strašná slova. Vždyť takto složená přísaha, dobrá ani zlá, nemůže být porušena a bude pronásledovat toho, kdo ji složil, i toho, kdo ji porušil, až do konce světa. Fingolfin a jeho syn Turgon proto promluvili proti Fëanorovi a vzkypěla prudká slova, takže zloba opět málem došla na ostří mečů. Ale Finarfin promluvil měkce, jak bylo jeho zvykem, snažil se Noldor uklidnit, přemlouval je, aby počkali a zamysleli se, než se dopustí něčeho neodčinitelného; a Orodreth jako jediný z jeho synů mluvil stejně. Finrod byl při svém příteli Turgo-novi, ale Galadriel, jediná noldorská žena, která tam stála urostlá a statečná mezi znesvářenými knížaty, dychtila odejít. Nic nepřísahala, ale Fëanorova slova o Středozemí jí hořela v srdci, protože toužila vidět širé nechráněné země a vládnout tam nějaké říši podle své vůle. Stejného smýšlení s Galadriel byl Fingolfinův syn Fingon. I on byl pohnut Fëanorovými slovy, třebaže ho příliš nemiloval; a při Fingo-novi stáli jako vždy Angrod a Aegnor, synové Finarfinovi. Ale ti mlčeli a nemluvili proti svým otcům.
Posléze po dlouhé při zvítězil Fëanor a roznítil ve větší části shromážděných Noldor touhu po nových věcech a neznámých zemích. Proto když Finarfin ještě jednou promluvil ve prospěch opatrnosti a otálení, ozval se velký křik: "Ne, oděj děrné!" A Fëanor se svými syny začal okamžitě připravovat pochod.
Ti, kteří se odvážili na tak temnou cestu, mohli předvídat jen málo. Přesto se všechno dělo v přehnaném chvatu. Fëanor je totiž poháněl ve strachu, že jejich srdce zchladnou, jeho slova ztratí moc a převládnou jiné rady; a přes pýchu svých slov nezapomínal na moc Valar. Z Valmaru však nepřišlo žádné poselství a Manwë mlčel. Nechtěl zatím Fëanorovi jeho plán ani zakázat, ani mu překážet; Valar byli totiž zarmouceni tím, že byli obviněni ze zlých záměrů vůči El-dar nebo z toho, že někoho drží v zajetí proti jeho vůli. Nyní přihlíželi a čekali, protože nevěřili, že Fëanor udrží Noldor svou vůlí.
A skutečně, když začal Fëanor řadit Noldor na pochod, okamžitě vznikl svár. Dokázal sice shromáždění přesvědčit k odchodu, ale všichni rozhodně nehodlali přijmout Fëanora za krále. Měli raději Fingolfina a jeho syny i domácnost a většina obyvatel Tirionu se ho odmítala zříci, jestliže s nimi půjde a tak nakonec vyrazila na svou hořkou pouť dvě rozdělená vojska Noldor. Jako předvoj šel Fëanor se svými následovníky, ale větší vojsko šlo za ním s Fingolfinem; ten šel proti své moudrostí, protože na něho naléhal jeho syn Fingon a protože se nechtěl oddělit od svého lidu, který byl dychtivý jít, ani je nechtěl ponechat v rukou Fëanorovy zbrklosti. Nezapomněl také na svá slova před Manwëho trůnem. S Fingolfinem šel i Finarfin. z podobných důvodů; šel však krajně nerad. A ze všech Noldor ve Vali-noru, kteří se nyní rozrostli ve velký lid, jen desátek odmítl vydat se na cestu: někteří z lásky k Valar (a nikoli nejméně k Aulëmu). někteří z lásky k Tirionu a k mnoha věcem, které udělali: nikdo ze strachu před nebezpečím na cestě.
Ale právě když zazpívala trubka a Fëanor vykročil z bran Tirionu, přišel konečně posel od Manwëho a řekl: "Proti Fëanorově pošetilosti postavím jen svou radu. Neodcházejte! Hodina je zlá a vaše cesta vede k žalu, který nepředvídáte. Valar vám při tomto záměru neposkytnou žádnou pomoc, ale také vám nebudou bránit. Vězte totiž: jako jste sem svobodně přišli, svobodně odejdete. Ale tebe, Fëanore, Finwëho synu, posílá do vyhnanství tvá přísaha. V hořkostí budeš poznávat Melkorovy lži. Je Vala, říkáš. Potom jsi přísahal marně, neboť uvnitř síní Eá nemůžeš vůbec nikdy přemoci nikoho z Valar, ani kdyby tě Éru, kterého jsi jmenoval, učinil třikrát větším, nežjsi." Ale Fëanor se zasmál a promluvil ne k heroldovi, ale k Noldor, a řekl: "Tak! Pošle tedy tento udatný lid dědice svého krále do vyhnanství samotného jen s jeho syny a vrátí se do svého nevolnictví? Chce-li však někdo jít se mnou, říkám mu: Je ti předpověděn žal? Ale v Amanu jsme jej viděli. V Amanu jsme došli od blaženosti k bědě. Teď to zkusíme obráceně: bolestí dospět k radosti, nebo alespoň ke svobodě." Potom se obrátil k heroldovi a řekl: "Tak řekni Manwëmu Súli-movi, Velekráli Ardy: nemůže-li Fëanor Morgotha svrhnout, neotálí jej aspoň napadnout a nesedí nečinně v zármutku. A možná, že do mě Éru vložil větší oheň, než ty víš. Alespoň raním Nepřítele Valar tak, že nad tím užasnou i mocní v Soudném kruhu. Ano, nakonec mě budou následovat. Buď zdráv!" V tu hodinu dosáhl Fëanorův hlas takové velikostí a mohutnosti, že se před ním poklonil i herold Valar, jako když dostal dostatečnou odpověď, a odešel; a Noldor byli překonáni. Pokračovali tedy v pochodu a Fëanorovci spěchali před nimi po pobřeží Elendë; ani jednou neobrátili oči zpátky na Tirion na zeleném pahorku Tunë. Pomaleji a méně dychtivě šel za nimi zástup

Fingolfmův. Jako první šel Fingon, ale na konci šli Finarfm a Finrod a mnoho nejušlechtilejších a nejmoudřejších Noldor; často se ohlíželi po svém krásném městě, až se lampa na Mindon Eldaliéva ztratila v noci. Více než kdo jiný z Vy-hnanců si odtud odnášeli vzpomínky na blaženost, kterou opustili, a někteří s sebou vzali i věci, které udělali: útěchu a břímě na cestě.
Fëanor vedl Noldor na sever, protože jeho prvotním záměrem bylo pronásledovat Morgotha. Kromě toho stála Tůna pod Taniqueti-lem blízko opasku Ardy a Velké moře tam bylo nezměrně široké, kdežto směrem na sever se dělící moře zužovala, jak se k sobě blížila pustina Araman a pobřeží Středozemě. Ale jak Fëanorova mysl chladla a uvažovala, příliš pozdě si uvědomil, že všechny tyto veliké družiny nikdy nepřekonají dlouhé míle na sever ani nakonec nepřekročí moře jinak než pomocí lodí; k stavbě tak velké flotily by však bylo třeba dlouhého času a námahy i kdyby byl někdo z Noldor zběhlý v tom řemesle. Proto se rozhodl, že přesvědčí Telen, kteří vždy byli přáteli Noldor, aby se k nim připojil, a ve své vzpouře myslel, že tím dále poklesne blaženost Valinoru a vzroste jeho síla k válce s Morgothem. Pospíšil tedy do Alqualondë a mluvil k Telen, jako předtím mluvil v Tirionu.
Ale Telen nepohnulo nic, co říkal. Byli zarmouceni odchodem svých příbuzných a dlouholetých přátel, ale spíše je odrazovali, než jim pomáhali, a nechtěli jim půjčit žádnou loď ani pomoci se stavbou proti vůli Valar. Sami již netoužili po žádném jiném domově než po eldamarských pobřežích a po jiném pánovi než Olwëm, knížeti Alqualondë. Ten nikdy nedopřál sluchu Morgothovi ani ho nevítal ve své zemi a stále důvěřoval v to, že Ulmo a ostatní velcí mezi Valar napraví rány způsobené Morgothem a že noc ještě přejde v nové svítání.
Tu se Fëanor rozzlobil, protože se stále bál zdržení, a rozpáleně promluvil k Olwëmu: "Zříkáš se našeho přátelství právě v hodině naší nouze," řekl. "Přesto jste rádi přijímali naši pomoc, když jste konečně přišli na tyto břehy jako bázliví loudové pomalu s prázdnýma rukama. Ještě byste bydleli v chatrčích na pláži, kdyby vám byli Noldor nevytesali přístav a nelopotili se na vašich zdech." Olwë však odpověděl: "Přátelství se nezříkáme. Příteli však může připadnout úloha pokárat přítelovu pošetilost. A když nás Noldor vítali a pomáhali nám, tehdy jste mluvili jinak: měli jsme věčně bydlet v zemi Amanu jako bratři, jejichž domy stojí vedle sebe. Ale naše bílé lodě, ty jste nám nedali. To řemeslo jsme se nenaučili od Noldor, ale od Pánů Moře; bílé kmeny jsme opracovávali vlastníma rukama a bílé plachty tkaly naše manželky a dcery. Proto je ani nedáme, ani neprodáme pro žádné spojenectví ani přátelství. Říkám ti totiž, Fëa-nore, synu Finwëho, že jsou pro nás jako drahokamy Noldor: dílo našeho srdce, jemuž podobné víckrát neuděláme." Nato ho Fëanor opustil a seděl v temném zadumání za hradbami Alqualondë, dokud se neshromáždil jeho voj. Když usoudil, že má dost velké síly, šel do Labutího přístavu, začal nastupovat do zakotvených lodí a brát si je násilím. Ale Telen mu odporovali a svrhli mnoho Noldor do moře. Pak byly vytaseny meče a byl sveden krutý boj na lodích, na lampami osvětlených molech a přístavních hrázích, a dokonce i na velkém oblouku brány přístavu. Třikrát byl Fëanorův lid odražen a mnozí padli na obou stranách, ale předvoj Noldor byl podpořen Fingonem a prvními z Fingolfinova voje, kteří přišli doprostřed bitvy, viděli padat vlastní příbuzné a vrhli se do boje dřív, než poznali příčinu sporu; někteří si dokonce mysleli, že se Telen pokusili pochod Noldor přepadnout ze zálohy na pokyn Valar.
Tak byli nakonec Telen přemoženi a velká část jejich plavců, kteří bydleli v Alqualondë, byla ničemně pobita. Noldor totiž byli divocí a zoufalí, Telen měli menší sílu a byli ozbrojeni většinou jen štíhlými luky. Pak Noldor odvlekli jejich bílé lodě, obsadili vesla, jak dovedli, a veslovali podle pobřeží k severu. A Olwë volal Ossëho, ale ten nepřišel, neboť Valar nedovolili, aby bylo útěku Noldor zabráněno násilím. Uinen však plakala pro telerijské mořeplavce a moře se zlobně vzdulo proti vrahům, takže mnoho lodí ztroskotalo a ti, kteří v nich byli, utonuli. O Zabíjení rodných v Alqualondë se více vypráví v žalozpěvu, který se jmenuje Noldolanté, Pád Noldor, a složil jej Maglor, než se ztratil.
Větší část Noldor však vyvázla, a když bylo po bouři, drželi se své dráhy, někteří na lodích, někteří po souši, ale cesta byla dlouhá, a čím dál šli, tím byla zlověstnější. Po dlouhém pochodu neměřenou nocí dospěli na severní hranice Střežené říše, na okraj prázdné pustiny Aramanu, který byl hornatý a studený. Tam náhle spatřili temnou postavu stojící na skále, jež shlížela z výše na pobřeží. Někteří říkají, že to nebyl žádný menší Manwëho herold než Mandos. A uslyšeli silný hlas, slavnostní a strašný, který je vyzýval, aby zůstali stát a naslouchali. Pak všichni nehybně stanuli a od jednoho konce noldor-ských vojů

po druhý bylo slyšet hlas pronášející kletbu a proroctví, jež se nazývá Proroctví Severu a Sudba Noldor. Předpovídal mnohé temnými slovy, jimž Noldor porozuměli teprve, když je ty bědy skutečně postihly, ale všichni slyšeli kletbu, jež byla pronesena nad těmi, kdo nezůstanou a nebudou hledat soud a odpuštění Valar.

"Prolijete slz nepočítané, a Valar proti vám ohradí Valinor a nepustí vás, takže přes hory nepřejde ani ozvěna vašeho nářku. Na Fëa-norově rodu spočívá hněv Valar od Západu po Nejzazší východ, a padne i na všechny, kteří je budou následovat. Jejich přísahaje pože-ne, a přece je zradí, a vždy jim vyrve právě ty poklady, o které přísahali usilovat. Všechno, co dobře začnou, se obrátí ke zlému konci, a bude se to dít zradou mezi příbuznými a strachem ze zrady. Navždy cky budou Vydědění.

Nespravedlivě jste prolili krev svých příbuzných a poskvrnili jste zemi Aman. Za krev dáte krev a mimo Aman budete bydlet ve stínu smrti. Třebaže vás totiž Éru určil k tomu, abyste v Eá neumírali, a nemůže vás stihnout žádná nemoc, můžete být zabiti a budete zabíjeni: zbraní a mučením a hořem, a váš duch bez domova pak přijde do Mandosu. Dlouho tam budete přebývat a tesknit po svém těle a naleznete pramálo slitování, i kdyby za vás prosili všichni, které jste zabili. A ty, kteří vytrvají ve Středozemí a nepřijdou do Mandosu, unaví svět jako velké břímě, a upadnou a stanou se žalostnými stíny před mladším plemenem, které přijde potom. Tak řekli Valar." Mnohými to otřáslo, ale Fëanor zatvrdil své srdce a řekl: "Přísa-hali jsme, a ne lehce. Tuto přísahu dodržíme. Vyhrožuje se nám mnohým zlem a ne nejméně zradou; ale jedno se neříká: že budeme trpět zbabělostí, zbabělci nebo strachem ze zbabělců. Proto říkám, že půjdeme dál, a připojuji tuto sudbu: o skutcích, které vykonáme, se bude zpívat do posledních dnů Ardy." Ale Finarfin v tu hodinu opustil pochod a obrátil se zpět, pln zármutku a hořkostí proti Fëanorovcům a pro své příbuzenství s Olwëm z Alqualondë, a mnozí z jeho lidu šli s ním; s bolestí kráčeli zpět ve svých stopách, až opět spatřili daleký paprsek Mindony na Tůně, jak stále svítí do noci, a tak nakonec došli do Valinoru. Tam obdrželi odpuštění Valar a Finarfin byl ustanoven za panovníka ostatku Noldor v Blažené říši. Ale jeho synové s ním nebyli, protože nechtěli opustit syny Fingolfinovy, a všechen Fingolfinův lid šel stále dál pod tlakem svého příbuzenství a Fëanorovy vůle, i proto, že se báli čelit soudu Valar, neboť nebyli všichni nevinní zabíjením rodných v Alqualondë. Navíc byli Fingon i Turgon smělí, měli ohnivé srdce a nechtělo se jim zanechat jakéhokoli díla, k němuž přiložili ruce, dřív než na hořkém konci, musí-li již být hořký. Hlavní voj se tedy ubíral dál a zlo, které bylo předpověděno, rychle začalo konat své dílo.

Konečně přišli Noldor daleko na sever Ardy spatřili první zuby ledu, jež plavaly po moři, a poznali, že se blíží k Helcaraxë. Mezi zemí Aman, která se na severu ohýbala k východu, a východními břehy Endoru (totiž Středozemě), jež směřovaly k západu, byla úžina, jíž společně proudily mrazivé vody Okružního moře a vlny Be-legaeru, a byly tam husté mlhy a smrtelně chladné páry a mořské proudy byly plné srážejících se ledových pahorků a hluboko ponořených ledových ker. Taková byla Helcaraxë a ještě nikdo se tudy neodvážil kráčet kromě Valar a Ungoliant.

Proto se Fëanor zastavil a Noldor se domlouvali, kudy se nyní dát. Začali však trpět úzkostí z chladu a přilnavých mlh, jimiž nepronikl ani záblesk hvězdy, a mnozí litovali té cesty a začali reptat; zejména ti, kteří šli za Fingolfinem, proklínali Fëanora a nazývali ho příčinou všech běd Eldar. Ale Fëanor, který věděl o všem, co se říká, se poradil se svými syny. Viděli jen dvě cesty, jak uniknout z Ara-manu a dostat se do Endoru: přes úžinu nebo po lodi. Ale Helcaraxë pokládali za neschudnou, kdežto lodí bylo příliš málo. Na dlouhé pouti byly mnohé ztraceny a nezůstalo jich nyní dost k přepravě celého velikého vojska najednou; nikdo však nechtěl zůstat na západním pobřeží, zatímco jiní budou převezeni první; mezi Noldor již propukl strach ze zrady. Proto přišlo do srdce Fëanorovi a jeho synům, že se umocní všech lodí a náhle odjedou; od bitvy v Přístavu si totiž zachovali vládu nad flotilou, a ta byla obsazena jen těmi, kteří tam bojovali a byli vázáni k Fëanorovi. Jako na zavolanou mu přišel severozápadní vítr a Fëanor se tajně odplížil se všemi, které pokládal za věrné sobě, nalodili se, vypluli na moře a nechali Fingolfina v Aramanu. A protože moře tam bylo úzké, Fëanor držel směr na východ a trochu na jih, přejel beze ztrát a první ze všech Noldor opět stanul na pobřeží Středozemě; přistál v ústí zálivu, který se jmenoval Drengist a zabíhal do Dor-lóminu.

Ale když přistáli, nejstarší z jeho synů, Maedhros, který býval Fingonovým přítelem, než mezi ně přišly Morgothovy lži, řekl Fëa-norovi: "Které lodě a veslaře teď vyhradíš, aby se vrátili, a koho mají přivézt

prvního? Udatného Fingona?" Tu se Fëanor zasmál jako zasvěcenec smrti a vykřikl: "Žádné a žádné! To, co jsem nechal za sebou, nepočítám teď za ztrátu; prokázalo se to jako zbytečná přítěž na cestě. Ať mě ti, kteří proklínali mé jméno, proklínají dál a s kňučením se vrátí do klecí Valar! Spalte lodě!" Maedhros sám potom zůstal stranou, ale Fëanor dal bílé lodě Telen zapálit. A tak na místě, které se jmenovalo Losgar, v ústí zálivu Drengist skončila nejkrásnější plavidla, jaká kdy plula po moři, velikým požárem, jasným a strašlivým. A Fingolfin a jeho lid viděli z dálky světlo, rudé pod mraky, a poznali, že jsou zrazeni. To bylo první ovoce Zabíjení rodných a Sudby Noldor.

Když viděl Fingolfin, že ho Fëanor nechal, aby zahynul v Aramanu nebo se s hanbou vrátil do Valinoru, byl naplněn hořkostí, ale jako nikdy předtím zatoužil nějak se dostat do Středozemě a opět se setkat s Fëanorem. A dlouho s útrapami putoval se svým zástupem, ale jejich udatnost a vytrvalost strastmi rostla; vždyť byli mocný lid, starší neumírající děti Éru Ilúvatara, čerstvě přišlé z Blažené říše a ještě neunavené únavou Země. Oheň jejich srdcí byl mladý a pod vedením Fingolfina, jeho synů, Finroda a Galadriel se odvážili na nejkrutější Sever; a protože nenašli jinou cestu, nakonec čelili hrůzám Helcaraxë a krutých ledových hor. Málo noldorských činů kdy překonalo ten zoufalý přechod udatností a utrpením. Přišla tam o život Turgonova manželka Elenwë a zahynuli i mnozí jiní, a zástup, s nímž Fingolfin konečně stanul ve Vnějších zemích, byl prořídlý. Pramálo lásky k Fëanorovi a jeho synům chovali ti, kteří za ním při-pochodovali, a zatroubili na své polnice ve Středozemí, právě když poprvé vyšel Měsíc.

KAPITOLA 10 O SINDAR

Jak již bylo řečeno, moc Elwëho a Melian ve Středozemí rostla a všichni elfové v Beleriandu od Círdanových mořeplavců po toulavé lovce v Modrých horách za řekou Gelionem uznávali Elwëho za svého pána; říkali mu v jazyce jeho lidu Elu Thingol, král Šedoplášť. Nazývají se Sindar, Šedí elfové z Beleriandu pod hvězdami; a třebaže byli Moriquendi, pod vládou Thingola a učením Melian se stali nejsličnějšími, nejmoudřejšími a nejzručnějšími ze všech elfu ve Středozemí. A na konci prvního věku Melkorova spoutání, když měla celá země mír a sláva Valinoru byla na poledni, přišla na svět Lú-thien, jediné dítě Thingola a Melian. Přestože Středozem ležela z větší části v Yavannině spánku, v Beleriandu byl z Melianiny moci život a radost, jasné hvězdy svítily jako stříbrné ohně, v lese Neldorethu se narodila Lúthien a na uvítanou jí vzešly ze země bílé kvítky nifredilujako hvězdičky.

Během druhého věku Melkorova zajetí přešli přes Modré hory Ered Luin do Beleriandu trpaslíci. Říkali si Khazád, ale Sindar jim říkali Naugrim, Zakrnělý lid, a Gonnhirrim, Páni kamene. Nejstarší sídliště Naugrim byla daleko na východě, ale vyhloubili si po svém způsobu velké síně a komnaty ve východní straně Ered Luin a ta města se v jejich vlastním jazyce jmenovala Gabilgathol a Tumunza-har. Severně od vysoké hory Dolmed byl Gabilgathol, který elfové přeložili do svého jazyka jako Belegost čili Velehrad, a jižně byl vy hlouben Tumunzahar, elfy nazvaný Nogrod, Dutá nora. Ze všech trpasličích sídlišť bylo největší Khazad-Dúm, Trpasluj, v elfštině Hadhodrond, které bylo později ve dnech svého zatemnění nazýváno Morfia; to však bylo daleko v Mlžných horách za širými mílemi Eri-adoru a pro Eldar bylo jen jménem a pověstí vyprávěnou trpaslíky z Modrých hor.

Z Nogrodu a Belegostu přišli Naugrim do Beleriandu a elfové užasli, protože věřili, že oni sami jsou jediní živí tvorové ve Středozemi, kteří mluví slovy nebo pracují rukama, a že všichni ostatní jsou jen ptáci a zvířata. Nerozuměli však ani slovu z jazyka Naugrim, který zněl jejich uším těžkopádně a nelibozvučně, a málo Eldar jej kdy ovládlo. Ale trpaslíci se učili rychle a po pravdě se mnohem raději učili elfštině, než aby cizí plemeno učili svému jazyku. Do Brodu a Belegostu přišlo jen málo Eldar kromě Eóla z Nan Elmothu a jeho syna Maeglina, ale trpaslíci obchodovali v Beleriandu a postavili velkou silnici, jež procházela pod rameny hory Dolmedu, sledovala tok řeky Ascaru a u Sarn Athradu, Kamenitého brodu, křižovala Ge-lion. Tam se pak odehrála bitva. Přátelství mezi Naugrim a Eldar bylo vždy vlažné, třebaže měli jedni z druhých velký prospěch. Tehdy se však ještě mezi ně nepostavily hořkosti, které pak vznikly, a král Thingol je vítal. Ale později věnovali Naugrim své přátelství raději Noldor než všem ostatním elfům a lidem, pro jejich lásku a úctu k Aulëmu, a drahokamy Noldor chválili nade všechno jiné bohatství. Trpaslíci již vykonali ve tmě Ardy velké věci, neboť již od prvních dnů svých Otců měli podivuhodnou zručnost s kovy a kamenem; ale v těch pradávných časech více milovali práci se železem a mědí než se stříbrem a zlatem.

Melian měla po způsobu Maiar velkou předvídavost, a když minul druhý věk Melkorova zajetí, sdělila

Thingolovi, že mír v Ardě nepotrvá věčně. Proto se Thingol zamyslel nad tím, jak by si postavil královské obydlí a místo, jež by bylo silné, kdyby se ve Středozemí opět probudilo zlo, a hledal pomoc a radu u trpaslíků z Belegostu. Dali mu rádi, protože byli v těch dnech neunavení a dychtiví nové práce, a třebaže trpaslíci vždy žádali cenu za vše, co udělali buď s potěšením, nebo s námahou, tentokrát soudili, že dostali dobře zaplaceno. Melian je totiž naučila mnohému, co se dychtili naučit, a Thingol je odměnil mnoha krásnými perlami. Ty mu dal Círdan, protože se hojně nalézaly v mělkých vodách kolem ostrova Balar; ale Naugrim ještě podobné neviděli a cenili si jich. Jedna byla velká jako holubí vejce a leskla se jako hvězdný svit na mořské pěně; jmenovala se Nimphelos a náčelník belegostských trpaslíků si ji cenil nad horu bohatství.

Proto se Naugrim rádi dlouho lopotili pro Thingola a vytvořili pro něho sídlo po způsobu svého lidu, tesané hluboko v zemi. Tam, kde tekla Esgalduina a dělila Neldoreth od Regionu, čněl uprostřed lesa skalnatý kopec a řeka mu běžela u nohou. Tam udělali bránu Thingolovy síně a postavili přes řeku kamenný most; jedině po něm se dalo vstoupit do brány. Za branou sbíhaly široké chodby do vysokých síní a komnat hluboko dole, jež byly vytesány v rostlém kamenu, tak mnohých a tak velkých, že bylo sídlo nazváno Menegroth, Tisíc jeskyní.

Ale elfové měli na té práci také podíl a elfové i trpaslíci tam spolu, každý svým vlastním umem, uskutečňovali Melianiny vidiny, obrazy podivuhodné krásy Valinoru za Mořem. Sloupy Menegrothu byly otesané do podoby Oroměho buků - peň, větve, listí - a byly osvětleny zlatými lucernami. Zpívali tam slavíci jako v lórienských zahradách a byly tam stříbrné fontány, mramorové nádržky a podlahy z barevných kamenů. Tesané podoby zvířat a ptáků běžely po stěnách nebo šplhaly po sloupech nebo vykukovaly mezi větvemi propletenými kvítím. A jak plynuly roky, Melian a její dívky plnily síně tkanými závěsy, na nichž bylo možné číst skutky Valar a mnohé, co se stalo na Ardě od jejího počátku, i stíny věcí, jež teprve měly být. Bylo to nejkrásnější královské sídlo, jaké kdy bylo východně od Moře.

A když byl Menegroth dostavěn a v říši Thingola a Melian byl mír, Naugrim dál tu a tam přicházeli přes hory a obchodovali v těch zemích; málokdy však chodili do Falasu, protože nenáviděli zvuk moře a báli se na ně pohlédnout. Žádné jiné pověsti nebo zprávy o ostatním světě do Beleriandu nechodily.

Ale jak se chýlil ke konci třetí věk Melkorova zajetí, trpaslíci se znepokojili, mluvili s králem Thingolem a říkali, že Valar úplně ne-vymýtili zlo na Severu a že zbytek, který se dlouho množil ve tmě, nyní opět vychází a toulá se široko daleko. "V zemi východně od hor jsou zlé šelmy," říkali, "a tvoji dávní příbuzní, kteří tam bydlí, prchají z plání do kopců." Zanedlouho přišly zlé stvůry do Beleriandu přes horské průsmy-ky nebo z jihu temnými lesy. Byli to vlci nebo tvorové, kteří chodili ve vlčí podobě, a jiné sveřepé bytosti ze stínů. Mezi nimi byli skřeti, kteří později pustošili Beleriand, ale zatím jich bylo málo, byli ostražití a jenom slídili v zemi a čekali na návrat svého pána. Elfové tehdy nevěděli, odkud přišli ani co jsou zač; domnívali se, že jsou to možná Avaři, kteří v divočině zpustli a stali se zlými; říká se, že v tom byli až příliš blízko pravdy.

Proto začal Thingol pomýšlet na výzbroj, kterou předtím jeho lid nepotřeboval, a zprvu mu je kovali Naugrim; byli totiž v takové práci velmi zruční, ovšem nikdo z nich se nevyrovnal nogrodským řemeslníkům, z nichž byl nejproslulejší kovář Telchar. Všichni Naugrim byli odjakživa válečnický lid a zuřivě bojovali s každým, kdo je popudil: s Melkorovými sluhy nebo Eldar, s Avaři nebo s divou zvěří, a nezřídka s vlastními příbuznými, trpaslíky z jiných sídlišť s jinými pány. Sindar se ovšem od nich kovářství rychle naučili ale v kalení oceli jako v jediném ze všech řemesel nebyli trpaslíci nikdy překonáni ani Noldor a ve výrobě brnění ze spojených kroužků, jež vynalezli kováři z Belegostu, neměla jejich práce soupeře.

Proto byli Sindar v této době dobře ozbrojeni, zahnali všechny stvůry zla a měli opět mír; Thingolovy zbrojnice ovšem byly zásobeny sekyrami, kopími a meči, vysokými přilbami a dlouhými kabátci z lesklých kroužků, protože trpasličí brnění bylo vyráběno tak, že ne-rezivělo, ale stále zářilo jako čerstvě vycíděné. A to se Thingolovi v budoucnu vyplatilo.

Jak bylo řečeno, jistý Lenwë z Olwëho zástupu opustil pochod Eldar v době, kdy se Telen zastavili u břehů Velké řeky na pomezí západních končin Středozemě. O toulkách Nandor se mnoho neví. Odvedl je dolů po proudu Anduiny a říká se, že někteří bydleli po celý věk v lesích údolí Velké řeky, někteří nakonec došli k jejímu ústí a usadili se tam u moře, další pak přešli kolem Ered Nimrais, Bílých hor,

zpátky na sever a vstoupili do divočiny Eriadoru mezi Ered Luin a dalekými Mlžnými horami. Byl to lesní lid a neměl ocelové zbraně a příchod dravé zvěře ze Severu je velmi polekal, jak sdělili Naugrim králi Thingolovi v Menegrothu. Proto když se Len-wěho syn Denethor doslechl o Thingolově moci a majestátu a o míru v jeho říši, shromáždil ze svého rozptýleného lidu co největší zástup a převedl jej přes hory do Beleriandu. Thingol jej tam uvítal jako dávno ztracené příbuzné, kteří se vrátili, a oni se usídlili v Ossirian-du.

O dlouhých letech míru, jež následovala po Denethorově příchodu, není co vyprávět. Říká se, že v těch dnech vynalezl pěvec Daeron, hlavní učenec Thingolova království, své runy, a Naugrim, kteří přicházeli k Thingolovi, se jim naučili. Ten vynález se jim velmi zalíbil, takže si Daeronovy obratnosti cenili víc než jeho vlastní lid, Sindar. Naugrim zanesli cirth na východ přes hory, a tak vešly ve známost u mnoha národů; Sindar je však až do dnů Války málo používali pro zachovávání záznamů a mnohé, co bylo uchováváno v paměti, zaniklo v troskách Doriathu. Ale o blaženosti a radostném životě nebývá co říci, dokud neskončí, tak jako krásná a podivuhodná díla, dokud trvají a oči je mohou vidět, jsou sama zprávou o sobě, a jen když jsou ohrožena nebo navždy rozbita, přecházejí do písní.

Elfové v oněch dnech chodili po Beleriandu, řeky tekly, hvězdy svítily a noční kvítí vonělo; a krása Melian byla jako poledne a krása Lúthien jako jarní svítání. Král Thingol se na svém trůnu v Beleriandu podobal maiarským pánům, jejichž moc odpočívá, jejichž radost je ve vzduchu, který dýchají po všechny své dny, jejichž myšlenky plynou nerušeným proudem z výšin do hlubin. Po Beleriandu se stále čas od času projížděl velký Oromë, míhal se jako vítr po horách, zvuk jeho rohu doléhal přes míle hvězdného svitu a elfové se ho báli pro skvělost jeho zjevu a veliký hluk Naharova chvatu, ale když se po kopcích rozlehl Valaróma, dobře věděli, že všechno zlé se roz-prchlo do dáli.

Ale konec blaženosti se přece jen přiblížil a poledne Valinoru se schylovalo k soumraku. Jak totiž bylo vyprávěno a jak všichni vědí, neboť je to psáno v mudrosloví a zpívá se o tom v mnoha písních, Melkor s pomocí Ungoliant zahubil Stromy Valar, uprchl a vrátil se do Středozemě. Daleko na severu se odehrál zápas Morgotha a Ungoliant, ale Morgothův velký výkřik se rozlehl po celém Beleriandu a všechen lid se tam schoulil strachem; nevěděli, co to věstí, ale slyšeli posla smrti. Brzy nato uprchlá Ungoliant ze severu, dostala se do říše krále Thingola a kolem ní byla hrůzná tma; byla však zastavena Melianinou mocí a nevstoupila do Neldorethu, ale dlouho sídlila ve stínu srázů, jimiž spadal na jih Dorthonion. Ty prosluly jako Ered Gorgoroth, Hory děsu, a nikdo se tam neodvážil vejít ani projít v jejich blízkostí; život a světlo tam byly zardoušeny a blízkostí; život a světlo tam byly zardoušeny a všechny vody byly otrávené. Ale Morgoth se vrátil do Angbandu, jak již bylo řečeno, postavil jej znovu a nad jeho dveřmi vyzdvihl dýmající věže Thango-rodrim; a Morgothovy brány byly jen čtyři sta padesát mil od mostu do Menegrothu; daleko, a přece příliš blízko.

Nyní nabyli skřeti, kteří se množili potmě v zemi, síly a sveřeposti a jejich temný pán je naplnil žádostivostí po zkáze a smrti; vynořili se z bran Angbandu pod mraky, které vyslal Morgoth, a mlčky prošli do severských vysočin. Odtamtud náhle vniklo do Beleriandu velké vojsko a zaútočilo na krále Thingola. V jeho rozlehlé říši se mnoho elfu svobodně toulalo divočinou nebo pokojně sídlilo v malých rodinách daleko od sebe; jen kolem Menegrothu uprostřed země a podél Falasu v zemi mořeplavců bylo četné obyvatelstvo. Ale skřeti přišli k Menegrothu z obou stran. Z táborů na východě mezi Celo-nem a Gelionem a na západě v rovinách mezi Sirionem a Narogem pustošili zemi široko daleko, a Thingol byl odříznut od Círdana v Eglarestu. Proto zavolal Denethora a elfové přišli s celou silou z Regionu za Arosem a z Ossiriandu a svedli první bitvu v Beleriand-ských válkách. Východní vojsko skřetů se dostalo mezi armády Eldar severně od Andramu a na půli cesty mezi Arosem a Gelionem a tam bylo naprosto poraženo, a ty, kteří prchali před velkým pobíjením na sever, přepadly sekyry Naugrim, kteří se vynořili z hory Dolmedu: do Angbandu se jich vrátila hrstka.

Ale vítězství elfů bylo draze vykoupeno. Ossiriandští totiž byli lehce ozbrojeni a nemohli se měřit se skřety, kteří byli obuti železem, měli železné štíty a nesli velká kopí se širokými hlavicemi. Denethor byl odříznut a obklíčen na pahorku Amon Ereb. Padl tam i se všemi svými nejbližšími příbuznými, než mu mohl přijít na pomoc Thingo-lův voj. Přestože byl jeho skon krutě pomstěn, když Thingol dostihl zadní voj skřetů a pobil jich celé hromady, lid navždy oplakával Denethora a nevzal si jiného krále. Někteří se po bitvě vrátili do Ossiriandu a jejich noviny naplnily ostatek jejich lidu velkým strachem, takže od té

doby nikdy otevřeně nevyšli do války a chránili se ostražitostí a skrýváním; dostali jméno Laiquendi, Zelení elfové, protože nosili šaty v barvě listí. Mnozí však šli na sever, vstoupili do Thingo-lovy střežené říše a smísili se s jeho lidem.
Když se Thingol vrátil do Menegrothu, dozvěděl se, že skřeti vojsko na západě zvítězilo a zahnalo Círdana na kraj moře. Proto stáhl všechen svůj lid, pokud se mu podařilo dát jim zprávu, do pevnosti Neldorethu a Regionu, Melian vyslala svou moc a ohradila celé panství kolem dokola neviditelnou hradbou stínu a zmatení: Meliani-ným pásem, jímž od té doby nemohl projít nikdo proti její vůli nebo proti vůli krále Thingola, pokud nepřicházel s větší mocí, než měla Maia Melian. A tato vnitřní země, která se dlouho jmenovala Egla-dor, se potom nazývala Doriath, střežené království, Opásaná země. V ní zůstával ostražitý mír, ale vně bylo nebezpečí a velký strach, a Morgothovi sluhové se procházeli podle libost všude mimo upevněné přístavy ve Falasu.
Blížily se však nové zvěsti, jež nepředvídal nikdo ve Středozemí, ani Morgoth ve svých jamách, ani Melian v Menegrothu; z Ama-nu totiž po smrti Stromů nepřišly žádné zprávy ani po poslovi, ani duchem, ani viděním ve snu. Tou dobou přijel Fëanor v bílých lodích Telen přes moře, přistál v zálivu Drengist a tam v Losgaru lodě spálil.

KAPITOLA 11 O SLUNCI A MĚSÍCI A O UKRYTÍ VALINORU

Vypráví se, že po Melkorově útěku seděli Valar dlouho nepohnutě na svých trůnech v Soudném kruhu, ale nezaháleli, jak prohlásil Fëanor v pošetilosti svého srdce. Valar mohou totiž mnohé vykonat spíš myšlenkou než rukama a bez hlasu, mlčky se mohou spolu radit. Tak bděli v noci Valinoru a jejich myšlenky se ubíraly zpátky před Eá a kupředu ke Konci; avšak ani moc, ani moudrost neušily jejich hoře a vědomí zla v hodině, kdy bylo. A smrti Stromů neželeli více než zkažení Fëanora: to byl jeden z nejhorších Melkorových skutků. Vždyť Fëanor byl nejschopnější ze všech Ilúvatarových dětí po všech stránkách těla a mysli, v udatnosti, vytrvalosti, kráse, chápavosti, dovednosti, v síle i chytrostí, a měl v sobě jasný plamen. Jen Manwë si dovedl trochu představit, jak úžasná díla pro slávu Ardy by byl mohl jinak vykonat. A Vanyar, kteří bděli s Valar, vyprávějí, že když poslové oznámili Manwëmu, jak Fëanor odpověděl jeho heroldům, Manwë zaplakal a sklonil hlavu. Ale při posledním Fëanorově slově, že Noldor přinejmenším vykonají činy, jež budou věčně žít v písních, zvedl hlavu jako ten, kdo slyší z dálky hlas, a řekl: "Stane se! Budou to draze vykoupené písně, a přece vykoupené dobře. Vždyť cena nemůže být jiná. Tak, jak nám řekl Éru, bude do Eá uvedena předtím netušená krása a ještě bude dobře, že bylo zlo." Mandos však řekl: "A přece zůstane zlem. Fëanor brzy přijde ke mně." Když se však Valar dozvěděli, že Noldor opravdu odešli z Ama-nu a vrátili se do Středozemě, vstali a začali uskutečňovat úradky, jež přijali v myšlenkách, aby napravili Melkorovo zlo. Manwë vyzval Yavannu a Niennu, aby vynaložily všechnu svou moc růstu a uzdravování, a ony vynaložily na Stromy veškerou moc. Nienniny slzy však nemohly uzdravit jejich smrtelné rány a Yavanna dlouho zpívala sama ve stínech. Ale když naděje selhávala a její píseň zakolísala, Telperion konečně přinesl na bezlisté větvi jeden velký stříbrný květ a Laurelin jediný zlatý plod.
Yavanna je vzala a Stromy pak zašly a jejich neživé kmeny dosud stojí ve Valmoru jako památka na zaniklou radost. Ale květ a plod dala Yavanna Aulëmu, Manwë je posvětil a Aule se svým lidem pro ně udělal nádoby, aby se zachovala jejich záře: tak se vypráví v Nar-Silionu, Písni o Slunci a Měsíci. Valar dali tyto nádoby Vardě, aby se staly nebeskými lampami a přesvítily dávné hvězdy, protože budou blíž Ardě; a ona jim dala moc křižovat nižší oblasti Uměnu a vyslala je aby putovaly po stanovených drahách nad opaskem Země od Západu k Východu a zase se vracely.
To učinili Valar, když si ve svém soumraku vzpomněli na tmu v zemích Ardy, a rozhodli se nyní osvětlit Středozem a světlem bránit Melkorovým činům. Vzpomněli si totiž na Avaři, kteří zůstali u vod svého probuzení, a neopustili docela Noldor ve vyhnanství; Manwë také věděl, že se přiblížila hodina příchodu lidí. A vskutku se říká, že jako Valar svedli válku s Melkorem kvůli Quendi, tak se jí nyní na čas zdrželi kvůli Hildor, Nástupcům, mladším Ilúvatarovým dětem. Tak bolestné škody totiž utrpěla Středozem ve válce s Utumnem, že se Valar báli, aby se nyní neděly ještě horší věci. Přitom Hildor měli být smrtelní a méně odolní vůči strachu a bouři než Quendi. Man-wëmu také nebylo zjeveno, kde bude počátek lidí, zda na severu, na jihu nebo na východě. Proto Valar vyslali světlo, ale opevnili zemi, kde sídlili.
Vanyar odedávna říkali Měsíci Isil, Třpyt. Byl to květ valinor-ského Telperionu. Plod Laurelinu, Slunce,

nazvali Anar, Ohnivě zlatý. Ale Noldor jim také dali jméno Rána, Toulavý, a Váša, Ohnivé srdce, jež probouzí a stravuje; Slunce totiž bylo dáno jako znamení k probuzení lidí a úpadku elfů, ale Měsíc uchovává vzpomínku na ně.
Dívka, kterou Valar vyvolili mezi Maiar, aby řídila lodičku Slunce, se jmenovala Arien a ten, kdo kormidloval ostrůvek Měsíce, byl Tilion. Ve dnech Stromů pečovala Arien o zlaté květy ve Váni-ných zahradách a zalévala je jasnou rosou Laurelinu, kdežto Tilion byl lovcem v Oroměho družině a měl stříbrný luk. Miloval stříbro, a když si chtěl odpočinout, opustil Oroměho lesy, šel do Lórienu a ležel ve snách u jezírek Este v mihotavých paprscích Telperionu; a prosil, aby mu byl dán úkol střežit navždy poslední Stříbrný květ. Dívka Arien byla mocnější než on a byla vyvolena, protože se nebála žáru Laurelinu a neškodil jí - byla totiž od počátku ohnivým duchem, kterého Melkor neoklamal ani nezlákal do svých služeb. Arieniny oči byly příliš jasné i pro Eldar, a když opustila Valinor, vzdala se podoby i šatu, které tam nosila jako Valar, a byla jako nahý plamen, strašlivá v plnosti svého jasu.
První byl vyroben a dohotoven Isil a první se vznesl do hvězdné říše. Byl starším z nových světel jako Telperion ze Stromů. Potom dostal svět na chvíli měsíční světlo a pohnulo se a procitlo mnoho bytostí jež dlouho čekaly v Yavannině spánku. Morgothovi sluhové žasli, ale elfové z Vnějších zemí s potěšením vzhlíželi, a právě když se Měsíc zvedal nad tmu na západě, dal Fingolfm zatroubit na své stříbrné trubky zahájil svůj pochod do Středozemě a stíny jeho zástupu šly před ním dlouhé a černé.
Tilion sedmkrát přeplul nebe, a byl tedy na nejzazším východě, když byla dohotovena lodička Anar. Tu vstal v nádheře Anar a první úsvit Slunce byl jako veliký oheň na věžích Pelóri: oblaka Středozemě zahořela a ozval se zvuk mnoha vodopádů. Tu se Morgoth opravdu zalekl, sestoupil do nejhlubších hlubin Angbandu, stáhl své služebníky a vyslal hustý kouř a temné mračno, aby ukryl svou zemi před světlem denice.
Vardiným záměrem bylo, aby obě světla putovala Uměném a byla stále nahoře, ale ne spolu: každé mělo vycházet z Valinoru na východ a vracet se a jedno mělo vycházet ze západu, když se druhé na východě obracelo. Tak byl první z nových dnů počítán po způsobu Stromů, od míšení světel, kdy se Arien a Tilion míjeli na svých drahách nad středem Země. Ale Tilion byl toulavý, měl nejistou rychlost a nedržel se stanovené dráhy; snažil se přiblížit k Arien, přitahován její nádherou, přestože ho plamen Anaru pálil a ostrůvek Měsíce se zatmíval.
Pro Tilionovu toulavost a ještě více na prosby Lóriena a Este, kteří říkali, že byl ze Země zaplašen spánek a odpočinek a hvězdy byly skryty, změnila Varda svůj úradek a ponechala světu dobu, kdy bude dále mít stín a polosvětlo. Proto Anar chvíli odpočíval ve Valinoru v chladné náruči Vnějšího moře a Večer, doba sestupu a odpočinku Slunce, byl hodinou největšího světla a radosti v Amanu. Slunce však bylo brzy Ulmovými služebníky staženo dolů, spěšně pod-plulo zemi a tak přišlo neviděno na východ a tam opět vystoupilo do nebe, aby noc nebyla příliš dlouhá a pod Měsícem neobcházelo zlo. Anar však rozehříval vody Vnějšího moře a zažíhal je barevným ohněm a Valinor měl po odchodu Arien ještě chvíli světlo. Ale když putovala pod zemí a blížila se k východu; záře bledla, Valinor se šeřil a Valar tehdy nejvíc truchlili nad smrtí Laurelinu. Za svítání ležely stíny Ochranných hor těžce na Blažené říši.
Varda přikázala Měsíci, aby putoval stejným způsobem, prošel pod Zemí a vstal na východě, ale teprve potom, co Slunce sestoupí z nebe. Ale Tilion se pohyboval nejistým tempem, jako to dělá dosud, a stále byl přitahován k Arien, jako bude vždy; proto jsou často oba vidět nad Zemí současně, nebo se někdy stane, že se tak přiblíží, že jeho stín odřízne její jas a uprostřed dne nastane tma.
Proto od té doby počítali Valar až do Změny Světa dny podle příchodu a odchodu Anaru. Tilion se totiž ve Valmoru zdržel málokdy, ale častěji rychle přelétl nad západní zemí, nad Avatharem, Aramanem nebo Valinorem, vrhl se do propasti za Vnějším mořem a sám se ubíral mezi dutinami a jeskyněmi u kořenů Ardy. Často tam dlouho bloudil a vracel se pozdě.
Proto i po Dlouhé noci bylo ve Valinoru větší a krásnější světlo než ve Středozemí; vždyť tam odpočívalo Slunce a nebeská světla se tam víc blížila k Zemi. Ale ani Slunce, ani Měsíc nemohou připomenout dávné světlo, jež tryskalo ze Stromů, než je zasáhl Ungoliantin jed. To světlo nyní žije pouze v silmarilech.
Ale Morgoth nová světla nenáviděl a na čas byl zaražen tímto nečekaným úderem Valar. Pak napadl Tiliona, poslal proti němu duchy stínu a v Uměnu nastal boj pod pěšinkami hvězd, ale Tilion zvítězil. Arien

se Morgoth bál velkou bázní a neodvažoval se k ní přiblížit, ano, už ani neměl tu moc; jak totiž rostla jeho zloba, vysílal ze sebe zlo, jež vymyslil, ve lžích a ničemných tvorech, takže jeho síla přecházela do nich a rozptylovala se a on sám byl stále více připoután k zemi; nechtělo se mu vycházet z temných pevností. Ukryl sebe i své sluhy do stínů před Arien, jejíž pohled nemohli dlouho snést, a země okolo jeho sídla byly zastřeny rubášem výparů a velkých mraků.
Když však Valar viděli útok na Tiliona, zapochybovali a obávali se, jaké zlo a chytrostí ještě mohou od Morgotha čekat. Nechtěli vést válku proti Středozemí, ale přesto pamatovali na rozvrácení Almare-nu a rozhodli se, že Valinoru se to nesmí přihodit. Proto v té době nově opevnili svou zemi a na východě, na severu i na jihu vyzdvihli horskou hradbu Pelóri do svislých a strašlivých výšin. Jejich vnější stěny byly tmavé a hladké, bez výklenku a římsy, spadaly velikými srázy s povrchem tvrdým jako sklo a zvedaly se ve věže s korunami z bílého ledu. Byly na ně postaveny neusínající stráže a nevedl jimi žádný jiný průsmyk než Calacirya. Ten průsmyk však Valar neuzavřeli kvůli Eldar, kteří byli věrní, a ve městě Tirionu na zeleném pahorku dál vládl Finarfin ostatku Noldor v hluboké horské rozsedlině. Všichni elfové totiž, i Vanyar a jejich pán Ingwě, musí čas od času dýchat venkovní vzduch a vítr, který věje přes moře ze zemí, kde se narodili, a Valar nechtěli zcela odloučit Teleri od jejich příbuzných. Postavili však v Calaciryi silné věže a mnoho stráží a u jejího ústí do valmarských plání tábořilo vojsko, takže tím obležením nemohl projít pták ani zvíře, elf ani člověk, ani žádný jiný tvor, který žil ve Středozemí.
V té době, které písně říkají Nurtalé Valinóreva, Ukrytí Valinoru, byly také rozestaveny Začarované ostrovy a moře okolo nich se naplnilo stíny a bludy. Tyto ostrovy byly roztaženy od severu k jihu jako síť ve Stínových mořích na cestě k Tol Eresseï, Osamělému ostrovu. Těžko by mezi nimi proplouvalo jakékoli plavidlo, protože vlny stále vzdychaly s nebezpečným hukotem na temných skalách zahalených mlhou. A v příšeří padala na mořeplavce velká únava a ošklivost k moři, ale všichni, kteří kdy stanuli na těch ostrovech, byli polapeni a spali až do Změny Světa. Tak byla Blažená říše pro Noldor uzavřena, jak jim předpověděl Mandos v Aramanu, a z mnoha poslů, kteří se v pozdějších dnech plavili na Západ, nikdo nikdy nedorazil do Valinoru - kromě jednoho jediného: největšího mořeplavce z písní.

KAPITOLA 12 O LIDECH

Valar nyní sídlili v míru za svými horami, a když dali Středozemí světlo, dlouho si jí nevšímali a Morgothovu panství neodporoval nikdo kromě Noldor. Na vyhnance myslel nejvíce Ulmo, který sbíral zprávy ze Země prostřednictvím všech vod.
Od té doby se počítaly Roky Slunce. Byly rychlejší a kratší než Roky valinorských Stromů. Vzduch Středozemě v té době ztěžkl dechem růstu a smrtelnosti a změny a stárnutí všeho se velmi zrychlily. Život se hemžil na půdě i ve vodách v Druhém jaru Ardy, Eldar přibývalo a Beleriand se pod novým sluncem zelenal a krásněl.
Když poprvé vstalo Slunce, probudily se v zemi Hildórienu ve východních končinách Středozemě Mladší děti Ilúvatarovy; ale první Slunce vstalo na Západě a otvírající se oči lidí se k němu obrátily, a když se jejich nohy vydaly na pouť Zemí, většinou se ubíraly tím směrem. Eldar jim říkali Atani, Druhý lid, ale také Hildor, Nástupci, a všelijak jinak: Apanónar, Druhorození, Engwar, Neduživí, a Fíri-mar, Smrtelní; a rovněž Uchvatitelé, Cizinci a Nevyzpytatelní, Sa-moprokletí, Těžkorucí, Noční bázlivci, Děti Slunce. V těchto příbězích, které se zabývají Nejstaršími časy, než smrtelníci vzrostli a elfové upadli, se o lidech mnoho nevypráví; jen o otcích lidí, Atanatári, kteří v prvních rocích Slunce a Měsíce připutovali na Sever světa. Do Hildórienu nepřišel žádný Vala, aby lidi vedl neboje pozval do Vali-noru, a lidé se Valar spíš báli, než je milovali, nerozuměli záměrům Mocností, rozcházeli se s nimi a svářili se se světem. Ulmo však na ně myslel a pomáhal tak Manwěho úradkům a jeho vůli; potokem či řekou k nim tak často přicházela jeho poselství. Oni však v takových věcech nejsou zběhlí, a než se smísili s elfy, nevěděli o nich téměř nic. Proto milovali vody a jejich srdce se vzrušovalo, ale poselstvím nerozuměli. Vypráví se však, že se pak na mnoha místech setkali s Temnými elfy a ti se jich ujali; lidé se tak stali druhy a učedníky tohoto starobylého lidu, tuláků z elfího rodu, kteří se nikdy nevydali stezkou k Valinoru a znali Valar jen jako pověst a vzdálené jméno.
To ještě nebyl Morgoth dlouho zpátky ve Středozemí, jeho moc nesahala daleko a navíc byla zaražena náhlým příchodem velkého světla. V zemích a na kopcích nebylo mnoho nebezpečí a konečně tam rašily a rozkvétaly nové věci, jež dávno vznikly v Yavanniných myšlenkách a byly ve tmě zasety jako semena.

Lidské děti se šířily, toulaly se na Západ, na Sever i na Jih a jejich radost byla radostí jitra, než uschne rosa, když se každý list zelená.
Ale úsvit je krátký a den velmi často nesplní, co sliboval, a čas se nyní blížil k velkým válkám mocností Severu, kdy Noldor, Sindar a lidé bojovali proti vojskům Morgotha Bauglira a hroutili se do zkázy. K tomuto cíli ustavičně pracovaly vychytralé Morgothovy lži, které kdysi zasel a které stále znovu zaséval mezi svými nepřáteli, i prokletí, jež vzešlo ze zabíjení v Alqualondě, a Fëanorova přísaha. Vypráví se tu jen o části skutků oněch dnů a nejvíce se toho říká o Noldor a silmarilech a o smrtelnících, kteří se zapletli do jejich osudu. V oněch dnech měli elfové a lidé stejnou postavu a tělesnou sílu, ale elfové měli větší moudrost, dovednost a krásu; a ti, kteří bydleli ve Valinoru a hleděli na Mocnosti, v tom převyšovali Temné elfy tak, jako ti převyšovali lidi smrtelného plemene. Jen v říši Doriath, jejíž královna Melian byla příbuzná s Valar, se Sindar téměř vyrovnali Calaquendi z Blažené říše.
Elfové jsou nesmrtelní a jejich moudrost rostla od věku k věku. Neusmrcovaly je nemoce ani nákazy. Jejich těla skutečně byla ze zemských látek, byla tedy zničitelná a v oněch dnech se víc podobala lidským tělům, protože nebyla tak dlouho obývána ohněm jejich ducha, který je během času stravuje zevnitř. Lidé však byli křehčí, bylo snazší je zabít zbraní nebo nehodou a méně snadno se léčili; podléhali nemocem a mnohým neduhům, stárli a umírali. Elfové nevěděli, co se děje s jejich duchem po smrti. Někteří říkají, že odcházejí také do síní Mandosu, ale jejich místo čekání není stejné jako elfské, a jediný Mandos kromě Manwëho a ovšem Ilúvatara ví, kam odcházejí po čase vzpomínání v oněch mlčenlivých síních u Vnějšího moře. Ze sídla mrtvých se nikdo nikdy nevrátil, kromě Berena, syna Barahiro-va, jehož ruka se dotkla silmarilu, ale ten již potom se smrtelnými lidmi nemluvil. Možná že osud lidí po smrtí není v rukou Valar, a v Hudbě Ainur také nebylo všechno předpověděno.
Když se v pozdějších dnech lidé a elfové Morgothovým vítězstvím odcizili, jak si Morgoth nejvíc přál, elfský rod, který dál žil ve Středozemí, upadal, chřadl a lidé se zmocnili slunečního světla. Pak bloudili Quendi po osamělých koutech rozlehlých zemí a ostrovů, přijali za své měsíční a hvězdné světlo, lesy a jeskyně, a stávali se jakoby stíny a vzpomínkami, kromě těch, kteří čas od času napjali plachty na Západ a zmizeli ze Středozemě. Ale na úsvitu let byli elfové a lidé spojenci, viděli v sobě příbuzné a mezi lidmi byli takoví, kteří se naučili moudrostí Eldar a stali se velkými mezi veliteli Nol-dor. A na slávě a kráse elfů i na jejich osudu měli plný podíl potomci elfů a smrtelníků: Earendil, Elwing a jejich dítě Elrond.

KAPITOLA 13 O NÁVRATU NOLDOR

Bylo již řečeno, že Fëanor a jeho synové přišli do Středozemě jako první z Vyhnanců a přistáli v pustině Lammothu, Velké ozvěny, na břehu záletu Drengist. A v okamžiku, kdy Noldor stanuli na písku, jejich výkřiků se chopily kopce a rozmnožily je, takže všechna severská pobřeží naplnil hluk nespočetných silných hlasů, a hukot požáru lodí v Losgaru se nesl na mořském větru jako bouře velikého hněvu a všichni, kdo v dáli zaslechli ten zvuk, se podivovali.
Plameny požáru viděl nejen Fingolfm, kterého Fëanor opustil v Aramanu, ale i skřeti a Morgothovi pozorovatelé. Žádný příběh nevypráví, co si myslel Morgoth ve svém srdci při zprávě, že Fëanor, jeho nejzarytější nepřítel, přivedl ze Západu vojsko. Asi se ho příliš nebál, protože ještě neokusil noldorské meče, a záhy se ukázalo, že hodlá zahnat elfy zpět do moře.
Pod studenými hvězdami, než vyšel Měsíc, kráčel Fëanorův zástup po břehu dlouhého zálivu Drengist, který prorážel Pahorky ozvěn, Ered Lómin, a prošel tak z pobřeží do velké země Hithlumu. Posléze došli k dlouhému jezeru Mithrim a utábořili se na jeho severním břehu v kraji stejného jména. Ale Morgothovo vojsko, vyrušené hlukem v Lammothu a světlem požáru v Losgaru, přišlo přes průsmyky Ered Wethrin, Hor stínu, a náhle napadlo Fëanora, než měl tábor dostavěn a zbudovánu obranu; a tam, na šedých polích Mithri-mu, byla svedena druhá bitva v Beleriandských válkách. Jmenuje se Dagor-nuin-Giliath Bitva pod hvězdami, protože ještě nevyšel Měsíc, a je známá v písni. Noldor, v menšině a nepřipravení, přesto rychle zvítězili, protože světlo Amanu se jim v očích ještě nezakalilo, byli silní, rychlí, v hněvu zkázonosní, a jejich meče byly dlouhé a strašné. Skřeti před nimi prchali, s velkými ztrátami byli vyhnáni z Mithrimu a přes Hory stínu zatlačeni na velkou planinu Ard-galen, jež ležela severně od Dorthonionu.
Tam jim šla na pomoc Morgothova vojska, která předtím odešla na jih údolím Sirionu a obléhala Círdana v přístavech Falasu, a byla zachvácena v jejich zkáze. Fëanorův syn Celegorm se totiž o nich doslechl, počíhal si na ně s částí elfského vojska, vrhl se na ně z kopců u Eithel Sirionu a vehnal je do bažiny

Se-rechu. Zlé byly zprávy, jež nakonec došly do Angbandu, a Morgoth byl zaražen. Deset dní trvala bitva, a ze všech vojsk, která si připravil pro dobytí Beleriandu, se mu vrátily paběrky.
A přece měl důvod k veliké radosti, přestože mu na čas zůstal utajen. Fëanor se totiž ve své zlobě proti Nepříteli nedal zastavit, ale chvátal za zbytkem skřetů a myslel si, že se dostane k samotnému Morgothovi; hlasitě se smál, když máchal mečem, radoval se, že čelil hněvu Valar i zlým trampotám cesty; aby spatřil hodinu své pomsty, Nevěděl nic o Angbandu ani o veliké obranné síle, kterou Morgoth tak rychle připravil, ale i kdyby věděl, nebylo by ho to odradilo, protože byl jako posedlý, stravován plamenem vlastní zloby. Daleko tedy předběhl řady svého vojska, a když to Morgothovi sluhové viděli, otočili se a z Angbandu jim vyšli na pomoc balrogové. Tam, na hranici Dor Daedelothu, Morgothovy země, byl Fëanor s několika málo přáteli obklopen. Bojoval dlouho nezastrašen, třebaže byl zahalen ohněm a raněn mnoha ranami. Nakonec jej však srazil k zemi Gothmog, Pán balrogů, kterého potom zabil Ecthelion v Gondolinu. Byl by tam zahynul, kdyby mu v tu chvíli vší silou nepřišli na pomoc jeho synové; balrogové ho nechali a odešli do Angbandu.
Synové pak svého otce zvedli a odnesli zpátky do Mithrimu. Ale když se blížili k Eithel Sirionu a stoupali k průsmyku přes hory, Fëanor jim přikázal zastavit; jeho rány byly totiž smrtelné a věděl, že přišla jeho hodina. A jak se díval ze svahů Ered Wethrin, poslední, co spatřil, byly daleké štíty Thangorodrim, nejmohutnější věže ve Středozemí, a předvídavostí umírajícího poznal, že je žádná síla Nol-dor nikdy nerozboří; třikrát však proklel Morgothovo jméno a uložil synům, aby se drželi své přísahy a pomstili otce. Pak zemřel, ale neměl ani pohřeb, ani hrob, protože jeho duch byl ve svém chvatu tak ohnivý, že se jeho tělo rozpadlo v popel, bylo rozváto jako dým a jeho podoba se již v Ardě nikdy neobjevila a jeho duch neopustil síně Mandosu. Tak skončil nejmocnější z Noldor, z jehož činu jim vzešla největší sláva i nejtrpčí běda.
V Mithrimu tehdy sídlili Šedí elfové, beleriandský lid, který doputoval na sever přes hory, a Noldor se s nimi radostně vítali jako s dávno odloučenými příbuznými; zprvu se však nedomlouvali snadno, protože během dlouhého rozdělení se jazyk Calaquendi ve Valinoru a Moriquendi v Beleriandu hodně rozlišil. Od mithrimských elfu se Noldor dozvěděli o moci Elu Thingola, krále Doriathu, a o kouzelném pásu, který ohrazoval jeho říši; a zvěsti o těchto velkých činech na severu došly na jih do Menegrothu a do přístavů Brithombaru a Eglarestu. Tu byli všichni belerandští elfové plní úžasu a naděje, když přišli jejich silní příbuzní, kteří se tak nečekaně vrátili ze Západu právě v hodině jejich nouze, a zprvu věřili, že přišli jako vyslanci Valar, aby je osvobodili.
Ale právě v hodině Fëanorovy smrti přišel k jeho synům Morgo-thův vyslanec, uznával porážku a nabízel podmínky, dokonce až po vydání jednoho silmarilu. Pak urostlý Maedhros, nejstarší syn, přemluvil své bratry, aby naoko vyjednávali s Morgothem a sešli se na dohodnutém místě s jeho posly; ale Noldor nesmýšleli o nic upřímněji než on. Proto přišli obojí vyslanci s větším vojskem, než bylo dohodnuto, ale Morgoth jich poslal víc a byli tam balrogové. Maedhros byl přepaden ze zálohy a celá jeho družina pobita, ale on sám byl na Morgothův příkaz zajat živý a přivlečen do Angbandu.
Tu se Maedhrosovi bratři stáhli a opevnili velký tábor v Hithlu-mu, ale Morgoth držel Maedhrose jako rukojmí a vzkázal, že ho nepropustí, pokud se Noldor nevzdají své války a nevrátí se na Západ, nebo neodejdou z Beleriandu daleko na Jih světa. Ale Fëanorovi synové věděli, že je Morgoth zradí a Maedhrose nepropustí, ať udělají cokoli; navíc byli vázáni přísahou a nesměli se z žádného důvodu zříci války proti svému Nepříteli. Proto vzal Morgoth Maedhrose a pověsil ho na sráz nad Thangorodrim; upoutal ho ke skále železným pásem za pravé zápěstí.
Do tábora v Hithlumu nyní dolehla zvěst o pochodu Fingolfina a těch, kteří za ním přešli Ledovou tříšť; celý svět tehdy právě žasl nad příchodem Měsíce. Ale když pochodovalo Fingolfinovo vojsko do Mithrimu, na Západě plamenně vyšlo Slunce, Fingolfin rozvinul své modré a stříbrné praporce, dal zatroubit na rohy, a pod kráčejícíma nohama mu rašilo kvítí. Tak skončily hvězdné věky. Při východu velkého světla prchli Morgothovi sluhové do Angbandu a Fingolfin prošel opevněným Dor Daedelothem bez odporu, zatímco se nepřátelé schovávali pod zemí. Pak elfové zabušili na brány Angbandu a výzva jejich trubek otřásla věžemi Thangorodrim; Maedhros je uslyšel ve svých mukách a hlasitě vykřikl, ale jeho hlas se ztratil v kamenné ozvěně.
Fingolfin však měl jinou povahu než Fëanor, měl se na pozoru před Morgothovými úklady a stáhl se z

Dor Daedelothu zpátky do Mithrimu, protože se doslechl, že tam najde Fëanorovy syny, a přál si také mít před sebou štít Hor stínu, než se jeho lid zotaví a zesílí; viděl totiž sílu Angbandu a nemyslel si, že padne jen zvukem jeho trubek. Proto posléze přišel do Hithlumu a udělal si první tábořiště a sídlo na severních březích jezera Mithrimu. V srdci těch, kteří šli za Fingolfinem, nebylo lásky k Fëanorovu rodu, protože muka těch, kteří přetrpěli cestu přes Led, byla velká, a Fingolfin pokládal syny za otcovy spoluviníky. Hrozil tedy svár mezi vojsky, ale přestože byly jejich ztráty po cestě velké, lid Fingolfina a Finarfinova syna Finroda byl stále početnější než Fëanorovi následovníci; ti se nyní před nimi stáhli a přesunuli se na jižní břeh, takže mezi nimi leželo jezero. Mnozí z Fëanorova lidu skutečně litovali spálení lodí v Los-garu a byli ohromeni udatností, která přivedla přátele, jež opustili, přes Led na severu; byli by je přivítali, ale ze studu se neodvážili.
Tak vinou kletby, která na nich spočívala, nevykonali Noldor nic, zatímco Morgoth váhal a děs ze světla byl pro skřety nový a silný. Morgoth se však probral ze zadumání, a když viděl, že jeho nepřátelé jsou rozděleni, zasmál se. V jamách Angbandu dal vyrobit mohutný kouř a páry, ty vytryskly, z čpavých vrcholků Železných hor a v Mithrimu je bylo zdaleka vidět, jak špiní jasný vzduch prvních jiter světa. Zavál vítr od východu, roznesl je po Hithlumu a zatměl nové Slunce; padaly, ovíjely se okolo polí a prohlubní a lehaly na vodu Mithrimu, ponuré a jedovaté.
Tu se udatný Fingon, Fingolfinův syn, rozhodl smířit svár, který rozděloval Noldor, dříve než se Nepřítel připraví k válce; Severní země se totiž třásly hřímáním Morgothových kováren v podzemí. Před dávnými časy, v blaženosti Valinoru, nežli byl Melkor zbaven pout a než mezi ně pronikly lži, býval Fingon blízkým přítelem Ma-edhrosovým, a třebaže ještě nevěděl, že na něho Maedhros při pálení lodí nezapomněl, myšlenka na staré přátelství ho bodala do srdce. Proto se odvážil činu, který je právem proslulý mezi skutky noldor-ských knížat: sám, aniž se s někým poradil, se vydal hledat Maedhro-se. Právě tma, kterou Morgoth vyvolal, mu pomohla, aby se dostal neviděn do říše nepřátel. Vyšplhal vysoko na ramena Thangorodrim a zoufale se rozhlížel po zpustlé krajině; nemohl však najít žádný průchod ani škvíru, jíž by se dostal do Morgothovy pevnosti. Tu se navzdory skřetům, kteří se ještě krčili v temných kobkách pod zemí, chopil harfy a zazpíval píseň o Valinoru, kterou kdysi složili Noldor, než se zrodil svár mezi Finwëho syny, a jeho hlas zazvučel do truchlivých jeskyní, jež do té doby neznaly nic než výkřiky strachu a bolesti.
Tak Fingon našel, co hledal. Náhle se totiž nad ním z dálky a slabě ozvala táž píseň a něčí hlas mu zavolal v odpověď. To Maed-hros zpíval ve svých mukách. Ale Fingon došplhal na úpatí srázu, kde visel jeho příbuzný, a dál nemohl; a plakal, když viděl Morgo-thův krutý vynález. Proto Maedhros, v bolestech a bez naděje, Fin-gona prosil, aby ho zastřelil svým lukem, a Fingon nasadil šíp a napjal luk. A nevida lepší naděje, vykřikl k Manwëmu a řekl: "Králi, jemuž jsou drazí všichni ptáci, veď nyní tu opeřenou střelu a slituj se alespoň trochu nad Noldor v jejich nouzi!" Jeho modlitba byla rychle vyslyšena. Manwë, jemuž jsou drazí všichni ptáci a jemuž přinášejí zprávy ze Středozemě na Taniquetil. totiž vyslal plemeno orlů a přikázal jim, aby se usídlili ve skalách na Severu a sledovali Morgotha; Manwë totiž nepřestal litovat vyhnané elfy. A orli přinášeli smutnému Manwëmu zprávy o mnohém, co se v oněch dnech dělo. A právě když Fingon napjal luk, slétl z vzdušných výšin král Thorondor, nejmohutnější pták, jaký kdy žil, jehož roztažená křídla měřila třicet sáhů. Zadržel Fingonovi ruku, uchopil ho a donesl ho k hladké skále, kde visel Maedhros. Fingon však nemohl pekelné pouto na jeho zápěstí uvolnit ani přetnout ani vytrhnout z kamene. Proto jej Maedhros v bolesti opět prosil, aby ho zabil, ale Fingon mu uťal ruku nad zápěstím a Thorondor je odnesl zpátky do Mithrimu.
Tam se Maedhros časem uzdravil; měl v sobě totiž žhavý oheň života a měl sílu dávného světa, jakou měli ti, kteří vyrostli ve Valinoru. Jeho tělo se zotavilo z mučení, ale v srdci měl stín své bolesti, a naučil se vládnout mečem levicí ještě zhoubněji než předtím pravicí. Fingon svým činem získal velkou slávu, všichni Noldor ho chválili a nenávist mezi Fingolfinovým a Fëanorovým rodem se utišila. Maed-hros totiž prosil za odpuštění zrady v Aramanu, vzdal se nároku na kralování nade všemi Noldor a řekl Fingolfinovi: "I kdyby mezi námi neležela žádná křivda, pane, přece by království právem patřilo tobě, který jsi tu z Finwëho rodu nejstarší a nikoli nejméně moudrý." Ale všichni jeho bratři s tím v srdci nesouhlasili.
Proto byl, jak Mandos předpověděl, Fëanorův rod nazván Vyděděný, protože vrchní panství přešlo od něho, staršího, k rodu Fingol-finovu Jak v Elendë, tak v Beleriandu, a také proto, že ztratili silmarily. Ale

když se Noldor opět sjednotili, postavili stráž na hranicích Dor Daedelothu a Angband byl obležen od západu, od jihu i od východu; pak rozeslali široko daleko posly, aby prozkoumali beleriandské kraje a jednali s lidem, který tam bydlí.
Král Thingol nevítal příliš srdečně příchod tolika knížat ze Západu, plných síly a dychtících po nových říších, a neotevřel své království ani nezrušil pás kouzel, protože, moudrý Melianinou moudrostí, nedůvěřoval tomu, že Morgoth zůstane trvale zkrocen. Ze všech noldorských knížat směli do nitra Doriathu vstoupit jen členové Finarfinova rodu, protože se mohli dovolávat blízkého příbuzenství se samotným králem Thingolem, jelikož jejich matkou byla Olwého dcera Eárwen z Alqualondë.
První z Vyhnanců, který přišel do Menegrothu, byl Finarfinův syn Angrod jako posel svého bratra Finroda. Dlouho mluvil s králem, vyprávěl mu o činech Noldor na severu, o jejich počtu a uspořádání Jejich vojsk. Protože však byl věrný, měl moudré srdce a domníval se, že jsou již všechny hořkostí odpuštěny, neřekl ani slovo o zabíjení rodných, ani o tom, jak se Noldor dostali do vyhnanství, ani o Fëano-rově přísaze. Král Thingol Angrodova slova vyslechl, a než odešel, řekl mu: "To ode mne vzkaz těm, kteří tě poslali: Noldor mají svolení bydlet v Hithlumu, na Dorthonionské vysočině a v zemích východně od Doriathu, které jsou pusté a divoké, jinde je však mnoho mého lidu a já nechci, aby byl omezován ve své svobodě, tím méně vypuzen ze svých domovů. Dejte si proto pozor, jak se chováte, knížata ze Západu; já jsem totiž Pánem Beleriandu a všichni, kdo tu chtějí bydlet, budou naslouchat mému slovu. Do Doriathu nepřijde nikdo jiný než ten, koho pozvu na návštěvu nebo kdo mě vyhledá ve velké nouzi." Noldorští pánové právě konali poradu v Mithrimu a z Doriathu tam přišel Angrod s poselstvím krále Thingola. Noldor připadalo to uvítání chladné a Fëanorovi synové se pro ta slova rozhněvali, ale Maedhros se zasmál a řekl: "Král je ten, kdo si dokáže udržet své, jinak je jeho titul planý. Thingol nám jen uděluje země, kam jeho moc nesahá. Vždyť kdyby nepřišli Noldor, měl by nyní jako říši jen Doriath. Ať tedy panuje v Doriathu a je rád, že má za sousedy Fin-wého syny, a ne Morgothovy skřety, které jsme našli my. Jinde bude po našem." Ale Caranthir, který neměl rád Finarfinovy syny, byl z bratrů nejdrsnější a nejsnáze se popudil, hlasitě vykřikl: "A ještě víc! Ať Finarfmovi synové neběhají žalovat tomu Temnému elfovi do jeho jeskyní! Kdo je udělal našimi mluvčími, aby s ním vyjednávali? A přestože opravdu přišli do Beleriandu, ať tak rychle nezapomínají, že jejich otec je z Noldor, přestože jejich matka je z jiného rodu." Nato se Angrod rozezlil a odešel z rady. Maedhros Caranthira přísně napomenul, ale větší část Noldor z obou družin se v srdci znepokojila, když slyšeli jeho slova, a dostali strach ze sveřepého ducha Fëanorových synů, který, jak se zdálo, bude vždy vybuchovat ukvapeným slovem nebo násilností. Maedhros však své bratry zkrotil. Odešli z rady, brzy nato opustili Mithrim a šli na východ za Aros do širých krajů kolem vrchu Himring. Ten kraj byl později nazván Ma-edhrosova marka; směrem na sever jej totiž před útokem z Angbandu téměř nechránily pahorky ani řeky. Maedhros s bratry tam drželi stráž, shromažďovali všechny, kteří se k nim chtěli přidat, a s příbuznými na západě se stýkali jen v nouzi. Říká se, že tento plán vymyslel sám Maedhros proto, aby snížil pravděpodobnost sváru, a protože si velmi přál, aby hlavní nebezpečí útoku padlo na něho; sám zůstal přítelem rodu Fingolfinova i Finarfinova a čas od času se s nimi chodil radit. I on však byl vázán přísahou, třebaže nyní na čas spala.
Caranthirův lid nyní bydlel nejdál na východě, za horním tokem Gelionu kolem jezera Helevornu pod horou Rerir a směrem na jih; vystoupili na hory Ered Luin a s úžasem hleděli na východ, protože jim kraje Středozemě připadaly divoké a širé. A tak se stalo, že Ca-ranthirův lid narazil na trpaslíky, kteří po Morgothově útoku a příchodu Noldor přestali obchodovat s Beleriandem. Přestože však obojí lid miloval zručnost a dychtil se učit, nevznikla mezi nimi žádná velká láska; trpaslíci byli totiž tajnůstkářští a urážliví, Caranthir byl povýšený a příliš neskrýval opovržení nad nepůvabností Naugrim, a jeho lid následoval svého pána. Protože se však obojí báli Morgotha a nenáviděli ho, uzavřeli spojenectví a měli z něho velký prospěch; Naugrim se totiž v oněch dnech naučili mnoho řemeslných tajů, takže nogrodští a belegostští kováři získali proslulost mezi svými příbuznými, a když začali trpaslíci opět putovat do Beleriandu, všechno z trpasličích dolů procházelo nejprve rukama Caranthira, který tak získal velké bohatství.
Když uplynulo dvacet slunečních let, uspořádal noldorský král Fingolfin velkou hostinu; konala se na jaře u Ivrinských tůní, kde pramenila rychlá řeka Narog, neboť se tam země krásně zelenala na úpatí Hor

stínu, jež ji chránily od severu. Na tu radostnou hostinu se v pozdějších dnech zármutku dlouho vzpomínalo a byla nazvána Mereth Aderthad, Hostina obnovené jednoty. Přišli tam mnozí z náčelníků lidu Fingolfinova a Finrodova, z Fëanorových synů Maed-hros a Maglor s bojovníky z východní Marky, a přišel také velký počet Šedých elfů, tuláků z beleriandských lesů, a lid z Přístavů se svým pánem Círdanem. Přišli i Zelení elfové z Ossiriandu, Země sedmi řek, daleko pod stěnami Modrých hor, ale z Doriathu přišli jen dva poslové, Mablung a Daeron, s královými pozdravy.
Na Mereth Aderthadu se v dobré vůli konaly mnohé porady a byly složeny přísahy spojenectví a přátelství, a vypráví se, že na této hostině mluvili i Noldor vesměs jazykem Šedých elfů, protože se rychle učili beleriandské mluvě, kdežto Sindar zvládali valinorský jazyk pomalu. Srdce Noldor byla povznesená a plná naděje a mnohým mezi nimi se zdálo, že Fëanorova slova byla oprávněná, když je vyzýval, aby hledali svobodu a líbezná království Středozemě; skutečně také pak následovaly dlouhé roky míru, zatímco jejich meče střežily Beleriand před Morgothovým pustošením a síla nepřátel byla zavřená za jeho branami. V těch dnech byla pod novým Sluncem a Měsícem radost a celá země se těšila; ale na severu se stále chmuřil Stín.
Když uplynulo dalších třicet let, Fingolfinův syn Turgon opustil Nevrast kde bydlel, vyhledal svého přítele Finroda na ostrově Tol Sirionu a putovali spolu podél řeky na jih, protože je na čas omrzely severní hory; cestou se na ně u vod Sirionu za Soumračnými jezery snesla noc a oni usnuli na břehu pod letními hvězdami. Avšak řekou přišel Ulmo, vložil na ně hluboký spánek a těžké sny, a znepokojení ze snů přetrvalo probuzení, ale jeden druhému nic neřekli, protože neměli docela jasné vzpomínky a každý věřil, že Ulmo poslal zprávu jen jemu samotnému. Od té doby v nich však zůstal neklid a nejistota, co se bude dít, často se toulali sami panenskými zeměmi a široko daleko hledali místa tajné síly. Oběma se totiž zdálo, že dostali pokyn připravit se na zlý den a vybudovat útočiště pro případ, že by Morgoth vyšel z Angbandu a porazil severní vojska.
Jednou byli Finrod a jeho sestra Galadriel hosty svého příbuzného Thingola v Doriathu. Tu Finrod užasl nad silou a velkolepostí Menegrothu, nad jeho pokladnicemi a zbrojnicemi a nad kamennými síněmi s mnoha sloupy. A vešlo mu do srdce, že postaví rozlehlé síně za stále střeženými branami v nějakém hlubokém a tajném místě pod kopci. Proto otevřel srdce Thingolovi, pověděl mu o svých snech, a Thingol mu řekl o hluboké rokli řeky Narogu a o jeskyních pod Vysokým Farothem v jejím strmém západním břehu, a na odchodu mu dal průvodce, aby ho zavedli na to místo, o němž zatím věděl málokdo. Tak přišel Finrod do narožských jeskyní a začal tam budovat hluboké síně a zbrojnice po způsobu sídla Menegrothu; ta pevnost dostala jméno Nargothrond. Finrodovi v té práci pomáhali trpaslíci z Modrých hor a byli dobře odměněni, protože Finrod si z Tirionu přinesl víc pokladů než kdokoli jiný z noldorských knížat. Tehdy pro něho vyrobili Nauglamír, Trpasličí náhrdelník, nejslavnější z jejich děl ve Starých časech. Byl to zlatý nákrčník a byly v něm vsazeny nepočítané kameny z Valinoru, měl však tu moc, že na šíji svého nositele spočíval lehce jako lněné vlákno, a ať objímal kterékoli hrdlo, vždy seděl s půvabem a líbezně.
Tam v Nargothrondu se usídlil Finrod s mnohými ze svého lidu. V jazyce trpaslíků dostal jméno Felagund, Hloubitel jeskyní, a to jméno pak nosil až do konce. Finrod Felagund však nebyl první, kdo bydlel v jeskyních u řeky Narogu.
Jeho sestra Galadriel s ním do Nargothrondu nešla, protože v Doriathu bydlel Thingolův příbuzný Celeborn a vznikla mezi nimi velká láska. Proto zůstala ve Skrytém království, přebývala u Melian a získala od ní velké poznání a moudrost ve věcech Středozemě.
Turgon však vzpomínal na město na pahorku, krásný Tirion s jeho věží a stromem, nenalezl, co hledal, ale vrátil se do Nevrastu a pokojně dlel ve Vinyamaru u mořského pobřeží. Příštího roku se mu zjevil sám Ulmo a vyzval ho, aby znovu sám vyšel do údolí Sirionu; Turgon vyšel a pod Ulmovým vedením objevil skryté údolí Tumla-den v Okružních horách, v jehož středu byl kamenný pahorek. Zatím o tom s nikým nemluvil, ale opět se vrátil do Nevrastu a tam začat v tajných úvahách plánovat město po způsobu Tirionu na Tůně, po němž jeho srdce ve vyhnanství tesknilo.
Tehdy Morgoth, který věřil zprávám svých zvědů, že se noldor-ští pánové toulají krajem a na válku ani nepomyslí, vyzkoušel sílu a bdělost svých nepřátel. Jeho moc se opět bez výstrahy hnula a náhle nastala na severu zemětřesení, trhlinami země pronikal oheň, Železné hory plivaly plameny a skřeti se hrnuli přes

planinu Ard-galen. Odtamtud se na západě drali dolů Sirionským průsmykem a na východě prorazili přes Maglorovu zemi mezerou mezi Maedhrosovou vrchovinou a předhůřím Modrých hor. Ale Fingolfin a Maedhros nespali, a zatímco jiní vyhledávali rozptýlené tlupy skřetů, které se toulaly po Beleriandu a dělaly velké zlo, vrhli se z obou stran na hlavní voj, když útočil na Dorthonion; porazili Morgothovy služebníky, pronásledovali je přes Ard-galen a úplně je do jednoho vyhubili na dohled od bran Angbandu. To byla třetí velká bitva v Beleriandských válkách a dostala jméno Dagor Aglareb, Slavná bitva.

Bylo to vítězství a přitom výstraha; knížata ji vzala na vědomí a sevřela od té doby obležení pevněji, posílila a uspořádala své stráže a vytvořila tak Obklíčení Angbandu, které trvalo téměř čtyři sta slunečních let. Dlouho po Dagor Aglarebu se žádný Morgothův sluha neodvážil z jeho bran, protože se báli noldorských pánů, a Fingolfin se chlubil, že jinak než zradou mezi nimi se Morgoth neprodere z eldarského obklíčení ani na ně nečekaně nevpadne. Ovšem Noldor nemohli dobýt Angband ani získat zpět silmarily, a válka v době Obklíčení nikdy zcela neustala, protože Morgoth vymýšlel nová zla a čas od času zkoušel síly svých nepřátel. Nebylo také nikdy možno zcela obklíčit Morgothovu pevnost; z obou stran ji totiž chránily Železné hory, z jejichž veliké obloukové hradby trčely kupředu věže Thangorodrim a jež byly Noldor nedostupné pro svůj led a sníh. Morgoth tedy neměl v zádech a na severu žádné nepřátele a tou cestou čas od času vycházeli jeho zvědové a klikatými cestičkami se dostávali do Beleriandu. A protože především toužil zasít strach a nejednotu mezi Eldar, přikázal skřetům, aby jich co nejvíc pochytali živých a přivedli je svázané do Angbandu. Některé tak zastrašil svýma strašlivýma očima že již nepotřebovali řetězy, ale stále chodili ve strachu z něho a plnili jeho vůli, ať byli kdekoli. Tak se Morgoth dozvěděl mnohé z toho, co se stalo po Fëanorově vzpouře, a radoval se, protože tu viděl semena mnoha neshod mezi svými nepřáteli.

Když uplynulo od Dagor Aglarebu téměř sto let, Morgoth se pokusil zastihnout Fingolfina nepřipraveného (protože o Maedhrosově bdělosti věděl); vyslal na bílý sever vojsko, a to zahnulo na západ a pak na jih a přišlo po pobřeží k zálivu Drengist cestou, kterou šel Fingolfin od Ledové tříště. Bylo by tak vniklo do Hithlumské říše od Západu, ale bylo včas spatřeno, Fingon se na ně vrhl mezi kopci v čele zálivu a většina skřetů byla zahnána do moře. Nepočítalo se to mezi velké bitvy, protože skřetů nebyl velký počet a bojovala tam jen část hithlumského lidu. Potom však byl mnoho let mír bez otevřených útoků z Angbandu, neboť Morgoth nyní pochopil, že skřeti se sami o sobě nemohou s Noldor měřit, a hledal v srdci nové rady.

Po dalších sto letech se v noci vynořil z bran Angbandu Glau-rung, první z Urulóki, severských ohnivých draků. Byl ještě mladý a dorostl sotva do poloviny, protože dračí život je dlouhý a pomalý, ale elfové před ním ve zmatku prchli do Ered Wethrin a Dorthonionu, a on pošpinil ard-galenské louky. Pak proti němu vyjel hithlumský kníže Fingon s jízdními lučištníky a sevřel ho kruhem rychlých jezdců; Glaurung nesnesl jejich střely neboť nebyl ještě zcela obrněný, prchl zpátky do Angbandu a mnoho let pak nevyšel. Fingon si dobyl velkou chválu a Noldor se radovali; málo jich totiž tušilo plný význam a hrozbu té novinky. Ale Morgothovi se nelíbilo, že se Glaurung příliš brzy odhalil, a po jeho porážce panoval téměř dvě stě let dlouhý mír. Za celou tu dobu byly jen šarvátky na hranicích a celý Beleriand vzkvétal a bohatl. Za ochranou svých vojsk na severu si stavěli Noldor příbytky a věže a vytvořili v oněch dnech mnoho krásných věcí, také básní, příběhů a učených knih. Mnohde se Noldor a Sindar spojili v jeden lid a mluvili stejným jazykem; avšak zůstával mezi nimi ten rozdíl, že Noldor měli větší sílu mysli i těla, byli mocnějšími bojovníky a učenci, stavěli z kamene a milovali stráně a otevřené prostory. Ale Sindar měli krásnější hlasy, byli zběhlejší v hudbě - s výjimkou Fëanorova syna Maglora - a milovali lesy a břehy řek; a někteří Šedí elfové se stále toulali široko daleko bez pevného sídla a cestou si zpívali.

KAPITOLA 14 O BELERIANDU A JEHO ŘÍŠÍCH

Toto je podoba zemí, do nichž přišli Noldor, na severu západních končin Středozemě, za dávných dnů; a zde se také vypráví o tom, jak náčelníci Eldar drželi své země a obléhali Morgotha po Da-gor Aglarebu, třetí bitvě Beleriandských válek.

Na severu světa vyzdvihl Melkor v minulých věcích Ered En-grin, Železné hory, jako plot kolem své citadely Utumna; stály na hranicích kraje věčného chladu ve velikém oblouku od východu k západu. Za hradbami Ered Engrin na západě, tam, kde se ohýbaly zpět na sever, postavil Melkor jinou pevnost jako

obranu proti útoku, který by mohl přijít z Valinoru, a když se vrátil do Středozemě, jak bylo řečeno, usadil se v nekonečných kobkách Angbandu, Železných pekel, protože ve Válce Mocností Valar tak spěchali, aby ho svrhli v jeho velké tvrzi Utumnu, že Angband docela nezničili ani nepropát-rali všechny jeho hlubiny. Pod Ered Engrin prokopal velký tunel, který se vynořoval jižně od hor; tam udělal mohutnou bránu. Ale nad touto branou a za ní až k horám nakupil hřímavé věže Thangorodrim, které byly zbudovány z popela a strusky jeho podzemních pecí a ze spousty odpadu jeho dolování. Byly černé, pusté a nesmírně vysoké, a z jejich vrcholků vycházel kouř, černý a páchnoucí, na severní oblohu. Před branami Angbandu se prostíraly kal a poušť mnoho mil na jih po široké pláni Ard-galenu. Po příchodu Slunce tam však vyrazila hustá tráva, a zatímco byl Angband obklíčen a jeho brány zavřeny, objevily se zelené rostliny i mezi jámami a rozbitými skalami před branami pekla.
Západně od Thangorodrim ležela Hísilómě, Mlhavá země, jak ji totiž ve svém jazyce nazvali Noldor kvůli mrakům, které tam vysílal Morgoth za jejich prvního tábo ření; v jazyce Sindar, kteří bydleli v těch končinách, se z toho stal Hithlum. Dokud trvalo Obklíčení Angbandu, byla to pěkná země, přestože vzduch byl chladný a zima tam,byla studená. Na západě ji ohrazovaly Ered Lómin, Hory ozvěny, jež kráčely podle moře, a na východě a na jihu velký oblouk Ered Wethrin, Hor stínu, jež hleděly přes Ard-galen do údolí Sirionu.
Fingolfin a jeho syn Fingon drželi Hithlum a většina Fingolfino-va lidu bydlela v Mithrumu na březích velkého jezera; Fingonovi byl přidělen Dor-lómin, který ležel západně od Mithrimských hor. Hlavní pevnost však měli v Eithel Sirionu východně od Ered Wethrin, odkud střežili Ard-galen, a jejich jízda se projížděla po pláni až k stínu Thangorodrim, protože jejich koně se z několika rychle rozmnožili a tráva v Ard-galenu byla bohatá a zelená. Předkové mnoha těch koní přišli z Valinoru a Maedhros je dal Fingolfinovi náhradou za jeho ztráty, protože byli převezeni lodí do Losgaru.
Západně od Dor-lóminu, za Horami ozvěny, které jižně od zálivu Drengist zahýbaly do vnitrozemí, ležel Nevrast, což v sindarském jazyce znamená Bližší břeh. To jméno dostaly zpočátku všechny země jižně od zálivu, ale později jen země mezi Drengistem a horou Taras. Tam byla mnoho let říše moudrého Turgona, syna Fingolfino-va, ohraničená mořem, Ered Lómin a kopci, jimiž na západ pokračovaly Ered Wethrin, od Ivrinu k hoře Taras jež stála na poloostrově. Podle některých patřil Nevrast spíš k Beleriandu než k Hithlumu, protože to byla mírnější země, svlažovaná vlhkými mořskými větry a chráněná před studeným severákem, který vál přes Hithlum. Byla to propadlina obklopená horami a velkými pobřežními útesy, vyššími než země za nimi, a neodtékala odtamtud žádná řeka; uprostřed Ne-vrastu bylo velké jezero bez vyhraněných břehů, obepjaté rozlehlými bažinami. Jezero se jmenovalo Linaewen, protože tam bydlely spousty ptáků, kteří milují vysoké rákosí a mělké tůně. Při příchodu Nol-dor bydlelo mnoho Šedých elfů v Nevrastu blízko pobřeží a zejména kolem hory Taras na jihozápadě; kdysi tam touž přicházíval Ulmo a Ossë. Všechen ten lid přijal Turgona za svého pána a právě tam se Noldor a Sindar nejdříve smísili, a Turgon dlouho bydlel v síních, které nazval Vinyamar, pod horou Taras u moře.
Jižně od Ard-Balenu se sto osmdesát mil od západu na východ táhla velká vysočina nazvaná Dorthonion; rostly na ní velké borové lesy, zejména na severních a západních úbočích. Zvedala se mírnými svahy z planiny do nehostinné výšiny, kde se u nohou holých skalních věží, jejichž hlavy přečnívaly štíty Ered Wethrin, prostíralo mnoho horských jezer; ale na jihu směrem k Doriathu spadala náhle strašlivými srázy. Ze severních svahů Dorthonionu hleděli Finarfino-vi synové Angrod a Aegnor na pole Ard-Balenu a byli vazaly svého bratra Finroda, pána Nargothrondu; jejich lid byl nečetný, protože země byla neúrodná a mohutná vysočina za nimi se považovala za val, který se Morgoth sotva pokusí překročit.
Mezi Dorthonionem a Horami stínu bylo úzké údolí, jehož sráz-né stěny byly porostlé borovicemi, ale samo údolí se zelenalo, neboť jím protékala řeka Sirion a chvátala do Belenandu. Sirionský prů-smyk držel Finrod a na ostrově Tol Sirionu uprostřed řeky postavil mohutnou strážní věž Minas Tirith; ale když byl zbudován Nargo-thrond, svěřil tu pevnost ponejvíc do péče svému bratru Orodrethovi.
Velká a krásná země Beleriand ležela po obou stranách mohutné řeky Sirionu, slavné v písních, jež pramenila v Eithel Sirionu a obcházela po kraji Ard-galen, než se vrhla dolů průsmykem. Přitom se stále posilovala horskými potoky. Odtud plynula téměř čtyři sta mil na jih, sbírala vodu z mnoha přítoků, až jako veliký tok dospěla k rozvětvenému ústí a písčité deltě v Balarské zátoce. A napravo se podle Sirionu od severu k jihu prostíral v Západním Beleriandu les Brethil mezi Sirionem a Teiglinem a potom

říše Nargothrond mezi Teiglinem a Narogem. Řeka Narog pramenila Ivrinskými vodopády v jižní stěně Dor-lóminu a tekla asi dvě stě čtyřicet mil, než se spojila se Sirionem v Nan-tathrenu, Vrbové zemi. Jižně od Nan-tathrenu byly louky s pestrým kvítím, kde bydlelo málo obyvatel; dál ležely bažiny a rákosnaté ostrůvky při ústí Sirionu a písky v jeho deltě, kde nežilo nic než mořské ptactvo.
Říše Nargothrond se však prostírala i na západ od Narogu k řece Nenningu, která vtékala do moře u Eglarestu, a Finrod se stal vrchním pánem všech beleriandských elfů mezi Sirionem a mořem kromě Falasu. Tam bydleli ti Sindar, kteří ještě milovali lodě, a jejich pánem byl Círdan Stavitel lodí; mezi Círdanem a Finrodem však bylo přátelství a spojenectví a přístavy Brithombar a Eglarest byly přestavěny s pomocí Noldor. Za mocnými hradbami se z nich stala pěkná města a přístavy s kamennými nábřežími a moly. Na mysu západně od Eglarestu postavil Finrod věž Barad Nimras, aby střežila západní moře, třebaže, jak se ukázalo, zbytečně; Morgoth se totiž nikdy nepokusil postavit lodě nebo válčit na moři. Všichni jeho sluhové se vodě vyhýbali a žádný se nepřiblížil k moři vyjma v krajní nouzi. S pomocí elfů z přístavů postavila část Nargothrondských nové lodě a vyjeli prozkoumat velký ostrov Balar s myšlenkou, že tam připraví poslední útočiště, kdyby přišlo zlo; nebylo jim však souzeno, aby tam někdy bydleli.
Finrodova říše byla tedy daleko největší, přestože byl nejmladší z velkých noldorských pánů: Fingolfina, Fingona, Maedhrose a Finroda Felagunda. Za vrchního vládce všech Noldor však byl považován Fingolfin a po něm Fingon, třebaže jejich vlastní říší byla jen severní země Hithlum; jejich lid však byl neotužilejší a nejstatečnější, nejvíc obávaný skřety a nejvíc nenáviděný Morgothem.
Po levé straně Sirionu ležel Východní Beleriand a v nejširším místě měřil tři sta mil od Sirionu ke Gelionu a hranici Ossiriandu. Mezi Sirionem a Mindebem se nejprve táhla pustá země Dimbar pod štíty Crissaegrim, sídliště orlů. Mezi Mindebem a horním tokem Es-galduiny ležela země nikoho, Nan Dungortheb, a ten kraj byl naplněn strachem, protože na jedné jeho straně ohrazovala Melianina moc severní marku Doriathu a na druhé straně spadaly z Dorthonionu kolmé srázy Ered Gorgoroth, Hor děsu. Tam, jak bylo dříve řečeno, uprchlá před biči balrogů Ungoliant a nějaký čas tam bydlela, plnila rokle svou smrtonosnou temnotou, a když odešla, číhalo tam dál její mrzké potomstvo, tkalo své zlé sítě, a skrovné vody, které prýštily z Ered Gorgoroth, byly znečištěné a nebezpečné k pití, protože srdce těch, kteří je okusili, se plnilo stíny šílenství a zoufalství. Všechno živé se té zemi vyhýbalo a Noldor procházeli Naň Dungorthebem jen ve velké nouzi, pěšinami u hranic Doriathu, co nejdál od strašidelných kopců. Ta cesta vznikla dávno předtím, než se Morgoth vrátil do Středozemě, a kdo po ní putoval, došel na východ k Esgalduině, kde za dnů Obklíčení ještě stál kamenný most lant laur. Odtamtud šel Dor Dínenem, Mlčenlivou zemí, překročil Arossiach (to znamená brody přes Aros) a dospěl do severních končin Beleriandu, kde bydleli Fëanorovi synové.
Na jihu ležely střežené lesy Doriathu, sídlo Skrytého krále Thingola, do jehož říše nevešel nikdo bez jeho vůle. Menší severní část, les Neldoreth, byla na východě a na jihu ohraničena temnou řekou Esgalduinou, jež uprostřed země zahýbala na západ, a mezi Arosem a Esgalduinou ležely hustší a větší lesy Regionu. Na jižním břehu Esgalduiny, tam, kde se obracela na západ k Sirionu, byly jeskyně Menegroth, a celý Doriath ležel východně od Sirionu kromě úzkého lesnatého kraje mezi soutokem Teiglinu a Sirionu a Soumračnými jezery. Doriathský lid tomu lesu říkal Nivrim, Západní marka; rostly tam veliké duby a Melian jej také obepjala svým pásem, aby tak aspoň kousek Sirionu, který milovala z hluboké úcty k Ulmom, byl cele pod Thingolovou mocí.
Na jihozápadě Doriathu, kde vtékal do Sirionu Aros, ležely po obou stranách řeky velké tůně a močály, protože tam zpomalovala tok a rozbíhala se v mnoho ramen. Ten kraj se jmenoval Aelin-uial, Soumračná jezera, protože byla zahalená mlhami a leželo na nich doriathské kouzlo. Celý sever Beleriandu se svažoval na jih k tomuto bodu a pak byl kus roviny a tok Sirionu se zarazil. Jižně od Aelin-uialu však země náhle strmě klesala a všechny dolní sirionské luhy byly odděleny od severních tímto spádem, který při pohledu z jihu na sever vypadal jako nekonečný řetěz kopců běžících od Eglarestu za Narogem na západě po Amon Ereb na východě, odkud bylo možno dohlédnout ke Gelionu. Narog procházel těmito kopci hlubokou roklí a hnal se peřejemi, ale nebyl na něm žádný vodopád, a na jeho západním břehu se země zvedala do velké zalesněné vysočiny Taur-en-Faroth. Na západní straně této rokle, kde se z Vysokého Farothu řítila střemhlav do Narogu krátká zpěněná bystřina Ringwil, vybudoval Finrod Nargothrond. Asi sedmdesát pět mil na východ od nargo-throndské rokle však padal Sirion ze severu

mohutným vodopádem pod jezery a pak se náhle vrhal do podzemí do velikých chodeb jež vyhloubila tíže jeho padajících vod, a vytékal opět o devět mil jižněji s velikým hukotem a dýmáním skalnatými oblouky na úpatí kopců, lež se nazývaly Brány Sirionu.
Tento dělící spád se jmenoval Andram, Dlouhá zeď, od Nargo-throndu k Ramdalu, Konci zdi, ve Východním Beleriandu. Na východě se však stával povlovnějším, protože údolí Gelionu se stejnoměrně svažovalo na jih a na celém toku Gelionu nebyl ani vodopád, ani peřeje, ale měl vždy rychlejší proud než Sirion. Mezi Ramdalem a Gelionem stál veliký osamělý kopec s mírnými svahy, ale zdál se mohutnější o to, že stál sám; ten kopec se jmenoval Amon Ereb. Na Amon Erebu padl Denethor, pán Nandor, kteří bydleli v Ossiriandu a pochodovali na pomoc Thingolovi proti Morgothovi ve dnech, kdy poprvé přišli ozbrojení skřeti a porušili mír Beleriandu pod hvězdami; a po velké porážce bydlel na tom kopci Maedhros. Ale jižně od Andramu byla mezi Sirionem a Gelionem divoká země lesních houštin, do nichž nechodil nikdo, jen tu a tam toulaví Temní elfové. Jmenovala se Taur-im-Duinath, Les mezi řekami.
Gelion byl velká řeka; měl dva prameny a zpočátku dvě větve: Malý Gelion, který tekl z pahorku Himring a Větší Gelion, který tekl z hory Rerir. Od soutoku svých větví tekl sto dvacet mil na jih, než našel své přítoky; a než nalezl moře, byl dvakrát tak dlouhý jako Si-rion, třebaže méně široký a vodnatý, protože v Hithlumu a Dorthoni-onu, odkud čerpal své vody Sirion, padalo víc deště než na východě. Z Ered Luin teklo šest přítoků Gelionu: Ascar (později nazvaný Ra-thlóriel), Thalos, Legolin, Brilthor, Duilwen a Adurant, rychlé a prudké toky strmě se řítící z hor. Mezi Ascarem na severu a Aduran-tem na jihu a mezi Gelionem a Ered Luin ležela zelená země Ossiri-and, Země sedmi řek. Asi v polovině své dráhy se proud Adurantu rozděloval a pak zase spojoval, a ostrov, který jeho vody obklopovaly, se jmenoval Tol Galem Zelený ostrov. Tam bydleli po svém návratu Beren a Lúthien.
V Ossiriandu sídlili Zelení elfové pod ochranou svých řek, protože hned po Sirionu miloval Ulmo ze všech vod západního světa nejvíc Gelion. Lesní moudrost ossiriandských elfu byla taková, že cizinec mohl projít jejich zemí z jednoho konce na druhý a nikoho z nich nespatřit. Na jaře a v létě se oblékali zeleně a zvuk jejich zpěvu bylo slyšet až přes vody Gelionu; proto nazvali Noldor tu zemi Lin-don, země hudby, a hory za ní nazvali Ered Lindon, protože je poprvé spatřili z Ossiriandu.
Východně od Dorthonionu byly prostory Beleriandu nejnapad-nutelnější a údolí Gelionu střežily od severu jen nevysoké vrchy. V tom kraji, v Maedhrosově marce a v zemích za ní, bydleli Fëanorovi synové s mnohým lidem a jejich jezdci často křižovali rozlehlou sever, ní planinu, široký a pustý Lothlann východně od Ard-galenu, aby se Morgoth nepokusil o nějaký výpad k Východnímu Belerian-du. Hlavní Maedhrosova citadela byla na pahorku Himringu, Stále chladném; ten byl širokoramenný, beze stromů, s plochým vrcholkem, obklopený mnoha menšími kopci. Mezi Himringem a Dortho-nionem byl průsmyk, na západě nesmírně strmý, a to byl Aglonský průsmyk, brána Doriathu. Od severu jím vanul rezavý vítr. Ale Cele-gorm a Curufin Aglon opevnili a s velkou silou jej drželi i s celou zemí Himladem směrem k jihu mezi řekou Arosem, jež pramenila v Dorthonionu, a jejím přítokem Celonem, který tekl od Himringu. Mezi rameny Gelionu bylo Maglorovo území a zde na jednom místě kopce úplně mizely; tudy právě přišli skřeti před Třetí bitvou do Východního Beleriandu. Proto drželi Noldor na tom místě silnou jízdu a Caranthirův lid opevnil hory východně od Maglorovy bránu. Z hlavního pohoří Ered Lindon tam na západ vyvstávala hora Rerir a kolem ní mnoho menších návrší; v úhlu mezi Rerirem a Ered Lindon bylo jezero ze všech stran zastíněné horami, jen z jihu ne. To bylo hluboké a temné jezero Helevorn a u něho sídlil Caranthir, ale celou rozlehlou zemi mezi Gelionem a horami a mezi Rerirem a řekou Ascarem nazývali Noldor Thargelion, což znamená Země za Gelionem, nebo Dor Caranthir, Caranthirova země; tam se Noldor poprvé setkali s trpaslíky. Šedí elfové však Thargelion dříve nazývali Talath Rhúnen, Východní dolina.
Tak byli Fëanorovi synové s Maedhrosem v čele pány Východního Beleriandu, ale jejich Ind byl v té době převážně na severu země a na jih jezdili jen lovit do zelených lesů. Tam však sídlili Amrod a Amras, a dokud trvalo Obklíčení, nechodili často na sever; občas tam zajížděli i jiní elfští pánové i zdaleka protože ta země byla divoká, ale krásná. Nejčastěji přijížděl Finrod Felagund, protože se velmi rád toulal, a přicházel i do Ossiriandu a získal si přátelství Zelených elfů. Ale nikdo z Noldor nikdy nepřešel Ered Lindon, dokud trvala jejich říše, a o tom, co se dělo ve východních zemích, přicházelo do Beleriandu málo zpráv a opožděně.

KAPITOLA 15 O NOLDOR V BELERIANDU

Bylo již řečeno, jak pod Ulmovým vedením objevil Turgon Ne-vrastský skryté údolí Tumladen; to (jak později vysvitlo) leželo východně od horního toku Sirionu v kruhu vysokých a srázných hor a nepřišlo tam nic živého kromě Thorondorových orlů. Ve tmě světa však vyhloubily vody, které odtamtud vytékaly, aby se připojily k proudům Simonu, hlubinnou cestu; tu cestu Turgon nalezl, a tak přišel na zelenou pláň mezi horami a spatřil tam stát pahorek jako ostrůvek z tvrdého, hladkého kamene; údolí totiž kdysi bylo velkým jezerem. A Thurgon poznal, že našel místo, po kterém toužil, a rozhodl se tam postavit krásné město, připomínku Tirionu na Tůně; ale vrátil se do Nevrastu a pokojně tam zůstával, ačkoli stále hloubal, jak by měl uskutečnit svůj plán.

Po Dagor Aglarebu se mu vrátil neklid, který mu vložil do srdce Ulmo, a tak povolal mnoho nejzdatnějších a nejzručnějších ze svého lidu, tajně je odvedl do skrytého údolí, a začali tam stavět město, které Turgon naplánoval; postavili všude kolem stráže, aby nikdo nemohl přijít na jejich dílo zvenčí, a chránila je Ulmova moc, jež proudila Sirionem. Turgon však dále pobýval většinou v Nevrastu, dokud nebylo město po dvaapadesáti letech tajné lopoty zcela dokončeno. Říká se, že pro ně Turgon určil v řeči valinorských elfů jméno Ondolindë, Skály hudby vod, neboť na pahorku byly prameny; ale v sindarštině se jméno změnilo a stal se z něho Gondolin, Skrytá skála. Pak se Turgon chystal k odchodu z Nevrastu a loučil se se svými sínĕmi ve Vinyamaru u moře; tam k němu ještě jednou přišel Ulmo a mluvil s ním. A řekl: "Teď konečně půjdeš do Gondolinu, Turgone, a já budu udržovat svou sílu v údolí Sirionu a ve všech tamních vodách, takže si nikdo nevšimne tvého pochodu a nikdo proti tvé vůli nenajde skrytý vchod. Ze všech říší Eldalië obstojí Gondolin proti Melkorovi nejdéle. Nemiluj však přespříliš dílo svých rukou a výtvory svého srdce a pamatuj, že pravá naděje Noldor leží na Západě a přichází z Moře." A Ulmo varoval Turgona, že i on je pod Mandosovou sudbou, kterou Ulmo nemá moc sejmout. "Může se tedy stát," řekl, "že i tebe si před koncem najde prokletí Noldor a ve tvých zdech se probudí zrada. Potom jim bude hrozit oheň. Jestliže se však to nebezpečí skutečně přiblíží, právě z Nevrastu tě přijde někdo varovat a z něho se za zkázou a ohněm zrodí naděje pro elfy i lidi. Ponech proto v tomto domě zbroj a meč, aby je v budoucích dnech našel, a tak ho poznáš a nebudeš oklamán." A Ulmo oznámil Turgonovi, na jakou postavu a jakého druhu má být přilba, brnění a meč, které tu zanechá.

Potom se Ulmo vrátil do moře a Turgon odeslal všechen svůj lid, celou třetinu Noldor z Fingolfinových následovníků, a ještě větší zástup Sindar; odcházeli tajně, družina po družině, ve stínu Ered We-thrin, neviděni došli do Gondolinu a nikdo nevěděl, kam odešli. Poslední ze všech se zvedl Turgon, tiše přešel se svým domem přes vrchy, prošel branami v horách a ty se za ním zavřely.

Po mnoho dlouhých let nepronikl dovnitř nikdo kromě Húrina a Huora a Turgonovo vojsko nikdy nevyšlo ven až do Roku nářků po více než třech stech padesáti letech. Ale za kruhem hor Turgonův lid rostl a vzkvétala vynakládal svou zručnost na neustálou práci, takže se Gondolin na Amon Gwarethu stal skutečně krásným a snesl srovnání s elfím Tirionem za mořem. Vysoké a bílé byly jeho zdi, hladká jeho schodiště, a vysoká a silná byla Králova věž. Hrály si tam zářící vodotrysky a v Turgonových nádvořích stály obrazy dávných Stromů, jež udělal sám Turgon elfskou zručností; strom, který udělal ze zlata, se jmenoval Glingal, a strom, jehož květy udělal ze stříbra, se jmenoval Belthil. Ale krásnější než všechny divy Gondolinu byla Turgonova dcera Idril, jíž říkali Celebrindal, Stříbronohá, a jejíž vlasy byly jako zlato Laurelinu před Melkorovým příchodem. Tak žil Turgon dlouho v blaženosti; ale Nevrast zpustl a až do zkázy Beleri-andu zůstal neobydlený.

Zatímco se tajně stavělo město Gondolin, pracoval Finrod Fela-gund v hlubinách Nargothrondu, ale jeho sestra Galadriel zůstávala, jak bylo řečeno, v Thingolově říši Doriathu. Melian a Galadriel spolu občas mluvívaly o Valinoru a dávné blaženosti, ale Galadriel nechtěla jít za temnou hodinu smrti Stromů a pokaždé zmlkla. Jednou Melian řekla: "Na tobě a na tvých příbuzných leží nějaká běda. To na vás vidím, ale všechno ostatní je mi skryto; nemohu totiž žádným viděním ani myšlenkou postřehnout nic, co se dělo nebo děje na Západě: nad zemí Aman leží stín a sahá daleko do moře. Proč mi ne-řekneš víc?" "Protože ta běda je za námi," řekla Galadriel, "a chtěla bych přijímat všechnu radost, která tady zbývá, a netrápit se vzpomínkami. A možná že přijde ještě dosti běd, přestože se zatím naděje zdá jasná." Potom jí Melian pohlédla do očí a řekla: "Nevěřím, že Noldor přišli jako poslové Valar, jak se říkalo zprvu; ne, třebaže přišli právě v hodině naší nouze. Nikdy totiž o Valar nemluví a jejich velcí přišli a také nepřinesli

Thingolovi žádné poselství ani od Manwěho ani od Ulma, ba ani od králova bratra Olwěho a od jeho vlastního lidu, který překročil moře. Proč byl vznešený noldorský lid poslán z Amanu do vyhnanství, Galadriel? A jaké zlo leží na synech Fëanorových, že jsou tak povýšení a tak sveřepí? Nejsem snad blízko pravdy?" "Blízko," řekla Galadriel, "až na to, že jsme nebyli vyhnáni, ale šli jsme z vlastní vůle a proti vůli Valar. A přišli jsme přes velké nebezpečí a navzdory Valar pro toto: abychom se pomstili Morgothovi a získali zpět, co ukradl." Pak vyprávěla Galadriel Melian o silmarilech a o zabití krále Finwěho ve Formenosu, ale neřekla přesto ani slovo o Přísaze, ani o Zabíjení rodných, ani o spálení lodí v Losgaru. Ale Melian řekla: "Teď mi říkáš mnoho, a vyciťuji ještě víc. Chtěla bys zahalit tmou dlouhou cestu z Tirionu, ale já tam vidím zlo, o němž by se měl Thingol dozvědět a zařídit se podle toho." "Možná," řekla Galadriel, "ale ne ode mne." Potom už Melian o těch věcech s Galadriel nemluvila, ale řekla Thingolovi všechno, co slyšela o silmarilech. "Je to velká věc," řekla, "větší, než sami Noldor chápou, protože Světlo Amanu a osudy Ardy jsou nyní uzamčeny v těch předmětech, díle Fëanora, který odešel. Předpokládám, že nebudou získány zpět žádnou mocí Eldar, a svět bude rozbit v bitvách, které přijdou, než budou Morgothovi vyrvány. Pohleď: už zabily Fëanora, a tuším, že mnohé jiné; ale první ze všech smrtí, které přivodily a ještě přivodí, byla smrt tvého přítele Finwěho. Morgoth ho zabil, než uprchl z Amanu." Thingol se zamlčel, pln zármutku a zlých předtuch, ale posléze řekl: "Teď konečně chápu příchod Noldor ze Západu, jemuž jsem se předtím velmi podivoval. Nepřišli nám na pomoc (leda náhodou); vždyť ty, kteří zůstávají ve Středozemí, ponechávají Valar sobě samým až do nejkrajnější nouze. Noldor přišli pro pomstu a náhradu své ztráty. Tím jistějšími spojenci však budou proti Morgothovi, s nímž jistě nikdy ani nepomyslí na uzavření smlouvy." Ale Melian řekla: "Přišli opravdu proto, ale nejen proto. Dej si pozor na Fëanorovy syny. Leží na nich stín hněvu Valar, a vyciťuji, že spáchali zlo jak v Amanu, tak na vlastních příbuzných. Mezi nol-dorskými knížaty leží hořkost, která je jen ukonejšena k spánku." Thingol odpověděl: "Co je mi po tom? O Fëanorovi jsem jen slyšel a podle zpráv byl opravdu velký. O jeho synech slyším málo, co by se mi líbilo; ale nejspíš budou nejsmrtelnějšími nepřáteli našeho nepřítele. " "Jejich meče a jejich rady budou mít dvojí ostří," řekla Melian a potom už o té věci nemluvili.

Netrvalo dlouho a mezi Sindar se začalo šeptat o činech Noldor předtím, než přišli do Beleriandu. Je jisté, odkud pověsti přišly, a zlá pravda byla zesílena a otrávena lžemi, ale Sindar byli ještě neobe-zřetní, důvěřovali slovům, a (jak si lze snadno domyslet) Morgoth si je vybral pro první nápor své zloby, protože ho neznali. Když tyto temné příběhy uslyšel Círdan, znepokojil se; byl totiž moudrý a rychle vycítil, že - pravdivé nebo falešné - byly v tu chvíli dány do oběhu zlobou; domníval se však, že zlobou noldorských knížat, ze žárlivosti mezi jejich rody. Proto poslal posly k Thingolovi, aby mu pověděli všechno, co slyšel.

Stalo se náhodou, že tou dobou byli opět Thingolovými hosty Finarfinovi synové, protože chtěli vidět svou sestru Galadriel. Tu Thingol ve velkém pobouření hněvivě promluvil k Finrodovi a řekl: "Zle jsi mi učinil, příbuzný, když jsi přede mnou tajil tak velké věci. Nyní jsem se totiž dozvěděl o všech zlých činech Noldor." Ale Finrod odpověděl: "Co zlého jsem ti učinil, pane? Anebo jaký zlý čin spáchali Noldor v tvé říši, jímž by tě roztrpčili? Nesmýšleli zle a nečinili zle ani tvému království, ani komukoli z tvého li-du." "Žasnu nad tebou, synu Earwen," řekl Thingol, "žes přišel k tabuli svého příbuzného takto, s rukama rudýma krví příbuzných své matky, a přece neřekneš nic na obhajobu ani neprosíš za odpuštění!" Tu byl Finrod velmi znepokojen, ale mlčel, protože se nemohl hájit, aniž by obvinil jiná noldorská knížata, a to nechtěl před Thin-golem udělat. Ale vAngrodově srdci opět s hořkostí vytryskla vzpomínka na Caranthirova slova a on vykřikl: "Pane, nevím, jaké lži jsi slyšel, ani odkud, ale my jsme s krvavýma rukama nepřišli. Vyšli jsme bez viny, leda vinni pošetilostí, že jsme naslouchali slovům divokého Fëanora a opili se jimi jako vínem, a také tak krátce. Nic zlého jsme cestou neudělali, ale sami jsme utrpěli velkou křivdu; a odpustili jsme ji. Za to se o nás říká, že ti donášíme a že zrazujeme Noldor; ty víš, že nepravdivě, protože jsme z věrnosti před tebou mlčeli, a tak si vysloužili tvůj hněv. Ale nyní se už ta obvinění nedají snést a dozvíš se pravdu." Pak mluvil Angrod hořce proti Fëanorovým synům, vyprávěl o krvi v Alqualondě, o Mandosově sudbě a o spálení lodí v Losgaru. A zvolal: "Proč máme my, kteří jsme přetrpěli Ledovou tříšť, nosit jméno vrahů příbuzných a zrádců?" "Přesto i na vás leží Mandosův stín," řekla Melian. Ale Thingol dlouho mlčel, než promluvil. "Jděte nyní!" řekl. "Mé srdce je totiž ve mně

rozpáleno. Později se můžete vrátit, budete-li chtít, protože nezavřu dveře navždy před vámi, mí příbuzní, kteří jste byli polapeni zlem, jemuž jste nenapomáhali. I s Fingolfmem a jeho lidem zachovám přátelství, protože hořce odpykali zlo, které způsobili. A naše hořkosti se ztratí v naší nenávisti k Moci, která způsobila všechnu tuto bědu. Slyšte však má slova! Už nikdy nechci slyšet jazyk těch, kteří pobili mé příbuzné v Alqualondě! A v celé mé říši se jím nesmí veřejně mluvit, dokud trvá má moc. Všichni Sindar uslyší můj příkaz, že nemají jazykem Noldor ani mluvit, ani na něj odpovídat. A všichni, kteří jej použijí, budou pokládání za vrahy rodných a neka-jícné zrádce příbuzných." Pak odešli Finarfinovi synové z Menegrothu s těžkým srdcem, protože viděli, jak se stále splňují Mandosova slova, a že nikdo z Noldor, kteří šli za Fëanorem, nemůže uniknout stínu, který leží na jeho rodu. A stalo se, jak Thingol řekl; Sindar totiž slyšeli jeho slovo a od té doby po celém Beleriandu odmítali jazyk Noldor a vyhýbali se těm, kteří jím nahlas mluvili; ale Vyhnanci přejali sindarštinu pro všechny každodenní účely a Vznešenou řečí Západu mluvili jen nol-dorští páni mezi sebou. Přesto ta řeč stále žila jako učený jazyk všude, kde bydlel někdo z toho lidu.

Stalo se, že Nargothrond byl dokončen (Turgon tehdy ještě bydlel v síních Vinyamaru), Finarfinovi synové se tam shromáždili na hostině a Galadriel přišla z Doriathu a nějaký čas bydlela v Nargothrondu. Král Finrod Felagund neměl manželku a Galadriel se ho zeptala, proč; ale zatímco mluvila, přišlo na Felagunda vidění budoucnosti, a řekl: "I já složím přísahu a musím být svobodný, abych ji splnil a odešel do tmy. Z mé říše také nezůstane nic, co by mohl zdědit syn." Říká se, že do té hodiny se však neřídil takovou chladnou úvahou, protože ta, kterou miloval, byla Amarië z Vanyar, a ta s ním do vyhnanství neodešla.

KAPITOLA 16 O MAEGLINOVI

Aredhel Ar-Feiniel, Bílá noldorská paní, Fingolfinova dcera, bydlela v Nevrastu se svým bratrem Turgonem a šla s ním do Skrytého království. Střežené město Gondolin ji však omrzelo a čím dál víc toužila rozjet se opět po širém kraji a chodit po lesích, jako to dělávala ve Valinoru; a když uplynulo dvě stě let od dokončení Gon-dolinu, promluvila k Turgonovi a žádala o povolení odejít. Turgono-vi to nebylo milé a dlouho jí odpíral, ale nakonec povolil a řekl: "Jdi tedy, když chceš, přestože je to proti mé moudrosti a tuším, že z toho tobě i mně vzejde zlo. Půjdeš však jen za naším bratrem Fingonem a ti, které pošlu s tebou, se co nejrychleji vrátí do Gondolinu." Ale Aredhel řekla: "Jsem tvá sestra, a ne tvá služka, a za tvými hranicemi si půjdu tam, kam uznám za dobré. Když mi odepřeš průvod, půjdu sama." Turgon jí odpověděl: "Neodpírám ti nic, co mám. Přesto si přeji, aby nikdo, kdo sem zná cestu, nebydlel vně mých zdí; a jestliže důvěřuji tobě, má sestro, jiným již tolik nedůvěřuji, že si dají pozor na jazyk." Pak Turgon určil tři pány ze své domácnosti, aby jeli s Aredhel, a nařídil jim, aby ji doprovodili k Fingonovi do Hithlumu, pokud ji dokážou přesvědčit. "A buďte ostražití," řekl, "protože Morgoth je sice ještě sevřen na severu, ale ve Středozemí jsou mnohá nebezpečí, o nichž Paní nic neví." Pak Aredhel odjela z Gondolinu a Turgon měl z jejího odjezdu těžké srdce.

Když však přijela k brodu Brithiach na řece Sirionu, řekla svým společníkům: "Obraťte se nyní na jih, a ne na sever, protože nepojedu do Hithlumu; mé srdce touží spíš nalézt Fëanorovy syny, mé dávné přátele." A protože si to nedala rozmluvit, obrátili se podle jejího příkazu na jih a pokusili se vstoupit do Doriathu. Strážní jim to však nedovolili, protože Thingol nepouštěl přes Pás nikoho z Noldor kromě svých příbuzných z domu Finarfinova, a ze všeho nejméně ty, kteří byli přáteli Fëanorových synů. Proto řekli strážní Aredhel: "Do Celegormovy země, kterou hledáš, Paní, rozhodně nesmíš projet přes říši krále Thingola; musíš jet podél Melianina pásu na jih nebo na sever. Nejrychlejší cesta vede stezkami na východ od Brithiachu přes Dimbar a podél severní hranice tohoto království, pak pře kročíš Most přes Esgalduinu a brody přes Aros a dojedeš do zemi za pahorkem Himring. Pokud víme, tam bydlí Celegorm a Curufin, a možná zeje najdeš; ale cesta je nebezpečná." Aredhel se tedy obrátila nazpět a hledala nebezpečnou cestu mezi strašidelnými údolími Ered Gorgoroth a severní hradbou Doriathu; a když se blížili k zlému kraji Naň Dungorthebu, jezdci se zapletli do stínů, Aredhel zbloudila od svých druhů a ztratila se. Hledaly ji dlouho a marně, báli se, že padla do léčky nebo se napila z otrávených potoků v té zemi, ale Ungoliantiny zlé stvůry, které bydlely v roklinách, se probudily a pronásledovaly je, takže stěží vyvázli životem. Když se konečně vrátili a vypověděli svůj příběh, nastal v Gondolinu velký zármutek a Turgon seděl a mlčky překonával zármutek i hněv.

Ale Aredhel, když chvíli marně hledala své společníky, jela dál, protože byla nebojácná a měla udatné srdce jako všechny Finwěho děti. Držela se své cesty, překročila Esgalduinu a Aros a dojela do země Himlad mezi Arosem a Celonem, kde tehdy před prolomením Obklíčení Angbandu bydleli Celegorm a Curufin. Byli právě mimo domov a projížděli se s Caranthirem na východě v Thargelionu, ale Celegormův lid ji uvítal a pozval ji, aby mezi nimi přebývala, než se jejich pán vrátí. Byla tam nějaký čas spokojená a s velkou radostí se svobodně toulala po lesích, ale jak se rok dloužil a Celegorm se nevracel, opět se jí zmocnil neklid a vyjížděla sama stále dál, hledala nové stezky a lesní palouky, kde noha nestanula. Tak se přihodilo, že na sklonku roku přijela Aredhel na jih Himladu, překročila Celon, a než si to uvědomila, zabloudila do Naň Elmothu.
V minulých věcích chodívala tím lesem v příšeří Středozemě Melian, když byly stromy mladé, a les od té doby zůstal začarovaný. Nyní ovšem byly stromy v Naň Elmothu nejvyšší a nejtmavší v celém Beleriandu a nikdy tam nepřišlo slunce; tam sídlil Eól, kterému říkali Temný elf. Byl ze starého Thingolova rodu, ale v Doriathu byl neklidný a stísněný, a když byl les Region, kde bydlel obepjat Melia-niným pásem, uprchl odtamtud do Naň Elmothu. Žil tam v hlubokém stínu, protože miloval noc a přítmí pod hvězdami. Vyhýbal se Noldor, protože je vinil z Morgothova návratu, jenž rozrušil klid Beleri-andu; trpaslíky však měl raději než kdokoli jiný z dávných elfu. Trpaslíci se od něho dozvídali mnoho o tom, co se dělo v eldarských zemích.
Obchodní trasa trpaslíků z Modrých hor vedla po dvou silnicích přes Východní Beleriand a severní cesta směřující k brodům přes Aros procházela blízko Naň Elmothu; tam chodíval E61 Naugrim vstříc a rozmlouval s nimi. A jak jejich přátelství rostlo, chodíval občas Jako host do hlubinných sídel Nogrodu a Belegostu. Naučil se tam mnoho o práci s kovem a získal v tom velkou dovednost; vynalezl kov stejně tvrdý jako trpasličí ocel, ale tak kujný, že se dal udělat tenký a ohebný, a přece odolával každému ostří a šípu. Nazval jej galvorn, protože byl černý a leskl se jako antracit, a oblékal se do něj, kdykoli vyšel. Ale přestože byl E61 shrbený svým kovářským řemeslem, nebyl žádný trpaslík, ale urostlý elf ze vznešeného telerij-ského rodu, ušlechtilý, třebaže zachmuřené tváře, a jeho oči viděly hluboko do stínů a temných míst. A stalo se, že spatřil Aredhel Ar-Feiniel bloudící mezi vysokými stromy na okraji Naň Elmothu-záblesk běli v šeré zemi. Zdála se mu velmi krásná a zatoužil po ní; rozprostřel okolo ní svá kouzla, takže nemohla najít cestu ven, ale táhlo ji to stále blíž k jeho obydlí v hlubinách lesa. Tam byla jeho kovárna a jeho šeré síně a sluhové, které měl, mlčenliví a tajnůstkář-ští jako jejich pán. A když konečně Aredhel znavená putováním došla k jeho dveřím, zjevil se, uvítal ji a zavedl ji do svého domu. Tam zůstala, protože E61 si ji vzal za manželku a dlouho o ní neslyšel nikdo z příbuzných.
Neříká se, že Aredhel byla zcela neochotná, ani že se jí život v Naň Elmothu dlouhá léta ošklivil. Třebaže se sice na Eólův příkaz musela vyhýbat slunečnímu světlu, toulali se daleko pod hvězdami nebo ve světle srpku měsíce; mohla si také chodit sama, kam chtěla, jen hledat Fëanorovy syny nebo kohokoli jiného z Noldor jí E61 zakázal. A Aredhel porodila Eólovi ve stínu Naň Elmothu syna a v srdci mu dala jméno v zakázaném jazyce Noldor, Lómion, což značí Dítě přítmí; ale otec mu nedal žádné jméno, dokud mu nebylo dvanáct let. Potom ho nazval Maeglin, totiž Ostrý pohled, neboť si všiml, že synovy oči jsou pronikavější než jeho a že jeho mysl dovede číst tajnosti srdce za mlhou slov.
Když Maeglin dorostl, tváří a postavou připomínal své noldor-ské příbuzné, ale povahou a myslí byl synem svého otce. Byl málo-mluvný, leda když šlo o věc, jež se ho úzce dotýkala; potom měl jeho hlas moc pohnout ty, kdo ho slyšeli, a přemáhat ty, kteří mu odporovali. Byl vysoký a černovlasý; oči měl tmavé, ale jasné a bystré jako oči Noldor, a pleť měl bílou, kasto chodil s Eólem do trpasličích měst na východě Ered Lindon a tam se dychtivě učil vše, co byli ochotni vyučovat, především umění nalézat v horách rudné žíly.
Říká se však, že Maeglin měl raději svou matku, a když byl E61 pryč z domu, dlouho u ní sedával a naslouchal všemu, co mu vyprávěla o svých příbuzných a o jejich činech v Eldamaru, a o moci a udatnosti knížat z Fingolfinova rodu. To všechno ukládal v srdci, ale nejvíc to, co slyšel o Turgonovi, a že nemá dědice; neboť jeho manželka Elenwë zahynula při přechodu Helcaraxë a dcera Idril Celeb-rindal byla jeho jediným dítětem.
Při vyprávění těchto příběhů se v Aredhel probudila touha znovu spatřit příbuzné a divila se, že ji omrzelo světlo Gondolinu a vodotrysky na slunci a zelený tumladenský palouk pod větrnou jarní oblohou; navíc

byla často ve stínech sama, když byli syn i manžel pryč. Z těchto příběhů také vzešli první hádky mezi Maeglinem a Eólem. Matka totiž ani za nic nezjevila Maeglinovi, kde sídlí Turgon ani jak by se tam někdo mohl dostat, a on vyčkával v důvěře, že z ní to tajemství časem vyláká nebo snad přečte její nestřeženou mysl. Ale než se mu to podaří, přál si vidět Noldor a promluvit s Fëanorovými syny, svými příbuznými, kteří bydleli nedaleko. Když však sdělil svůj záměr Eólovi, otec se rozzlobil. "Jsi z Eólova rodu, Maegline, můj synu," řekl, "a ne z Golodhrim. Celá tato země je země Teleri a já nebudu jednat s vrahy svých příbuzných, s vetřelci a usurpátory našich domovů, a nedovolím to ani svému synovi. V tom mě poslechneš, nebo tě dám do želez." Maeglin neodpověděl, ale byl chladný a mlčenlivý a už s Eólem nikam nechodil; a E61 mu nedůvěřoval.
Stalo se, že o letním slunovratu pozvali trpaslíci podle svého zvyku Eóla na hostinu do Nogrodu a on odjel. Teď měli Maeglin a jeho matka chvíli volnost chodit, kam si přejí, a často jezdili na kraj lesa za sluncem; a v Maeglinovi se rozhořela touha navždy opustit Naň Elmoth. Proto řekl Aredhel: "Paní, odejděme, dokud je čas! Jakou máme v tomto lese naději, ty a já? Jsme tu v nevolnictví a já už tu nemám co získat; vždyť jsem se naučil všechno, co otec může naučit nebo co jsou mi ochotni zjevit Naugrim. Nepůjdeme hledat Gondolin? Ty mě povedeš a já tě budu chránit!" Aredhel to potěšilo a pohlédla na syna s pýchou. Řekli Eólovým sluhům, že jedou hledat Fëanorovy syny, a odjeli k severnímu okraji Naň Elmothu. Tam překročili nevelký Celon do Himladu a jeli dál k brodům přes Aros a tudy na západ podle hranic Doriathu.
E61 se však vrátil z východu dříve, než Maeglin předpokládal, a zjistil, že manželka a syn odešli teprve přede dvěma dny. Rozhněval se tak že se za nimi vydal i za denního světla. Když se dostal do Himladu, opanoval svůj hněv a šel opatrně; pamatoval na své nebezpečí, protože Celegorm a Curufin byli mocní pánové, kteří Eóla neměli rádi a Curufin byl navíc nebezpečně náladový. Aglonští zvědové si však povšimli Maeglina a Aredhel, když jeli k brodům přes Aros, a Curufin vycítil, že se děje něco zvláštního, přišel od průsmy-ku na jih a utábořil se blízko brodů. A E61 ještě ani nedojel daleko do Himladu, když ho cestou zaskočili Curufinovi jezdci a odvedli ho ke svému pánovi.
Pak řekl Curufin Eólovi: "Co hledáš v mých zemích, Temný elfe? Asi to bude něco naléhavého, když někdo tak světloplachý vyjde na Slunce." E61 věděl, že je v nebezpečí, a tak zadržel trpká slova, která mu tanula v mysli. "Dozvěděl jsem se, pane Curufine," řekl, "že můj syn a má manželka, Bílá gondolinská paní, tě jeli navštívit, zatímco jsem nebyl doma, a zdálo se mi vhodné se k nim připojit na této výpravě." Tu se Curufin Eólovi zasmál a řekl: "Možná že by se byli dočkali méně vřelého přijetí, než doufali, kdybys byl s nimi, ale na tom nesejde, protože sem nezamířili. Ani ne přede dvěma dny překročili Arossiach a odtamtud jeli rychle na západ. Zdá se, že jsi mě chtěl oklamat, ledaže jsi byl oklamán ty sám." E61 odpověděl: "Potom mi snad, pane, dáš svolení odejít a přijít té věci na kloub." "Mé svolení máš, ale ne mou lásku," řekl Curufin. "Čím dříve opustíš mou zemi, tím budu raději." E61 vyskočil na koně a řekl: "Je dobré, pane Curufine, najít v nouzi tak laskavého příbuzného. Budu si to pamatovat, až se vrátím." Nato Curufin vrhl na Eóla temný pohled. "Nevychloubej se přede mnou titulem své ženy," řekl. "Ti, kteří kradou dcery Noldor a žení se s nimi bez daru a bez dovolení, totiž nezískávají příbuzenství s jejich rodinou. Dal jsem ti svolení, abys jel. Vezmi je, a pryč odtud. Podle eldarských zákonů tě nyní nemohu zabít. A přidám ti tuto radu: vrať se do svého sídla v temném Naň Elmothu; srdce mě totiž varuje, že budeš-li nyní pronásledovat ty, kteří tě už nemilují, víckrát se tam nevrátíš." E61 chvatně odjel, pln nenávisti ke všem Noldor, protože nyní vytušil, že Maeglin a Aredhel prchají do Gondolinu. A poháněn hněvem a studem nad svým pokořením, překročil brody přes Aros a cválal cestou, kudy jeli před ním; ale přestože nevěděli, že je pronásleduje, a měl nejrychlejšího koně, ani je nezahlédl, dokud nedojeli k Brithiachu a neopustili své koně. Pak byli zlou náhodou prozrazeni: koně totiž hlasitě zaržáli, Eólův kůň je uslyšel a pospíšil k nim; a E61 z dálky spatřil Aredhelin bílý šat a postřehl, kudy šla, když hledala tajnou stezku do hor.
Aredhel a Maeglin přišli k vnější bráně Gondolinu a Temné stráži pod horami. Aredhel tam byla s radostí přijata, prošla sedmi branami a došla s Maeglinem k Turgonovi na Amon Gwareth. Potom král s úžasem naslouchal všemu, co mu Aredhel vyprávěla, a se zalíbením pohlédl na svého sestřence Maeglina. Viděl, že je hoden, aby byl započítán mezi noldorská knížata.
"Opravdu se raduji, že se Ar-Feiniel vrátila do Gondolinu," řekl, "a teď se zas bude zdát mé město

krásnější než ve dnech, kdy jsem ji měl za ztracenou. A Maeglin bude mít v mé říši nejvyšší čest." Tu se Maeglin hluboce uklonil a přijal Turgona za pána a krále, aby konal všechnu jeho vůli; potom však stál mlčky a pozorně, protože blaženost a nádhera Gondolinu převyšovala všechno, co si představoval podle matčina vyprávění, a byl ohromen silou města, zástupy tamního lidu a mnoha neznámými a krásnými věcmi, které viděl. Ale za všeho nejvíc přitahovala jeho oči králova dcera Idril, která seděla vedle něho; byla totiž zlatovlasá jako Vanyar, příbuzní její matky, a připadala mu jako slunce, z něhož celá králova síň čerpá světlo.

Eól, pronásledující Aredhel, však nalezl vyschlou řeku a tajnou stezku, atak se přikradl ke stráži, byl zajat a vyslechnut. A když strážní slyšeli, že prohlašuje Aredhel za svou manželku, užasli a poslali rychlého posla do města; ten přišel do královy síně.

"Pane," zvolal, "strážní zajali někoho, kdo se přikradl k Temné bráně. Říká si Eól, je to urostlý elf, tmavý a sveřepý, z rodu Sindar; přesto prohlašuje, že je paní Aredhel jeho ženou, a žádá, aby byl uveden k tobě. Je velmi rozezlen a dá se těžko zadržet; nezabili jsme ho však, jak přikazuje tvůj zákon." Tu řekla Aredhel: "Běda, E61 šel za námi, jak jsem se bála. Udělal to však velmi pokradmu; vždyť jsme neviděli ani neslyšeli žádné pronásledování, když jsme vstupovali na Skrytou cestu." Pak řekla poslovi: "Mluví jen pravdu. Je Eól, jsem jeho žena a je otcem mého syna. Nezabíjejte ho, ale přiveďte ho sem, před králův soud, jestliže si to král přeje." A stalo se tak. Eóla přivedli do Turgonovy síně a stanul pyšně a zamračeně před jeho vysokým stolcem. Třebaže nebyl tím, co viděl, ohromen o nic méně než jeho syn, jeho srdce se tím víc naplnilo hněvem a nenávistí k Noldor. Turgon s ním však jednal s úctou, vstal a chtěl ho vzít za ruku, a řekl: "Vítej, příbuzný, protože za toho tě považuji. Budeš tu bydlet, jak ti bude libo, až na to, že musíš zůstat tady a neodějdeš z mého království; to je totiž můj zákon, že nikdo, kdo sem najde cestu, nesmí odejít." Ale E61 ruku odtáhl. "Neuznávám tvůj zákon," řekl. "Ty a nikdo z tvých příbuzných nemáte právo zmocňovat se v této zemi říší ani stanovit hranice tady nebo onde. Toto je zem Teleri, jimž přinášíte válku a všemožný neklid, protože jednáte vždy pyšně a nespravedlivě. Nedbám o vaše tajemství a nepřišel jsem vás špehovat, ale žádat o své: svou ženu a svého syna. Máš-li však na Aredhel jistý nárok, ať tu zůstane; ať se pták vrátí do klece, kde brzy opět zchřadne, jako chřadl předtím. Ale Maeglin ne. Mého syna mi neupřeš. Pojď, Maeg-line, synu Eólův! Tvůj otec ti to přikazuje. Opusť dům jeho nepřátel a vrahů jeho příbuzných, nebo buď proklet!" Ale Maeglin neodpovídal.

Pak Turgon usedl na svůj vysoký stolec se soudným žezlem v ruce a promluvil přísně: "Nebudu se s tebou dohadovat, Temný elfe. Jen noldorské meče brání tvé neslunečné lesy. Za svou svobodu toulat se divočinou vděčíš mým příbuzným, a nebýt jich, dávno by ses lopotil jako otrok v jamách Angbandu. A tady jsem králem já; ať chceš nebo nechceš, můj výrok je zákon. Máš jenom tuto volbu: buď tu zůstat, nebo tu zemřít; stejně tak tvůj syn." Tu se E61 zahleděl králi Turgonovi do očí a nezalekl se, ale stál dlouho beze slova a bez pohybu, zatímco na síň padlo mrtvé ticho; a Aredhel měla strach, protože věděla, zeje nebezpečný. Náhle, rychle jako had, uchopil oštěp, který skrýval pod pláštěm, a hodil jej po Maeglinovi s výkřikem: "Volím to druhé pro sebe i svého syna. Nebudeš držet, co je mé!" Ale Aredhel se vrhla do rány a oštěp ji zasáhl do ramene; E61 byl přemožen, spoután a odveden, zatímco jiní pečovali o Aredhel. Ale Maeglin hleděl na otce a mlčel.

Bylo určeno, aby byl E61 nazítří předveden před králův soud, a Aredhel a Idril prosily Turgona o milosrdenství. Večer však Aredhel onemocněla, přestože se rána zdála malá, propadla se do tmy a v noci zemřela; hrot oštěpu byl totiž otrávený, což nikdo nepoznal, dokud nebylo pozdě.

Proto, když byl E61 předveden před Turgona, nenašel milosrdenství; vyvedli ho na Caragdůr, černý skalní sráz na severní straně gondolinského pahorku, aby ho svrhli ze svislých zdí města. Maeglin stál při tom a neříkal nic; E61 však v poslední chvíli vykřikl: "Opouš-tíš tedy svého otce a jeho rod, neblahý synu! Tady tě zklamou všechny naděje, a možná že tu ještě zemřeš stejnou smrtí jako já." Pak svrhli Eóla z Caragdůru a tak skončil, a celému Gondolinu to připadalo spravedlivé; ale Idril byla znepokojena a od toho dne svému příbuznému nedůvěřovala. Ale Maeglinovi se mezi Gondolin-skými dařilo a stal se velkým, všichni ho chválili a Turgon mu velice přál; neboť se nejen dychtivě a rychle učil všemu, co se dalo, ale sám mohl také mnohému vyučovat. Shromáždil kolem sebe všechny, kteří byli nejvíc nakloněni kovářství a dolování a pátral v Echoriathu (neboli v Okružních horách) a našel tam bohaté rudné žíly rozličných kovů. Nejvíc si cenil tvrdého železa z dolu Anghabar na severu Echoriathu a získal odtamtud

bohatství taveného kovu a oceli, takže zbraně Gondolinských byly stále silnější a ostřejší, a to jim v budoucích dnech dobře posloužilo. Maeglin byl moudrý v radách a obezřetný: a přitom udatný a statečný, když bylo třeba. To se ukázalo později: když totiž ve strašlivém roce Nirnaeth Arnoediadu otevřel Turgon hrány a pochodoval na sever na pomoc Fingonovi, Maeglin nechtěl zůstat v Gondolinu jako králův regent, ale šel do války, bojoval vedle Turgona a prokázal se v bitvě jako zuřivý a nebojácný.

S Maeglinovými osudy to tedy vypadalo dobře, neboť vystoupil mezi mocná noldorská knížata a byl druhým největším v jejich nejslavnější říši. Své srdce však neodhalil a přestože všechno nešlo tak, jak by si přál, snášel to mlčky a skrýval své myšlenky, takže je málokdo mohl přečíst, snad jen Idril Celebrindal. Od svých prvních dnů v Gondolinu totiž snášel stále se prohlubující zármutek, který ho okrádal o všechnu radost: miloval Idrilinu krásu a beznadějně po ní toužil. Eldar se neženili s tak blízkými příbuznými a předtím po tom nikdo nezatoužil. A Idril stejně Maeglina vůbec nemilovala; a protože věděla, jak na ni myslí, milovala ho tím méně. Zdálo se jí to totiž u něho něčím divným a pokřiveným, a tak to od té doby vidí Eldar stále: jako zlé ovoce Zabíjení rodných, jímž padl stín Mandosovy kletby na poslední naději Noldor. Ale roky plynuly, Maeglin stále pozoroval Idril, čekal, a láska se mu v srdci měnila v tmu. A snažil se tím více dosáhnout svého v jiných věcech, nevyhýbal se žádné námaze a břemeni, jen když tím mohl získat moc.

Tak bylo v Gondolinu; a uprostřed blaženosti té říše, zatímco její sláva trvala, bylo zaseto temné símě zla.

KAPITOLA 17 O PŘÍCHODU LIDÍ NA ZÁPAD

Když uplynulo víc než tři sta let od příchodu Noldor do Beleri-andu, putoval za dnů Dlouhého míru Finrod Felagund, pán Nargo-throndu, na východ od Sirionu a šel na lov s Fëanorovými syny Ma-glorem a Maedhrosem. Honitba jej však omrzela, a tak jel dál sám k horám Ered Lindon, které viděl zářit v dálce; dal se trpasličí silnicí, překročil Gelion na brodu Sarn Athrad, zahnul na jih přes horní přítoky Ascaru a dostal se na sever Ossiriandu.

V údolí v předhůří hor pod prameny Thalosu spatřil večer světla a z dálky zaslechl zvuk zpěvu. Velmi se tomu podivil, protože Zelení elfové z té země nezapalovali oheň a v noci nezpívali. Zprvu se lekl, že obležením Severu pronikl nájezd skřetů, ale když se přiblížil, pochopil, že to tak není; zpěváci totiž používali jazyk, který ještě neslyšel, ani trpasličí, ani skřeti. Pak Felagund mlčky stanul v nočním stínu stromů, pohlédl dolů do tábora a spatřil tam neznámý lid.

Byla to část rodu a následovníků Běora Starého, jak se mu později říkalo, náčelníka mezi lidmi. Po mnoha životech strávených putováním z Východu je převedl přes Modré hory jako první z lidského plemene, kteří vstoupili do Beleriandu; zpívali, protože měli radost a věřili, že unikli všem nebezpečím a konečně došli do země beze strachu.

Felagund je dlouho pozoroval a v srdci se mu pohnula láska k nim, ale zůstal schován mezi stromy, dokud všichni neusnuli. Potom šel mezi spící lidi, posadil se u jejich hasnoucího ohně, kde nikdo nedržel stráž, chopil se hrubé harfy, kterou odložil Běor, a hrál na ni hudbu, jakou ještě lidské ucho neslyšelo. Neměli totiž ještě žádné učitele toho umění, jen Temné elfy v divokých krajích.

Lidé se probouzeli a naslouchati Felagundovi, jak hrál na harfu a zpíval, a každý si myslel, že je v nějakém krásném snu, až si všiml, že vedle něho bdí i jeho druhové. Pro krásu té hudby a v úžasu nad tou písní však nepromluvili a ani se nepohnuli, dokud Felagund hrál. Ve slovech elfského krále byla moudrost a srdce, která mu naslouchala, moudřela, neboť to, o čem zpíval, stvoření Ardy a blaženost Amanu za stíny Moře, jim před očima vyvstávalo jako Jasná vidění, a jeho elfský jazyk si jejich mysl vykládala podle schopností každého z nich.

Proto nazvali lidé ve svém jazyce krále Felagunda, s nímž se setkali jako s prvním ze všech Eldar, Nóm, totiž Moudrost, a jeho lid po něm nazvali Nómin, Moudří. Zprvu dokonce věřili, že je Fela-gund jedním z Valar, o nichž slyšeli pověsti, že bydlí na dalekém Západě, a to byl (jak říkají někteří) důvod jejich putování. Ale Fela-gund mezi nimi zůstal a učil je pravému poznání, a oni si ho zamilovali, přijali ho za svého pána a od té doby byli vždy věrní Finarfino-vu domu.

Eldar byli v jazycích obratnější než všechny ostatní národy, a Felagund také zjistil, že dovede číst v mysli lidí myšlenky, jež chtějí odhalit řečí, takže si slova snadno vyložil. Říká se také, že tito lidé se dlouho stýkali s Temnými elfy východně od hor a naučili se od nich mnohému z jejich řeči, a protože všechny

jazyky Quendi měly jeden původ, řeč Běora a jeho lidu se mnoha slovy a prostředky podobala elfštině. Zanedlouho byl proto Felagund schopen rozmlouvat s Běo-rem, a zatímco u něho bydlel, hodně spolu hovořili. Ale když se ho vyptával na původ a putování lidí, Běor mu řekl jen málo; neboť také málo věděl, protože otcové lidí nevyprávěli mnoho příběhů o své minulosti a na jejich památku se sneslo mlčení. "Za námi leží tma," řekl Běor, "a my jsme se k ní obrátili zády a nechceme se tam vracet ani v myšlenkách. Naše srdce se obrátila k západu a věříme, že tam najdeme Světlo." Později se však mezi Eldar říkalo, že když se za východu Slunce v Hildórienu probudili lidé, Morgothovi zvědové bděli a brzy mu přinesli zprávy; a jemu se to zdálo tak velkou věcí, že sám tajně pod rouškou stínu opustil Angband a vydal se do Středozemě. Vedení války přenechal Sauronovi. O jeho jednáních s lidmi nevěděli tehdy Eldar vůbec nic a později se dozvěděli jen málo, ale to, že na lidských srdcích leží tma (jako na Noldor ležel stín Zabíjení rodných a Mandosovy sudby), postřehli jasně i v lidu Přátel elfů, které poznali nejdříve. Zkazit a zničit všechno nové a krásné, co vzniklo, to bylo stále Morgothovou hlavní touhou, a tento záměr měl jistě i na své výpravě: pomocí strachu a lží udělat z lidí nepřátele Eldar a přivést je z východu proti Beleriandu. Ale tento plán zrál jen pomalu a nikdy se plně nezdařil; protože lidí (jak se říká) bylo zpočátku velmi málo, a Morgoth dostal strach z rostoucí moci a jednoty Eldar, takže se vrátil do Angbandu a nechal tehdy za sebou jen málo služebníků, a k tomu ještě těch méně mocných a chytrých. Tu se Felagund dozvěděl od Běora, že existuje mnoho jiných lidí stejného smýšlení, kteří také putují na západ. "Jiní z mých vlastních Příbuzných překročili Hory," řekl, "a toulají se nedaleko, a Ha-ladin, lid, od něhož se lišíme řečí, je ještě v údolích na východních svazích a čeká na zprávy, než se odváží dál. Jsou ještě jiní lidé, jejichž jazyk je podobnější našemu, s nimiž jsme občas měli styky.
Vydali se k západu před námi, ale my jsme je předešli; jsou totiž početný lid, a přesto se drží pohromadě a pohybují se zvolna, protože jim všem vládne náčelník, kterému říkají Marach." Zelení elfové z Ossiriandu byli příchodem lidí znepokojeni, a když se doslechli, že je mezi nimi pán Eldar ze zámoří, poslali k Fe-lagundovi posly. "Pane," řekli, "máš-li nad těmihle novými příchozími moc, vyzvi je, ať se vrátí cestou, kterou přišli, nebo ať jdou dál. My si totiž v této zemi nepřejeme, aby cizinci rušili mír, ve kterém žijeme. A tihle lidé kácejí stromy a loví zvěř; proto nejsme jejich přáteli, a jestliže neodejdou, budeme je všemožně soužit." Tehdy na Felagundovu radu shromáždil Běor všechny roztoula-né rodiny a rody ze svého lidu, přesunuli se přes Gelion a usídlili se v zemích Amroda a Amrase na východních březích Celonu jižně od Naň Elmothu, blízko hranice Doriathu; jméno té země bylo od té doby Estolad, Tábořiště. Ale když uplynul rok a Felagund se chtěl vrátit do vlastní země, Běor prosil, aby směl jít s ním; a zůstal ve službě nargothrondského krále, dokud byl živ. Tak dostal své jméno, Běor, kdežto předtím se jmenoval Balan; Běor totiž znamenalo v jazyce jeho lidu "vazal". Vládu nad svým lidem svěřil svému staršímu synovi Baranovi a už se do Estoladu nevrátil.
Brzy po Felagundově odchodu přišli do Beleriandu druzí lidé, o nichž mluvil Běor. První přišli Haladin, ale když se setkali s nepřátelstvím Zelených elfů, obrátili se na sever a bydleli v Thargelionu, v zemi Fëanorova syna Caranthira; měli tam na čas klid a Caranthirův lid si jich moc nevšímal. Příští rok převedl přes hory svůj lid Márách; byli to muži urostlí a bojovní, pochodovali ve spořádaných družinách, a Ossiriandští elfové se schovali a nepřepadli je ze zálohy. Ale když se Márách doslechl, že Běorův lid bydlí v zelené a úrodné zemi, dal se trpasličí silnicí a usadil se v zemi jižně a východně od sídlišť Běorova syna Barana; mezi oběma skupinami vládlo velké přátelství.
Felagund se často vracel na návštěvu k lidem a mnoho elfu ze západních zemí, Noldor i Sindar, putovalo do Estoladu, protože dychtili spatřit Edain, jejichž příchod byl tak dlouho předpovídán. Jméno, které lidé dostali ve Valinoru v pověstech, jež hovořily o jejich příchodu bylo totiž Atani, Druhý lid, ale v beleriandské řeči se z toho stalo Edain a používalo se tam jen pro tři rody Přátel elfu.
Fingolfin jim jako král všech Noldor poslal na uvítanou posly a mnoho mladých a dychtivých mužů z Edain pak odešlo a dalo se do služeb eldarských králů a pánů. Mezi ně patřil Malach, syn Mara-chův. Bydlel v Hithlumu čtrnáct let, naučil se elfskému jazyku a dostal jméno Aradan.
Edain nevydrželi dlouho spokojeně v Estoladu, protože mnozí stále toužili jít na západ; neznali však cestu. Před nimi leželo opevnění Doriathu a na jihu ležel Sirion a jeho neprostupné bažiny. Proto králové tří noldorských domů, kteří viděli v lidských synech naději na posilu, vzkázali, že kdokoli z Edain si přeje, může se přestěhovat a bydlet mezi jejich lidem. Tak začalo stěhování Edain: zprvu po troškách, ale

později po celých rodinách a rodech se zvedali a opouštěli Estolad, až jich během padesáti let vstoupilo do zemí králů mnoho tisíc. Většina z nich se vydala dlouhou cestou na sever, takže jim cesta byla po čase dobře známá. Běorův lid přišel do Dorthonionu a bydlel v zemích, kde vládl dům Finarfinův. Lid Aradanův (protože jeho otec Márách zůstal až do smrti v Estoladu) šel většinou dál na západ a někteří přišli do Hithlumu, ale Aradanův syn Magor a mnoho lidu sestoupiti podél Sirionu do Beleriandu a nějaký čas bydleli v dolinách na jižních svazích Ered Wethrin.
Říká se, že se v tom všem nikdo kromě Finroda Felagunda neradil s králem Thingolem, a ten pochoval nelibost, jednak z toho důvodu a jednak proto, že ho znepokojovaly sny o příchodu lidí, ještě než o něm přišly první zprávy. Proto nařídil, že lidé nemají zabírat žádné země jinde než na severu a že knížata, jimž slouží, budou volána k odpovědnosti za všechno, co udělají; a řekl: "Dokud trvá má říše, nevejde do Doriathu žádný člověk, ani ti z Běorova domu, kteří slouží milovanému Finrodovi." Melian mu tehdy nic neřekla, ale potom řekla Galadriel: "Nyní se svět řítí vstříc velkým novinám. A jeden z lidí, právě z Běorova domu, opravdu přijde a Melianin pás ho nezastaví; a písně, které povstanou z toho příchodu, přetrvají, až bude celá Středozem změněna." Mnoho lidí však zůstalo v Estoladu a ještě dlouhá léta potom tam žil smíšený lid, dokud při zkáze Beleriandu nezahynuli nebo neprchli zpátky na východ.
Kromě starých, kteří soudili, že dny jejich putování skončily, tam totiž bylo nemálo mladých, kteří si přáli jít vlastní cestou a báli se Eldar a světla jejich očí; pak vznikly mezi Edain neshody, v nichž je možno rozeznat Morgothův stín, protože je jisté, že věděl o příchodu lidí do Beleriandu a jejich přátelství s elfy. Vůdci nespokojenců byli Bereg z Běorova domu a Amlach jeden z Marachových vnuků; ti otevřeně říkali: "Dali jsme se na dlouhou cestu, protože jsme si přáli uniknout nástrahám Středozemě a temným tvorům, kteří tam sídlí; slyšeli jsme totiž, že na Západě je Světlo. Ale teď se dozvídáme, že Světlo je za Mořem. Nemůžeme jít tam, kde sídlí v blaženosti bohové. Až na jednoho: Pán temnot je totiž tady před námi, a Eldar, moudří, ale sveřepí, s ním vedou nekonečnou válku. Sídlí prý na severu, a tam je bolest a smrt, před níž jsme prchali. Tím směrem nepůjdeme." Pak byla svolána rada a shromáždění mužů a sešli se ve velkém počtu. Přátelé elfů Beregovi řekli: "Opravdu, všechno zlé, před čím jsme prchali, pochází od Temného krále, ale ten usiluje o panství nad celou Středozemí, a kam se teď obrátíme, aby nás nepronásledoval, nebude-li tu poražen nebo aspoň obklíčen? Jen udatností Eldar je držen na uzdě, a možná že jsme byli přivedeni do této země právě proto, abychom jim pomáhali v nouzi." Bereg na to odpověděl: "To je věc Eldar! Náš život je i tak dost krátký." Ale tu vstal kdosi, kdo všem připadal jako Amlach, syn Imlachův, a pronesl zlá slova, jež otřásla srdcem všech, kteří ho slyšeli: "To všechno jsou jen elfské pohádky pro oklamání neobezřetných nováčků. Moře nemá žádný břeh. Na Západě není žádné Světlo. Šli jste za bludičkou elfů až na konec světa! Kdo z vás viděl nejmenšího z bohů? Kdo spatřil Temného krále na Severu? Ti, kteří usilují o panství nad Středozemí, jsou Eldar. Z chamtivosti po bohatství dolovali v zemi za jejími tajnostmi a rozzlobili tvory, kteří bydlí pod ní, jako to dělali a budou dělat vždycky. Ať si mají skřeti říši, která je jejich, a my budeme mít svou. Na světě je místa dost, jen když nás Eldar nechají být!" Pak ti, kdo naslouchali, seděli chvíli jako omráčení a na srdce jim padl stín strachu; a rozhodli se odejít daleko z eldarských zemí. Ale potom se mezi ně vrátil Amlach a popřel, že byl přítomen jejich sporu nebo že pronesl taková slova, o jakých hovořili, a mezi lidmi vznikly pochybnosti a zmatek. Pak řekli Přátelé elfu: "Teď uvěříte aspoň jednomu: opravdu existuje Temný pán a jeho zvědové a vyslanci jsou mezi námi; bojí se nás totiž, a bojí se síly, kterou můžeme dát jeho nepřátelům." Ale někteří stále odpovídali: "Spíše nás nenávidí, a bude nás nenávidět tím víc, čím déle tu zůstaneme a budeme se plést do jeho sporů s eldarskými králi, z čehož nám neplyne žádný zisk." A tak se mnozí z těch, kteří ještě zůstávali v Estoladu, chystali k odchodu: a Bereg odvedl tisíc z Běorova lidu na jih, a vymizeli ze zpěvů o oněch dnech. Ale Amlach se kál a řekl: "Nyní mám vlastní spor s tím Mistrem lží, a ten potrvá do konce mého života" a odešel na sever a vstoupil do Maedhrosových služeb. Ale ti z jeho lidu, kteří smýšleli jako Bereg, si zvolili nového vůdce, vrátili se přes hory do Eriadoru a jsou zapomenuti.
Během této doby zůstávali Haladin v Thargelionu a byli spokojení. Ale když Morgoth viděl, že lží a klamy nedokáže elfy a lidi zcela odcizit, rozezlil se a snažil se lidem dělat škody, jak mohl. Proto vyslal nájezd skřetů. Ti vyšli z obklíčení na východ, kradmo se vrátili přes Ered Lindon průchody trpasličí silnice a vpadli na Haladin v jižních lesích Caranthirovy země.

Haladin nežili pod vládou pánů ani ve velkých společenstvích, ale každá usedlost stála o samotě a spravovala své záležitosti, a sjednocovali se jen pomalu. Byl však mezi nimi muž jménem Haldad, energický a nebojácný, shromáždil všechny statečné muže, které našel, ustoupil do cípu země mezi Ascarem a Gelionem a na nejzazším konci vybudoval palisádu od vody k vodě; za ni odvedli všechny ženy a děti, které se podařilo zachránit. Tam byli obléháni, dokud jim nedošly potraviny.
Haldad měl děti dvojčata, dceru Haleth a syna Haldara; oba byli stateční při obraně, protože Haleth byla žena velikého srdce a síly Nakonec však byl Haldad zabit při výpadu proti skřetům, a Haldar, který se vyřítil, aby zachránil otcovo tělo před zmasakrováním, byl skolen vedle něho. Pak držela Haleth lidi pohromadě, přestože neměli naději; někteří se vrhali do řek a tonuli. Ale po sedmi dnech, když skřeti podnikali poslední útok a již prorazili palisádu, zaduly náhle trubky a od severu přišel se svým vojskem Caranthir a zahnal skřety do řek.
Pak pohlédl Caranthir na lidi laskavě, prokázal Haleth velkou poctu a nabídl jí náhradu za otce a bratra. Příliš pozdě viděl, jakou statečnost v sobě mají Edain, a řekl jí: "Jestliže se odstěhujete dál na sever, budete tam mít přátelství a ochranu Eldar a vlastní svobodné země." Ale Haleth byla hrdá a neměla chuť se dát vést nebo ovládat, a většina Haladin byla podobného založení. Proto Caranthirovi poděkovala, ale odpověděla: "Má mysl je nyní, pane, upřena k odchodu ze stínu hor na západ, kam odešli jiní z našeho rodu." Když tedy Haladin shromáždili všechny živé ze svého lidu, kteří se divoce rozprchli do lesů před skřety, a posbírali, co zůstalo z jejich majetku ve vypálených usedlostech, vzali si za náčelnici Haleth; odvedla je konečně do Estoladu a tam nějaký čas bydleli.
Zůstali však samostatným lidem a vždy již byli elfům i lidem známi jako Halethin lid. Haleth zůstala jejich náčelnicí po všechny své dny, ale nevdala se a náčelnictví potom přešlo na Haldana, syna jejího bratra Haldara. Haleth však brzy zatoužila postoupit dále na západ, a přestože většina jejího lidu byla proti, vyvedla je ještě jednou; šli bez Pomoci a vedení Eldar, překročili Celon a Aros a putovali nebezpečnou cestou mezi Horami děsu a Melianiným pásem. Ta země tehdy nebyla ještě tak zlá jako později, ale nebyla to cesta pro smrtelníky bez pomoci, a Haleth jí provedla svůj lid jen za cenu těžkostí a ztrát; k dalšímu pochoduje nutila jen silou své vůle. Nakonec překročili Brithiach a mnozí trpce litovali své pouti; ale nebylo již návratu. Proto se v nových zemích vrátili ke starému způsobu života, jak jen to šlo a bydleli ve svobodných usedlostech v lesích Talath Dirnen za Teiglinem a někteří se zatoulali hluboko do nargothrond-ské říše. Ale mnozí milovali Paní Haleth, chtěli jít tam kam ona, a bydlet pod její vládou; ty zavedla do lesa Brethilu mezi Teiglinem a Sirionem. Tam se v následujících dnech vrátili mnozí z jejího rozptýleného lidu.
Brethil pokládal za součást své říše Thingol, třebaže nebyl uvnitř Melianina pásu, a byl by jej Haleth odepřel; ale Felagund, který byl s Thingolem spřátelen, se doslechl o všem, co se stalo Hale-thinu lidu, a dosáhl pro ni této milosti: že smí svobodně bydlet v Brethilu pod podmínkou, že její lid bude střežit Brody přes Teiglin před všemi nepřáteli Eldar a nepustí do svých lesů žádné skřety. Na to Haleth odpověděla: "Kde je můj otec Haldad a můj bratr Haldar? Jestliže se doriathský král bojí přátelství mezi Haleth a těmi, kdo pohltili její příbuzné, pak je myšlení Eldar lidem cizí." A Haleth bydlela v Brethilu až do smrti. Pak nad ní její lid navršil v lesních výšinách zelenou mohylu Tur Haretha, Mohylu Paní, v sindarštině Haudh-en-Arwen. Tak se stalo, že Edain bydleli v zemích Eldar, jedni tady, druzí onde, někteří putovali, někteří se usídlovali v rodech nebo malých nárůdcích; většina se brzy naučila jazyku Šedých elfů. Jednak jej užívali jako společnou řeč, jednak se mnozí dychtili seznámit s elfskou učeností. Ale králové elfů po čase viděli, že není dobré, aby elfové a lidé spolu bydleli smíšeně a neuspořádaně, a že lidé potřebují pány z vlastního rodu, a tak vyhradili kraje, kde mohli lidé žít po svém, a ustanovili náčelníky, aby ty země svobodně drželi. Lidé byli spojenci Eldar ve válce, ale pochodovali pod vlastními vůdci. Přesto se mnozí Edain těšili z přátelství s elfy a bydleli mezi nimi tak dlouho, jak jim bylo dovoleno, a mladí muži často nějaký čas sloužili ve vojscích králů.
Hador Lórindol syn Hathola, syna Magora, syna Malacha Ara-dana, vstoupil v mládí do Fingolfinovy domácnosti a král jej miloval Proto mu dal Fingolfin panství Dor-lómin a on do té země shromáždil většinu svých příbuzných a stal se nejmocnějším náčelníkem Edain. V jeho domě se mluvilo jen elfsky, ale jejich vlastní řeč nebyla zapomenuta a vzešel z ní obecný jazyk Númenoru. Ale v Dortho-nionu bylo dáno panství nad Běorovým lidem a země Ladros Boro-mirovi, synovi Borona, který byl vnukem Běora

Starého.
Hadorovi synové byli Galdor a Gundor, synové Galdorovi byli Húrin a Huor a synem Húrinovým byl Turín, Glaurungův zhoubce; synem Huorovým byl Tuor, otec Eárendila Požehnaného. Boromirův syn byl Bregor, jeho synové byli Bregolas a Barahir; Bregolasovi byli Baragund a Belegund. Baragundova dcera byla Morwen, matka Túrinova, a Belegundova dcera byla Rían, matka Tuorova. Ale Bara-hirovým synem byl Beren Jednoruký, který získal lásku Thingolovy dcery Lúthien a vrátil se z mrtvých; z nich vzešla Eárendilova manželka Elwing a potom všichni králové Númenoru.
Ti všichni byli lapeni do síle Sudby Noldor a vykonali velké činy, jež si Eldar stále připomínají mezi příběhy dávných králů. A v oněch dnech se síla lidí přidala k síle Noldor a jejich naděje byla veliká; Morgoth byl těsně sevřen, protože Hadorův lid, který otužile snášel chlad a dlouhé putování, se nebál čas od času vyjít daleko na sever a tam střežit pohyby Nepřítele. Muži ze Tří domů vzkvétali a množili se, ale největší byl mezi nimi dům Hadora Zlatovlasého, který se rovnal elfským pánům. Jeho lid měl velikou sílu a vzrůst, pohotovou mysl, byli smělí a stálí, rychle se hněvali i smáli - mocní mezi Ilúvatarovými dětmi v mládí lidstva. Většinou byli světlovlasí a modroocí, ale ne Turín, jehož matka byla Morwen z domu Běorova. Lidé z toho domu měli vlasy tmavé nebo hnědé a šedé oči; ze všech lidí byli nejpodobnější Noldor a byli jimi nejvíc milováni; měli totiž dychtivou mysl, obratné ruce, bystré chápání, dlouhou paměť a byl jim bližší soucit než smích. Halethin lesní lid se jim podobal, ale byl menší vzrůstem a méně dychtivý poznání. Mluvili málo a neměli rádi velké sešlosti lidí; mnozí z nich si libovali v samotě a svobodně se toulali zelenými lesy, dokud jim byly podivuhodné země Eldar nové. Ale v říších Západu byl jejich čas krátký a jejich dny neblahé.
Roky Edain se po příchodu do Beleriandu podle lidského počítání prodloužily, ale nakonec Běor Starý zemřel, když prožil třiadevadesát let, z nichž čtyřiačtyřicet sloužil králi Felagundovi. A když ležel mrtvý, ne následkem zranění nebo hoře, ale skolen stářím, viděli Eldar poprvé rychlý odkvět lidského života a smrt z únavy kterou sami neznali a velmi truchlili nad ztrátou svých přátel. Ale Běor se nakonec vzdal života ochotně a odešel v pokoji; Eldar se velmi podivovali zvláštnímu údělu lidí, protože v celé jejich moudrostí pro něj nebylo vysvětlení a jeho cíl byl před nimi utajen.
Dávní Edain se ovšem od Eldar rychle učili všemu umění a poznání, které mohli získat, a jejich synové rostli v moudrosti a obratnosti, až daleko překonali všechny ostatní lidi, kteří dál žili východně od hor, neviděli Eldar a nepohlédli do tváří, které vídaly Světlo Vali-noru.

KAPITOLA 18 O ZKÁZE BELERIANDU A FINGOLFINOVĚ PÁDU

Fingolfin, král Severu a Velekrál Noldor, viděl, že jeho lid je početný a silný a lidé spojení s nimi jsou četní a stateční, a tak začal znovu uvažovat o útoku na Angband; věděl totiž, že žijí v nebezpečí, dokud je kruh obležení neúplný a Morgoth může svobodně pracovat ve svých štolách a vymýšlet zla, která nemůže nikdo předvídat, dokud je nezjeví. Podle míry jeho poznání to byl moudrý úsudek, protože Noldor ještě nechápali plnost Morgothovy moci a neporozuměli tomu, že jejich válka s ním bez pomoci nemá nakonec naději, ať budou spěchat nebo otálet. Ale protože byla země krásná a jejich království rozlehlá, většina Noldor byla spokojená s tím, jak to bylo, důvěřovali, že to tak potrvá, a nespěchali s útokem, v němž by museli jistě mnozí zahynout, ať by to bylo vítězství nebo porážka. Proto měli málo chuti naslouchat Fingolfinovi - a nejméně ze všech tehdy Fëanorovi synové. Mezi noldorskými náčelníky smýšleli stejně jako král jen Angrod a Aegnor, protože bydleli v krajích, odkud bylo možno dohlédnout na Thangorodrim, a Morgothova hrozba byla přítomná v jejich mysli. Tak přišly Fingolfinovy plány vniveč a země měla ještě nějaký čas mír.
Ale když dospívala šestá generace lidí po Běorovi a Marachovi a uplynulo právě čtyři sta padesát pět let od Fingolfinova příchodu, přišlo zlo, jehož se dlouho děsil, avšak hroznější a náhlejší než jeho nejtemnější ohavy. Morgoth totiž dlouho tajně připravoval své síly a zášť v jeho srdci přitom stále rostla a jeho nenávist k Noldor byla stále trpčí; netoužil jen skoncovat se svými nepřáteli, ale také zničit a pošpinit země, které obsadili a zušlechtili. A říká se, že mu nenávist zakalila úsudek, neboť kdyby byl dokázal čekat déle, dokud se jeho záměry nenaplní, byli by Noldor zcela zahynuli. Bral však statečnost elfů příliš na lehkou váhu a lidi ještě vůbec nevzal v úvahu.
Přišel zimní čas, noc byla temná a bezměsíčná, a širá pláň Ard-galen se mlhavě prostírala pod studenými hvězdami od pevností Noldor v kopcích k úpatí Thangorodrim. Strážní ohně hořely nízko a stráží bylo

málo; v táborech hithlumské jízdy na pláni byl málokdo vzhůru. Tu náhle vyslal Morgoth veliké řeky plamene, které se hnaly dolů z Thangorodrim rychleji než balrogové a rozlévaly se po celé pláni. Železné hory plivaly oheň v mnoha jedovatých barvách a jejich kouř ve vzduchu páchl a usmrcoval. Tak zanikl Ard-galen a oheň pohltil jeho trávu; stala se z něho spálená a bezútěšná pustina plná dusivého prachu, neplodná, neživá. Od té doby se její jméno změnilo a říkalo se jí Anfauglith, Dusivý prach. Mnoho ohořelých kostí tam našlo hrob bez prikrovu; v tom požáru totiž zahynulo mnoho Noldor, kteří byli zastiženi běžícím plamenem a nestihli uprchnout do kopců. Dorthonionská vysočina a Ered Wethrin zadržely ohnivé bystřiny, ale všechny lesy na svazích směrem k Angbandu vzplanuly a kouř způsobil zmatek mezi obránci. Tak začala čtvrtá z velkých bitev, Dagor Bragollach, Bitva náhlého plamene.
V popředí toho ohně přicházel zlatý Glaurung, otec draků, v celé své síle; v jeho průvodu byli balrogové a za nimi šly černé armády skřetů, takové spousty jaké Noldor nikdy předtím neviděli ani si nepředstavovali. A napadli pevnost Noldor, prolomili Obklíčení Angbandu a zabíjeli Noldor i jejich spojence, Šedé elfy a lidi, kdekoli je našli. Mnozí z nejudatnějších Morgothových nepřátel zahynuli v prvních dnech té války, zmatení, rozptýlení a neschopní shromáždit svou sílu. Válka už v Beleriandu nikdy docela neutichla, ale Bitva náhlého plamene se pokládala za skončenou s příchodem jara, kdy se Morgothův nápor zmenšil.
Tak skončilo Obklíčení Angbandu a Morgothovi nepřátelé byli rozptýleni a odděleni jeden od druhého. Většina Šedých elfů prchla na jih a zanechala války na severu; mnozí byli přijati v Doriathu a Thingolovo království a síla tehdy vzrostly, protože kolem jeho hranic se prostírala moc královny Melian a zlo ještě nemohlo vstoupit do té utajené říše. Jiní se utekli do pevností u moře a do Nargothron-du; někteří uprchlí ze země a skryli se v Ossiriandu nebo přešli hory a bloudili bez domova v divočině. A pověst o válce a o prolomení obklíčení dolehla k uším lidí na východě Středozemě.
Nejtěžší nápor nesli synové Finarfinovi, a Angrod i Aegnor byli zabiti. Vedle nich padl Bregolas, pán Běorova domu, a velká část válečníků z onoho lidu. Ale Bregolasův bratr Barahir bojoval dál na západ, blízko Sirionského průsmyku. Tam byl král Finrod Felagund, který přispěchal z jihu, odříznut od svého lidu a s malou družinou obklíčen v bažinách Serechu; a byl by zabit nebo zajat, ale Barahir přišel s nejstatečnějšími ze svých mužů, vyprostili ho, vytvořili kolem něho zeď z kopí a prosekali se s velkými ztrátami z bitvy. Tak Felagund unikl a vrátil se do své hlubinné pevnosti Nargothrondu; složil však přísahu trvalého přátelství a pomoci v každé tísni Barahi-rovi a všem jeho příbuzným a na znamení své přísahy dal Barahirovi svůj prsten. Barahir byl nyní podle práva hlavou Běorova domu a vrátil se do Dorthonionu, ale většina jeho lidu uprchlá z domovů a uchýlila se do opevněného Hithlumu.
Morgothův nápor byl tak velký, že Fingolfin a Fingon nemohli přijít Finarfinovým synům na pomoc, a hithlumská vojska byla s velkými ztrátami zahnána zpět do pevností v Ered Wethrin a ,len stěží je uhájila proti skřetům. Přede zdmi Eithel Sirionu padl Hador Zlatovlasý, bránící zadní voj svého pána Fingolfina, stár šedesát šest let, a s ním padl jeho mladší syn Gundor, prostřílen mnoha šípy; elfové je oplakávali. Pak převzal panství svého otce Galdor Vysoký. A díky síle a výšce Stínových hor, jež odolaly přívalu ohně, a udatnosti elfů a mužů ze Severu, které ještě nedokázal přemoci ani skřet, ani balrog, nebyl Hithlum dobyt a zůstal jako hrozba v boku Morgothova náporu; avšak Fingolfin byl oddělen od příbuzných mořem nepřátel.
Fëanorovým synům se totiž ve válce vedlo zle a téměř všechny východní marky byly vzaty útokem. Aglonský průsmyk byl dobyt, třebaže s těžkými ztrátami na straně Morgothových vojsk, a Cele-gorm a Curufin prchali poraženi na jih a na západ podle hranic Dori-athu, až nakonec dospěli do Nargothrondu a hledali útočiště u Finro-da Felagunda. Tak se stalo, že jejich lid rozmnožil sílu Nargothrondu, ale jak se později ukázalo, bylo by lépe, kdyby byli zůstali na východě se svými příbuznými. Maedhros konal činy největší udatnosti a skřeti prchali před jeho tváří; od jeho muk na Thangorodrim v něm totiž duch hořel bílým žárem, a byl jako ten, kdo se vrátil z mrtvých. Velká pevnost na pahorku Himring tedy nemohla být dobyta a mnozí nejstatečnější, kteří zůstali z Dorthonionu i z východních krajů, se tam přidružili k Maedhrosovi. Na čas znovu uzavřel Aglonský průsmyk, takže tudy skřeti nemohli pronikat do Beleriandu. Převalili se však přes jízdu Fëanorova lidu na Lothlannu, protože tam přišel Glaurung, proplazil se Maglorovou branou a zničil celou zemi mezi rameny Gelionu. A skřeti zabrali pevnost na západních svazích horu Rerir a zpustošili celý Thargelion, Caranthirovu zemi, a poskvrnili jezero

Helevorn. Odtamtud překročili s ohněm a hrůzou Gelion a vnikli hluboko do východního Beleriandu. Maglor se připojil k Maedhrosovi na Himringu, ale Caranthir uprchl, připojil ostatek svého lidu k rozptýlenému lidu Amroda a Amrase, ustoupili a přešli na jihu Ramdal. Udržovali stráž a jistou válečnou sílu na Amon Erebu a dostali pomoc od Zelených elfů; skřeti nepronikli ani do Ossiriandu, ani do Taur-im-Duinathu a divokých jižních krajů.

Do Hithlumu došla zpráva, zeje Dorthonion ztracen, Finarfinovi synové poraženi a Fëanorovi synové vyhnáni ze svých zemí. Tu Fin-golfin spatní (jak se mu zdálo) naprostou zkázu Noldor a nenapravitelnou porážku všech jejich domů; pln zloby a zoufalství nasedl na svého velikého bílého koně Rochallora, vyjel sám a nikdo ho nemohl zadržet. Přehnal se Dor-nu-Fauglithem jako vítr prachem a všichni, kdo viděli jeho nájezd, prchali v úžasu, protože mysleli, že přijel sám Oromë: posedlo jej totiž velké šílenství zuřivosti, takže jeho oči svítily jako oči Valar. Tak přijel sám k bránám Angbandu, zatroubil na roh a znovu udeřil do mosazných dveří a vyzval Morgotha, aby vyšel do boje muž proti muži. A Morgoth vyšel.

Bylo to naposled v oněch válkách, kdy vykročil ze dveří své pevnosti, a říká se, že výzvu nepřijal rád ; třebaže měl totiž ze všeho na tomto světě největší moc, jako jediný z Valar znal strach. Nemohl však nyní před očima všech svých kapitánů výzvu odmítnout; skály totiž zvučely pronikavou hudbou Fingolfinova rohu a jeho hlas doléhal ostře a čistě až do hlubin Angbandu; a Fingolfin nazýval Morgotha zbabělcem a otrokářem. Proto Morgoth přišel, pomalu vystoupal od svého podzemního trůnu a rachot jeho kroku byl jako podzemní hrom. Vynořil se v černém brnění a stál před králem jako věž se železnou korunou a jeho obrovský štít, sobolový bez odznaků, na něho vrhal stín jako bouřkový mrak. Ale Fingolfin pod ním zářil jako hvězda; měl totiž zbroj potaženou stříbrem a modrý štít posázený křišťály; a vytasil svůj meč Ringil, který se třpytil jako led.

Pak Morgoth vyhodil do výše Grond, Kladivo podsvětí, a máchl jím dolů jako bleskem. Fingolfm však uskočil a Grond vyryl v zemi velikou jámu, odkud vyšlehl oheň a kouř. Mnohokrát se ho snažil Morgoth zasáhnout a Fingolfm pokaždé odskočil, jako blesk vystřeluje zpod temného mraku, ranil Morgotha sedmi ranami a Morgoth sedmkrát vydal bolestný výkřik, načež angbandská vojska ve zmatku padala na tvář a výkřiky se rozléhaly po Severních zemích.

Nakonec se však král unavil a Morgoth ho přitiskl svým štítem. Třikrát byl dotlačen na kolena a třikrát zase vstal a zvedl svůj polámaný štít a potlučenou přilbu. Země okolo něho však byla celá rozdrásaná a zjizvená, takže klopýtl a padl nazad Morgothovi u nohou a Morgoth mu stoupl levou nohou na hrdlo a ta váha byla, jako když padne hora. Přesto Fingolfin posledním zoufalým úderem sekl do té nohy Ringilem, vytryskla černá a kouřící krev a zalila jámy vyryté Grondem.

Tak zahynul Fingolfin, Velekrál Noldor, nejhrdější a nejstatečnější z dávných elfských králů. Skřeti se tím soubojem u brány nechlubili; ani elfové o něm nezpívají, protože jejich žal je příliš hluboký. Přesto se na ten příběh stále vzpomíná, protože Thorondor, Král orlů, přinesl tu zprávu do Gondolinu a do dalekého Hithlumu. A Morgoth vzal tělo elfského krále, zpřelámal je a chtěl je předhodit svým vlkům, ale Thorondor se přihnal ze svého hnízda na štítech Crissaegrim, snesl se na Morgotha a poškrábal mu obličej. Hukot Thorondorových křídel byl jako zvuk Manwëho větru; uchvátil tělo mocnými paráty, vznesl se prudce nad střely skřetů a krále odnesl. Položil ho na vrcholek hory, která ze severu shlížela do skrytého údolí Gondolinu; Turgon pak přišel a navršil nad otcem vysokou mohylu. Žádný skřet se nikdy neodvážil přejít přes Fingolfinovu horu ani se přiblížit k jeho hrobu, dokud se nenaplnil osud Gondolinu a v jeho lidu se nezrodila zrada. Morgoth od toho dne navždy kulhal a bolest jeho ran se nedala zhojit, a ve tváři mu zůstal Thorondorův šrám.

Velký byl nářek v Hithlumu, když se dozvěděli o Fingolfinově pádu, a Fingon se s žalem ujal panování nad Fingolfinovým domem a království nad Noldor, ale svého mladého syna Ereiniona (jenž byl později nazván Gil-galad) poslal do Přístavů.

Morgothova moc zastínila Severní země, ale Barahir nechtěl uprchnout z Dorthonionu, zůstal a bojoval s nepřáteli o každou píď země. Morgoth tedy pronásledoval jeho lid až na smrt, takže jich zůstala hrstka, a celý les na severních svazích oné země se postupně měnil v kraj takového děsu a temných kouzel, že tam nechodili ani skřeti, pokud je k tomu nedohnala nouze, a dostal jméno Deldúwath a Taur-nu-Fuin, Les pod nočním stínem. Stromy, které tam vyrostly po požáru, byly temné a ponuré, jejich kořeny byly

spletené a sápaly se ve tmě jako pařáty, a ti kdo mezi ně zabloudili, se ztráceli, slepli a byli zardoušeni nebo až k šílenství pronásledováni fantomy děsu. Nakonec byla Barahirova situace tak zoufalá, že jeho manželka Emeldir Mužná (jež byla nakloněna spíš boji po boku manžela a syna než útěku) shromáždila všechny zbylé ženy a děti, dala zbraně těm, kteří je byli ochotni nosit, a odvedla je do hor, jež ležely vzadu, a nebezpečnými stezkami je za cenu ztrát a utrpení dovedla do Bre-thilu. Někteří tam byli přidati mezi Haladin, ale někteří šli dál přes hory do Dor-lóminu k lidu Hadorova syna Galdora; mezi nimi byla Rían, dcera Belegundova, a Morwen, jíž se říkalo Eledhwen, totiž Elfí třpyt, dcera Baragundova. Nikdo se však víckrát nesetkal s muži, které opustili. Ti byli totiž jeden po druhém zabíjeni, až nakonec zůstalo Barahirovi jen dvanáct mužů: jeho syn Beren, synovci Bara-gund a Belegund - synové Bregolasovi - a devět věrných služebníků jeho domu, jejichž jména se pak připomínala v noldorských zpěvech: Radhruin a Dairuin, Dagnir a Ragnor, Gildor a nešťastný Gorlim, Arthad a Urthel a mladý Hathaldir. Stali se psanci bez naděje, zoufalou družinou, která nemohla vyváznout a nechtěla se vzdát, protože jejich obydlí byla zničena, manželky a děti zabity, zajaty nebo na útěku. Z Hithlumu nepřicházely ani zprávy, ani pomoc a Barahir a jeho muži byli štváni jako divoké šelmy; ustoupili do neplodné vysočiny nad lesem a bloudili mezi horskými jezery a skalnatými vřesovišti toho kraje co nejdál od Morgothových zvědů a kouzel. Jejich ložem byl vřes a střechou oblačné nebe.

Téměř dva roky po Dagor Bragollachu hájili ještě Noldor západní průsmyk u pramenů Sirionu, protože v té vodě byla Ulmova moc a Minas Tirith vzdorovala skřetům. Ale po Fingolfinově pádu posléze přišel proti Orodrethovi, strážci věže na Tol Sirionu, Sauron, největší a nestrašnější z Morgothových služebníků, jenž se v sindar-štině nazýval Gorthaur. Sauron se již stal kouzelníkem se strašnou mocí, pánem stínů a fantomů: nečistý v moudrostí, krutý v síle zne-tvořující vše, čeho se dotkl, křivící to, čemu vládl, pán vlkodlaků; jeho doménou bylo mučení. Vzal Minas Tirith útokem, protože na obránce padl oblak strachu, Orodreth byl vyhnán a prchl do Nargo-throndu. Potom tam Sauron vybudoval strážní věž pro Morgotha, pevnost zla a hrozbu, a krásný ostrov Tol Sirion byl proklet a dostal jméno Tol-in-Gaurhoth, Ostrov vlkodlaků. Údolím neprošel nikdo, aniž by ho Sauron sledoval z věže, kde sídlil. A Morgoth nyní držel západní průsmyk a jeho hrůza plnila louky a lesy Beleriandu. Neú-morně pronásledoval své nepřátele všude mimo Hithlum, pátral po jejich úkrytech a dobýval jejich pevnosti jednu po druhé. Skřeti se stále směleji toulali širým krajem, sestupovali podle Sirionu na západě a Celonu na východě, obklopili Doriath a soužili země tak, že zvířata i ptáci před nimi prchali a ze Severu se rozlézalo mlčení a pustina. Zajali mnoho Noldor a Sindar, odvedli je do Angbandu a zotročili je: nutili je, aby užívali svou dovednost a poznání v Morgothových službách. A Morgoth vysílal své zvědy, ti se oblékali do falešných podob a jejich řečí byl klam; lživě slibovali odměnu a vychytralými slovy se pokoušeli vyvolat mezi národy strach a žárlivost tím, že obviňovali jejich krále a náčelníky z chamtivosti a zrady vůči ostatním. A prokletí přivolané Zabíjením rodných způsobilo, že se těm lžím často věřilo; a skutečně, jak čas temněl, bylo na nich něco pravdy, protože srdce a mysl beleriandských elfů se kalila zoufalstvím a strachem. Ale Noldor se vždy nejvíc báli zrady vlastních příbuzných, kteří bývali otroky v Angbandu; Morgoth totiž některé z nich používal pro své zlé záměry, předstíral, že jim dává svobodu, a posílal je pryč, ale jejich vůle byla přikována k jeho vůli a oni odcházeli, jen aby se k němu vrátili. Proto když někteří z jeho zajatců opravdu uprchlí a vrátili se ke svému lidu, nebyli vítáni a bloudili sami jako štvanci a zoufalci.

Lidem předstíral Morgoth, zeje lituje, a když byl někdo ochoten naslouchat jeho poselstvím, říkal, že jejich bědy vyplynuly jen z toho, že slouží vzbouřeným Noldor, a z rukou pravoplatného Pána Středozemě obdrží čest a spravedlivou odměnu za chrabrost, jestliže vzpoury zanechají. Jen málo mužů ze Tří domů Edain mu však bylo ochotno naslouchat - ani když byli podrobeni mukám v Angbandu. Proto je Morgoth pronásledoval nenávistí; a poslal své posly za hory.

Říká se, že tou dobou přišli do Beleriandu první Černí muži. Někteří již byli tajně pod Morgothovou mocí a přišli na jeho zavolání, ale ne všichni, neboť pověst o Beleriandu, o jeho zemích a vodách, o jeho válkách a bohatství se rozšířila daleko široko a nohy lidí v oněch dnech putovaly vždy na západ. Tito muži byli nevysocí a plecití, s dlouhými silnými pažemi; pleť měli snědou nebo nažloutlou a vlasy měli tmavé stejně jako oči. Jejich rodů bylo mnoho, a některým se víc líbili trpaslíci z hor než elfí. Ale Maedhros, který znal slabost Noldor a Edain, zatímco jámy Angbandu se zdály chovat nevyčerpatelné a

stále se obnovující zásoby, uzavřel s těmito nově přišlými lidmi spojenectví a spřátelil se s jejich největšími náčelníky Bórem a Ulfangem. A Morgoth byl spokojen; tak to totiž plánoval. Bóroví synové byli Borlad, Borlach a Borthand; následovali Maed-hrose a Maglora a zklamali Morgothovy naděje: byli věrní. Synové Ulfanga Černého byli Ulfast a Ulwarťh a prokletý Uldor; následovali Caranthira, přísahali inu věrnost a prokázali se jako nevěrní.
Edain a Východňané se neměli příliš rádi a zřídka se stýkali; noví příchozí totiž dlouho bydleli ve Východním Beleriandu, ale Hado-rův lid byl uzavřený v Hithlumu a Běorův dům byl takřka vyhuben. Halethin lid zprvu zůstal nedotčen válkou na severu, protože bydlel jižněji v lese Brethilu ale nyní bojoval s nájezdy skřetů, neboť to byli udatní muži a nevzdávali se lehko svých milovaných lesů. A ve výčtu porážek té doby se na činy Haladin vzpomíná s úctou. Po dobytí Minas Tirith totiž přišli skřeti západním průsmykem a byli by možná plenili až k ústí Sirionu; ale pán Haladin Halmu poslal rychlý vzkaz Thingolovi, jelikož se přátelil s elfy, kteří střežili hranice Doriathu. Nato přivedl Beleg Lučištník, velitel Thingolových hraničářů, do Brethilu velkou sílu Sindar ozbrojených sekyrami, načež se Halmir a Beleg vynořili z hlubin lesa, přepadli nic netušící legii skřetů a zničili ji. Od té doby se v tom kraji černý příliv ze Severu zastavil a skřeti se ještě mnoho let neopovážili přejít Teiglin. Halethin lid ještě žil v Brethilském hvozdu v ostražitém míru a za jejich stráží mělo království Nargothrond čas sebrat síly.
Tou dobou bydleli Húrin a Huor, synové Galdora Dor-lóminského, u Haladin, protože byli příbuzní. Ve dnech před Dagor Bragollachem se tyto dva domy Edain sešly na velké hostině, když se Galdor a Glóredhel, děti Hadora Zlatovlasého, zasnoubili s Hareth a Haldirem, dětmi Halmira, pána Haladin. Tak se stalo, že byli podle tehdejšího lidského obyčeje Galdorovi synové vychováváni v Bre-thilu svým strýcem Haldirem, a oba šli do bitvy se skřety, i Huor, protože se nedal zadržet, přestože mu bylo teprve třináct let. Byli však s družinou, která byla odříznuta od ostatních, a byli pronásledováni až k brodu Brithiach a tam by byli zajati nebo zabiti, nebýt Ul-movy moci, jež byla v Sirionu stále silná. Z řeky vyvstala mlha, ukryla je před nepřáteli, a oni unikli přes Brithiach do Dimbaru a bloudili v kopcích pod srázy Crissaegrim, až byli zmateni bludy oné země a nevěděli, kam dál, ani jak nazpátek. Tam je zpozoroval Tho-rondor a vyslal jim na pomoc dva své orly. Orli je zvedli a přenesli přes Okružní hory do tajného údolí Tumladenu a do skrytého města Gondolinu, které ještě žádný člověk neviděl.
Tam je král Turgon dobře přijal, když se dozvěděl o jejich původu; došly mu totiž proti proudu Sirionu zprávy a sny z moře od Pána vod Ulma, které ho varovaly před přicházejícími bědami a radily mu, aby jednal laskavě se syny Hadorova domu, od nichž mu v nouzi přijde pomoc. Húrin a Huor byli hosty v králově domě téměř rok a říká se, že se za tu dobu Húrin naučil od elfu mnohé moudrostí a pochopil něco z úradků a záměrů krále Turgona. Ten si totiž Galdo-rovy syny velmi oblíbil a hodně s nimi mluvil; a skutečně si je přál držet v Gondolinu z lásky, nejen pro svůj zákon, že nikdo cizí, elf ani člověk, který nalezl cestu do tajného království a zhlédl město, nikdy neodejde, dokud král nezruší obležení a skrytý lid nevyjde.
Ale Húrin a Huor si přáli vrátit se k vlastnímu lidu a podílet se na válkách a bolestech, které jej nyní stíhaly. A Húrin řekl Turgono-vi: "Pane, jsme jenom smrtelní lidé, ne jako Eldar. Ti mohou vytrvá-vat dlouhé roky a čekat na bitvu s nepřáteli v nějakém dalekém dnu, ale pro nás je čas krátký a naše naděje a síla brzy ochabuje. Kromě toho jsme cestu do Gondolinu nenašli a vskutku najisto nevíme, kde město stojí, protože jsme byli ve strachu a úžasu přeneseni vysokou vzdušnou cestou, a naše oči byly milosrdně zastřeny." Turgon tedy vyslyšel jeho prosbu a řekl: "Smíte odejít cestou, kterou jste přišli, bude-li Thorondor ochoten. Rmoutí mě to loučení; přesto se možná podle počítání Eldar zakratičko znovu sej déme." Ale Maeglin, syn královy sestry, který byl mocným v Gondolinu, se nad jejich odchodem vůbec nermoutil; ačkoli jim nepřál královu přízeň, protože nemiloval nikoho z lidského plemene, řekl Húri-novi: "Králova milost je větší, než si uvědomuješ, a zákon je méně přísný než dříve, jinak by ti nebyla dána jiná volba než zůstat tady do konce života." Na to mu Húrin odpověděl: "Králova milost je vskutku veliká, ale nestačí-li naše slovo, budeme ti přísahat." A bratři přísahali, že nikdy neodhalí Turgonovy úradky a zachovají v tajnosti všechno, co viděli v jeho říši. Pak se rozloučili, v noci pro ně přiletěli orli a do svítání je složili v Dor-lóminu. Příbuzní se zaradovali, když je viděli, protože posli z Brethilu přinesli zprávu, že se ztratili; neřekli však ani otci, kde byli, jen to, že je v pustině zachránili orli, kteří je přinesli domů. Ale Galdor řekl: "Žily jste tedy rok v pustině? Nebo vás orli hostili ve svých hnízdech? Ale našli jste potravu a

pěkné oblečení, takže se vracíte jako mladá knížata, a ne zbloudilci z lesa." Húrin odpověděl: "Spokoj se s tím, že jsme se vrátili; bylo nám to totiž dovoleno jen pod přísahou mlčení." Pak se jich už Galdor nevyptával, ale on i mnozí jiní uhodli pravdu, a časem se podivná příhoda Húrinova a Huorova donesla k sluchu Morgothových sluhů.

Když se Turgon dozvěděl o prolomení Obklíčení Angbandu, nestrpěl, aby někdo z jeho lidu vyšel do války, protože soudil, že je Gondolin silný a čas deště není zralý pro jeho odhalení. Věřil však také, že konec Obklíčení je počátkem pádu Noldor, nepřijde-li pomoc, a tajně poslal družiny Gondolinských k ústí Sirionu a na ostrov Balar. Postavili tam lodi a vypluli k Nejzazšímu západu s Turgono-vým poselstvím, hledat Valinor, prosit o odpuštění a o pomoc Valar; a prosili mořské ptáky, aby je vedli. Moře však bylo širé a bouřlivé a ležel na něm stín a kouzla; a Valinor byl skryt. Proto se žádný z Turgenových poslů na Západ nedostal, mnozí se ztratili a málo se jich vrátilo; ale sudba Gondolinu se blížila.

Morgoth se o tom všem doslechl a uprostřed svých vítězství zneklidnět; velmi toužil získat noviny o Felagundovi a Turgonovi. Zmizeli totiž beze stop, a přitom nebyli mrtví; bál se, co ještě mohou proti němu dokázat. O Nargothrondu věděl aspoň podle jména, ale nevěděl, kde je, ani jak je silný; o Gondolinu nevěděl vůbec nic a pomyšlení na Turgona ho znepokojovalo tím víc. Proto vysílal do Beleriandu stále víc zvědů, ale hlavní voje skřetů odvolal zpátky do Angbandu, protože pochopil, že nemůže svést konečnou a vítěznou bitvu, dokud neshromáždí novou sílu, a že neodhadl správně statečnost Noldor a ozbrojenou sílu mužů, kteří bojovali po jejich boku. Přestože bylo jeho vítězství v Dagor Bragollachu a v následujících letech velké a způsobil svým nepřátelům bolestné ztráty, jeho vlastní ztráty nebyly menší, a třebaže držel Dorthonion a průsmyk Sirionu. Eldar se po prvním zmatku vzchopili a začínali znovu dobývat, co ztratili. Tak měl Beleriand na jihu opět na několik krátkých roků zdání míru, ale angbandské kovárny pracovaly.

Když uplynulo sedm let od čtvrté bitvy, Morgoth obnovil útok a vyslal velké vojsko proti Hithlumu. Útok na průsmyky ve Stínových horách byl krutý a při obléhání Eithel Sirionu byl zabit šípem Galdor Vysoký, Pán Dor-lóminu. Tu pevnost držel pro Velekrále Fingona a právě na tom místě před nedávném padl jeho otec Hador Lórindol. Jeho syn Húrin tehdy právě dospěl mužnosti, měl však velkou sílu ducha i těla a zahnal skřety s velkým pobíjením z Ered Wethrin a pronásledoval je daleko přes anfauglithské písky.

Ale král Fingon měl velkou práci s angbandským vojskem, které přišlo ze severu, a bitva se vedla přímo na hithlumských pláních. Fingon tam stál proti přesile, ale zálivem Drengist připlula velká síla Círdanových lodí a v hodině nouze vpadli elfové z Falasu na Morgo-thovo vojsko od západu. Tehdy se skřeti rozprchli a dali se na útěk, Eldar dosáhli vítězství a jejich lučištníci je na koních pronásledovali až do Železných hor.

Od té doby panoval Hadorovu domu v Dor-lóminu Húrin, syn Galdorův, a sloužil Fingonovi. Húrin byl postavou menší než jeho otcové nebo než jeho syn po něm, ale byl neúnavný a vytrvalý, pohyblivý a rychlý po způsobu příbuzných své haladinské matky Hare-th. Jeho manželkou byla Morwen Eledhwen, dcera Baragunda z domu Běorova, ta, která prchla z Dorthonionu s Rían, dcerou Belegun-dovou, a Berenovou matkou Emeldir.

V tom čase byli také vyhubeni dorthonionští psanci, jak se vypráví dále, a Beren, syn Barahirův, sám unikl a s obtížemi přišel do Doriathu.

KAPITOLA 19 O BERENOVIA LÚTHIEN

Mezi příběhy o bolesti a zkáze, které k nám dospěly z temnoty oněch dnů, jsou přece některé, v nichž je uprostřed pláče radost a pod stínem smrti světlo, které přetrvává. A z těchto příběhů zní elfskému sluchu stále nejlíbezněji vyprávění o Berenovi a Lúthien. O jejich životě byl složen Zpěv Leithian, Propuštění z pout, druhá nedelší z písní o starém světě; zde se však příběh vypráví stručněji a bez písní.

Již bylo řečeno, že Barahir nechtěl opustit Dorthonion a Morgo-th ho tam pronásledoval na smrt, až mu nakonec zůstalo jen dvanáct druhů. Směrem na jih se zvedal dorthionionský les v hornatá vřesoviště a na východě té vysočiny leželo horské jezero Tarn Aeluin, obklopené divokým vřesem a celá ta země byla nezušlechtěná, bez cest, protože ani za dnů Dlouhého míru tam nikdo nebydlel. Ale vody jezera Aeluin byly ctěny, neboť byly ve dne čiré a modré a za noci byly zrcadlem hvězd; říkalo se, že tu vodu kdysi posvětila sama Me-lian. Tam se stáhl Barahir a jeho psanci, tam si udělali skrýš a Mor-goth je nemohl

vypátrat. Ale pověst o činech Barahira a jeho druhů se šířila a Morgoth nařídil Sauronovi, aby je našel a zničil.
Mezi Barahirovými druhy byl Gorlim, syn Angrimův. Jeho manželka se jmenovala Eilinel a jejich láska byla velká, než přišlo zlo. Ale když se Gorlim vrátil z války na hranicích, našel svůj dům vydrancovaný a opuštěný a manželka byla pryč; nevěděl, zda je zabita, nebo zajata. Pak uprchl k Barahirovi a byl nejdivočejším a nejzoufalejším z jeho společníků, ale v srdci mu hlodala pochybnost: co když není Eilinel mrtva? Občas sám tajně odcházel a navštěvoval svůj dům, který ještě stál uprostřed polí a lesů, jež patřívaly jemu; a to se dozvěděli Morgothovi sluhové.
Jednou na podzim přišel za večerního šera, a když se přiblížil, zdálo se mu, že vidí v okně světlo; obezřetně přistoupil a nahlédl. Spatřil tam Eilinel s tváří zestárlou hořem a hladověním a zdálo se mu, že slyší její hlas naříkat, zeji opustil. Ale když vykřikl, světlo ve větru zhaslo, zavyli vlci a na ramenou ucítil těžké ruce Sauronových náhončích. Tak padl Gorlim do léčky. Vzali ho do svého tábora, mučili ho a snažili se něco vyzvědět o Barahirových skrýších a o všech jeho cestách. Ale Gorlim neřekl nic. Potom mu slíbili, že ho propustí a vrátí mu Eilinel, jestliže se poddá; nakonec, zmožen bolestí a touhou po manželce, zakolísal. Tu ho rovnou odvedli do strašné přítomnosti Sauronovy a Sauron řekl: "Slyším, že chceš se mnou udělat obchod. Jakou máš cenu?" Gorlin odpověděl, že by chtěl opět najít Eilinel a být s ní puštěn na svobodu. Myslel si totiž, že byla také zajata.
Sauron se usmál a řekl: "To je malá cena za tak velkou zradu. Jistě se tak stane. Mluv!" Tu by byl Gorlim rád couvl ale zastrašen Sauronovýma očima nakonec pověděl všechno, co chtěl vědět. Potom se Sauron rozesmál a tropil si z Gorlima šašky a odhalil mu, že viděl jen přízrak stvořený kouzly proto, aby ho zlákal do pasti; Eilinel byla totiž mrtvá. "Přesto tvé prosbě vyhovím " řekl Sauron, "a půjdeš za Eilinel a budeš osvobozen z mých služeb." Potom ho krutě usmrtil.
Tak byla odhalena Barahirova skrýš a Morgoth kolem ní stáhl svou síť; skřeti přišli v tiché hodině před svítáním, překvapili dortho-nionské muže a všechny pobili, až na jednoho. Beren, syn Barahirův, byl totiž otcem vyslán na nebezpečnou pochůzku vyzvídat o Nepříteli, a byl daleko když byla skrýš dobyta. Ale když spal, kde ho v lese zastihla noc, zdálo se mu, že na holých stromech okolo jezera sedí ptáci mrchožrouti, hustě jako listí, a ze zobáků jim kape krev. Potom si Beren ve snu uvědomil, že k němu přes vodu přichází nějaká postava. Byl to Gorlimův přízrak. Pověděl mu o své zradě a smrti a vyzval ho, aby šel rychle varovat svého otce.
Beren se vzbudil a chvátal nocí a druhý den ráno se vrátil ke skrýši psanců. Ale když se blížil, ze země se zvedli ptáci mrchožrouti, usadili se na olších u jezera Tarn Aeluin a posměšně krákali.
Tam Beren pohřbil otcovy kosti, navršil nad ním mohylu z balvanů a pronesl nad ní přísahu pomsty. Proto nejprve pronásledoval skřety, kteří zabili jeho otce a příbuzné, a večer našel jejich tábor u pramene Rivilu nad bažinou Sérech a dík své znalosti lesa se neviděn přiblížil k jejich ohni. Jejich kapitán se tam chlubil svými činy a zvedal Barahirovu ruku, kterou uťal jako znamení pro Saurona, že splnil své poslání; na té ruce byl Felagundův prsten. Tu vyskočil Beren z úkrytu za balvanem, zabil kapitána, vzal ruku s prstenem a unikl, chráněn sudbou; skřeti byli totiž zaraženi a stříleli nepřesně.
Ještě čtyři roky se pak Beren toulal jako osamělý psanec po Dor-thonionu, ale stal se přítelem ptáků a zvířat, a ti mu pomáhali a nezradili ho. Od té doby nejedl maso a nezabil žádného živého tvora, který nebyl v Morgothových službách. Nebál se smrti, jen zajetí, a protože byl smělý a zoufalý, unikal smrti i poutům, a o činech jeho osamělé odvahy se vyprávělo po celém Beleriandu a Pověst o nich dospěla až do Doriathu. Nakonec stanovil Morgoth cenu na jeho hlavu o nic menší než na hlavu Fingona, Velekrále Noldor; ale skřeti spíš prchali při zvěsti, že se blíží, než aby ho hledali. Proto bylo proti němu vysláno vojsko pod Sauronovým velením, a Sauron přivedl vlkodlaky, zlé šelmy obývané strašlivými duchy, jež uvěznil v jejich tělech.
Celá země se teď naplnila zlem a všechno čisté z ní utíkalo, a Beren byl tak tísněn, že nakonec musel z Dorthonionu uprchnout. V čase zimy a sněhu opustil zemi a hrob svého otce, vyšplhal do výšin Gorgorothu, Hor děsu, a z dálky spatřil zemi Doriath. Tam mu bylo vloženo do srdce, aby šel do Skrytého království, kde ještě nestanula noha smrtelníka.
Strašlivá byla jeho cesta na jih. Srázy Ered Gorgoroth byly strmé a na jejich úpatí byly stíny, jež tam ležely dříve, než vyšel Měsíc. Za nimi se prostírala pustina Dungortheb, kde se stýkala Sauronova kouzla

s Melianinou mocí a obcházela tam hrůza a šílenství. Bydleli tam pavouci z dravého plemene Ungoliant a tkali své neviditelné sítě, do nichž se lapalo všechno živé, a obcházely a tiše tam lovily mno-hooké obludy, které se zrodily v dlouhé tmě před příchodem Slunce. V té zakleté zemi nebyla pro elfy ani pro lidi žádná obživa, jen smrt. Ta pouť se nepokládá za nejmenší mezi Berenovými velkými činy, nikdy však o ní potom nikomu nevyprávěl, aby se mu ta hrůza nevrátila do mysli; nikdo nevěděl, jak našel cestu a po pěšinách, jimiž se nikdy neodvážil kráčet jiný člověk nebo elf, dospěl na pomezí Doriathu. A pronikl mámeními, jimiž Melian obetkala Thingolovo království, právě tak, jak sama předpověděla, neboť na něm spočívala veliká sudba.

Ve Zpěvu Leithian se vypráví, že Beren doklopýtal do Doriathu šedivý a shrbený jako po mnoha letech běd, tak velké byly útrapy cesty. Ale když se toulal letními neldorethskými lesy, potkal Lúthien, dceru Thingola a Melian; bylo to za večera, když vycházel měsíc a ona tančila po nevadnoucí trávě na mýtinách u Esgalduiny. Tu zapomněl na všechnu bolest a propadl okouzlení; neboť Lúthien byla nejkrásnější ze všech Ilúvatarových dětí. Šat měla modrý jako bezob-lačné nebe, ale oči měla šedé jako hvězdnatý večer; plášť měla pošitý zlatými květy, ale vlasy tmavé jako soumračné stíny. Jako světlo na listech stromů, jako hlas čirých vod, jako hvězdy nad mlhami světa, taková byla její skvělost a její líbeznost, a ve tváři jí svítilo světlo.

Zmizela mu však z očí a on oněměl jako zakletý a dlouho se toulal po lesích, divoký a ostražitý jako šelma, a hledal ji. V srdci jí říkal Tinúviel, což v jazyce Šedých elfu znamená Slavík, dcera soumraku protože pro ni neznal jiné jméno. Viděl ji z dálky jako listí v podzimním větru a v zimě jako hvězdu na pahorku, ale údy měl spoutané.

Přišla chvíle před svítáním, v předjaří, a Lúthien tančila na zeleném pahorku. Náhle se rozezpívala. Její píseň byla jako nůž bodající do srdce, jako píseň skřivánka, který stoupá z bran noci a rozlévá svůj hlas mezi hasnoucími hvězdami, protože vidí slunce za hradbami světa, a Lúthienina píseň uvolnila pouta zimy, zamrzlé vody promluvily a ze studené země jí pod nohama vyráželo kvítí.

Tu spadlo z Berena mlčenlivé zakletí a on na ni zavolal: Tinúviel! A lesy opakovaly ozvěnou to jméno. V úžasu zůstala stát, nepr-chala dál a Beren k ní přišel. Ale když na něho hleděla, dostihla ji sudba a ona se do něho zamilovala; přesto mu vyklouzla z náručí a zmizela mu z očí, právě když se rozbřeskl den. Beren ulehl na zem jako v mdlobách, jako zabitý blažeností a hořem současně. Klesl do spánku jako do propasti stínu, a když se probudil, byl chladný jako kámen, srdce pusté a osiřelé. Pomateně tápal jako ten, kdo je stižen náhlou slepotou a snaží se rukama uchopit zmizelé světlo. Tak začal bolestí platit za sudbu, která mu byla uložena, a do jeho sudby byla vtažena Lúthien; byla nesmrtelná a sdílela jeho smrtelnost, byla svobodná a přijala jeho pouta, a její utrpení bylo větší, než jaké poznal kdokoli jiný z Eldalië.

Když už nedoufal, vrátila se k němu tam, kde seděl ve tmě, a před dávnými časy mu ve Skrytém království podala ruku. Pak za ním přicházela často a od jara do léta spolu tajně chodili lesy, a žádné jiné Ilúvatarovy děti neprožily takovou radost, třebaže byl ten čas krátký.

Ale pěvec Daeron také miloval Lúthien, vyslídil její schůzky s Berenem a prozradil je Thingolovi. Král se rozhněval, protože miloval Lúthien nade všechno a stavěl ji nad všechna knížata elfu, kdežto smrtelné lidi ani nebral do svých služeb. Proto zarmouceně a ohromeně promluvil k Lúthien, ale ona nechtěla nic říci, dokud jí neod-přisáhl, že Berena nezabije a ani neuvězní. Poslal však své služebníky, aby se ho chopili a přivedli ho do Menegrothu jako zločince. Lúthien je předešla a sama přivedla Berena před Thingolův trůn, jako by to byl ctěný host.

Thingol pohlédl na Berena s pohrdáním a hněvem, ale Melian mlčela. "Kdo jsi," řekl král, "že sem přicházíš jako zloděj a nezván se opovažuješ přiblížit k mému trůnu" Ale Beren se zděsil, neboť nádhera Menegrothu a Thingolův majestát byly velmi velké, a neodpovídal. Proto promluvila Lúthien a řekla: "Je to Beren, syn Barahirův, pán lidí, mocný nepřítel Morgo-thův, o jehož činech se zpívá i mezi elřy." "Ať mluví Beren!" řekl Thingol. "Co tu chceš, nešťastný smrtelníku a proč jsi opustil svou zemi a vstoupil do této, která je takovým jako ty zapovězena? Můžeš uvést důvod, proč by na tebe neměla dopadnout má moc těžkým trestem za tvou drzost a pošetilost?" Beren vzhlédl, spatřil Lúthieniny oči, obrátil pohled i kMelianině tváři, a zdálo se mu, že jsou mu do úst vložena slova. Strach ho opustil a vrátila se mu hrdost nejstaršího domu lidí. Řekl: "Můj osud, králi, mě sem přivedl přes nebezpečí, do jakých by se odvážil jít i

málokterý z elfů. A zde jsem našel, co jsem vskutku nehledal, ale když jsem to našel, chtěl bych to vlastnit navždy. Vždyť je to nade všechno zlato a stříbro a nade všechny drahokamy. Ani skála, ani ocel, ani Morgothovy ohně, ani veškerá moc elfských království mě neodloučí od pokladu, po němž toužím. Vždyť tvoje dcera Lúthi-en je nejkrásnější ze všech Dětí Světa." Na síň padlo ticho, protože ti, kdo tam stáli, žasli, báli se a mysleli, že Beren bude zabit. Thingol však pomalu řekl: "Těmito slovy sis zasloužil smrt, a smrt bys rychle našel, kdybych byl nesložil unáhlenou přísahu, které lituji, nízký smrtelníku, který se v Morgothově říši naučil potajmu se plížit jako jeho zvědové a otroci." Beren odpověděl: "Smrt mi dát můžeš, zaslouženě či nezaslouženě, ale jména od tebe nepřijmu, ani nízký, ani zvěd, ani otrok. Při prstenu, který dal Felagund mému otci Barahirovi na bitevním poli na Severu, můj dům si taková jména nezasloužil od žádného elfa, ať je králem nebo ne. " Jeho slova byla hrdá a všechny oči hleděli na prsten; zvedl jej totiž do výše a zelené drahokamy, které vyrobili Noldor ve Valinoru, se zaleskly. Tento prsten byl totiž jako dvojice hadů, jejichž oči byly smaragdy a jejich hlavy se stýkaly pod korunkou ze zlatých květů, kterou jeden držel a druhý požíral; to byl znak Finarfina a jeho domu. Tu se Melian nahnula k Thingolovi a šeptem mu radila, aby zanechal své zloby. "Ne tebou," řekla, "bude totiž Beren zabit, a jeho osud jej nakonec povede daleko a svobodně, a přece je svázán s tvým. Dej si pozor!" Ale Thingol mlčky hleděl na Lúthien a v srdci si myslel: "Ne-šťastní lidé, děti malých pánů a pomíjivých králů, má na tebe vztáhnout ruku někdo takový a zůstat živ?" Pak přerušil ticho a řekl: "Vi-dím prsten, synu Barahirův, a pozoruji, že jsi pyšný a pokládáš se za mocného. Ale otcovi činy, i kdyby byl službu prokázal mně, neprospějí k získání dcery Thingola a Melian. Pohleď! I já toužím po pokladu, který je zadržován. Skála a ocel a Morgothovy ohně totiž chrání klenot, který bych chtěl vlastnit navzdory moci všech elfských království. Slyším však, že tebe taková pouta nelekají. Jdi tedy! Přines mi ve své ruce silmaril z Morgothovy koruny, a pak ti smí Lúthien podat ruku, bude-li chtít. Potom dostaneš můj klenot, a přestože je v silmarilech uzavřen osud Ardy, budeš mě pokládat za štědrého." Tak připravil sudbu Doriathu a padl do osidel Mandosovy kletby. A ti, kdo ta slova slyšeli, pochopili, že Thingol chce zachovat svou přísahu, a přesto poslat Berena na smrt; vždyť věděli, že celá moc Noldor před prolomením Obklíčení nestačila na to, aby alespoň z dálky zahlédli Fëanorovy zářící silmarily, neboť byly zasazeny do Železné koruny a střeženy v Angbandu víc než všechny poklady; obklopovali je balrogové anesčíselné meče, silné závory a nedobytné zdi, a Morgothův temný majestát.

Ale Beren se zasmál. "Lacino," řekl, "prodávají elfští králové své dcery: za šperky a řemeslně vyrobené věci. Ale když je to tvá vůle, Thingole, splním ji. A až se opět sejdeme, má ruka bude třímat silmaril ze Železné koruny; nevidíš totiž Berena, syna Barahirova, naposled." Pak pohlédl do očí Melian, jež nepromluvila, a rozloučil se s Lúthien Tinúviel, poklonil se před Thingolem a Melian, odstrčil stráže okolo sebe a sám odešel z Menegrothu.

Tehdy konečně promluvila Melian a řekla Thingolovi: "Chytře sis poradil, králi. Jestliže však mé oči neztratili své vidění, zle se ti povede, ať Beren selže ve svém poslání, neboje vykoná. Odsoudil jsi totiž buď svou dceru, nebo sebe, a nyní je Doriath vtažen do osudu mocnější říše." Ale Thingol odpověděl: "Ty, které miluji a cením nade všechny poklady, neprodávám ani elfům ani lidem. A kdyby byla naděje či obava, že se Beren někdy vrátí do Menegrothu živ, nebyl by víckrát pohlédl na nebeské světla, přestože jsem přísahal." Ale Lúthien mlčela a od té hodiny v Doriathu nezpívala. Na lesy padlo zádumčivé ticho a v Thingolově království se dloužily stíny.

Ve Zpěvu Leithian se vypráví, že Beren prošel Doriathem bez překážek a posléze došel do kraje Soumračných jezer a k Sirionským bažinám. Opustil Thingolovu zemi a vyšplhal do kopců nad Sirionským vodopádem, kde se řeka s velikým hlukem řítila do podzemí. Odtamtud pohlédl na západ a za mlhou a deštěm, které ležely na kopcích, spatní Talath Dirnen, Střeženou pláň, jež se prostírala mezi Sirionem aNarogem; dál zahlédl vysočinu Taur-en-Faroth, jež se zvedala nad Nargothrondem, a protože byl bez pomoci, bez naděje a bez rady, obrátil své kroky tam.

Na celé planině udržovali nargothrondští elfové nepřetržitě stráž, každý kopec na jejích hranicích byl korunován ukrytými věžemi a po všech lesích a lukách se tajně a velmi obratně plížili lučišt-níci. Jejich šípy byly jisté a smrtící a nic se tam nevkradlo proti jejich vůli. Sotva tedy Beren ušel kousek po té cestě, všimli si ho a jeho smrt byla na dosah. Znal však své nebezpečí a stále vysoko zvedal Felagundův prsten, a přestože neviděl ani živáčka, protože lovci byli ostražití, cítil, že je pozorován, a často hlasitě volal:

"Jsem Beren, syn Barahira, Felagundova přítele. Doveďte mě ke králi!" Proto ho lovci nezabili, ale shlukli se, počíhali si na něho a přikázali mu stát. Když spatřili prsten, poklonili se mu, třebaže byl zle zbědovaný, zdivočelý a znavený cestou, a vedli ho na sever a na západ - v noci, aby nebyly odhaleny jejich stezky. Tehdy totiž nebyl před branami Nargothrondu na prudkém Narogu ani brod, ani most, ale dál na severu, kde se do Narogu vléval Ginglith, bylo méně vody, Přešli tudy, obrátili se zas na jih, a tak dovedli elfové Berena za měsíčního světla k temným bránám svých skrytých síní.
Tak předstoupil Beren před krále Finroda Felagunda a Felagund ho poznal; nepotřeboval žádný prsten, aby mu připomněl rod Běorův a Barahirův. Seděli za zavřenými dveřmi a Beren vyprávěl o smrti Barahirově a o všem, co se mu přihodilo v Doriathu, a plakal, když vzpomněl na Lúthien a na radost, kterou spolu prožívali. Felagund však poslouchal jeho vyprávění s podivem a znepokojením; a poznal, že přísaha, kterou složil, ho dostihla a nese mu smrt, jak kdysi předpověděl své sestře Galadriel. Promluvil pak k Berenovi s těžkým srdcem. "Je zjevné, že Thingol touží po tvé smrti, ale zdá se, že tato sudba přesahuje jeho záměr a že tu opět působí Fëanorova přísaha. Silmarily jsou totiž proklety přísahou nenávisti a ten, kdo jen toužebně vysloví jejich jméno, vytrhuje z dřímot velkou moc; a Fëanorovi synové by raději rozbořili všechna elfská království, než by strpěli, aby kdokoli jiný než oni získal nebo vlastnil silmaril, protože je pohání Přísaha. A nyní sídlí v mých síních Celegorm a Curufin, a přestože králem jsem já, syn Finarfinův, získali v říši velkou moc a přivedli mnoho vlastního lidu. Prokazovali mi přátelství v každé nouzi, ale bojím se, že tobě neprojeví ani lásku, ani milosrdenství, jestliže se dozvědí, kam jdeš. Mě však váže má vlastní přísaha, a tak jsme všichni v pasti." Pak promluvil král Felagund ke svému lidu, připomněl Barahi-rovy činy a svou přísahu, oznámil, že je mu uloženo pomoci Barahi-rovu synovi v jeho nouzi, a hledal pomoc u svých náčelníků. Nato vstal v davu Celegorm, vytasil meč a zvolal: "Ať přítel nebo nepřítel, Morgothův démon nebo elf, lidský syn nebo jakýkoli jiný živý tvor v Ardě, ani zákony, ani láska, ani pekelné spojenectví, ani moc Valar, ani žádná čarodějná moc ho neuchrání před pronásledující nenávistí Fëanorových synů, jestliže se zmocní silmarilu nebo jej najde a ponechá si jej. Na silmarily si totiž činíme výlučný nárok my až do konce světa." Pronesl ještě mnoho slov, stejně ostrých, jako byla kdysi v Tiri-onu slova jeho otce, jež ponejprv rozpálila Noldor ke vzpouře. Po Celegormovi promluvil Curufin, měkčeji, ale s nemenší silou: vyvolal v myslích elfu vidinu války a zkázy Nargothrondu. Vložil jim do srdce tak velký strach, že až do doby Túrinovy již žádný elf z té říše nevyšel do otevřeného boje, ale kradmo a ze zálohy, kouzly a otrávenými střelami pronásledovali všechny cizince, zapomínajíce na příbuzenské svazky. Tak poklesli od staré elfské statečnosti a svobody a jejich země se zatměla.
Nyní reptali, že Finarfinův syn není žádný Vala, aby jim poroučel, a odvrátili se od něho. Na bratry však dolehla Mandosova kletba; v srdci jim vyvstaly temné myšlenky a napadlo je, že pošlou Fela-gunda samotného na smrt a pokud možno uchvátí nargothrondský trůn; byli přece z nejstarší větve noldorských knížat.
Když Felagund viděl, že je opuštěn, sňal s hlavy stříbrnou nar-gothrondskou korunu, hodil li na zem a řekl: "Vy se své přísahy věrnosti ke mně zřekněte, ale já musím svůj závazek dodržet. Jestliže tu však je někdo, na koho ještě nepadl stín našeho prokletí, měl bych najít aspoň hrstku těch, kteří mě budou následovat, a neodcházet odtud jako žebrák vystrčený z vrat." Našlo se deset těch, kteří stáli při něm; jejich velitel, který se jmenoval Edrahil, se shýbl, zvedl korunu a požádal, aby byla do Felagundova návratu svěřena správci. "Proto-že ty zůstáváš mým a jejich králem," řekl, "ať se stane cokoli." Felagund dal tedy nargothrondskou korunu svému bratru Oro-drethovi, aby vládl místo něho, a Celegorm s Curufinem neřekli nic, ale usmáli se a odešli ze síně.
Jednoho podzimního večera se vydali Felagund a Beren se svými deseti druhy z Nargothrondu; putovali proti Narogu k jeho pramenům v Ivrinských vodopádech. Pod Stínovou horou přišli na družinu skřetů, všechny je v noci v jejich táboře pobili a vzali si jejich šatstvo a zbraně. Felagundovými kouzly se jejich postavy a tváře proměnily do skřeti podoby, a tak přestrojeni došli na své cestě k severu daleko a odvážili se do západního průsmyku mezi Ered We-thrin a vysočinou Taur-nu-Fuin. Ale Sauron je ze své věže zpozoroval a zmocnily se ho pochybnosti; šli totiž kvapně a nezdrželi se, aby podali zprávu o svých činech, jak měli nařízeno všichni Morgothovi sluhové, kteří tudy procházeli. Proto poslal zálohu, aby si na ně počínala a přivedla mu je.
Tak došlo k souboji mezi Sauronem a Felagundem, který je proslulý. Felagund totiž zápolil se Sauronem

v mocných zpěvech, a králova moc byla veliká; ale Sauron zvítězil, jak o tom vypráví Zpěv Leithian: Pěl zrádnou, černokněžnou píseň, jak odhalovat, budit tíseň, zrazovat, páčit tajemství. Felagund se však postaví a zpívá píseň vytrvalých a vzdorujících, nezoufalých, o nezrazených tajemstvích, věrnosti čisté jako sníh, o putování na zapřenou, jak minout léčku nastraženou, jak zlomit zámky vězení a nepodlehnout mámení.

Dvě písně spolu zápolily. Zpěv hučí, bouří, stále sílí, a Felagund se nepoddává, třebaže se mu točí hlava, a všechna kouzla, všechnu moc Elfie vkládá do svých slov. Zaslechli ve tmách zdaleka nargothrondského slavíka a Moře, které věčně vzdychá na písku z perel, snů a ticha, kde Západ nesmrtelný je, kde prostírá se Elfie.

Tma zhoustla; chmurně zazněl zpěv: ve Valinoru teče krev u Moře, kde se vraždí rodní, kde Noldor vzali Plavcům lodi s bílými plachtami z přístavů bílých ve světle luceren. A vítr kvílí, vlk vyje, letíkrkavec. Led skřípá v mořské úžině. VAngbandu mučí zajaté, hrom hřímá, ohněm plane zem -a Finrod klesl před trůnem.

Tu z nich Sauron strhal přestrojení, a stáli před ním nazí a báli se. Ale třebaže se odhalilo, co jsou, Sauron nemohl zjistit jejich jména ani jejich záměry.

Uvrhl je proto do hluboké jámy, temné a tiché, a hrozil jim krutou smrtí, jestliže mu někdo neprozradí pravdu. Čas od času viděli, jak ve tmě zaplály dvě oči, a vlkodlak sežral jednoho z druhů. Ale žádný svého pána nezradil.

V čase, kdy Sauron uvrhl Berena do jámy, padla na Lúthienino srdce tíže děsu; šla se poradit s Melian a dozvěděla se od ní, že Beren leží v kobkách Tol-in-Gaurhothu bez naděje na únik. Lúthien pochopila, že od nikoho jiného na zemi pomoc nepřijde, a rozhodla se, že uprchne z Doriathu a půjde za ním sama. Hledala však pomoc u Dae-rona a ten ji zradil králi. Thingol se ulekl a užasl; a protože nechtěl připravit Lúthien o nebeská světla, aby nezchřadla, a přece ji chtěl zadržet, dal postavit dům, z něhož by neutekla. Nedaleko bran Me-negrothu stál nejvyšší ze všech stromů v neldorethském lese; to byl bukový les a severní polovina království. Tento mohutný buk se jmenoval Hírilorn, měl tři kmeny stejné tloušťky, s hladkou kůrou a nesmírně vysoké; do velké výšky od země na nich nerostly žádné větve. Vysoko mezi sloupy Hírilornu zbudovali dřevěný domek a tam musela bydlet Lúthien: žebříky byly odstraněny a střeženy s výjimkou chvil, kdy jí Thingolovi služebníci přinášeli, co potřebovala.

Ve zpěvu Leithian se vypráví, jak unikla z domku na Hírilornu: použila totiž svou čarovnou moc, způsobila, aby jí narostly velmi dlouhé vlasy, a utkala si z nich tmavé roucho, které zahalilo její krásu jako stín a spočívalo na něm uspávači kouzlo. Ze zbylých pramenů spletla lano a spustila se ze svého okna, a jak se jeho konec houpal nad strážnými, kteří seděli pod stromem, upadli do hluboké dřímoty. Pak Lúthien sešplhala ze svého vězení, ve svém stínovém plášti unikla zrakům všech a zmizela z Doriathu.

Stalo se, že Celegorm a Curufin vyjeli na lov na Střeženou pláň; to proto, že podezřívavý Sauron vyslal do elfských zemí mnoho vlků. Proto vzali psy a vyjeli; mysleli také, že se možná před návratem doslechnou něco o králi Felagundovi. Hlavou vlkodavů, kteří se hnali za Celegormem, byl Huan. Nenarodil se ve Středozemí, ale pocházel z Blažené říše; kdysi ho totiž dal Celegormovi ve Valinoru Oromě a on tam následoval rod svého pána, než přišlo zlo. Huan následoval Celegorma i do vyhnanství a byl mu věrný; tak se také dostal pod bedny osud určený Noldor a bylo ustanoveno, že ho čeká smrt, ale ne dříve, než se střeme s nejsilnějším vlkem, jaký kdy bude chodit po světě.

Právě Huan našel Lúthien, prchající jako stín překvapený denním světlem pod stromy, když Celegorm a Curufin chvilku odpočívali blízko západního okraje Doriathu; Huanovu zraku a čichu totiž nic neušlo a nemohlo ho také zadržet žádné kouzlo, a nespal v noci ani ve dne. Přivedl ji k Celegormovi, a když se Lúthien dozvěděla, že je noldorským knížetem a Morgothovým nepřítelem, měla radost; prohlásila se a rozhalila svůj plášť. Tak veliká byla její krása, náhle zjevená ve slunci, že se do ní Celegorm zamiloval, ale promluvil k ní chlácholivě a slíbil, že pro ni najde pomoc v nouzi, chlácholivě a slíbil, že pro ni najde pomoc v nouzi, jestliže se s ním nyní vrátí do Nargothrondu. Ničím neprozradil, že už ví o Berenovi a o výpravě o níž mu řekla, ani že je to věc, která se ho úzce dotýká.

Zanechali tedy lovu, vrátili se do Nargothrondu a Lúthien byla zrazena; zadržely ji totiž, vzali jí plášť a nedovolili jí vyjít z bran ani mluvit s kýmkoli jiným než s bratry Celegormem a Curufmem. Věřili totiž, že Beren a Felagund jsou beznadějně uvězněni, a hodlali nechat krále zahynout, Lúthien si ponechat a

přinutit Thingola, aby dal její ruku Celegormovi. Tak by podpořili svou sílu a stah se nejmocnějšími noldorskými knížaty. Nehodlali hledat silmarily uskokem ani válkou a nechtěli to dovolit nikomu jinému, dokud nebudou mít v rukou moc všech elfských království. Orodreth neměl sílu jim odporovat, protože ovládli srdce nargothrondského lidu; a Celegorm poslal posly Thingolovi, aby zprostředkovali jeho námluvy.
Ale pes Huan měl poctivé srdce a zamiloval si Lúthien od chvíle, kdy se setkali, a trápil se pro její zajetí. Proto často chodil do její komůrky a v noci ležel před jejími dveřmi, protože cítil, že do Nargothrondu přišlo zlo. Lúthien ve své osamělosti k Huanovi často mluvila, vyprávěla mu o Berenovi, který je přítelem všech ptáků a zvířat a neslouží Morgothovi, a Huan všemu rozuměl. Rozuměl totiž řeči všech tvorů obdařených hlasem, ale bylo mu dovoleno promluvit lidskou řečí jen třikrát, než zemře.
A Huan vymyslel plán, jak Lúthien pomoci; přišel v noci, přinesl jí plášť a poprvé promluvila poradil jí. Pak ji vyvedl tajnými cestami z Nargothrondu a uprchlí spolu na sever; a pokořil se a dovolil jí, aby na něm jela jako na koni, jako někdy jezdívali skřeti na velkých vlcích. Tak dosáhli velké rychlosti, protože Huan byl rychlý a neúnavný.
V Sauronově jámě leželi Beren a Felagund. Všichni jejich druhové již byli mrtvi, ale Sauron si chtěl nechat Felagunda naposled, protože vycítil, že je to Noldo obdařený velkou mocí a moudrostí, a domníval se, že v něm spočívá tajemství výpravy. Ale když přišel vlk pro Berena, Felagund vynaložil všechnu sílu, vytrhl se z pout a zápasil s vlkodlakem a zabil ho svýma rukama a zuby; sám však byl smrtelně raněn. Pak promluvil k Berenovi a řekl: "Odcházím nyní ke svému dlouhému odpočinku v bezčasých síních za mořem a Za Amanskými horami. Dlouho potrvá, nežli mě opět uvidí mezi Nol-dor. a možná že se již podruhé nesetkáme v životě ani ve smrti, protože osudy našich plemen jsou odděleny. Buď zdráv!" Pak zemřel ve tmě na Tol-in-Gaurhothu, jehož velikou věž dal sám postavit. Tak splnil král Finrod Felagund, nejsvětlejší a nejmilovanější z Finwěho rodu svou přísahu; ale Beren vedle něho truchlil v zoufalství.
V tu hodinu přišla Lúthien, postavila se na most, který vedl k Sauronovu ostrovu, a zazpívala píseň, jíž nemohly bránit žádné kamenné zdi. Beren slyšel a myslel že sní, neboť nad ním zářily hvězdy a ve stromech zpívali slavíci. A v odpověď zazpíval vyzývavou píseň, kterou složil k chvále Sedmi hvězd, Srpu Valar, jejž Varda zavěsila nad Severem jako znamení Morgothova pádu. Pak ho všechna síla opustila a propadl se do tmy.
Lúthien však jeho hlas zaslechla a zazpívala ještě mocnější píseň. Vlci zavyli a ostrov se zatřásl. Sauron stál na vysoké věži zahalen do svých černých myšlenek, ale když slyšel její hlas, usmál se, protože věděl, že je to Melianina dcera. Pověst o kráse Lúthien a o divu jejího zpěvu se dávno rozšířila mimo Doriath; a zachtělo se mu zajmout a vydat ji Morgothově moci, neboť by za to dostal velkou odměnu.
Proto poslal na most vlka. Ale Huan jej tiše zabil. Sauron posílal dál jednoho po druhém a Huan jednoho po druhém chytal za krk a zabíjel. Pak poslal Sauron Draugluina, strašné zvíře, prastaré ve své zlobě, pána a otce angbandských vlkodlaků. Měl velikou sílu a bitva mezi Huanem a Draugluinem byla dlouhá a zuřivá. Nakonec však Draugluin uprchl zpátky do věže a pošel Sauronovi u nohou; když umíral, řekl svému pánovi: "Je tady Huan!" Sauron ovšem jako všichni v té zemi dobře věděl, jaký osud je určen valinorskému psu, a napadlo ho, že jej naplní sám. Proto vzal na sebe podobu vlkodlaka a učinil se nejsilnějším, jaký do té doby chodil po světě, a vyšel dobýt cestu přes most.
Tak hrůzný byl jeho příchod, že Huan uskočil. Pak se Sauron vrhl na Lúthien a ona omdlela před hrozbou krutého ducha v jeho očích a nečistými výpary jeho dechu. Ale jak se blížil, máchla mu padajíc před očima záhybem svého tmavého pláště a on klopýtl, protože na něho přišla kratičká dřímota. Tu skočil Huan. Začala bitva mezi Huanem a Vlkem-Sauronem a vytí a štěkot se rozléhaly po kopcích a strážní na hradbách Ered Wethrin to slyšeli a byli zárazem.
Ale ani čarodějnictví, ani kouzla, ani tesáky, ani jed, ani ďábelské umění, ani zvířecká síla nemohly porazit valinorského Huana; uchopil nepřítele za krk a přitiskl ho k zemi. Tu se Sauron proměnil z vlka v hada a z obludy ve vlastní obvyklou podobu, ale nemohl se dostat z Huanova sevření, ledaže by zcela opustil své tělo. Než jeho nečistý duch opustil svůj temný příbytek, přišla k němu Lúthien a řekla, že bude svlečen ze svého těla a jeho roztřesený duch bude poslán zpátky k Morgothovi, a řekla: "Tam bude tvé nahé já věčně snášet muka jeho posměchu, probodáváno jeho očima, ledaže mi předáš vládu nad svou

věží." Sauron se tedy poddal, Lúthien převzala vládu nad ostrovem a nade vším, co tam bylo, a Huan Saurona pustil. Ten se okamžitě proměnil v upíra, velikého jako temný mrak zastírající měsíc, a uletěl do Taur-nu-Fuinu, přičemž mu cestou z hrdla na stromy kanula krev, usídlil se tam a naplnil les hrůzou.
Pak se Lúthien postavila na mostě a vyhlásila svou moc: zlomilo se kouzlo, jež vázalo kámen ke kameni, brány padly, zdi se rozpukly a jámy se odkryly. A vyšlo mnoho užaslých a zaražených zajatců, kteří si stínili oči před bledým měsíčním světlem, protože dlouho leželi v Sauronově tmě. Ale Beren nepřicházel. Proto ho Huan a Lúthien hledali na ostrově a Lúthien ho našla, jak truchlí u Felagunda. Tak hluboká byla jeho bolest, že ležel nehybně a neslyšel její kroky. Myslela si, že je již mrtev, objala ho pažemi a upadla do černého zapomnění. Ale Beren se z hlubin zoufalství vynořil zpátky na světlo, zvedl ji, opět na sebe pohlédli a den vstávající nad temnými pahorky je ozářil.
Felagundovo tělo pohřbili na vrcholku jeho vlastního ostrova a ten byl opět čistý; a zelený hrob Finroda, syna Finarfinova, nejsvětlejšího ze všech elfských knížat, zůstal nedotčen, dokud nebyla země změněna a rozbita a nepropadla se pod ničivým mořským přívalem. Ale Finrod se prochází se svým otcem Finarfmem pod stromy v El-damaru.
Teď zase chodili Beren a Lúthien Tinúviel svobodně a toulali se spolu po lesích. Na chvíli tak obnovili svou radost, a přestože přišla zima, neškodila jim, protože kam přišla Lúthien, zůstávalo kvítí a pod zasněženými kopci zpívali ptáci. Ale Huan se vrátil ke svému pánovi, protože byl věrný; ubylo však lásky mezi nimi.
V Nargothrondu byla vřava. Vrátilo se tam totiž mnoho elfu, kteří byli uvězněni na Sauronově ostrově, a nastal křik, který nemohla utišit žádná Celegormova slova. Trpce naříkali nad pádem svého krále Felagunda a říkali, že se dívka odvážila toho, čeho se neodvážili synové Fëanorovi; mnozí však vycítili, že Celegorma a Curufina vedla spíš zrada než strach. Proto se srdce Nargothrondských osvobodila z jejich nadvlády a opět se obrátila k Finarfinovu rodu, a poslouchali Orodretha. Nedovolil jim však bratry zabít, jak si někteří přáli, protože krveprolití mezi příbuznými by je všechny ještě pevněji spoutalo Mandosovou kletbou. Nechtěl ovšem ve své říši přát Ce-legormovi a Curufinovi chléb ani přístřeší a přísahal, že od nynějška bude mezi Nargothrondem a Fëanorovými syny pramálo lásky.
"Budiž!" řekl Celegorm a v očích mu hrozivě zasvitlo; ale Cu-rufin se usmál. Pak vzali koně a hnali se jako oheň hledat své příbuzné na východě. Nikdo však s nimi nešel, ani ti z jejich vlastního lidu, protože všichni cítili, že na bratrech těžce spočívá prokletí a že jim jde v patách zlo. Tou dobou se Curufinův syn Celebrimbor zřekl skutků svého otce a zůstal v Nargothrondu, ale Huan stále běžel za koněm svého pána Celegorma.
Jeli k severu, protože chtěli ve svém chvatu projet Dimbarem a podél severních končin Doriathu, nejrychlejší cestou k Himringu, kde sídlil jejich bratr Maedhros; mohli ještě doufat že po ní rychle přejedou, protože byla blízko doriathské hranice, takže by se vyhnuli Naň Dungorthebu a vzdálené hrozbě Hor děsu.
Vypráví se, že Beren a Lúthien došli na svých toulkách do lesa Brethilu a posléze se přiblížili k hranici Doriathu. Tu Beren pomyslel na svou přísahu a navzdory svému srdci se rozhodl, že teď, když je Lúthien opět v bezpečí své vlastní země, se znovu vydá na cestu. Nechtěla se však již od něho odloučit a řekla: "Musíš si, Berene, vybrat z dvojího: buď se vzdáš své výpravy a přísahy a povedeš toulavý život na zemi, nebo se budeš držet svého slova a vyzveš k souboji moc tmy na jejím trůně. Ale oběma cestami půjdu s tebou a naše sudba bude stejná." Právě když spolu takto rozmlouvali a ničeho si nevšímali, přijížděli lesem spěšně Celegorm a Curufin. Bratři je zahlédli a z dálky poznali. Pak Celegorm obrátil koně a pobodl jej na Berena; chtěl ho přejet. Curufin přitom uhnul, shýbl se a zvedl Lúthien do svého sedla, protože byl silný a obratný jezdec. Tu Beren odskočil před Cele-gormem přímo na Curufinova pádícího lově, který ho míjel; a Bere-nův skok je pověstný mezi lidmi i elfy. Chytil Curufina zezadu za hrdlo, strhl jej dozadu a společně padli na zem. Kůň se vzepjat a padl, ale Lúthien byla odhozena stranou a zůstala ležet v trávě.
Beren začal Curufina rdousit, ale za zády měl smrt, protože Celegorm se na něho řítil s kopím. V tu hodinu opustil Huan Celegor-movy služby a skočil po něm, takže kůň uhnul a nechtěl se přiblížit k Berenovi z hrůzy před velikým psem. Celegorm proklínal psa i koně, ale Huan se nepohnul. Lúthien vstala a nedovolila Curufina zabít, ale Beren mu vzal výstroj a zbraně a také jeho nůž Angrist. Ten nůž

vyrobil nogrodský Telchar a Curufin jej nosil bez pochvy po boku; řezal železo, jako by to bylo čerstvé dřevo. Pak Beren Curufina zvedl, odhodil ho od sebe a řekl mu, ať jde ke svým urozeným příbuzným pěšky a ať ti ho naučí používat jeho statečnost důstojněji. "Tvého koně " řekl "si nechám k službě Lúthien, a může být rád, že se zbavil takového pána." Nato Curufin proklel Berena pod mraky a oblohou. "Jdi odtud," řekl, "k rychlé a hořké smrti." Celegorm ho vzal k sobě na koně a bratři dělali, že odjíždějí; Beren se odvrátil a nevšímal si jejich slov. Ale Curufin, plný zahanbení a zášti, vzal Celegormův luk a cestou vystřelil zpět; šíp mířil na Lúthien. Huan skočil a chytil jej do tlamy, ale Curufin střelil znovu, Beren se vrhl před Lúthien a střela ho zasáhla do prsou.

Vypráví se, že Huan pronásledoval Fëanorovy syny a ti ve strachu prchli; cestou zpět přinesl Lúthien jakousi bylinu z lesa. Tím listem ucpala Berenovi ránu a vyléčila ho svým uměním a svou láskou; a tak se nakonec vrátili do Doriathu. Tam Beren, zmítán mezi svou přísahou a láskou (a protože věděl, že Lúthien je nyní v bezpečí), vstal jednoho rána dřív než slunce a svěřil ji do péče Huanovi. Pak s velkou bolestí odešel, zatímco ještě spala v trávě.

Opět jel plnou rychlostí na sever k Sirionskému průsmyku, dojel na kraj Taur-nu-Fuinu, pohlédl přes pustinu Anfauglith a v dálce spatřil štíty Thangorodrim. Tam propustil Curufinova koně a řekl mu, ať nyní zanechá strachu a služby a svobodně běhá po zelené trávě v krajích kolem Sirionu. A sám na prahu konečného nebezpečí složil Píseň na rozloučenou, k chvále Lúthien a nebeských světel; věřil totiž, že se nyní musí rozloučit s láskou i se světlem. V písni byla i tato slova:

Sbohem, země a obloho! Vděčím ti přece za mnoho, ty požehnaný severní kraji, kde bílé nožky přebíhají Lúthien Tinúviel, té nejkrásnější, již kdo zřel. I kdyby svět se v zkázu zřítil a propadl se do nebytí, přece je dobré, že byl stvořen -večer a úsvit, země, moře -neboť byla i Lúthien.

A zpíval nahlas, nedbal, kdo ho slyší, protože byl zoufalý a nehledal únik.

Ale jeho píseň slyšela Lúthien a zazpívala v odpověď, zatímco se nečekána blížila lesem. Neboť Huan opět svolil, že nahradí koně, a rychle ji nesl Berenovou stopou. Už dlouho přemítal ve svém srdci jak si poradit, jak zmírnit nebezpečí těch dvou, které miloval. Proto cestou na sever odbočil u Sauronova ostrova a vzal odtamtud ohavnou vlčí kůži Draugluinovu a netopýří kožich Thuringwethil. To byla Sauronova poselkyně a létala v podobě upíra do Angbandu; její veliká prstnatá křídla měla na konci každého kloubu železný pařát. V těchto hrůzných oděvech běželi Huan a Lúthien Taur-nu-Fuinem a všechno před nimi prchalo.

Když Beren viděl, jak se blíží, znepokojil se, a divil se, protože slyšel hlas Tinúviel a myslel si nyní, že je to přízrak, který ho má ošálit. Ale oni se zastavili, shodili přestrojení a Lúthien se k němu rozběhla. Tak se Beren a Lúthien opět setkali mezi pouští a lesem. Chvíli mlčel a byl rád, ale po chvilce se ještě jednou pokusil rozmluvit Lúthien cestu.

"Třikrát teď proklínám svou přísahu Thingolovi," řekl, "a byl bych raději, kdyby mě byl v Menegrothu zabil, než abych tě přivedl pod Morgothův stín." Tehdy Huan podruhé promluvil lidskou řečí a poradil Berenovi: "Nemůžeš již Lúthien uchránit před stínem smrti, protože je mu nyní podrobena svou láskou. Můžeš uhnout před svým osudem, odvést ji do vyhnanství a celý svůj život marně hledat pokoj. Nezřekneš-li se však své sudby, potom Lúthien buď jistojistě zemře, když ji opustíš, nebo s tebou bude čelit osudu, který leží před tebou - beznadějnému, ale ne jistému. Dál ti poradit nemohu a nesmím také jít dál tvou cestou. Ale mé srdce tuší, že to, co najdeš u brány, uvidím sám. Vše ostatní je pro mě ve tmě; a přece možná naše tři cesty vedou zpátky do Doriathu a před koncem se možná ještě sej déme." Tu Beren pochopil, že Lúthien nelze oddělit od sudby, která spočívá na nich obou, a už jí nic nerozmlouval.

Na Huanovu radu a Lúthieninými kouzly nyní oblékl Draugluinovu kůži a Lúthien okřídlený kožich Thuringwethil. Beren se na pohled ve všem připodobnil vlkodlakovi, až na to, že mu v očích svítil duch smrtící, ale čistý; a v očích měl děs, když viděl na svém boku zavěšeného tvora podobného netopýru se složenými křídly. Pak zavyl pod měsícem, vrhl se z kopce a netopýr kroužil a třepetal se nad ním.

Prošli vším nebezpečím a došli zaprášení svou dlouhou a úmornou cestou k ponurému údolí před Branou Angbandu. Vedle silnice zely černé propasti, z nichž vyvstávaly podoby jakoby svíjejících se hadů. Po obou stranách stály jako zdi s cimbuřím skály a na nich seděli ptáci mrchožrouti a křičeli strašnými hlasy, Před nimi byla nedobytná Brána, široký a temný oblouk na úpatí hor; nad ní se tyčil tisícistopý sráz. Tam na ně padl úlek, protože u Brány byla stráž, o níž zatím nikdo neslyšel. K Morgothovi dolehly zvěsti

o kdovíjakých úkladech elfských knížat, a v lesních síních se neustále rozléhal štěkot Huana, velikého honícího psa, jehož kdysi vypustili Valar. A Morgoth si vzpomněl na Huanovu sudbu, vybral si jedno štěně z Draugluinova plemene a krmil jez vlastní ruky živým masem a vložil na ně svou moc. Vlk rychle rostl, až nemohl zalézt do žádného pelechu, ale ležel obrovský a hladový Morgothovi u nohou. Tam do něho vstoupil oheň a pekelná muka, a naplnil se hltavým duchem, zmučeným a strašlivým a silným. V příbězích z oněch dnů má jméno Carcharoth, Rudá tlama, a Anfauglir, Žíznivé čelisti. A Morgoth ho poslal před vrata Angbandu, aby tam ležel, nespal a čekal na Huana.
Carcharoth je viděl z dálky a naplnily ho pochybnosti; neboť do Angbandu už dávno došla zpráva, že je Draugluin mrtev. Když se přiblížili, nepustil je tedy dál a nařídil jim stát; a hrozivě se blížil protože ve vzduchu kolem nich cítil něco divného. Do Lúthien však náhle vstoupila jakási moc, dávno zděděná po božském plemeni; odhodila své nečisté roucho a postavila se před mohutným Carcharo-them malá, ale zářící a strašná. Zvedla ruku a přikázala mu, aby spal, slovy: "Bědný duchu, upadni nyní do temného nevědomí a na chvíli zapomeň na strašnou sudbu života." A Carcharoth se skácel, jako by ho udeřil blesk.
Pak prošli Beren a Lúthien Branou, sestoupili bludištěm schodů a společně vykonali největší čin, jakého se odvážili elfové nebo lidé. Došli totiž k Morgothovu trůnu v jeho nejhlubší síni, jež byla podpírána hrůzou, osvětlena ohněm a plná nástrojů smrti a muk. Beren tam ve své vlčí podobě zalezl pod Morgothův trůn, ale Lúthien byla Morgothovou vůlí zbavena svého přestrojení a on na ni upřel zrak. Nezastrašil ji; řekla mu své jméno a nabídla se, že mu zazpívá po způsobu potulných pěvců. Morgoth se zahleděl na její krásu a v mysli se mu zrodila zlá žádost a úklad temnější než všechny, které mu vyvstaly v srdci od chvíle, kdy prchl z Valinoru. Tak se dal ošálit vlastní zlobou; pozoroval ji totiž, nechával ji chvíli na svobodě a tiše se kochal svou myšlenkou. Tu se mu náhle ztratila z očí a ze stínů zazněla píseň tak nevýslovné líbeznosti a tak oslepující moci, že chtě nechtě naslouchal: a přišla na něho slepota, když bloudil očima sem a tam a hledal ji.
Celý jeho dvůr upadl do dřímoty a všechny ohně zeslábly a pohasly ale silmarily v koruně na Morgothově hlavě náhle vyšlehly jasem bílého plamene; a břímě té koruny a klenotů mu sehnulo hlavu, jako by na ní spočinul svět obtížený starostmi, strachem a touhou, jejž nemohla unést ani Morgothova vůle. Tu se Lúthien zmocnila svého okřídleného roucha, vyskočila do vzduchu a její hlas kanul jako déšť do hlubokých a temných tůní. Máchla mu před očima svým pláštěm a vložila na něho sen, temný jako Vnější prázdno, jímž kdysi chodíval sám. Náhle se zhroutil, jako když pahorek klouže lavinou, zřítil se před svým trůnem jako blesk a zůstal ležet na podlaze pekla. Železná koruna se mu řinčíc odkutálela z hlavy. Vše strnulo.
Beren ležel na zemi jako mrtvé zvíře, ale Lúthien se ho dotkla rukou, probudila ho, a on shodil svůj vlčí kožich. Pak vytáhl nůž An-grist a ze železných drápů, které jej držely, vyřízl silmaril.
Když jej sevřel v ruce, živým tělem mu tryskala záře a jeho ruka se stala jakoby svítící lampou, ale klenot strpěl jeho dotek a neublížil mu. Berena napadlo, že půjde za svou přísahu a odnese z Angbandu všechny tři Fëanorovy klenoty; ale to nebylo silmarilům souzeno. Nůž Angrist se zlomil a úlomek ostří v letu zasáhl Morgotha do tváře. Ten zasténal, trhl sebou a celé angbandské vojsko se pohnulo ve spánku.
Tu padl na Berena a Lúthien děs a prchali, na nic nedbajíce a bez přestrojení, s jedinou touhou: vidět opět světlo. Nikdo jim nebránil ani je nepronásledoval, ale Brána byla střežena a nemohli ven; Carcharoth totiž procitl ze spánku a rozezleně nyní stál na prahu Angbandu. Spatřil je dřív, než si to uvědomili, a v běhu se na ně vrhl.
Lúthien byla vyčerpaná a neměla čas ani sílu vlka přemoci. Ale Beren vykročil před ni a v pravici zvedal silmaril. Carcharoth zůstal stát a na chviličku se zalekl. "Pryč! Uteč!" zvolal Beren, "protože tady je oheň, který tě stráví a s tebou všechny zlé tvory." A nastavil silmaril vlkovi před oči.
Ale Carcharoth hleděl na posvátný klenot bez bázně, a náhle v něm vzplanul hltavý duch; otevřel tlamu, chňapl ruku do svých čelistí a uhryzl ji v zápěstí. Tu mu celé vnitřnosti rázem naplnil mučivý plamen a silmaril pálil jeho prokleté maso. S vytím před nimi prchl a stěny údolí před Branou se rozlehly jeho zmučeným řevem. Tak strašný byl ve svém šílenství, že všechny Morgothovy stvůry, jež sídlily v tom údolí nebo k němu nějakou cestou směřovaly, prchaly; zabíjel totiž vše živé, co mu přišlo do cesty, a vyrazil ze Severu do světa jako zhouba. Ze všech hrůz, které přišly do Beleriandu před pádem

Angbandu, bylo Carcharothovo šílenství nejúděsnější, neboť v sobě nesl moc silmarilu.
Beren nyní ležel v mdlobách ve zhoubné Bráně a smrt se k němu blížila, protože na vlčích tesácích byl jed. Lúthien vlastními rty jed vysála a vynaložila svou selhávající sílu na to, aby zastavila krev z hrozné rány. Za ní se však v hlubinách Angbandu ozval hukot velikého procitajícího hněvu. Morgothova vojska se probudila.
Zdálo se tedy, že výprava za silmarilem skončí zkázou a zoufalstvím, ale v tu hodinu se nad stěnami údolí objevili tři mohutní ptáci, kteří letěli k severu na křídlech rychlejších než vítr. O Berenově putování a nouzi slyšeli všichni ptáci a zvířata a sám Huan vyzval všechny tvory, aby bděli a pomohli mu. Vysoko nad Morgothovou říší se vznášel Thorondor a jeho vazalové. Viděli Vlkovo šílenství a Berenův pád, a rychle se snesli, právě když se angbandské mocnosti vyprostily z pout spánku.
Zvedli Lúthien a Berena ze země a vynesli je do oblak. Pod nimi náhle zarachotil hrom, vzhůru vyšlehly blesky a hory se roztřásly. Thangorodrim plivalo oheň a kouř a do daleka se rozletěly planoucí střely, které roznášely zkázu po zemích, a Noldor v Hithlumu se chvěli. Ale Thorondor se ubíral vysoko nad zemí po nebeských cestách, kde slunce svítí celý den bez závoje a měsíc se prochází mezi bezoblačnými hvězdami. Tak rychle přeletěli Dor-nu-Fauglith a Taur-nu-Fuin a nesli se nad skrytým údolím Tumladen. Neležel tam žádný oblak ani mlha a Lúthien při pohledu dolů spatřila hluboko pod sebou záři sličného Gondolinu, kde sídlil Turgon, jako bílé světlo vyšlehující ze zeleného drahokamu. Plakala však, protože myslela, že Beren jistě zemře; nepromluvil a neotevřel oči a o svém letu pak vůbec nic nevěděl. Nakonec je orli složili na hranicích Doriathu; a octli se právě v tom údolíčku, odkud se Beren v zoufalství odkradl a nechal Lúthien spát.
Orli ji složili Berenovi po bok a vrátili se do svých hnízd vysoko na štítech Crissaegrim; ale přišel k ní Huan a společně pečovali o Berena jako předtím, když ho léčila z rány zasazené Curufinem. Tato rána však byla zlá a otrávená. Beren ležel dlouho a jeho duch se toulal na temné hranici smrti, ve stálé trýzni, která ho pronásledovala ze snu do snu. Pak najednou, když téměř pozbývala naděje, procitl a vzhlédl. Spatřil listí proti obloze a pod listím slyšel, jak vedle něho tiše a zvolna zpívá Lúthien Tinúviel. A bylo opět jaro.
Od té doby se Beren nazýval Erchamion, totiž Jednoruký, a ve tváři měl vryto utrpení. Byl však nakonec přitažen zpátky do života Lúthieninou láskou, a opět spolu chodili po lesích. A nespěchali z toho místa, protože jim připadalo krásné. Lúthien byla ochotná toulat se divočinou bez návratu, zapomenout na domov a lidi a všechnu slávu elfských království, a Beren byl pro tu dobu spokojen; nemohl však nadlouho zapomenout na svou přísahu, že se vrátí do Menegro-thu, ani nechtěl Lúthien trvale upírat Thingolovi. Držel se totiž zákona lidí a pokládal za nebezpečné znevažovat otcovskou vůli jinak než v krajní nouzi; a zdálo se mu také nevhodné, aby dívka tak královská a krásná jako Lúthien bydlela v lesích jako divocí lidští lovci, bez domova, beze cti a bez krásných věcí, ve kterých si libují královny Eldalië. Proto ji po čase přesvědčil a jejich kroky opustily neobývané kraje; vešel do Doriathu a vedl Lúthien domů. Tak tomu chtěla jejich sudba.
Na Doriath přišly zlé časy, když Lúthien zmizela; na všechen lid padl zármutek a zamlklost. Dlouho ji marně hledali. A vypráví se, že se v té době Thingolův pěvec Daeron zatoulal pryč ze země a už ho nikdo nespatřil. To on skládal hudbu k Lúthieninym tancům a zpěvům, než přišel do Doriathu Beren, a miloval ji a všechny své myšlenky na ni vložil do své hudby. Stal se největším ze všech elfských pěvců východně od Moře, a jmenovali ho ještě před Fëanorovým synem Maglorem. V zoufalém hledání Lúthien však zabloudil na cizí stezky, překročil hory a došel na Východ Středozemě, kde mnoho věků u temných vod naříkal pro Lúthien, dceru Thingolovu, nejkrásnější ze všech živých tvorů.
Tou dobou se Thingol obrátil na Melian, ale ta mu nyní odepřela radu a řekla, že sudba, kterou připravil, musí pracovat k svému určenému konci a že nyní musí vyčkat až do času. Ale Thingol se dozvěděl, že Lúthien putovala daleko z Doriathu, protože přišly tajné zprávy od Celegorma, jak již bylo řečeno, a sdělovaly, že Felagund je mrtev a Beren je mrtev, ale Lúthien jev Nargothrondu a Celegorm by se s ní chtěl oženit. Tu se Thingol rozzlobil a vyslal zvědy, neboť pomýšlel na válku s Nargothrondem, a tak se dozvěděl, že Lúthien opět uprchlá a Celegorm s Curufmem byli z Nargothrondu vyhnáni. Tu zapochyboval, protože neměl sílu napadnout všech sedm Fëano-rových synů; poslal však posly do Himringu s žádostí o pomoc při hledání Lúthien, protože ji Celegorm neposlal do otcova domu ani ji

neuhlídal.
Na severu jeho říše se však posli střetli s náhlým a nečekaným nebezpečím: s útokem angbandského Vlka Carcharotha. Ve svém šílenství hladově běžel ze severu, a když minul Taur-nu-Fuin po východní straně, přicházel od pramenů Esgalduiny jako ničivý oheň. Nic mu nebránilo a Melianina moc ho na hranicích země nezastavila; neboť ho hnal osud a moc silmarilu, který nesl a mučil se tím. Tak vtrhl do nedotčených doriathských lesů a všichni ve strachu prchali. Z poslů unikl jediný, Mablung, králův hlavní velitel, a přinesl Thin-golovi tu strašnou novinu.
Právě v té temné hodině se vrátili Beren a Lúthien. Spěchali od západu a zpráva o jejich příchodu je předcházela, jako se hudba nese větrem do temných domů, kde lidé truchlí. Nakonec přišli k bránám Menegrothu a za nimi velký zástup. Beren dovedl Lúthien před trůn jejího otce Thingola, a ten s údivem hleděl na Berena, jehož pokládal za mrtvého, ale nezamiloval si ho pro bědy, které přinesl Doriathu. Beren však před ním poklekl a řekl: "Vracím se podle svého slova. Přišel jsem žádat o své." Thingol odpověděl: "A co tvá výprava a tvá přísaha?" Beren však řekl: "Je splněna. Právě teď je silmaril v mé ruce." Na to řekl Thingol: "Ukaž mi jej!" A Beren vztáhl levou ruku, pomalu rozevřel prsty, ale byla prázdná. Pak zvedl pravou paži, a od té chvíle si říkal Camlost, Prázdnoruký.
Tehdy se Thingol obměkčil; Beren usedl před jeho trůnem po levici, Lúthien po pravici, a líčili celý příběh své Výpravy. Všichni kolem naslouchali a žasli. A Thingolovi se zdálo, že tento muž se nepodobá ostatním smrtelným lidem a patří mezi velké v Ardě, a Lúthienina láska mu byla něčím novým a zvláštním; a pochopil, že jejich sudbě neodolá žádná moc na světě. Proto nakonec povolil a Beren dostal Lúthieninu ruku před trůnem jejího otce.
Nyní však na radost Doriathu z návratu krásné Lúthien padl stín. Když se totiž dozvěděli o příčině Carcharothova šílenství, dostali ještě větší strach, protože pochopili, že to nebezpečí má dík posvátnému klenotu strašlivou sílu a stěží se dá zdolat. Když o útoku Vlka uslyšel Beren, poznal, že výprava ještě neskončila.
Protože se Carcharoth den po dni blížil k Menegrothu, chystali se k Honu na Vlka; na nejnebezpečnější výpravu za šelmou, o jaké vyprávějí příběhy. Na ten hon šel valinorský pes Huan, Mablung Těžkoruký, Beleg Lučištník, Beren Erchamion a král Thingol Doria-thský. Vyjeli zrána a překročili řeku Esgalduinu, ale Lúthien zůstala u bran Menegrothu. Padl na ni temný stín a zdálo se jí, že slunce zchřadlo a zčernalo. Lovci zahnuli na sever a na východ proti proudu řeky a nakonec narazili na Vlka Carcharotha v temném údolí, po jehož severní straně se řítila Esgalduina strmým vodopádem. U paty vodopádu hasil Carcharoth svou stravující žízeň. Zavyl přitom, a tak se o něm dozvěděli. Vycítil však, že přicházejí, a nevyřítil se na ně. Možná že mu v srdci procitla ďábelská vychytralost, když ho sladké vody Esgalduiny na okamžik zprostily bolesti, a když k němu přijížděli, od Beren stál vedle Thingola. Náhle si uvědomili, že je Huan opustil. Pak se v houští rozlehl mohutný štěkot; Huan totiž ztratil trpělivost, zatoužil spatřit toho vlka a šel ho vyplašit. Ale Carcharoth se mu vyhnul, vyrazil z trní a náhle skočil po Thingolovi. Beren však před něho rychle předstoupil s kopím, ale Carcharoth jej smetl, povalil ho a zahryzl se mu do prsou. V tu chvíli skočil z houští Vlku na hřbet Huan a padli spolu na zem v lítém boji; a žádná bitva mezi psem a vlkem nebyla jako tato, neboť v Huanově láni bylo slyšet hlas Oroměho rohů a hněvu Valar, kdežto v Carcharothově vytí byla Morgothova nenávist a záští krutější než ocelové zubu; jejich řevem pukaly skály, padaly z výše a zahradily vodopád Esgalduiny. Bojovali na smrt, ale Thingol toho nedbal, protože klečel u Berena a viděl, zeje těžce raněn.
Huan v tu hodinu zabil Carcharotha, ale tam v houštině doriath-ských lesů se naplnila i jeho dávno vyřčená sudba. Byl smrtelně raněn a vnikl do něho Morgothův jed. Pak přišel, padl vedle Berena a potřetí promluvil lidskou řečí a dal Berenovi sbohem, než zemřel. Beren nepromluvil, ale položil psovi ruku na hlavu. Tak se rozloučili.
Mablung a Beleg přispěchali králi na pomoc, ale když viděli, co se stalo, odhodili kopí a zaplakali. Potom vzal Mablung nůž a rozpáral Vlku břicho; ten byl zevnitř takřka stráven jako ohněm, ale Bere-nova ruka třímající klenot byla neporušená. Když však po ní Mablung sáhl, ruka již nebyla a silmaril tam ležel odhalený a jeho světlo prostoupilo lesní stíny okolo nich. Tu jej Mablung rychle a s bázní vzal a položil jej Berenovi do živé ruky; Beren se při doteku silmari-lu probral, pozvedl jej a vyzval Thingola, aby jej přijal. "Nyní je Výprava dokonána," řekl, " a má sudba se naplnila." Víc nepromluvil.

Zpět nesli Berena Camlosta, syna Barahirova, na márách z větví a po jeho boku ležel vlkodav Huan; než se vrátili k Menegrothu, padla noc. U paty velkého buku Hírilornu je potkala Lúthien. Kráčeli pomalu a někteří nesli kolem már pochodně. Tam Berena objala a políbila, a vyzvala ho, aby na ni počkal za Západním mořem; a on jí pohlédl do očí, než jej opustil duch. Ale hvězdný svit uhasí a tma padla i na Lúthien Tinúviel. Tak skončila Výprava za silmarilem; Zpěv Leithian, o Propuštění z pout, však nekončí. Berenův duch se totiž na její výzvu zdržel v síních Mandosu a nechtěl opustit svět, než mu přijde dát Lúthien poslední sbohem na šerých březích Vnějšího moře, odkud se lidé, kteří zemřeli, vydávají na cestu bez návratu. Ale Lúthienin duch se propadl do tmy a nakonec uprchl a její tělo zůstalo ležet jako náhle skosená květina, jež chvíli leží neuvadlá na trávě.
Tu padla na Thingola zima jako šedivé lidské stáří. Avšak Lúthien přišla do síní Mandosu, kde mají stanovené místo Eldalië, za sídly Západu na hranicích světa. Tam ti, kteří čekají, sedí ve stínu svých myšlenek. Její krása však byla větší než jejich krása a její žal hlubší než jejich žaly; a klekla před Mandosem a zpívala mu.
Lúthienina píseň před Mandosem byla ta nejkrásnější, jaká kdy byla ze slov utkána, a nejtruchlivější, jakou kdy svět uslyší. Nezměněna, nehynoucí se ještě zpívá ve Valinoru, kde ji svět neuslyší, a Valar naslouchají a rmoutí se. Lúthien totiž propojila ve slovech dvě témata, o žalu Eldar a o lidském hoři, o Dvou plemenech, jež stvořil Ilúvatar, aby bydlela v Ardě, Království Země uprostřed nespočetných hvězd. Když klečela před Mandosem, její slzy mu padaly na nohy jako déšť na kameny, a Mandos byl pohnut k lítosti, Manaos, který takto nebyl pohnut nikdy předtím, nikdy potom.
Proto povolal Berena, a tak, jak řekla Lúthien v hodině jeho smrti, setkali se opět za Západním mořem. Mandos však neměl moc zadržet duchy lidí, kteří v hranicích tohoto světa zemřeli, když minul jejich čas čekání nemohl také změnit osudy Ilúvatarových dětí. Šel proto k Manwëmu, Vládci Valar, jenž spravoval svět pod Ilúvataro-vou rukou, a Manwë hledal radu ve své nejhlubší mysli, kde se mu zjevovala Ilúvatarova vůle.
Tuto volbu předložil Lúthien. Pro svou námahu a pro svůj žal bude propuštěna z Mandosu a půjde do Valimaru, kde bude do konce světa bydlet mezi Valar a zapomene na všechny zármutky svého života. Beren tam přijít nemůže. Valar totiž není dovoleno upřít mu smrt, která je darem Ilúvatara lidem. Ale druhá možnost byla tato: může se vrátit do Středozemě a vzít s sebou Berena, aby tam opět bydleli, ale bez záruky života a radosti. Potom se stane smrtelnou a podlehne druhé smrti stejně jako on; zanedlouho opustí svět navždy a její krása bude jen vzpomínkou v písni.
Tuto sudbu si zvolila. Opustila Blaženou říši a vzdala se nároku příbuzenství se všemi kdo tam sídlí, aby tak, i kdyby na ně čekal jakýkoli zármutek, zůstaly osudy Berena a Lúthien spojeny a jejich stezky společně vedly přes hranice světa. Tak ona jediná z Eldalië skutečně zemřela a dávno opustila svět. Přesto se v její volbě spojila obě plemena, a je předchůdkyní mnohých, v nichž Eldar dosud vidí -třebaže se celý svět změnil - podobu milované Lúthien, kterou ztratili.

KAPITOLA 20 O PÁTÉ BITVĚ: NIRNAETH ARNOEDIAD

Říká se, že se Beren a Lúthien vrátili do severních končin Stře-dozemě a bydleli spolu nějaký čas jako živý muž a žena; svou smrtelnou podobu opět přidali v Doriathu. Ti, kdo je viděli, měli radost i strach, a Lúthien šla do Menegrothu a uzdravila Thingolovu zimu dotekem ruky. Ale Melian jí pohlédla do očí, vyčetla sudbu, která tam byla vepsána, a odvrátila se; věděla totiž, že na ně přišlo loučení až za konec světa, a žádné hoře nad ztrátou nebylo těžší než hoře Maii Melian v onu hodinu. Pak Beren a Lúthien odešli sami, bez obav z hladu a žízně, za řeku Gelion do Ossiriandu a usídlili se tam na zeleném ostrově Tol Galenu uprostřed Adurantu, dokud o nich nepřestaly všechny zprávy. Eldar potom té zemi říkali Dor Firn-i-Guinar, Země mrtvých, kteří žijí, a tam se narodil krásný Dior Ara-nel, který byl potom znám jako Dior Eluchíl, totiž Thingolův dědic. Žádný smrtelník víckrát nemluvil s Berenem, synem Barahirovým, a nikdo neviděl Berena ani Lúthien opouštět svět, ani nezjistil, kde nakonec zůstala jejich těla.
V oněch dnech pozvedl své srdce Fëanorův syn Maedhros, protože postřehl, že Morgoth není nenapadnutelný; o činech Berena a Lúthien se totiž v celém Beleriandu zpívalo mnoho písní. Přesto by Morgoth všechny jednoho po druhém zničil, kdyby se znovu nesjednotili neuzavřen nové spojenectví a společně se neradili; proto zahájil tyto porady pro zlepšení osudu Eldar, jež se nazývají Maedhrosova unie.

Přesto Fëanorova přísaha a zlé skutky, které způsobila, uškodily Maedhrosovým záměrům, a dostalo se mu menší pomoci, než bylo třeba. Pro to, co spáchali Celegorm a Curufin, nehodlal Orodreth vyjít na slovo žádného syna Fëanorova, a nargothrondští elfové stále doufali že uhájí svou skrytou pevnost utajováním a ostražitostí. Přišla odtamtud jen malá družina následující velmi chrabrého knížete, Gwindora, syna Guilinova; šel do války na severu proti Orodrethově voji, protože truchlil nad ztrátou svého bratra Gelmira v Dagor Bragollachu. Přijali odznak rodu Fingolfinova a pochodovali pod Fingo-novými praporci; a až na jednoho se nikdy nevrátili.

Z Doriathu mnoho pomoci nepřišlo. Maedhros a jeho bratři totiž, nuceni přísahou, předtím Thingolovi vzkázali a povýšenými slovy mu připomněli svůj nárok; vyzývali ho, aby vydal silmaril, nebo se stane jejich nepřítelem. Melian mu radila, aby jej vydal, ale slova Fëanorových synů byla pyšná a výhružná a Thingol se rozhněval, když pomyslel na bolest Lúthien a na Berenovu krev, jimiž byl klenot vydobyt vzdor Celegormově a Curufinově zášti. A každý den, když pohlédl na silmaril, stále víc jej toužil mít navždy; takovou měl totiž klenot moc. Proto poslal posly zpět s opovržlivými slovy. Maedhros neodpověděl, protože nyní začal plánovat spojenectví a unii elfů, ale Celegorm a Curufin otevřeně přísahali, že Thingola zabijí a zničí jeho lid, vrátí-li se vítězně z války a klenot jim nebude dobrovolně vydán. Nato Thingol opevnil hranice své říše a nešel do války, a z Doriathu nešel nikdo kromě Mablunga a Belega, kterým by bylo líto nemít účast na těchto velkých činech. Thingol jim dovolil jít, pokud nebudou sloužit Fëanorovým synům; připojili se k Fingonovu vojsku.

Maedhrosovi však pomáhali Naugrim, jak ozbrojenou silou, tak velikou zásobou zbraní, a nogrodské i belegostské kovárny měly v oněch dnech napilno. Maedhros shromáždil všechny své bratry a všechen lid, který je chtěl následovat; také Bóroví a Ulfangovi muži byli svoláni a vycvičeni k válce a povolali z východu další ze svého příbuzenstva. Kromě toho se na západě radil s Himringem Fingon, Maedhrosův věrný přítel, a v Hithlumu se chystali k válce Noldor i lidé z Hadorova rodu. V brethilském lese shromáždil své muže Hal-mir, pán Halethina lidu, a brousili sekery; Halmir však zemřel dřív, než přišla válka, a lidu začal vládnout jeho syn Haldir. A noviny došly i do Gondolinu, ke skrytému králi Turgonovi.

Maedhros však vyzkoušel svou sílu příliš brzy, než měl plány zcela dokončeny, a přestože byli skřeti vyhnáni ze všech severních končin Beleriandu a dokonce i Dorthonion byl načas osvobozen, Morgoth byl varován, že Eldar a Přátelé elfů povstávají, a připravil se na ně. Vyslal mezi ně mnoho zvědů a podněcovatelů zrady, což se mu nyní dařilo lépe, protože nevěrní lidé, kteří mu byli tajně oddáni, byli hluboce obeznámeni s tajnostmi Fëanorových synů.

Když posléze Maedhros sebral všechnu sílu elfu, lidí a trpaslíků, kterou mohl, rozhodl se napadnout Angband od východu i od západu, a hodlal pochodovat s rozvinutými praporci a s otevřenou silou přes Anfauglith. Až vyláká, jak doufal, Morgothovy armády, měl se z hithlumských průsmyků vynořit Fingon. Doufali, že tak dostanou Morgothovu armádu mezi kladivo a kovadlinu a rozbijí ji. Signálem k tomu mělo být zapálení velkého majáku v Dorthonionu.

Ve stanovený den, ráno o letním slunovratu, pozdravily trubky Eldar východ slunce a na východě se vznesla zástava synů Fëanorových a na západě zástava Fingonova, prapor Velekrále Noldor. Pak Fingon vyhlédl ze zdí Eithel Sirionu. Jeho vojsko bylo seřazeno v údolích a lesích na východě Ered Wethrin, dobře skryto před očima nepřátel; věděl ale, zeje velmi velké. Shromáždili se tam totiž všichni hithlumští Noldor spolu s elfy z Falasu a Gwindorovou družinou z Nargothrondu, a Fingon měl velkou sílu mužů: napravo byl dor-lóminský voj a celá udatnost Húrina a jeho bratra Huora a z lesů k nim přišel s mnoha muži Haldu Brethilský.

Pak pohlédl Fingon k Thangorodrim a tam byl tmavý mrak a vznášel se černý kouř; tu věděl, že se Morgothova zloba probudila a že jejich výzva byla přijata. Fingonovi padl do srdce stín pochybnosti; pohlédl k východu, zda elfským zrakem neuvidí, jak se zvedá an-fauglithský prach pod nohama Maedhrosova vojska. Nevěděl, že Maedhrosovi zabránil vyrazit úklad prokletého Uldora, který ho oklamal falešnými výstrahami před útokem z Angbandu.

Nyní se však ozval křik, který se s větrem nesl od jihu, z údolí do údolí, a elfové i muži pozvedli hlasy v úžasu a radosti. Neboť Turgon, nevyzván a neočekáván, otevřel brány Gondolinu a přišel s desetitisícovým vojskem v lesklé zbroji, s dlouhými meči a lesem kopí. Když potom Fingon uslyšel z dálky velikou trubku svého bratra Turgona, stín minul, jeho srdce se pozvedlo a hlasitě vzkřikl: "Utú-lie'n

auře! Aiya Eldalié ar Atanatári, utulie'n auře! Den přišel! Hle, lide eldarský a Otcové lidí, den přišel!" A všichni, kdo slyšeli jeho mohutný hlas, jak se rozléhá v kopcích, odpovídali voláním: "Auta i /owéVNoc míjí!" Morgoth, který věděl o mnohém, co jeho nepřátelé dělali a plánovali, zvolil tuto hodinu, a v důvěře, že jeho zrádní sluhové zadrží Maedhrose a zabrání spojení nepřátel, vyslal k Hithlumu zdánlivě velkou sílu (ovšem jen část všech, které si připravil); všichni byli oblečeni hnědošedě a neukazovali obnaženou ocel, takže byli již daleko na pískách Anfauglithu, než byli zpozorováni, že přicházejí.
Potom se srdce Noldor rozpálilo a jejich velitelé si přáli napadnout nepřítele na pláni, ale Húrin mluvil proti tomu a varoval před úklady Morgotha, jehož síla byla vždy větší, než se zdálo, a jeho záměr jiný, než zjevoval. A přestože nepřicházel signál, že se Maed-hros blíží, a vojsko ztrácelo trpělivost, Húrin naléhal, aby na ně stále čekali a nechali skřety, ať se sami rozbijí útokem na kopce.
Ale Morgothuv Kapitán na západě dostal příkaz jakýmikoli prostředky vylákat Fingona z kopců. Pochodoval proto dál, až se čelo jeho voje roztáhlo před Sirionem od hradeb pevnosti Eithel Sirionu k ústí Rivilu u bažiny Sérech, takže Fingonovy přední hlídky viděly nepřátelům do očí. Na svou výzvu však nedostával odpověď a posměšný křik skřetů tichl, když hleděli na mlčící zdi a skrytou hrozbu kopců, pak vyslal Morgothuv Kapitán jezdce se znaky vyjednavačů a ti předjeli před vnější výspu Barad Eithel. Přivedli s sebou Gelmira, syna Guilinova, onoho nargothrondského pána, jehož zajali v Bragol-lachu a oslepili. Potom ho angbandští vyslanci ukázali a zvolali: "Máme jich doma takových ještě spoustu, ale musíte si pospíšit, jestli je chcete najít, protože takhle naložíme se všemi, až se vrátíme." A před očima elfu usekali Gelmirovi ruce, nohy a nakonec hlavu, a nechali ho tam.
Zlou náhodou stál na tom místě na výspě Gwindor Nargothrond-ský, Gelmirův bratr. Jeho zloba se rozpálila v šílenství, skočil na koně a mnoho jezdců s ním; pronásledovali heroldy, zabili je a vrazili hluboko do hlavního voje. Když to vidělo celé noldorské vojsko, vzplanulo. Fingon si nasadil svou bílou přilbu, zatroubil na trubku a celé hithlumské vojsko se vrhlo z kopců náhlým útokem. Světlo tasených noldorských mečů bylo jako oheň v lese rákosí, a jejich útok byl tak rychlý a divoký, že Morgothovy plány málem selhaly. Než mohla byt armáda vyslaná na západ posílena, byla smetena a Fingonovy praporce přejely Anfauglith a vztyčily se přede zdmi Angbandu. V první řadě bitvy jel stále Gwindor a nargothrondští elfové a ani nyní se nedali zabrzdit; prorazili Bránu, pobili stráže na samotných schodech Angbandu a Morgoth se na svém hlubinném trůně zachvěl, když slyšel, jak mu buší na dveře. Padli tam však do pasti a všichni byli pobiti až na Gwindora, jehož zajali živého; Fingon jim totiž nemohl přijít na pomoc. Morgoth vypustil mnoha tajnými dveřmi v Thangorodrim své hlavní vojsko, které nechával čekat, a Fingon byl s velkými ztrátami odražen od zdí.
Potom začala čtvrtý den války na pláni Anfauglith bitva Nirnae-th Arnoediad, Nespočetných slz, protože žádná píseň ani pověst neobsáhne všechno její hoře. Fingonův voj ustupoval přes písky a v zadních řadách byl zabit Haldu, pán Haladin. S ním padla většina mužů z Brethilu a nikdy, se nevrátili do svých lesů. Ale pátý den, když padala noc a oni byli ještě daleko od Ered Wethrin, obklíčili hithlumské vojsko skřeti a bojovali až do rozednění, dotírajíce stále víc. S jitrem přišla naděje, když se ozvaly Turgonovy rohy a on při-pochodoval s hlavním vojem Gondolinských; stáli totiž na jihu, střežili Sirionský průsmyk, a Turgon zadržel většinu svého lidu před zbrklým útokem. Nyní spěchal na pomoc bratrovi a Gondolinští byli silní, oblečení v brnění, a jejich řady svítily na slunci jako řeka oceli.
Falanga královy gardy prorazila řady skřetů a Turgon se prosekal k bratrovi. Vypráví se, že setkání Turgona uprostřed bitvy s Húrinem, který stál vedle Fingona, bylo radostné. Tu se v srdcích elfu obnovila naděje a právě v tu chvíli, třetí hodinu ranní, se konečně ozvaly Maedhrosovy trubky přicházející od východu a praporce Fëanorových synů napadly nepřítele zezadu. Někteří říkají, že ještě tehdy mohli Eldar zvítězit, kdyby se byla všechna jejich vojska prokázala jako věrná; skřeti totiž kolísali, jejich nápor se zastaral a někteří se již obraceli na útěk. Ale právě když Maedhrosův předvoj napadl skřety, vypustil Morgoth své poslední síly a Angband se vyprázdnil. Přiběhli vlci a jezdci na vlcích, přišli balrogové a draci a otec draků Glaurung. Síla a děsivost Velkého hada byla nyní skutečně veliká a elfové i lidé se před ním hroutili; dostal se mezi Maedhrosův a Fingonův voj a rozdělil je.
Přesto by byl Morgoth nedosáhl cíle ani pomocí vlků, ani pomocí balrogů, ba ani pomocí draků, nebýt zrady lidí. V té hodině se odhalily Ulfangovy úklady. Mnoho Východňanů se obrátilo na útěk, srdce plná lží a strachu; ale Ulfangovi synové náhle přešli k Morgo-thovi, napadli zadní voj Fëanorových synů a ve

zmatku, který vyvolali, se přiblížili k Maedhrosově zástavě. Nesklidili odměnu, kterou jim Morgoth slíbil, protože Maglor zabil prokletého Uldora, vůdce zrady, a Bóroví synové zabili Ulfasta a Ulwarťha, než byli sami zabiti. Přišla však nová síla zlých mužů, které povolal Uldor a schovával je v kopcích na východě, a Maedhrosovo vojsko bylo nyní napadeno ze tří stran, rozštěpilo se, bylo rozptýleno a prchalo všemi směry. Osud přesto syny Fëanorovy chránil, a i když byli všichni raněni, žádný nebyl zabit, protože se shlukli, shromáždili k sobě zbytek Nol-dor a Naugrim, prosekali se z bitvy a unikli daleko k hoře Dolmed na východě.
Poslední, kdo z celého východního vojska pevně stáli, byli trpaslíci z Belegostu, a tak si dobyli slávu. Naugrim totiž odolávali ohni otužileji než elfové a lidé, a navíc měli ve zvyku nosit do bitvu veliké, odpudivé masky; ty jim dobře posloužily proti drakům. Nebýt jich, byli by Glaurung a jeho plémě sežehli všechno, co zbylo z Nol-dor. Ale Naugrim kolem něho udělali kruh, když je napadl, a ani jeho mohutné brnění ho zcela nechránilo před údery jejich velikých seker; a když se Glaurung v zuřivosti obrátil a srazil Azaghála, Pána Belegostu, a plazil se přes něho, Azaghál mu z posledních sil vrazil do břicha nůž a ranil ho tak, že uprchl z pole a angbandské šelmy ho ve zmatku následovaly. Pak zvedli trpaslíci Azaghálovo tělo a odnesli je; kráčeli za ním pomalým krokem a zpívali žalozpěv hlubokými hlasy, jako by to byl slavnostní pohřeb v jejich vlasu, a už nedbali o nepřátele; a nikdo seje neodvážil zastavit.
V bitvě na západě však napadl Fingona a Turgona příval nepřátel třikrát tak velký jako celá síla, jež jim zůstala. Přišel Gothmog, Pán balrogů, angbandský hlavní kapitán, a vrazil klín mezi elfská vojska. Obklíčil krále Fingona a Turgona s Húrinem zatlačil stranou k bažině Sérech. Pak se obrátil k Fingonovi. Bylo to kruté setkání. Nakonec stál Fingon sám a celá jeho garda ležela kolem něho mrtvá; bojoval s Gothmogem, dokud se zezadu nepřiblížil jiný balrog a ne-vrhl na něho ohnivý řemen. Potom ho Gothmog ťal svou černou sekyrou a z Fingonovy přilby vyšlehl bílý oheň, když se rozpoltila. Tak padl noldorský Velekrál; zatloukli ho do prachu svými palcáty a jeho modrostříbrný praporec zadupali do kaluže jeho krve.
Boj byl ztracen; ale Húrin a Huor a ostatek Hadorova domu ještě pevně stáli při Turgonovi Gondolinském a Morgothovy voje stále nemohly dobýt Sirionský průsmyk. Pak Húrin oslovil Turgona: "Odejdi nyní, pane, dokud je čas! Vždyť v tobě je poslední naděje Eldar, a dokud stojí Gondolin, Morgoth bude mít v srdci strach." Ale Turgon odpověděl: "Teď už se Gondolin dlouho neutají, a až bude objeven, musí padnout." Pak promluvil Huor a řekl: "A přece, postojí-li ještě chvilku, pak z tvého domu vzejde naděje elfu a lidí. To ti říkám, pane, očima smrti: přestože se tu navěky loučíme a já už na tvé bílé zdi víckrát nepohlédnu, z tebe a ze mne vzejde nová hvězda. Buď zdráv!" Maeglin, syn Turgonovy sestry, slyšel ta slova a nezapomněl na ně; ale nic neřekl.
Pak Turgon přijal Húrinovu a Huorovu radu, svolal všechno zbylé gondolinské vojsko a koho mohl z Fingonova lidu, a dal se na ústup k Sirionskému průsmyku; jeho kapitáni Ecthelion a Glorfindel chránili pravé a levé křídlo, aby je někdo z nepřátel neobešel. Ale dor-lóminští muži drželi zadní stráž, jak si přáli Húrin a Huor; v srdci totiž nechtěli opustit severní kraje, a když se nemohli probojovat k domovu, chtěli tu stát až do konce. Tak byla vyrovnána Uldorova zrada, a ze všech válečných činů, které Otcové lidí vykonali pro Eldar, je poslední boj dor-lóminských mužů nejslavnější.
Tak se tedy Turgon probíjel na jih, až se dostal za Húrinovou a Huorovou stráží k Sirionu, prošel podle něho a unikl; zmizel do hor a skryl se Morgothovu zraku. Ale bratři kolem sebe stáhli ostatek mužů z Hadorova domu a ustupovali píď za pídí, dokud nebyli za bažinou Sérech a neměli před sebou říčku Rivil. Tam stanuli a dál neu-stupovali.
Pak se proti nim vyrojila všechna angbandská vojska, přemostila tok svými mrtvými a obklíčila hithlumský ostatek jako stoupající příliv skálu. Když se šestý den slunce schylovalo k západu a stín Ered Wethrin temněl, padl tam Huor zasažen do oka otráveným šípem a všichni udatní muži Hadorovi byli kolem něho zbiti na hromadu. Skřeti jim zutínali hlavy a navršili je v zapadajícím slunci jako zlatou mohylu.
Poslední ze všech stál Húrin sám. Pak odhodil štít a vzal sekyru do obou rukou. Zpívá se, že sekyra kouřila černou krví Gothmogovy obří gardy, až ji to spálilo, a pokaždé, když zabil, Húrin zvolal: "Aurë entuluva! Den zase přijde!" Sedmdesátkrát takto vykřikl; nakonec ho však na Morgothův příkaz zajali živého, protože skřeti ho chytali rukama, které na něm ulpívaly, i když jim usekával paže, a jejich počet

se obnovoval, až nakonec pod nimi padl pohřben. Potom ho Gothmog spoutal a s výsměchem ho odvlekl do Angbandu.
Tak skončila Nirnaeth Arnoediad, když slunce zapadlo za mořem. Na Hithlum padla noc a ze Západu se přihnal bouřlivý vichr. Veliký byl Morgothův triumf a jeho záměr se zdařil tak, jak to bylo milé jeho srdci; neboť lidé brali život lidem a zradili Eldar a mezi těmi, kteří se proti němu měli sjednotit, vypukl strach a nenávist. Od toho dne se srdce elfu lidem odcizila - až na Tri domy Edain.
Fingonovy říše už nebylo a Fëanorovi synové bloudili jako větrem hnané listí. Jejich zbraně byly rozptýleny a spojenectví rozbito; vedli divoký lesní život na úpatí Ered Lindon a mísili se s ossiriand-skými Zelenými elfy, zbaveni staré moci a slávy. V Brethilu ještě bydlela pod ochranou lesa hrstka Haladin a jejich pánem byl Haldi-rův syn Handir, ale do Hithlumu nepřišel zpátky jediný z Fingonova vojska a žádný z mužů Hadorova domu, ba ani zvěsti o bitvě a osudu jejich pánů. Ale Morgoth tam poslal Východňany, kteří mu sloužili, upřel jim totiž bohaté beleriandské země, po nichž toužili, uzavřel je v Hithlumu a zakázal jim jej opustit. Takovou jim dal odměnu za zradu na Maedhrosovi: drancovat a týrat starce, ženy a děti z Hadorova lidu. Ostatek hithlumských Eldar byl odveden do dolů na severu a tam se lopotili jako nevolníci až na některé, kteří mu unikli a prchli do divočiny a do hor. Skřeti a vlci svobodně chodili po celém Severu a zacházeli dál a dál na jih do Beleriandu, dokonce až k Nan-tathrenu, Vrbové zemi, a na hranice Ossiriandu, a nikdo nebyl bezpečný na poli ani v lese. Doriath ovšem stál a síně Nargothrondu zůstaly utajeny, ale Morgoth o ně příliš nedbal, buď protože o nich mnoho nevěděl, nebo že v hlubokých záměrech jeho zloby ještě nepřišla jejich hodina. Mnozí nyní uprchlí do Přístavů a uchýlili se za Círdanovy hradby. Mořeplavci se plavili kolem pobřeží a znepokojovali nepřítele rychlými výsadky. Do příští zimy však poslal Morgoth přes Hithlum a Nevrast silné vojsko, to sestoupilo podle řek Brithonu a Nenningu, zpustošilo celý Falas a oblehlo hradby Brithombaru a Eglarestu. Přivedli si kováře, horníky a ohněstrujce, ti vystavěli velké stroje, a přes chrabrý odpor nakonec pobořili hradby. Pak byly Přístavy srovnány se zemí a věž Barad Nimras zbořena. Většina Círdanova lidu byla pobita nebo zotročena, ale někteří nastoupili na loď a prchli po moři. Mezi nimi byl Ereinion Gil-Balad, Fingonův syn, jehož poslal otec po Dagor Bra-gollachu do Přístavů. Tento ostatek odplul s Círdanem k jihu na ostrov Balar a vytvořili tam útočiště pro všechny, kterým se tam po. dařilo dostat; udrželi si totiž také ústí Sirionu a tam se v jednotlivých ramenech a jezírkách, kde bylo rákosí husté jako les, ukrylo mnoho lehkých a rychlých lodí.
Když se o tom doslechl Turgon, opět poslal posli k ústí Sirionu a prosil o pomoc Círdana Stavitele lodí. Na Turgonův pokyn postavil Círdan sedm rychlých lodí a ty vypluly na Západ, ale na Balar nikdy nepřišly zprávy o žádné z nich kromě jediné - té poslední. Mořeplavci na té lodi dlouho bojovali s mořem, a když se nakonec v zoufalství vraceli, potopili se ve velké bouři na dohled břehů Středozemě; jednoho ale Ulmo zachránil před Ossého zuřivostí: vlny ho vynesly a složily ho na břeh v Nevrastu. Jmenoval se Voronwë a byl jedním z těch, které vyslal Turgon jako posly z Gondolinu.
Morgoth nyní stále dumal o Turgonovi, protože Turgon mu unikl - ten, jehož si ze všech svých nepřátel nejvíc přál zajmout nebo zničit. Ta myšlenka ho trápila a kazila mu vítězství, protože Turgon z mocného rodu Fingolfinova byl nyní podle práva králem všech Nol-dor, a Morgoth se Fingolfinova rodu bál a nenáviděl jej kvůli přátelství mezi ním a Morgothovým nepřítelem Ulmem a kvůli ránám, které mu zasadil Fingolfin svým mečem. A z celého jeho příbuzenstva se Morgoth nejvíce bál Turgona; kdysi mu totiž na něho ve Va-linoru padlo oko, a kdykoli se k němu přiblížil, padal mu na ducha stín a předtucha, že mu v nějakém dosud utajeném čase z Turgona vzejde zkáza.
Proto přivedli k Morgothovi Húrina, neboť Morgoth věděl že je přítelem gondolinského krále; ale Húrin mu vzdoroval a vysmíval se mu. Tu Morgoth proklel Húrina a Morwen a jejich potomstvo a uvalil na ně temný a bolestný osud; potom vzal Húrina z vězení a posadil ho na kamenný stolec vysoko v Thangorodrim. Tam byl spoután Morgothovou mocí a Morgoth, který stál vedle něho, jej znovu proklel a řekl: "Seď tu nyní a dívej se na země, kde na ty, které miluješ, přijde zlo a zoufalství. Opovážil ses mi vysmívat a zpochybňovat Melkora, Pána osudů Ardy. Proto budeš vidět mýma očima a slyšet mýma ušima a nepohneš se odtud, dokud se všechno nevyplní až do hořkého konce." A stalo se; neříká se však, že by Húrin někdy prosil Morgotha o milost nebo smrt pro sebe nebo pro kohokoli ze svých rodných.

Na Morgothův příkaz sebrali skřeti pracně těla všech, kteří padli ve velké bitvě, všechnu jejich zbroj i zbraně, a navršili z nich velikou mohylu uprostřed Anfauglithu; byla jako pahorek, jejž bylo vidět z dálky. Elfové ji pojmenovali Haudh-en-Ndengin, Pahorek zabitých, a Haudh-en-Nirnaeth, Pahorek slz. Obnovila se tam však tráva a opět na tom pahorku narostla vysoká a zelená, jen tam v celé poušti, kterou udělal Morgoth, a žádná Morgothova stvůra víckrát nestoupla na půdu, pod níž rezavěly meče Eldar a Edain.

KAPITOLA 21 O TURÍNU TURAMBAROVI

Belegundova dcera Rían byla manželkou Huora, syna Galdoro-va, a vdala se za něho dva měsíce předtím, než odešel s bratrem Húrinem do Nirnaeth Arnoediadu. Když o jejím pánovi nepřicházely zprávy, uprchlá do divočiny; pomohli jí Šedí elfové, a když se narodil jejž syn Tuor, ujali se ho. Pak Rían odešla z Hithlumu, odebrala se k Haudh-en-Ndenginu, lehla si na něj a zemřela.

Baragundova dcera Morwen byla manželkou Húrina, Pána Dor-lóminu, a jejich syn byl Turín, který se narodil v roce, kdy Beren Erchamion potkal v neldorethském lese Lúthien. Měli také dceru, která se jmenovala Lalaith, to jest Smích, a její bratr Turín ji miloval; ale když jí byly tři roky, přinesl zlý vítr z Angbandu do Hithlumu mor a ona zemřela.

Po Nirnaeth Arnoediadu zůstávala Morwen v Dor-lóminu, protože Túrinovi bylo teprve osm let a ona opět čekala dítě. Byly to zlé dny, neboť Východňané, kteří přišli do Hithlumu, pohrdali ostatkem Hadorova domu, utlačovali je, zabírali jim země a majetek a zotro-čovati jejich děti. Krása a vznešenost dor-lóminské Paní však byla tak veliká, že se jí Východňané báli, neodvážili se vztáhnout ruku na ni nebo na její domácnost a šeptali si, že je nebezpečná čarodějka, zběhlá v kouzlech a ve spojení s elfy.. A přece byla nyní chudá a bez pomoci a jen tajně jí pomáhala Húrinova příbuzná Aerin, kterou si vzal za manželku Východňana Brodda; a Morwen měla velké obavy, aby jí nevzali Turína a nezotročili ho. Proto jí vešlo do srdce, že ho tajně odešle se snažnou prosbou ke králi Thingolovi, aby ho vzal k sobě, protože Beren, syn Barahirův, byl příbuzný jejího otce a k tomu býval Húrinovým přítelem, než přišlo zlo. Proto poslala Morwen na podzim Roku nářků Turína se dvěma stařičkými sluhy přes hory a nařídila jim, aby se snažili najít vchod do království Doriath. Tak byl utkán osud Túrinův, který je v plnosti vylíčen ve zpěvu, jenž se jmenuje Narn i Hin Húrin, Příběh o Húrinových dětech, a je nejdelší ze zpěvů, které mluví o těch dnech. Zde se ten příběh vypráví krátce, neboť je spjat s osudem silmarilů a elfů, a nazývá se Příběh o hoři, protože je truchlivý a zjevují se v něm nejzákeřnější skutky Morgo-tha Bauglira.

Na samém počátku roku porodila Morwen své dítě, Húrinovu dceru, a pojmenovala ji Nienor, což je Truchlení. Ale Turín se svými společníky prošel velkými nebezpečími a nakonec dospěl na hranice Doriathu; tam je našel Beleg Lučištník, velitel Thingolových hraničářů, a odvedl je do Menegrothu. Thingol Turína přijal, a dokonce ho na počest Húrina Stálého vzal za vlastního; Thingol již totiž smýšlel jinak o rodech Přátel elfu. Potom se na sever do Hithlumu vydali posli a vyzývali Morwen, aby opustila Dor-lómin a vrátila se s nimi do Doriathu; tam je našel Beleg Lučištník, velitel Thingolových hraničářů, a odvedl je do Menegrothu. Thingol Turína přijal, a dokonce ho přilbu, největší dědictví domu Hadorova. Turin rostl v Doriathu do krásy a do síly, ale byl poznamenán žalem. Devět let bydlel v Thingolových síních a během té doby se jeho zármutek zmenšil; poslové totiž občas chodili do Hithlumu a po zpáteční cestě nosili o Morwen a Nienor lepší zprávy. Přišel však den, kdy se poslové ze severu nevrátili, a Thingol nechtěl poslat další. Tu dostal Turin strach o matku a sestru a v zarputilosti srdce předstoupil před krále a žádal brnění a meč; nasadil si Dor-lóminskou dračí přilbu, vydal se do boje na pomezí Doriathu a stal se druhem ve zbrani Belega Cúthaliona.

Když uplynuly tři roky, vrátil se Turin opět do Menegrothu, ale přišel z divočiny a byl zanedbaný a zbroji oblečení měl ošumělé. V Doriathu byl tehdy jeden z lidu Nandor, který měl u krále vysoké postavení; jmenoval se Saeros. Dlouho záviděl Túrinovi čest Thingo-lova přijatého syna, a když seděl proti němu u tabule, posmíval se mu slovy: "Jestliže jsou hithlumští muži tak divocí a drsní, jaké jsou asi tamější ženy? Běhají jako laně, oděné jen svými vlasy?" Nato Turin ve velikém hněvu uchopil nádobu, z níž pil, a hodil ji po Sae-rosovi; ten byl bolestivě zraněn.

Příštího dne si Saeros počíhal na Turína, když se vydal z Menegrothu zpátky na hranice, ale Turin jej přemohl a hnal jej nahého jako štvanou zvěř lesem. Tu Saeros na zděšeném útěku před ním spadl do rokle jedné říčky a jeho tělo se rozbilo o velkou skálu ve vodě. Ale jiní, kteří přicházeli, viděli, co se

stalo. Byl mezi nimi Mablung; ten vyzval Turína, aby se s ním vrátil do Menegrothu, vyčkal králova soudu a prosil o milost. Ale Turin se nyní považoval za psance a bál se zajetí, takže odmítl Mablungovu vyzvu a rychle se obrátil pryč; prošel Melianiným pásem a dostal se do lesů západně od Sirionu. Tam se připojil k tlupě bezdomovců a zoufalců, jací se v oněch dnech vyskytovali v divočině, jejichž ruce byly obráceny proti všem, kdo Jim přišli do cesty - elfům, lidem i skřetům.

Ale když bylo před Thingolem vypověděno a prozkoumáno vše, co se stalo, král Túrinovi odpustil, protože ho považoval za ukřivděného. Tou dobou se ze severních hranic vrátil Beleg Lučištník a přišel ho do Menegrothu hledat; Thingol promluvil k Belegovi a řekl: "Trápím se, Cúthalione, protože jsem přijal Húrinova syna za vlastního a tím zůstane, pokud se Húrin nevrátí ze stínů a nevyžádá si své. Nechci, aby někdo říkal, že byl Turin neprávem vyhnán do divočiny, a rád bych ho uvítal zpět; vždyť jsem ho miloval." Beleg odpověděl: "Budu Turína hledat, dokud ho nenajdu, a přivedu ho zpátky do Menegrothu, budu-li moci; vždyť ho také milu-ji." Nato se Beleg vydal z Menegrothu a hledal v mnohých nebezpečích široko daleko po Beleriandu zprávy o Túrinovi.

Turin však dlouho žil mezi psanci a stal se jejich velitelem; říkal si Neithan, Ukřivděný. Velmi ostražitě sídlili v lesnatých krajích jižně od Teiglinu, ale když uplynul rok od Túrinova útěku z Doriathu, narazil Beleg v noci na jejich doupě. Turin byl náhodou právě mimo tábor a psanci se Belega zmocnil, svázali ho a jednali s ním krutě, protože se ho báli jako doriathského vyzvědače. Ale když se vrátil Turin a viděl, co se stalo, zmocnily se ho výčitky svědomí pro všechny jejich zlé a nezákonné skutky, osvobodil Belega a obnovili své přátelství. Nato se Turin navždy odřekl válčení nebo plenění obráceného proti komukoli jinému než proti služebníkům Angbandu.

Pak řekl Beleg Túrinovi, že mu král Thingol odpustil, a snažil se ho všemožně přesvědčit, aby se vrátil do Doriathu. Říkal, že je na severních hranicích říše velmi zapotřebí jeho síly a statečnosti. "Skřeti si v posledním čase našli cestu dolů z Taur-nu-Fuinu," řekl; "postavili silnici průsmykem Anach." "Nepamatuji se na něj," řekl Turin.

"Tak daleko od hranic jsme nikdy nešli," řekl Beleg. "Ale viděl jsi v dálce štíty Crissaegrim a na východě temné hradby Gorgorothu. Anach leží mezi nimi nad vysoko položenými prameny Mindebu; je to těžká a nebezpečná cesta, ale nyní po ní přicházejí mnozí a Dim-bar, kde býval mír, upadá pod hernou ruku; a muži z Brethilu jsou znepokojeni. Je nás tam třeba." Turín však v pýše svého srdce královo odpuštění odmítl a Be-legova slova nedokázala jeho smýšlení změnit. Naopak přemlouval Belega, aby zůstal s ním v krajích západně od Sirionu, ale to Beleg nechtěl a řekl: "Jsi tvrdý, Turíne, a zarputilý. Teď jsem na řadě já. Budeš-li opravdu toužit mít po boku Lučištníka, hledej mě v Dimba-ru: tam se totiž vrátím." Druhého dne se Beleg vydal na cestu a Turín s ním šel na dostřel luku od tábora a nic neříkal. "Loučíme se tedy, Húrinův synu?" řekl Beleg. A Turín pohlédl k západu a v dálce spatřil vysoko čnící Amon Rúdh; netuše, co ho čeká, odpověděl: "Rekl jsi: hledej mě v Dimba-ru. Ale já říkám: hledej mě na Amon Rúdhu. Jinak se teď loučíme naposledy." Pak se rozešli, přátelsky, ale se smutkem.

Beleg se nyní vrátil do Tisíce jeskyní, předstoupil před Thingola a Melian a pověděl jim o všem, co se přihodilo, vyjma to, jak s ním Túrinovi společníci zle nakládali. Thingol povzdychl a řekl: "Co ještě by ode mne Turin chtěl?" "Dovol mi, pane," řekl Beleg, "a já ho budu střežit a povedu ho, jak budu moci; pak nikdo neřekne, ze elfové mluví do větru. A nerad bych také viděl tak velké dobro přijít nazmar v divočině." Thingol dal tedy Belegovi svolení, aby učinil, co chce, a řekl: "Belegu Cúthalione! Mnohými činy sis zasloužil mou vděčnost, ale nikoli nejmenší tím, že jsi mi našel mého přijatého syna. Požádej při tomto loučení o jakýkoli dar a neodepřu ti jej." "Žádám tedy o dobrý meč," řekl Beleg, "protože skřeti teď přicházejí tak hustě a tak blízko, že samotný luk nestačí, a čepel, kterou mám, neprorazí jejich brnění." "Vyber si ze všech, které mám," řekl Thingol, "jenom můj Aranrúth mi nech." Tehdy si Beleg vybral Anglachel, a byl to meč velmi cenný a jmenoval se tak, protože byl vyroben ze železa, jež spadlo z nebe jako plápolající hvězda. Rozetnul každé železo vytěžené ze země. Ve Středozemí byl jen jeden jemu podobný. Ten však nepatří do tohoto příběhu, třebaže jej vyrobil ze stejné rudy stejný kovář; ten kovář byl Eól, Temný elf, jenž si vzal za ženu Turgonovu sestru Aredhel. Dal Anglachel Thingolovi jako daň - ač nerad - za to, že bude smět bydlet v Naň Elmothu, ale jeho protějšek Anguirel si nechal, dokud mu jej neukradl jeho syn Maeglin.

Ale když Thingol podal Belegovi jílec Anglachelu, Melian pohlédla na čepel a řekla: "V tom meči je

zloba. Dosud v něm bydlí temné srdce kovářovo. Nebude milovat ruku, které slouží, a nepobu-de u tebe dlouho." "Přesto jej budu používat, dokud budu moci," řekl Beleg.
"Dám ti ještě jeden dar, Cúthalione," řekla Melian, "který ti bude pomocí v divočině a pomůže i těm, které si zvolíš." A dala mu zásobu lembasu, cestovního chleba elfu, zabaleného ve stříbřitých listech, a nitky, které jej svazovaly, byly na uzlících zapečetěny královninou pečetí, oplatkou bílého vosku ve tvaru květu Telperionu; podle zvyku Eldalië patřilo přechovávání a vydávání lembasu jedině královně. Ničím neprojevila Melian Túrinovi větší přízeň než tímto darem, protože Eldar nikdy předtím nedovolili smrtelníkovi, aby požil tento cestovní chléb, a i pak to činili jen vzácně.
Beleg se potom s těmito dary vydal zpátky na severní hranice, kde měl úkryty a mnoho přátel. Pak byli skřeti v Dimbaru zahnáni zpět a Anglachel se radoval, že je vytasen z pochvy. Ale když přišla zima a válka utichla, druhové náhle zjistili, že s nimi Beleg není, a už se k nim nevrátil.
Když se Beleg s psanci rozešel a vrátil se do Doriathu, Turín je odvedl na západ od údolí Sirionu; unavil je totiž život bez odpočinku, stálá bdělost a strach z pronásledování a hledali bezpečnější skrýš. Jednou večer tak náhodou narazili na tři trpaslíky, kteří se před nimi dali na útěk, ale jednoho, který zaostal, chytili a povalil, a jeden muž z družiny napjal luk a poslal šíp za druhými, kteří mizeli v šeru. Trpaslík, kterého chytili, se jmenoval Mim. Prosil před Turínem o život a jako výkupné nabídl, že je zavede do svých skrytých síní, které bez jeho pomoci nikdo nenajde. Turin se tedy nad Mimem slitoval, ušetřil ho a řekl: "Kde je tvůj dům?" Mim odpověděl: "Vysoko nad zeměmi leží Mimův dům, na velkém kopci; nyní se ten kopec jmenuje Amon Rûdh, protože elfové změnili všechna jména." Turín se odmlčel a dlouho hleděl na trpaslíka. Nakonec řekl: "Dovedeš nás tam." Druhý den se tam vydali a šli za Mimem k Amon Rûdhu. Ten kopec stál na kraji vřesovišť, jež se zvedala mezi údolími Sirionu a Narogu, a zvedal čelo vysoko nad kamenitou pláň, ale jeho strmá šedá hlava byla holá; jen rudý seregon pokrýval kámen. Když se muži z Túrinovy tlupy přiblížil, slunce, schylující se k západu, prorazilo mraky a padlo na temeno kopce; seregon byl právě v plném květu. Tu řekl jeden z nich: "Na tom kopci je krev." Ale Mim je vedl tajnými pěšinami po strmých svazích Amon Rûdhu a v ústí své jeskyně se Túrinovi poklonil se slovy: "Vstup do Bar-en-Danwedhu, Domu výkupného; tak bude totiž nazýván." A tu jej přišel uvítat jiný trpaslík se světlem, promluvili spolu a rychle zašli do temnoty v jeskyni; Turín je však následoval a posléze přišel do komnaty v hlubině, kde svítily šeré lampy zavěšené na řetězech. Tam našel Mima klečet u kamenného lože při zdi. Rval si vousy, kvílel a ustavičně volal jedno jméno; na loži spočíval třetí. Turín však vstoupil, postavil se vedle Mima a nabídl mu pomoc. Tu k němu Mim vzhlédl a řekl: "Nemůžeš pomoci. Tohle je totiž Khim, můj syn; je mrtev, zasažen šípem. Zemřel při západu slunce. To mi pověděl můj syn Ibun." Túrinovi se v srdci vzedmula lítost a řekl Mimovi: "Běda! Rád bych tu střelu vrátil, kdyby to šlo. Nyní se tento dům bude po pravdě jmenovat Bar-en-Danwedh, a jestliže někdy získám nějaké jmění, zaplatím ti za tvého syna výkupné ve zlatě na znamení lítosti, třebaže to tvé srdce již nerozradostní." Mim vstal a dlouho hleděl na Turína. "Slyším tě," řekl. "Mluvíš jako dávný trpasličí kníže a žasnu nad tím. Nyní mé srdce zchladlo, přestože se neraduje, a můžeš bydlet v tomto domě, jestli chceš. Zaplatím totiž své výkupné." Tak začal Túrinův pobyt v Mimově domě skrytém na Amon Rûdhu, a Turín se procházel po trávníku před ústím jeskyně a vyhlížel na východ, na západ a na sever. Hleděl na sever a zpozoroval brethilský les, jak zeleně šplhá po Amon Obelu ve svém středu, a kdovíproč ho tam neustále táhly oči; neboť jeho srdce bylo upjato spíš k severozápadu, kde se mu zdálo, že za dlouhými mílemi na hranici oblohy zahledí Hory stínu, hradby svého domova. Večer však hledíval Turín na západ do slunce, když rudě klesalo do oparu nad dalekým pobřežím, a hluboko ve stínech před ním leželo údolí Narogu. V čase, jež následoval, Turín hodně rozmlouval s Mimem. Sedal s ním o samotě a naslouchal jeho moudrostem a příběhu jeho života. Mim totiž pocházel z trpaslíků, kteří byli v pradávných dnech zapuzeni z velkých trpasličích měst na východě a dlouho před Morgotho-vým návratem se zatoulali na západ do Beleriandu; zmenšili se vzrůstem i v kovářské zručnosti a začali žít kradl; chodili s ohnutými zády a nesmělými krůčky. Než přišli přes hory trpaslíci z Nogrodu a Belegostu, beleriandští elfové nevěděli, kdo jsou tihle, honili je a zabíjeli je, ale potom je nechali na pokoji a sindarsky se jim říkalo Noegyth Nibin, Drobní trpaslíci. Nemilovali nikoho jiného než sebe, a pokud se báli skřetů a nenáviděli je, Eldar nenáviděli neméně a Vyhnance ze všech nejvíc, protože Noldor jim, jak říkali, ukradli zemi a domov. Dávno předtím, než přišel přes moře král Finrod Fe-lagund, objevili nargothrondské jeskyně a začali v

nich hloubit, a pod temenem Amon Rúdhu, Holého vrchu, provrtávaly a hloubily pomalé ruce Drobných trpaslíků jeskyně během dlouhých let, kdy tam bydleli nerušeni Šedými elfy z lesů. Ale nyní již ve Středozemí vymřeli všichni kromě Mima a jeho dvou synů; a Mim byl starý i podle počítání trpaslíků, starý a zapomenutý. Kovárny v jeho síních zahálely, sekyry rezavěly a jejich jméno už připomínaly jen prastaré doria-thské a nargothrondské příběhy.

Ale když se blížila polovina zimu, přivalil se ze severu sníh tak těžce, jak to v říčních údolích neznali, a Amon Rúdh byl hluboce zavát; říkalo se, že se zimy v Beleriandu horšily podle toho, jak rostla moc Angbandu. Tehdy si troufali ven jen ti neotužilejší; někteří churavěli a všichni strádali hladem. Ale v mdlém šeru zimního dne se mezi nimi náhle objevil muž na pohled veliké mohutnosti a objemu, v bílém plášti a kápi, a beze slova přistoupil k ohni. Když muži ve strachu vyskočili, zasmál se a shodil kápi; pod širokým pláštěm nesl velký balík. Tak ve světle ohně uviděl Turín opět tvář Belega Cúthaliona.

Tak se Beleg ještě jednou vrátil k Túrinovi a bylo to radostné setkání; přinesl s sebou z Dimbaru Dor-lóminskou dračí přilbu v domnění, že to snad pozvedne Túrinovy myšlenky nad život vůdce bezvýznamné družiny v divočině. Turín se však stále nechtěl vrátit do Doriathu, a Beleg podlehl své lásce a navzdory své moudrostí s ním zůstal a neodešel, a v tom čase vykonal mnoho pro dobro Túrinovy družiny. Pečoval o raněné a nemocné, dával jim Melianin lem-bas a oni se rychle uzdravili, protože Šedí elfové měli sice menší dovednost a poznání než Vyhnanci z Valinoru, ale pokud šlo o život ve Středozemí, měli moudrost, jaké lidi nedosahovali. A protože byl Beleg silný, vytrvalý a daleko viděl myslí i okem, začali ho mít psanci v úctě; ale Mimova nenávist k elfovi, který přišel do Bar-en-Danwedhu, stále rostla a seděl se svým synem Ibunem v nejhlubších stínech svého domu a s nikým nemluvil. Ale Turín teď o trpaslíka ani nedbal; a když přešla zima a přišlo jaro, čekala je tvrdší práce.

Kdo nyní zná Morgothovy úradky? Kdo může změřit dosah myšlenek toho, jenž býval Melkorem, mocným mezi Ainur Velké písně, a jenž nyní seděl jako temný pán na temném trůně na Severu, vážil ve své zlobě všechny zprávy, které mu docházely, a věděl o činech a záměrech svých nepřátel víc, než se obávali i ti nejmoudřejší z nich kromě královny Melian? K ní se Morgothova mysl často natahovala, a tam byla odrážena.

Nyní se moc Angbandu dala opět do pohybu a přední hlídky jeho vojsk zkoumaly přístupy do Beleriandu jako dlouhé prsty tápající ruky. Přišli přes Anach a zabrali Dimbar a všechny severní kraje Doriathu. Sestupovali prastarou silnicí, jež vedla dlouhým průsmykem Sirionu, kolem ostrova, kde stávala Finrodova Minas Tirith, zemí mezi Malduinou a Sirionem a dál po kraji brethilského lesa k Brodům přes Teiglin. Odtamtud pokračovala silnice do Střežené pláně, ale skřeti po ní ještě daleko nechodili, protože v divočině nyní sídlila skrytá hrozba a na rudém kopci byly bdělé oči, před nimiž nebyli varováni. Neboť Turin si opět nasadil Hadorovu přilbu a v Belerian-du se široko daleko pod stromy, nad vodou i v průsmycích šeptalo, že Přilba a Luk, které padly v Dimbaru, zas nečekaně vstaly. Tu se mnozí, kteří chodili bez vůdce, vydědění, ale nezastrašeni, zase vzmužili a přišli hledat Dva kapitány. Celý kraj mezi Teiglinem a západní hranicí Doriathu se v té době jmenoval Dor-Cúarthol, Země Luku a Přilby; a Turin si dal nové jméno Gorthol, Strašlivá přilba, a jeho srdce se opět povzneslo. Pověst o činech Dvou kapitánů se donesla do Menegrothu, do hlubinných síní Nargothrondu, ba i do skryté říše Gondolinu; byla známa i v Angbandu. Tehdy se Morgoth zasmál, protože se Dračí přilbou opět odhalil Húrinův syn; netrvalo dlouho a kolem Anion Rúdhu kroužili zvědové.

Na sklonku roku vyšli trpaslík Mim a jeho syn Ibun z Bar-en-Danwedhu sbírat v pustině kořínky do zásoby na zimu. Byli zajati skřety. Tehdy Mim podruhé slíbil, že dovede své nepřátele tajnými pěšinami do svého domu na Anion Rúdhu; snažil se však splnění svého slibu oddálit a vymiňoval si, že Gorthol nebude zabit. Nato se skřeti kapitán zasmál a řekl: "Túrin, syn Húrinův, jistě nebude za-bit." Tak byl Bar-en-Danwedh zrazen, protože skřeti tam přišli nečekaně v noci, vedeni Mimem. Mnoho Túrinových druhů tam bylo zabito ve spánku, ale někteří uprchlí po vnitřním schodišti na vrcholek kopce a tam bojovali, dokud nepadli, a jejich krev tekla po sere-gonu; který pokrýval kámen. Na Turína však hodili v boji síť a on se do ní zapletl, byl přemožen a odveden.

Posléze, když bylo zase všude ticho, vyplížil se Mim ze stínu svého domu, a když slunce vyšlo nad mlhy Sirionu, stál vedle mrtvých na pahorku. Všiml si však, že všichni, kteří tam leží, nejsou mrtvi: jeden mu

totiž jeho pohled oplatil, a byly to oči elfa Belega. Pak Mim s dlouho potlačovanou nenávistí přikročil k Belegovi a vytáhl meč Anglachel, který ležel pod tělem muže, jenž padl vedle něho; ale Beleg klopýtavě vstal, meč mu vyrval, máchl jím po trpaslíkovi a Mim s děsem a kvílením prchal z kopce. Beleg za ním křikl: "Však si tě msta Hadorova domu ještě najde!" Beleg byl těžce raněn, ale byl mocný mezi elfy Středozemě a navíc byl mistrem uzdravování. Proto nezemřel a pomalu se mu vrátila síla, a marně hledal mezi mrtvými Turína, aby ho pohrbil. Nenašel ho však, a tak poznal, že Húrinův syn je ještě živ a odveden do Angbandu.

S pramalou nadějí se Beleg vydal po stopách skřetů z Amon Rúdhu na sever k Brodům přes Teiglin, překročil Brithiach a putoval Dimbarem k průsmyku Anach. A nebyl již daleko za nimi, protože šel a nespal, kdežto oni se cestou loudali, lovili v zemi a cestou na sever se nebáli žádného pronásledování; ani v hrůzných lesích Taur-nu-Fuinu neuhnul ze stopy, protože Belegova obratnost byla větší než kohokoli jiného, kdo kdy žil ve Středozemí. Ale když v noci procházel tou zlou zemí, našel kohosi ležet a spát u paty velikého mrtvého stromu; Beleg se u spáče zastavil a viděl, že je to elf. Promluvil tedy k němu, dal mu lembas a ptal se ho, jaký osud ho přivedl na to strašlivé místo; nato elf řekl, zeje Gwindor, syn Guilinův.

Beleg na něho hleděl s bolestí; neboť z Gwindora nyní zůstal pouhý shrbený a bojácný stín někdejšího vzhledu a rozpoložení, ve kterém jel ten nargothrondský pán v Nirnaeth Arnoediadu se zbrklou odvahou až k vratům Angbandu a tam byl zajat. Málo Noldor, které Morgoth zajal, bylo totiž usmrceno, protože uměli zručně kovat a dolovat kovy a drahokamy. Gwindor tedy nebyl zabit, ale musel pracovat v dolech na Severu. Dolujícím elfům se někdy podařilo uniknout tajnými chodbičkami, o nichž věděli jen oni sami, a tak se stalo, že ho Beleg našel vyčerpaného a zmateného v bludišti Taur-nu-Fuinu.

A Gwindor mu pověděl, že zatímco ležel ukryt mezi stromy, viděl velkou skřeti družinu putující na sever. Šli s nimi vlci a byl mezi nimi člověk se řetězy na rukou, jehož poháněli bičem. "Byl velmi vysoký," řekl Gwindor, "tak vysoký, jako jsou muži z mlhavých hithlumských hor. " Potom mu Beleg pověděl, co dělá v Taur-nu-Fui-nu on, a Gwindor se ho pokoušel odradit a říkal, že se jen připojí k Túrinovi v mukách, která ho čekají. Ale Beleg nechtěl Turína opustit, a třebaže si sám zoufal, probudil opět naději v Gwindorově srdci; šli dál spolu, následovali skřety, až vyšli z lesa na vysoké svahy, jež sbíhali k holým pískům Anfauglithu. Tam, na dohled štítů Thangoro-drim, se skřeti utábořili v holé prohlubni; když se stmívalo, rozestavili vlčí stráže a začali hodovat. Ze západu přišla velká bouře a na Stínových horách v dálce se blýskalo, zatímco Beleg a Gwindor Stínových horách v dálce se blýskalo, zatímco Beleg a Gwindor se plížili k prohlubni.

Když všichni v táboře spali, vzal Beleg luk a ve tmě tiše postřílel vlčí stráže jednu po druhé. Pak za velkého nebezpečí vstoupili a našli Turína spoutaného okovy na rukou i na nohou a uvázaného k suchému stromu; všude kolem něho byly v kmeni zabodané nože, jimiž po něm házeli, a on byl v bezvědomém spánku z velké únavy. Ale Beleg a Gwindor přeřezali pouta, jež ho držela, zvedli ho a vynesli ho z prohlubně; nemohli ho však donést dál než do houštiny hlohů kousek výš v kopci. Tam ho položili. Bouře už byla velmi blízko. Beleg vytasil svůj meč Anglachel a přesekal jím okovy, které Turína poutaly; ale osud byl toho dne silnější, protože čepel při sekání železa sklouzla a bodla Turína do nohy. Turín se zprudka probudil k veliké zuřivosti a strachu, a když viděl, že se nad ním někdo sklání s mečem, s mocným výkřikem vyskočil v domnění, že ho skřeti zase přicházejí mučit, dal se s ním potmě do rvačky, uchvátil Anglachel a zabil Belega Cúthaliona v domnění, zeje to nepřítel.

Ale jak tam stál, uvědomoval si, že je svobodný, a chtěl draho prodat život domnělým nepřátelům, šlehl nad nimi jasný blesk a on v jeho světle pohlédl do tváře Belegovi. Potom stál Turín jako zkamenělý a němý, zíral na tu strašlivou smrt a věděl, co udělal; a jeho tvář byla tak strašná, ozářená kmitajícími blesky, že se Gwindor schoulil na zem a neodvažoval se zvednout oči.

Ale to už se v prohlubni vzbudili skřeti a celý tábor byl vzhůru nohama. Báli se totiž hromů ze západu a věřili, že je proti nim poslali jejich velcí nepřátelé ze zámoří. Pak se zvedl vítr spustil se silný déšť, a z výšin Taur-nu-Fuinu se řítily potoky, a třebaže Gwindor na Turína křičel a varoval ho, že jim hrozí krajní nebezpečí, ten neodpovídal, ale seděl nehybně v bouři u těla Belega Cúthaliona a neplakal.

Ráno odešla bouře na východ přes Lothlann a vyšlo horké a jasné podzimní slunce; skřeti ale usoudili, že Turin již odtamtud daleko uprchl a všechny stopy po útěku budou smyty, takže bez dlouhého pátrání

chvatně odešli a Gwindor je v dálce spatřil pochodovat pryč přes pařící se písky Anfauglithu. Tak se stalo, že se vrátili k Morgothovi s prázdnýma rukama a nechali za sebou Húrinova syna který seděl pomatený a beze smyslů na svazích Taur-nu-Fuinu s břemenem těžším než jejich pouta.
Potom Gwindor Turína zburcoval, aby mu pomohl pohřbít Be-lega, a ten vstal jako náměsíčný. Společně uložili Belega do mělkého hrobu a položili k němu jeho veliký luk Belthronding z černého osového dřeva. Strašný meč Anglachel však Gwindor vzal. Řekl, že bude lépe, aby se mstil na Morgothových služebnících, než aby bez užitku ležel v zemi, a vzal také Melianin lembas, aby je posiloval v pustině.
Tak skončil Beleg Lučištník, nejvěrnější přítel, nejzručnější ze všech, kteří sídlili v beleriandských lesích ve Starých časech, rukou toho, kterého nejvíc miloval; a to hoře se vrylo Túrinovi do tváře a nikdy nevybledlo. Ale v nargothrondském elfovi se obnovila odvaha a síla, odešel z Taur-nu-Fumu a Turína odvedl s sebou. Ani jedinkrát na dlouhé, bolestné společné pouti Turín nepromluvil a šel jako ten, kdo si nic nepřeje a nemá žádný cíl, zatímco rok se skláněl a přes severní země se plížila zima. Gwindor však byl stále vedle něho, chránil a vedl ho, a tak přešli přes Sirion na západ a posléze došli k Eithel Ivrinu, pramenům, odkud vyvěral pod Horami stínu Narog. Tam oslovil Gwindor Turína: "Vzbuď se, Turíne, synu Húrina Tha-liona! Na jezeře Ivrinu je nekonečný smích. Napájí se z neselhávajících křišťálových pramenů a před poskvrnou je střeží Ulmo, Pán vod, který v pradávných dnech stvořil jeho krásu." A Turin poklekl a napil se té vody, a náhle se vrhl na zem, konečně mu vytryskly slzy a byl zdráv od svého šílenství.
Tam složil píseň pro Belega a nazval ji Laer Cú Beleg, Píseň o velkém luku a zpíval ji nahlas, nedbaje na nebezpečí. A Gwindor mu podal meč Anglachel a Turin viděl, že je těžký a silný a má velkou moc; ale jeho čepel byla černá a nelesklá a ostří ztupené. Pak řekl Gwindor: "Je to zvláštní čepel a nepodobá se žádné, kterou jsem viděl ve Středozemí. Truchlí pro Belega stejně jako ty. Ale utěš se, neboť se vracím do Nargothrondu, do Finarfinova domu, a ty půjdeš se mnou, uzdravíš se a obnovíš se." "Kdo jsi?" řekl Turin.
"Zbloudilý elf, uprchlý nevolník, kterého Beleg potkal a potěšily řekl Gwindor. "A přece jsem býval Gwindor, syn Guilinův, pán v Nargothrondu, dokud jsem nešel do Nirnaeth Arnoediadu a nebyl zotročen v Angbandu." "Takže jsi viděl dor-lóminského válečníka Húrina, syna Galdo-rova?" řekl Turín.
"Neviděl jsem ho," řekl Gwindor. "Ale pověst o něm v Ang-bandu říká, že Morgothovi stále vzdoruje; a Morgoth ho proklel i s celým jeho rodem." "Tomu věřím," řekl Turín.
A vstali a putovali od Eithel Ivrinu na jih po břehu Narogu, až je zajaly elfské hlídky a přivedly je jako vězně do skryté pevnosti. Tak přišel Turín do Nargothrondu.
Vlastní lid zprvu nepoznal Gwindora, který vyšel mladý a silný a vrátil se teď po svých mukách a lopotě podoben lidskému starci; ale Finduilas, dcera krále Orodretha, ho poznala, protože ho před Nirnaeth milovala, a Gwindor miloval její krásu tak, zeji nazval Fae-livrin, což je třpyt slunce na Ivrinských tůních. Díky Gwindorovi byl Turín vpuštěn do Nargothrondu s ním a pobýval tam ve cti. Ale když chtěl Gwindor vyslovit jeho jméno, Turín ho zarazil a řekl: "Jsem Agarwaen, syn Umarťh (totiž Zkrvavený, syn Zlé sudby), lovec z lesů," a nargothrondští elfové se ho dál nevyptávali.
V čase, jenž následoval, si Turin získal velkou přízeň Orodretha a obrátila se k němu takřka všechna srdce v Nargothrondu. Byl totiž mladý - teprve nyní dosáhl plné mužnosti - a na pohled byl skutečně synem Morwen Eledhwen: tmavovlasý, s bledou pletí, šedýma očima a s tváří krásnější než kdokoli jiný ze smrtelných mužů za Starých časů. Mluvil a choval se po způsobu věkovitého království Doriathu a i mezi elfy mohl být pokládán za příslušníka velkých noldorských domů; proto mu mnozí říkali Adanedhel, Člověk-elf. Dovední nargothrondští kován mu překovali meč Anglachel, a třebaže zůstal černý, jeho ostří svítilo bledým ohněm; nazval jej Gurthang, Železo smrti. Tak velká byla Túrinova zdatnost a válečnická obratnost na pomezích Střežené pláně, že se stal známým jako Mormegil, Černý meč, a elfové říkali: "Mormegil nemůže byt zabit jinak než nehodou nebo zlým šípem z dálky." Proto mu dali na ochranu trpasličí brnění; a Turín si jednou v chmurném rozpoložení ve zbrojnici našel pozlacenou trpasličí masku, nasazoval si ji před bitvou a nepřátelé prchali před jeho tváří.
Tehdy se srdce Finduilas od Gwindora odvrátilo a proti své vůli se zamilovala do Turína, ale Turín to nepostřehl. A Finduilas v roze-rvanosti srdce zesmutněla, pobledla a byla zamlklá. Gwindor však seděl v temných dumách; jednoho dne promluvil k Finduilas a řekl: "Dcero z Finarfinova rodu, ať mezi námi

neleží žádné hoře; vždyť přestože Morgoth zničil můj život, stále tě miluji. Jdi, kam tě vede láska, ale pozor! Nehodí se, aby se Ilúvatarovy Starší děti zasnubova-ly s Mladšími; není to ani moudré, neboť žijí krátce, brzy pomíjejí a nechávají nás ve vdovství, dokud trvá svět. Ani osud to nestrpí, leda jednou či dvakrát pro nějakou vznešenou věc sudby, kterou nechápeme. Ale tento muž není Beren. Skutečně na něm leží sudba, jak mohou vidoucí oči snadno vyčíst, ale temná. Nevstupuj do ní! Udě-láš-li to, láska tě zradí k hořkostí a smrti. Slyš totiž! Přestože je vskutku agarwaen, syn úmarth, jeho pravé jméno je Turín, syn Húri-na, kterého drží Morgoth v Angbandu a jehož rod proklel. Nepochybuj o moci Morgotha Bauglira! Není snad vepsána ve mně?" Pak seděla Finduilas dlouho v zamyšlení, ale nakonec řekla jen: "Túrin, syn Húrinův, mě nemiluje, a také mě milovat nebude." Když se Turin dozvěděl od Finduilas, co se stalo, rozzlobil se a řekl Gwindorovi: "Mám tě v lásce, protože jsi mě vysvobodil a ochránil. Ale teď jsi mi učinil zle, příteli, když jsi prozradil mé pravé jméno a přivolal na mě mou sudbu, před níž bych se byl skryl." Ale Gwindor odvětil: "Ta sudba je v tobě, ne v tvém jménu." Když se Orodreth dozvěděl, že Mormegil je ve skutečnosti syn Húrina Thaliona, prokázal mu velkou čest a Turin se stal mocným mezi nargothrondským lidem. Nelíbil se mu však jejich způsob válčení - boj ze zálohy, z úkrytu, tajnými šípy - a toužil po statečných úderech a bitvě na otevřeném poli; a jeho rada vážila u krále stále víc. V těch dnech zanechali nargothrondští elfové svého utajování, chodili otevřeně do boje a vyrobili si velkou zásobu zbraní. A na Túrinovu radu postavili Noldor u Felagundových dveří mohutný most přes Narog, aby vojsko rychle procházelo. Pak byli sluhové Angbandu z celého kraje mezi Narogem a Sirionem vyhnáni na východ a na západ k Nenningu a opuštěnému Falasu, a třebaže Gwindor vždy mluvil v králově radě proti Túrinovi, neboť to pokládal za špatnou politiku, byl v necti a nikdo na něho nedbal, protože měl málo síly a už nevynikal ve zbrani. Tak se Nargothrond odhalil Mor-gothově zlobě a nenávisti; ale Túrinovo jméno se stále na jeho prosby nevyslovovalo, a třebaže pověst o jeho činech dospěla do Doria-thu a k Thingolovu sluchu, mluvila jen o Černém meči z Nargo-throndu.

V tom čase oddechu a naděje, kdy byla Mormegilovými činy západně od Sirionu odražena Morgothova moc, uprchlá konečně Morwen se svou dcerou Nienor z Dor-lóminu a odvážila se dlouhé pouti do Thingolových síní. Tam ji čekal nový zármutek, protože shledala, že je Turín pryč a do Doriathu nedošly žádné zprávy od chvíle, kdy Dračí přilba zmizela ze zemí západně od Sirionu; Morwen s Nienor však zůstaly jako hosté u Thingola a Melian a zacházelo se s nimi uctivě.

A když uplynulo čtyři sta devadesát pět let od východu Měsíce, stalo se, že na jaře přišli do Nargothrondu dva elfové, Gelmir a Ar-minas; byli z Angrodova lidu, ale od Dagor Bragollachu bydleli na jihu u Círdana Stavitele lodí. Přinesli ze svých dalekých cest novinu o velkém šikování skřetů a zlých tvorů pod lesy Ered Wethrin a v Sirionském průsmyku; vyprávěli také, že Ulmo přišel k Círdanovi a varoval, ze se k Nargothrondu blíží velké nebezpečí.

"Slyšte slova Pána vod!" řekli králi. "Toto řekl Círdanovi Staviteli lodí: „Zlo ze Severu poskvrnilo prameny Sirionu a má síla se stahuje z prstů tekoucích vod. Přijde však cosi ještě horšího. Řekni proto Pánovi Nargothrondu: Zavři dveře pevnosti a nevycházej. Svrhni kameny své pýchy do hučící řeky, ať plíživé zlo nenajde bránu.'^ Orodreth byl znepokojen temnými slovy poslů, ale Turin nechtěl radě ani za nic naslouchat a nejméně ze všeho by strpěl zboření velkého mostu; stal se totiž pyšným a tvrdým a všechno muselo být po jeho.

Brzy nato byl zabit Handir, Pán Brethilu, protože skřeti vpadli do jeho země a Handir s nimi svedl bitvu, ale brethilští muži prohráli a byli zahnáni zpět do svých lesů. Na podzim toho roku Morgoth vystihl svou hodinu a vypustil na lid u Narogu veliké vojsko, které dlouho připravoval; a přes Anfauglith se přeplazil Glaurung Urulóki, odtamtud se dostal do severních sirionských údolí a tam tropil velké zlo. Pod stíny Ered Wethrin pošpinil Eithel Ivrin, odtamtud se doplazil do nargothrondské říše a spálil Talath Dirnen, Střeženou pláň mezi Narogem a Teiglinem.

Tu vyšli nargothrondští válečníci a Turín se toho dne zdál vysoký a strašný a srdce vojska se posílilo, když jel po pravici Orodretho-vě. Ale Morgothovo vojsko bylo mnohem větší, než říkali vyzvědači, a nikdo kromě Turína, chráněného trpasličí maskou, nemohl odolat Glaurungovu nástupu; elfové byli zahnáni zpět a zatlačeni skřety na pole Tumhalad, mezi Ginglith a Narog, a tam byli sevřeni. Toho dne uvadla všechna pýcha nargothrondského vojska, Orodreth byl zabit v první bitevní řadě a Gwindor, syn Guilinův, byl smrtelně raněn. Ale Turín mu přišel na pomoc a všichni před ním prchali; vynesl

Gwin-dorovo tělo ze zmateného úprku, unikl do lesa a tam ho složil na trávu.
Pak řekl Gwindor Túrinovi: "Ať vynesení platí za vynesení. Ale mé bylo neblahé a tvé bylo marné; mé tělo je totiž rozbito k neuzdravení a musím opustit Středozem. A třebaže tě miluji, synu Húrinův, přece lituji dne, kdy jsem tě vzal skřetům. Nebýt tvé síly a tvé pýchy, měl bych ještě lásku a život a Nargothrond by ještě chvíli stál. Teď, jestliže mě miluješ, opusť mě! Pospěš do Nargothrondu a zachraň Finduilas. A toto poslední ti říkám: ona jediná stojí mezi tebou a tvou sudbou. Jestliže ji nenajdeš, sudba si najde tebe. Buď zdráv!" Nato Turín spěchal zpátky k Nargothrondu a cestou sbíral rozehnané, jak mohl; a kudy šli, padalo v silném větru listí ze stromů, neboť podzim přecházel v bezútěšnou zimu. Ale skřeti vojsko a Glaurung dorazily dříve. Přišli náhle, než se ti, kteří zůstali na stráži, dozvěděli, co se stalo na tumhaladském poli. Toho dne se most přes Narog prokázal jako zlo; byl totiž velký a mohutně stavěný a nedal se rychle zničit, takže nepřítel hbitě překročil hlubokou řeku a Glaurung přilezl plný ohně před Felagundovy dveře, vyvrátil je a vnikl dovnitř.
Když přicházel Turín, strašlivé plenění Nargothrondu již bylo téměř dokonáno. Skřeti pobili nebo vyhnali všechny kteří ještě měli zbraně, a právě drancovali velké síně a komnaty, plenili a ničili; ale ty z žen a dívek, jež neuhořely a nebyly zabity, řadili na terasách přede dveřmi jako nevolnice, jež měly být odvedeny do Morgothova otroctví. Do této zkázy a bědy přišel Turin a nikdo před ním nemohl obstát, a ani se o to nepokusil, přestože srážel všechno před sebou, překročil most a probíjel se k zajatým.
Nyní stál sám, protože hrstka, která ho následovala, prchla. V tom okamžiku se však ze zejícího vchodu vyplazil Glaurung a položil se zezadu mezi Turína a most. Pak náhle promluvil, protože měl v sobě zlého ducha, a řekl: "Vítej, Húrinův synu. Rád tě vidím!" Turín se skokem obrátil, kráčel proti němu a ostří Gurthangu zářilo jako plamen; ale Glaurung zadržel svůj žár, široce rozevřel své hadí oči a upřel je na Turína. Turin do nich beze strachu pohleděl, když zvedal meč, a rázem propadl svazujícímu zakletí dračího oka bez víček a strnul v nehybnosti. Pak dlouho stál jako vytesaný z kamene; a byli tam sami dva, mlčící před branou Nargothrondu. Ale Glaurung znovu promluvil, posmíval se Túrinovi a řekl: "Všechny tvé cesty byly zlé, Húrinův synu. Nevděčník, přijatý syn, psanec, vrah přítele, zloděj lásky, usurpátor Nargothrondu, zbrklý velitel a zrádce své rodiny. Tvá matka a sestra žijí v Dor-lóminu jako nevolnice v bídě a nouzi. Ty se šatíš jako kníže, ale ony chodí v hadrech a teskní po tobě, ale ty na to nedbáš. Tvůj otec bude mít radost, až se dozví, že má takového syna; a dozví se to." A Turin očarovaný Glau-rungem jeho slovům naslouchal, spatřil se jako v zrcadle zkřiveném zlobou a to, co viděl, se mu hnusilo.
A zatímco ho drakovy oči držely v duševních mukách, takže se nemohl hnout, skřeti odehnali zajatkyně jako stádo, prošli kolem Turína, a překročili most. Byla mezi nimi Finduilas a cestou volala na Turína; ale Glaurung Turína nepropustil, dokud její výkřiky a kvílení zajatkyň nedozněly na cestě k severu, a on si nemohl zacpat uši před tím hlasem, který ho pak pronásledoval.
Pak Glaurung náhle odvrátil zrak a čekal, a Turín se pomalu pohnul jako ten, kdo se probouzí z ohavného snu. Pak se vzpamatoval a s výkřikem skočil po drakovi. Ale Glaurung se zasmál a řekl; "Chceš-li se dát zabít, zabiji tě rád. Ale tím Morwen a Nienor moc nepomůžeš. Na volání té elfky jsi nedbal. Zapřeš i pouto své krve." Ale Turin se rozpřáhl mečem a ťal po drakových očích. Glau-rung se rychle odtáhl, vztyčil se nad ním a řekl: "Ne! Aspoň jsi statečný, statečnější než všichni, s nimiž jsem se setkal. A lžou ti, kteří říkají, že my nectíme statečnost nepřátel. Hle: nabízím ti svobodu. Jdi ke svým příbuzným, můžeš-li. Pryč odtud! A zůstane-li nějaký elf nebo člověk, který by složil příběh o těchto dnech, budou tě jistě jmenovat s opovržením, odkopneš-li tento dar." A Turín ještě pomatený drakovýma očima, uvěřil Glaurungo-vým slovům, jako by jednal s nepřítelem, který zná slitování, odvrátil se a odspěchal přes most. Ale když odcházel, promluvil za ním Glau-rung sveřepým hlasem: "Jen pospěš, Húrinův synu, do Dor-lóminu! Nebo tam možná skřeti budou zase dřív než ty. A zdržíš-li se kvůli Finduilas, už nikdy Morwen neuvidíš a nikdy nespatříš svou sestru Nienor; a ony tě proklejí." Ale Turin spěchal na sever a Glaurung se ještě jednou zasmál, protože splnil úkol svého pána. Pak se obrátil k vlastním radovánkám, vyslal svůj žár a všechno kolem spálil. Vyhnal však všechny skřety, kteří pilně plenili, a nedopřál jim z jejich kořisti jedinou cennou věc. Pak zbořil most a shodil jej do zpěněného Narogu, a když se takto zabezpečil, shrnul všechny Felagundovy poklady a celé bohatství na hromadu, lehl si na ně v nejzazší síni a chvíli odpočíval.

A Turín chvátal po cestách k severu, zpustošenými zeměmi mezi Narogem a Teiglinem, a vstříc mu přicházela krutá zima. Toho roku totiž napadl sníh, než skončil podzim, a jaro přišlo pozdě a bylo studené. Cestou se mu pořád zdálo, že slyší výkřiky Finduilas, jak z lesa a z kopců volá jeho jméno, a byla to pro něho muka, ale srdce měl rozpálené Glaurungovými lžemi a v mysli stále viděl, jak skřeti podpalují Húrinův dům nebo mučí Morwen a Nienor, takže se držel své cesty a neodbočoval. Nakonec došel unaven spěchem a dlouhou cestou (neboť putoval víc než sto dvacet mil bez odpočinku) za prvního ledu k Ivrin-ským tůním, kde se tenkrát uzdravil. Ale nyní tam byl jen zmrzlý kal a už se tam nemohl napít.
Tak stěží došel průsmyky do Dor-lóminu, přes rezavý sníh ze severu, a opět vešel do země svého dětství. Byla holá a neveselá a Morwen byla pryč. Její dům stál prázdný, pobořený a studený; nikde ani živáčka. Turin tedy odešel do domu Východňana Broddy, který měl za manželku Húrinovu příbuznou Aerin, a tam se dozvěděl od staré služebné, zeje Morwen dávno pryč, protože uprchlá s Nienor z Dor-lóminu, a nikdo kromě Aerin neví kam.
Nato přikročil Turin k Broddovu stolu, uchopil ho, vytasil meč a chtěl vědět, kam odešla Morwen. Aerin mu oznámila, že odešla hledat svého syna do Doriathu. "Země totiž osvobodil od zla Černý meč z jihu," řekla, "a ten prý nyní padl." Tu se Túrinovi otevřely očí a poslední nitky Glaurungova kouzla se rozmotaly; a z bolesti a zlosti nad tím, jakými lžemi byl ošálen, a z nenávisti k Morweniným utla-čovatelům se ho zmocnil černý vztek a zabil Broddu v jeho vlastní síni spolu s jinými Východňany, jeho hosty. Pak uprchl ven do zimy jako štvanec; pomohli mu však někteří pozůstalí z Hadorova domu, kteří znali cesty v divočině, a s nimi uprchl padajícím sněhem a přišel do úkrytu psanců na jihu dor-lóminských hor. Tam Turin opět vyšel ze země svého dětství a vrátil se do údolí Sirionu. Bylo mu hořko, neboť přinesl do Dor-lóminu jen větší bědu pro ostatek svého lidu, a ten byl rád, že odchází. Měl jedinou útěchu, ze silou perného meče se Morwen otevřela cesta do Doriathu. A říkal si v duchu: "Ty činy tedy nezpůsobily zlo všem. A na jaké lepší místo bych poslal své rodné, i kdybych přišel dříve? Bude-li totiž prolomen Melianin pás, skončí poslední naděje. Ne, je to vlastně lepší tak, jak to je, vždyť vrhám stín, kamkoli přijdu. Ať se o ně stará Melian; a já je nechám načas v klidu, nezastíněné." Turin nyní sestoupil z Ered Wethrin a marně hledal Finduilas, toulal se lesy pod horami, divoký a ostražitý jako zvíře, a číhal u všech silnic, které vedly na sever k Sirionskému průsmyku. Přišel však pozdě; všechny stopy už vychladly nebo je smyla zima. Ale stalo se, že cestou na jih podle Teiglinu přišel Turin na muže z Bre-thilu, obklíčené skřety, a osvobodil je, protože skřeti před Gurthan-gem prchali. Řekl, že je Divoch z lesů, a oni ho prosili, aby šel s nimi a usídlil se u nich; odpověděl ale, že má ještě nesplněné poslání najít Finduilas, Orodrethovu dceru z Nargothrondu. Pak mu vůdce oněch lesních lidí Dorlas pověděl bolestnou zprávu o její smrti. Muži z Bre-thilu si totiž u Brodů přes Teiglin počíhali na skřeti vojsko, které vedlo nargothrondské zajatkyně, a doufali, že je osvobodí, ale skřeti své vězenkyně ihned krutě pobili a Finduilas přibodli oštěpem ke stromu. Tak zemřela a na konci řekla: "Povězte Mormegilovi, že je Finduilas tady." Proto ji uložili do mohyly nedaleko toho místa a pojmenovali ji Haudh-en-Elleth, Mohyla elfské dívky.
Turín je požádal, aby ho tam dovedli, a tam upadl do temného žalu, který byl blízký smrti. Tu Dorlas poznal podle jeho černého meče, jehož sláva došla až do hlubin Brethilu, i podle toho, že hledal královu dceru, že tento Divoch je opravdu Mormegil z Nargothron-du, o němž pověst říkala, že je to Húrinův syn z Dor-lóminu. Proto ho lesní lidé zvedli a odnesli k sobě domů. Bydleli za palisádou na lesní výšině v Ephel Brandiru na Amon Obelu; Halethin lid se totiž nyní válkou ztenčil a Handirův syn Brandir, který jim vládl, byl člověk mírný a také od dětství chromý, a důvěřoval spíš v utajování než válečné činy, že je ochrání před mocí na Severu. Proto se zalekl zpráv, které přinesl Dorlas, a když viděl tvář Turína ležícího na nosítkách, na srdce mu ulehl mrak předtuchy. Přesto byl pohnut jeho bídou, vzal ho do vlastního domu a pečoval o něho, neboť se vyznal v uzdravování. A když přišlo jaro, setřásl ze sebe Turín tmu a uzdravil se. Vstal a usoudil, ze zůstane ukryt v Brethilu a zbaví se svého stínu tím, že se zřekne své minulosti. Proto přijal nové jméno Tu-rambar, což v jazyce Vznešených elfů znamenalo Pán sudby, a prosil lesní lidi, aby zapomněli, že je mezi nimi cizincem a že měl někdy jiné jméno. Nechtěl však nadobro nechat válečných činů; nemohl totiž strpět, aby skřeti přišli k Brodům přes Teiglin nebo se přiblížili k Haudh-en-Elleth, a udělal z toho pro ně děsivé místo, takže se mu vyhýbali. Odložil však svůj černý meč

a zacházel spíš s lukem a kopím.
Do Doriathu přišly nové zprávy o Nargothrondu, protože někteří, kteří při porážce a plenění unikli a přežili krutou zimu v divočině, nakonec přišli hledat útočiště u Thingola, a strážci hranic je přivedli ke králi. Jedni říkali, že všichni nepřátelé odešli na sever, jiní, že Glaurung stále sídlí ve Felagundových síních. Jedni říkali, že je Mormegil zabit, jiní, že byl drakem zaklet a že tam ještě zůstává jako zkamenělý. Ale všichni prohlašovali, že před koncem mnozí v Nargothrondu věděli, že Mormegil není nikdo jiný než Turin, syn Húri-nův z Dor-lóminu.
Tu se Morwen rozrušila, nedala si poradit od Melian a sama vyjela do divočiny hledat svého syna nebo aspoň pravdivé zprávy o něm. Proto za ní Thingol poslal Mablunga s mnoha statnými hraničáři, aby ji našli, ohlídali a vypátrali, co budou moci, ale Nienor vyzval, aby zůstala. Měla však v sobě neboj ácnost svého rodu a ve zlou hodinu, doufajíc, že se Morwen vrátí, až uvidí, že s ní chce jít dcera do nebezpečí, se Nienor přestrojila za jednoho z Thingolova lidu a vydala se s tou neblahou jízdou.
Morwen našli u břehu Sirionu a Mablung ji prosil, aby se vrátila do Menegrothu, ale byla jako posedlá a nedala se přesvědčit. Pak se odhalilo i to, že přijela Nienor, a navzdory Morweninu příkazu se nechtěla vrátit; Mablung je z donucení dopravil k utajeným přívozům u Soumračných jezer a dostali se přes Sirion.
Po třech dnech putování přijeli na Amon Ethir, Vyzvědný pahorek, který dal kdysi s velkou námahou navršit Felagund tři míle před branou Nargothrondu. Tam Mablung postavil kolem Morwen a její dcery jízdní stráž a zakázal jim jet dál. Protože z kopce neviděl žádné stopy po nepříteli, sám sestoupil se svými zvědy k Narogu, tak kradmo, jak mohl.
Glaurung však věděl o všem, co dělají, vyšel rozpálen hněvem a lehl si do řeky. Vystoupily husté páry a odporný puch, v nichž Mablung a jeho družina nic neviděli a ztratili se. Pak Glaurung přelezl Narog na východ.
Když stráže na Amon Ethiru viděly drakův výpad, pokoušely se odvést Morwen a Nienor pryč a plnou rychlostí s nimi prchnout zpátky na východ, ale vítr na ně přivál neprůhlednou mlhu a jejich koně zešíleli dračím puchem, nedali se ovládnout, běhali sem a tam, takže někteří narazili do stromů a zabili se, a jiní byli odneseni pryč. Tak se ženy ztratily a o Morwen už nikdy nepřišly do Doriathu spolehlivé zprávy.
Nienor, shozena z koně, ale nezraněná, se však dostala zpátky na Amon Ethir, kde chtěla počkat na Mablunga, a tak se dostala nad výpary do slunečního světla. Obrátila se na západ a pohlédla přímo do očí Glaurungovi, který měl hlavu položenou na vrcholku kopce.
Chvíli s ním zápasila vůlí, ale on vyvinul sílu, a protože se dozvěděl, kdo je, přinutil ji, aby se mu dívala do očí, a vložil na ni kouzlo naprostého zapomnění a zatmění, takže si nepamatovala nic, co se jí kdy přihodilo, ani vlastní jméno, ani jméno čehokoli jiného; a mnoho dní neviděla, neslyšela a nemohla se z vlastní vůle ani pohnout. Pak ji nechal Glaurung stát samotnou na Amon Ethiru a vrátil se do Nargothrondu.
Mablung, který s velkou odvahou prohledal Felagundovy síně, když je Glaurung opustil, uprchl ven, když se drak blížil, a vrátil se na Amon Ethir. Když šplhal do kopce, zapadlo slunce, snesla se noc a nenašel tam nikoho kromě Nienor, jež stála sama pod hvězdami jako kamenná socha. Nepromluvila a neslyšela ani slovo, ale když y vzal za ruku, šla za ním. Proto ji s velkým zármutkem odvedl, třebaže se mu to zdálo marné; oběma totiž hrozila bez pomoci v pustině záhuba.
Našli je však tři z Mablungových druhů a pomalu putovali na severovýchod k hradbám Doriathu za Sirionem a ke střeženému mostu u ústí Esgalduiny. Nienor se pomalu vracela síla, když se blížili k Doriathu, ale stále nemluvila a neslyšela a šla slepě, kam ji vedli. Když se však přiblížili k hradbě, konečně zavřela vytřeštěné oči a chtěla spát; položili ji a také si odpočinuli. Nepostavili stráž, protože byli naprosto vyčerpáni. Tam je napadla tlupa skřetů, jaké se nyní potulovaly tak blízko hradby Doriathu, jak se odvažovaly. Ale Nienor se v tu hodinu vrátil zrak a sluch, a když ji probudily výkřiky skřetů, zděšeně vyskočila a uprchlá, než se k ní mohli dostat.
Pak se skřeti hnali za ní a elfové za nimi, dohonili skřety a pobili je, než jí mohli ublížit, ale Nienor jim utekla. Prchala totiž jako šílená strachem, rychleji než jelen, a v běhu si strhala všechny šaty, až byla nahá; zmizela jim z dohledu směrem na sever, a přestože ji dlouho hledali, nenašli po ní ani stopy.
Nakonec se Mablung v zoufalství vrátil do Menegrothu a pověděl tam tu novinu. Thingola a Melian to zarmoutilo, ale Mablung se vydal na cestu a dlouho marně hledal zprávy o Morwen a Nienor.

Nienor ale běžela dál, až byla vyčerpána, pak padla, usnula a probudila se. Bylo slunečné ráno a ona se radovala ze světla jako z něčeho nového, a všechno ostatní, co viděla, se zdálo nové a zvláštní, protože to nedovedla pojmenovat. Nepamatovala si nic než tmu, která ležela za ní, a stín strachu; proto šla obezřetně jako štvaná zvěř a vyhladověla, protože neměla nic k jídlu a neuměla si nic najít. Nakonec přišla k Brodům přes Teiglin a přešla, aby se ukryla pod velikými stromy v Brethilu, protože se bála a zdálo se jí, že ji opět dohání tma, před níž prchala.
Byla to však velká bouře, která přicházela od jihu, a ona se zděšeně vrhla na mohylu Haudh-en-Elleth, ucpala si uši před hřímáním, ale déšť do ní bil a máčel ji a ona tam ležela jako umírající divoké zvíře. Tam ji našel Turambar, přicházející k Brodům přes Teiglin, protože slyšel pověst, že se nedaleko toulají skřeti, a když viděl v záblesku blesku na mohyle Finduilas tělo jakoby zabité dívky, zasáhlo ho to až do srdce. Ale lesní lidé ji zvedli, Turambar přes ni hodil svůj plášť, donesli ji do nedaleké chaty, zahřáli ji a dali jí najíst. A jakmile pohlédla na Turambara, potěšila se, neboť se jí zdálo, že konečně našla něco, co ve svém zatemnění hledala, a nechtěla se od něho odloučit. Ale když sejí ptal na jméno, původ a její nehodu, znepokojila se jako dítě, které vidí, že od něho něco chtějí, ale nechápe co, a rozplakala se. Proto řekl Turambar: "Netrap se. Vyprávění počká. Ale dám ti jméno a budu ti říkat Níniel, Slzavá dívka." Při tom jménu zavrtěla hlavou, ale řekla Níniel. To bylo první slovo, které pronesla, a zůstalo už jejím jménem mezi lesními lidmi.
Druhý den ji odnesli do Ephel Brandiru, ale když přišli k Dim-rostu, Deštným schodům, kde se řítila k Teiglinu říčka Celebros, přišla na ni velká zimnice, pročež se pak tomu místu říkalo Nen Girith, Zimničná voda. Než se dostala do domova lesních lidí na Amon Obelu, onemocněla horečkou; a dlouho tak ležela ošetřována brethil-skými ženami, a tyji učily mluvit jako děťátko. Do podzimu se však Brandirovým umem ze své nemoci uzdravila a uměla mluvit; nepamatovala si však nic z doby předtím, než ji našel Turambar na mohyle Haudh-en-Elleth. A Brandir se do ní zamiloval, ale ona dala celé srdce Turambarovi.
V tom čase skřeti lesní lid neznepokojovali, Turambar nechodil do války a v Brethilu byl mír. Jeho srdce se obrátilo k Níniel a požádal ji, aby si ho vzala; ale ona prozatím vzdor své lásce otálela. Brandir měl totiž nejasnou předtuchu a snažil se ji zadržet spíš kvůli ní samé než ze žárlivosti na Turambara; zjevil jí také, že Turambar je Turin, syn Húrinův, a přestože to jméno neznala, padl jí do mysli stín.
Když ale od vyplenění Nargothrondu uplynuly tři roky, požádal Turambar Níniel znovu a zapřísáhl se, že se s ní nyní buď ožení, nebo se vrátí do války v divočině. A Níniel si ho s radostí vzala, svatba byla o letním slunovrate a brethilští lesní lidé uspořádali velkou hostinu. Ale než skončil rok, poslal Glaurung proti Brethilu skřety, kterým vládl, a Turambar sedel doma nečinně, protože slíbil Níniel, že půjde do boje, jen když budou ohroženy jejich domovy. Lesní lidé však byli poraženi a Dorlas ho káral, že nechce pomoci lidem, kteří ho přijali za vlastního. A tak Turambar vstal, opět vytáhl svůj černý meč, sebral velkou družinu brethilských mužů a porazili skřety na hlavu. Ale Glaurung se doslechl, že Černý meč je v Brethilu, zadumal se nad tím, co slyšel, a vymýšlel nové zlo.
Na jaře příštího roku Níniel otěhotněla, a pobledla a zesmutněla; zároveň přišly do Ephel Brandiru první zvěsti, že se Glaurung vynořil z Nargothrondu. Turambar rozeslal široko daleko hlídky, protože nyní všechno řídil, jak mu bylo libo, a na Brandira skoro nikdo nedbal. Když se blížilo léto, přilezl Glaurung na pokraj Brethilu a položil se u západního břehu Teiglinu; a mezi lesním lidem byl velký strach, protože bylo nyní jasné, že Velký had je chce napadnout a poplenit jim zemi, a nemine je a nevrátí se do Angbandu, lak doufali. Proto hledali radu u Turambara; ten jim poradil, že na Glaurunga je marné jít s celou jejich silou, protože ho mohou porazit jen chytrostí a štěstím. Proto se nabídl, že draka sám vyhledá na hranici země, a ostatním přikázal zůstat v Ephel Brandiru, ale připravit se na útěk. Jestliže totiž zvítězí Glaurung, přijde nejprve zničit domovy lesních lidí a oni nemohou doufat, že by mu odolali; jestliže se však rozptýlí po kraji, mnozí snad uniknou, protože Glaurung se v Brethilu neusíd-li a brzy se vrátí do Nargothrondu.
Pak požádal Turambar o společníky kteří by mu byli ochotni v nebezpečí pomoci; předstoupil Dorlas, ale nikdo jiný. Proto Dorlas lid napomínal a mluvil posměšně o Brandirovi, který nedovede hrát roli dědice Halethina rodu; a Brandir byl zahanben před svým lidem a v srdci mu bylo hořko. Ale Brandirův příbuzný Hunthor jej požádal o dovolení, aby směl jít místo něho. Pak se Turambar rozloučil s Ní-niel a ta dostala strach a zlé tušení, takže to bylo smutné loučení; Turambar ale vyrazil se svými dvěma společníky k Nen

Girithu.
Níniel potom nemohla unést svůj strach a nechtěla čekat v Ephelu na zprávy o Turambarově zdaru, takže se vydala za ním a šla s ní velká družina. Toho se Brandir ještě více zděsil a snažil seji i lidi, kteří chtěli jít s ní, odvrátit od jejich zbrklosti, ale neposlouchali ho. Proto se zřekl svého panství a vší lásky k lidu, který jím pohrdl, a protože mu nezůstalo nic než jeho láska k Níniel, opásal se mečem a šel za ní; byl však chromý, a tak zůstal daleko pozadu.
Turambar došel při západu slunce k Nen Girithu a tam zjistil, že Glaurung leží na kraji vysokého břehu Teiglinu a nejspíš se pohne, až padne noc. Řekl si, že je to dobrá zpráva, protože drak ležel v Ca-bed-en-Arasu, kde se řeka žene hlubokou a úzkou roklí, kterou dokáže přeskočit štvaný jelen, a Turambar usoudil, že dál hledat nebude, ale pokusí se rokli překročit. Hodlal tedy za šera slézt dolů, v noci sestoupit do propasu a překročit divokou vodu, pak vyšplhat po protější skále a tak přijít na draka zespodu, odkud se nehlídá.
Tak se rozhodl, ale Dorlasovo srdce selhalo, když přišli potmě k peřejím Teiglinu, neodvážil se nebezpečného přechodu, ale stáhl se zpět a schoval se v lese, obtížen hanbou. Turambar s Hunthorem však bezpečně přešli, protože burácení vody přehlušovalo všechny ostatní zvuky a Glaurung spal. Ale před půlnocí se drak probral a s velikým hlukem a funěním se vrhl předkem těla přes propast a začal tam přitahovat celé tělo. Turambar a Hunthor byli málem přemoženi žárem a puchem, zatímco si rychle hledali cestu nahoru ke Glaurun-govi, a Hunthora zabil velký kámen uvolněný přelézajícím drakem. Udeřil jej do hlavy a shodil jej do řeky. Tak skončil tento nikoli nejméně statečný z Halethina rodu.
Pak sebral Turambar všechnu svou vůli a odvahu a sám vylezl po skále a dostal se pod draka. Pak vytasil Gurthang a celou silou své paže a své nenávisti jej vrazil až po jílec do Hadova měkkého břicha. Když Glaurung pocítil smrtelnou bolest, zaryčel, ve svých děsných křečích zvedl celé tělo, vrhl se přes propast, ležel tam, zmítal se a svíjel se ve smrtelných mukách. A všechno kolem sebe zapaloval a drtil, dokud jeho oheň nevyhasl. Pak zůstal ležet.
Glaunmg ve svých křečích vytrhl Gurthang Turambarovi z ruku a ten zůstal vězet v dračím břiše. Turambar tedy ještě jednou překročil vodu, protože chtěl získat zpátky svůj meč a podívat se na svého nepřítele. Našel jej nataženého na boku; z břicha mu trčel jílec Gur-thangu. Pak Turambar uchopil jílec, opřel se nohou o břicho a zvolal, posměšně napodobuje drakova slova u Nargothrondu: "Buď zdráv, Morgothův Hade! Rád tě zas vidím! Teď zemři a propadni se do tmy! Tak je pomstěn Turin, syn Húrinův." Vyrval meč, ale za ním vytryskla černá krev, dopadla mu na ruku a jed ji popálil. A Glaurung otevřel oči a pohlédl na Turambara s takovou zlobou, že ho to zasáhlo jako rána, a pro tento úder a bolest z otravy upadl do temné mdloby a ležel jako mrtvý s mečem pod sebou.
Glaurungův ryk se rozlehl po lesích a donesl se k lidu, který čekal u Nen Girithu. Když jej slyšeli ti, kteří vyhlíželi, a z dálky viděli zkázu a požár, který drak způsobil, mysleli, že zvítězil a hubí ty, kteří ho napadli. A Níniel seděla a zimničně se chvěla vedle vodopádu, a když zaslechla Glaurungův hlas, opět na ni přišlo zatmění, takže se sama od sebe nemohla pohnout.
Tak ji nalezl Brandir, protože konečně došel, unavený a kulhavý, k Nen Girithu, a když slyšel, že drak překročil řeku a utloukl své nepřátele, srdce ho zabolelo lítostí nad Níniel. Přesto si také pomyslel: "Turambar je mrtev, ale Níniel žije. Teď možná půjde se mnou a já ji odvedu, takže spolu unikneme drakovi." Po chvíli tedy přistoupil k Níniel a řekl jí: "Pojď! Je čas jít. Chceš-li, povedu tě." Vzal ji za ruku, a ona mlčky vstala a následovala ho; ve tmě je nikdo neviděl odcházet.
Ale jak šli po cestě k Brodům, vyšel měsíc, vrhl na zem šedé světlo a Níniel řekla: "Jdeme správně?" A Brandir odpověděl, že nezná jinou cestu než utíkat před Glaurungem, jak budou moci, a uprchnout do divočiny. Ale Níniel řekla: "Černý meč byl moje láska a můj manžel. Jdu ho přece hledat. Co jiného sis myslel?" A spěchala napřed. Tak se dostala k Brodům přes Teiglin a v bílém měsíčním světle spatřila Haudh-en-Elleth a zmocnil sejí velký děs. S výkřikem se obrátila, shodila plášť, prchala podél řeky na jih a bílé šaty jí v měsíčním svitu zářily.
Tak ji Brandir spatřil z úbočí a obrátil se, aby jí zkřížil cestu, ale byl pořád ještě za ní, když došla k spoušti způsobené Glaurungem na krav Cabed-en-Arasu. Spatřila tam ležet draka, ale nedbala o něho, protože vedle něho ležel muž; rozběhla se k Turambarovi a marně ho volala jménem. Pak viděla, že má popálenou ruku, umyla mu ji slzami a ovázala pruhem ze svých šatu, líhala ho a znovu na něj volala, ať se

vzbudí. Nato se Glaurung naposled před svou smrtí pohnul, posledním dechem promluvil a řekl: "Buď zdráva, Nienor, dcero Húrinova. Tak jsme se ještě před koncem sešli. Raduj se, že jsi konečně našla svého bratra. A teď ho budeš znát: toho, kdo bodá ve tmě, zrádného k nepřátelům, nevěrného přátelům a prokletí pro svůj rod, Turína, syna Húrinova! Ale nejhorší ze všech jeho činů pocítíš v sobě." Pak Glaurung pošel a závoj jeho zloby z ní byl sňat a ona si pri-pamatovala všechny dny svého života. Pohlédla na Turína a vykřikla: "Sbohem, můj dvakrát milovaný! A Turin Turambar turun ambarta-nen: pán sudby sudbou opanován! Máš štěstí, že jsi mrtev!" Tu Brandir, který to všechno slyšel, když stál jako do země vbitý na pokraji zkázy, pospíšil za ní, ale ona před ním utíkala, šílená hrůzou a bolestí, na samý kraj Cabed-en-Arasu, vrhla se dolů a zmizela v divoké vodě.
A Brandir přišel, podíval se dolů a s hrůzou se odvrátil; a třebaže již netoužil po životě, nedokázal hledat smrt v té burácející vodě. Od té doby se už žádný člověk nepodíval na Cabed-en-Aras, nechodila tam zvířata ani ptáci a nerostly tam ani stromy; a dostal jméno Cabed Naeramarth, Skok strašné sudby. Brandir se však odbelhal zpátky do Nen Girithu, aby přinesl zprávu lidu; v lese potkal Dorlase a zabil ho: první a poslední krev, kterou kdy prolil. Přišel do Nen Girithu a lidé na něho volali: "Viděl jsi ji? Níniel totiž odešla." Odpověděl: "Níniel odešla navždy. Drak je mrtev a Turambar je mrtev, a to je dobrá zpráva." Lid reptal, když to slyšel, a říkal, že se pomátl, ale Brandir řekl: "Vyslechněte mě až do konce! I milovaná Níniel je mrtvá. Vrhla se do Teiglinu, protože už netoužila po životě; dozvěděla se totiž, že nebyla nikdo jiný než Nienor, dcera Húrina z Dor-lóminu, než na ni padlo zapomnění, a že Turambar je její bratr, Turin, syn Húrinův." Sotva však domluvil a lid se rozplakal, vstoupil mezi ně sám Turín. Jakmile totiž drak pošel, mdloba ho opustila a z únavy upadl do hlubokého spánku. Ale noční chlad ho zneklidňoval a jílec Gur-thangu ho tlačil do boku, takže procitl. Pak viděl, že mu někdo ošetřil ruku. a velmi se divil, že ho přesto nechali ležet na studené zemi; volal, ale když nedostal odpověď, vydal se hledat pomoc, protože byl unavený a rozbolavělý.
Ale když ho lidé viděli, ve strachu couvali, protože mysleli, že je to jeho neklidný duch, a on řekl: "Radujte se přece, vždyť drak je mrtev a já jsem živ. Ale proč jste nedali na mou radu a vypravili jste se do nebezpečí? A kde je Níniel? Tu bych chtěl vidět. Přece jste ji nevyvedli z domu?" Potom mu Brandir řekl, že se tak skutečně stalo a že je Níniel mrtvá. Ale Dorlasova manželka vykřikla: "Ne, pane, je pomatený. Přišel sem a tvrdil, že jsi mrtvý, a říkal tomu dobrá zpráva. Ale ty žiješ." Nato se Turambar rozezlil a uvěřil, že všechno, co Brandir řekl a udělal, bylo ze zášti k němu a Níniel, protože jim nepřál jejich lásku, promluvil na Brandira zle a říkal mu Chromče. Nato vypověděl Brandir vše, co slyšel, nazval Níniel Nienor, dcerou Húrinovou a vykřikl na Turambara poslední Glaurungova slova, že je prokletím svého rodu a všech, kteří se ho ujmou.
Turambar se rozzuřil, protože v oněch slovech slyšel kroky své sudby, jež ho dohánělа; obvinil Brandira, že odvedl Níniel na smrt a že si libuje v šíření Glaurungových lží, pokud je nevymyslel sám. pak Brandira proklel a zabil ho a prchl od lidí do lesů. Ale po chvíli ho šílenství opustilo a on došel k Haudh-en-Elleth, posadil se tam a dumal o všech svých činech. A volal na Finduilas, ať mu poradí, protože nyní nevěděl, zda by udělal hůře, kdyby šel do Doriathu hledat příbuzné, neboje navždy opustil a hledal smrt v boji.
A jak tam seděl, přišel přes Brody přes Teiglin Mablung s družinou Šedých elfů, poznal Turína, pozdravil ho a měl velkou radost, že ho našel živého; dozvěděl se totiž o Glaurungovi, že vyšel a zamířil k Brethilu, a doslechl se také, že tam nyní sídlí Černý meč z Nargothrondu. Proto přicházel Turína varovat a pomoci, bude-li třeba; ale Turín řekl: "Přicházíš pozdě. Drak je mrtev." Užasli a vzdali mu velkou chválu, ale on o ni nedbal a řekl: "Jen o jedno prosím: povězte mi o mých rodných, protože jsem se v Dor-lómmu dozvěděl, že došly do Skrytého království." Tu Mablung zesmutněl, ale nezbylo mu než říci Túrinovi, jak se Morwen ztratila a Nienor upadla do zakletí němého zapomnění, jak jim na hranici Doriathu utekla a prchla k severu. Tehdy konečně Turín poznal, že ho sudba dostihla a že zabil Brandira neprávem; tak se na něm splnila Glaurungova slova. A zasmál se jako zasvěcenec smrti a zvolal: "To je opravdu hořký žert!" Poslal však Mablunga pryč, zpátky do Doriathu, a k tomu s kletbou. "Proklínám tvou výpravu!" volal. "Jen to mi scházelo. Teď přichází noc." Pak od nich prchl jako vítr a oni žasli, ptali se, jaké šílenství ho posedlo, a šli za ním. Ale Turin je daleko předběhl, došel k Cabed-en-Arasu, slyšel burácení vody a viděl, že všechno listí padá zvadlé ze stromů, jako by přišla zima. Tam vytasil meč, to poslední, co mu zbylo, a řekl: "Buď zdráv, Gurthangu! Ty neznáš jiného pána ani věrnost než ruku, která

tě třímá. Necouvneš před žádnou krví. Vezmeš si tedy Turína Turambara, zabiješ mě rychle?" A z čepele zazvonil v odpověď studený hlas: "Ano, rád budu pít tvou krev, abych zapomněl na krev svého pána Belega a na krev Brandira, zabitého neprávem. Zabiji tě rychle." Pak Turin opřel jílec o zem, vrhl se na hrot Gurthangu a černá čepel mu vzala život. Ale Mablung a elfové přišli, pohlédli na mrtvolu Glaurungovu a na Túrinovo tělo a zarmoutili se; a když tam přišli lidé z Brethilu a oni se dozvěděli důvod Túrinova šílenství a smrti, byli zděšeni a Mablung řekl hořce: "I já byl zapleten do sudby Húri-nových dětí, a tak jsem svou novinou zabil toho, koho jsem miloval." Pak zvedli Turína a zjistili, že se Gurthang zlomil. Ale elfové a lidé tam nasbírali hromadu dřeva, udělali velkou vatru a spálili draka na prach. Turína uložili do velké mohyly tam, kde padl, a vedle něho položili úlomky Gurthangu. A když bylo po všem, elfové zazpívali nářek pro Húrinovy děti a na mohylu postavili velký šedý kámen a napsali na něj doriathskými runami:
TURIN TURAMB AR DAGNIR GLAURUNGA a pod to napsali také:
NIENOR NÍNIEL Ale Níniel tam nebyla a nikdo se nikdy nedozvěděl, kam ji odnesly studené vody Teiglinu.

KAPITOLA 22 O ZKÁZE DORIATHU

Tak skončil příběh Turína Turambara; ale Morgoth nespal ani neodpočíval od zla a jeho řízení s Hadorovým domem ještě neskončilo. Jeho zloba proti němu se neukojila, přestože měl Húrina pod dohledem a Morwen pomateně bloudila v pustině.
Nešťastný byl úděl Húrinův; všechno, co věděl Morgoth o účincích své zloby, věděl totiž i Húrin, ale k pravdě byly přimíšeny lži a všechno dobré bylo utajeno nebo zkresleno. Morgoth se především snažil všemi způsoby vrhnout zlé světlo na to, co udělali Thingol a Melian, protože je nenáviděl a bál se jich. Když tedy soudil, že čas uzrál, propustil Húrina z pout, ať si jde, kam chce, a předstíral, že má slitování s naprosto poraženým nepřítelem. Lhal však, protože jeho cílem bylo, aby Húrin ještě něco vykonal pro jeho nenávist k elfům a lidem, než zemře.
Húrin tedy přijal svou svobodu, třebaže Morgothovým slovům nedůvěřoval - neboť věděl, že nezná slitování - a s hořem vykročil, roztrpčen slovu Temného pána; od smrti jeho syna Turína uplynul již rok. Osmadvacet let byl zajatcem Angbandu a vypadal strašně. Vlasy a vousy měl bílé a dlouhé, ale kráčel neshrbeně, s velikou černou holí a byl opásán mečem. Tak prošel do Hithlumu a náčelníkům Východ-ňanů došla zpráva, že po píscích Anfauglithu jede velká jízda ang-bandských kapitánů a černých vojáků a s nimi přichází stařec jako kdosi velmi ctěný. Proto na Húrina nevztáhli ruku, ale nechali ho po libosti chodit těmi kraji. To bylo od nich moudré, neboť jeho vlastní lid se mu vyhýbal, protože přišel z Angbandu jako nějaký Morgothův vážený spojenec.
Svoboda tedy jen zvětšila hořkost Húrinova srdce; odešel ze země Hithlum a vystoupil do hor. Tam spatní v dálce štíty Crissae-grim, vzpomněl si na Turgona a zatoužil se vrátit do skryté říše Gon-dolinu. Sešel tedy z Ered Wethrin a nevěděl, že ho na každém kroku sledují Morgothovy stvůry. Překročil Brithiach do Dimbaru a došel na temné úpatí Echoriathu. Celá země byla studená a opuštěná a on se téměř bez naděje rozhlížel. Stál přitom na úpatí hromady kamenné suti pod svislou skalní stěnou a nevěděl, že je to vše, co je nyní vidět ze staré Únikové cesty: Vyschlá řeka byla přehrazena a klenutý průchod pohřben. Pak vzhlédl Húrin k šedé obloze a zadoufal, že snad opět spatří orly, jako tenkrát v mládí; ale viděl jen stíny private od východu a mraky ovíjející se kolem nedostupných štítů a slyšel jen vítr hvízdat přes kamení.
Ale bdělost velkých orlů byla nyní dvojnásobná a ti si Húrina hluboko dole dobře všimli, jak stojí opuštěně ve slábnoucím světle; a sám Thorondor, protože to měl za velkou novinu, přinesl zprávu Turgonovi. Ale Turgon řekl: "Cožpak Morgoth spí? Zmýlil ses." "Ne," řekl Thorondor, "kdyby se Manwého orli takto mýlili, dávno by ses už, pane, skrýval marně." "Pak tvoje slova věští zlé," řekl Turgon, "protože mohou znamenat jen jedno. I Húrin Thalion podlehl Morgothově vůli. Mé srdce je zavřeno. " Ale když Thorondor odletěl, Turgon dlouho přemýšlel a trápil se, protože si vzpomínal na činy Húrina Dor-lómmského; otevřel své srdce a poslal orly hledat Húrina a přivést ho, bude-li možno, do Gondolinu. Bylo však pozdě a už nikdy ho nespatřili ve světle ani ve stínu.
Húrin stál totiž v zoufalství před mlčícími skalami Echoriathu a slunce mířící k západu prorazilo mraky a zbarvilo mu bílé vlasy rudě. Pak hlasitě vykřikl v pustině, nedbaje na žádné uši, a proklel nelítostnou zemi.

Nakonec stanul na vysoké skále, pohlédl směrem ke Gondolinu a mocným hlasem zvolal: "Turgone, Turgone, vzpomeň na bažinu Sérech! Turgone, neslyšíš ve svých utajených síních?" Nebylo však slyšet nic než vítr v suchých trávách. "Právě tak svištěly v Serechu, když slunce zapadalo," řekl, a v tu chvíli zapadlo slunce za Hory stínu, okolo něho padla tma, vítr ustal a v pustině bylo ticho.
Byly tam však uši, jež slyšely Húrinova slova, a zpráva rychle došla k Temnému trůnu na severu; a Morgoth se usmál, protože teď jasně věděl, ve které končině sídlí Turgon, třebaže zatím dík orlům nemohl žádný jeho zvěd dojít na dohled země za Okružními horami. To bylo první zlo, které způsobilo Húrinovo osvobození.
Když padla tma, Húrin klopýtavě slezl ze skály a v zármutku upadl do těžkého spánku. Ve spaní však slyšel hlas Morwen, jak naříká a opakuje jeho jméno, a zdálo se mu, že se její hlas ozývá z Bre-thilu. Proto když se s příchodem dne probudil, vstal, šel zpátky k Brithiachu a po okraji Brethilu došel v noci k Brodům přes Teiglin. Noční stráže ho viděly, ale děsily se, protože si myslely, že vidí ducha z nějaké dávné bitevní mohyly, jenž chodí obklopen tmou; proto Húrina nezastavili a ten nakonec došel na Glaurungovo spáleniště a viděl vysoký kámen u okraje Cabed Naeramarthu.
Húrin se však na ten kámen nepodíval, protože věděl, co je tam napsáno, a jeho oči viděly, že tam není sám. Ve stínu kamene seděla žena, skloněná ke kolenům, a jak tam Húrin mlčky stanul, odhodila potrhanou kápi a zvedla obličej. Byla šedivá a stará, ale její oči náhle pohlédly do jeho očí a on ji poznal; třebaže byly divoké a plné strachu, přece v nich kmitalo světlo, které jí kdysi získalo jméno Eled-hwen, nejpyšnější a nejkrásnější ze smrtelných žen v dávných dnech.
"Konečně prichází," řekla. "Čekala jsem příliš dlouho." "Byla to temná cesta. Přišel jsem, jak jsem mohl," odpověděl.
"Jdeš však pozdě," řekla Morwen. "Jsou ztraceni." "Já vím," řekl. "Ale ty ne." Ale Morwen řekla: "Téměř. Jsem na konci sil. Odejdu se sluncem. Zbývá už málo času: víš-li, pověz mi, jak ho našla?" Ale Húrin neodpověděl. Seděli u kamene a již nepromluvili, a když slunce zapadlo, Morwen vzdychla, stiskla mu ruku a znehybně-la; a Húrin věděl, že zemřela. Pohlédl na ni v polosvitu a zdálo se mu, že vrásky hoře a krutého strádání se vyhladily. "Nebyla poraže-na," řekl, zatlačil jí oči a nepohnutě seděl vedle ní, zatímco padala noc. Vody Cabed Naeramarthu burácely, ale on nic neslyšel, nic neviděl, nic necítil, protože jeho srdce bylo jako kámen. Přišel však studený vítr a vehnal mu do tváře bodavý déšť. Probral se a hněv se v něm zvedl jako dým a přemohl rozum, takže toužil jen po pomstě za své křivdy a za křivdy na svém rodu, a ve své bolesti obviňoval všechny kteří kdy s nimi jednali. Pak vstal, pohřbil Morwen nad Cabed Naeramarthem na západní straně kamene a vytesal do něj tato slova: Zde leží také Morwen Eledhwen.
Vypráví se, že věštec a harfeník z Brethilu jménem Glirhuin složil píseň o tom, že Kámen nešťastných nebude Morgothem pošpiněn a nikdy nebude zbořen, i kdyby moře zalilo celou zemi; a to se pak skutečně stalo, a Tol Morwen dosud stojí sám ve vodě za novými břehy, jež vznikly ve dnech hněvu Valar. Ale Húrin tam neleží, protože jej sudba hnala dál a Stín jej stále následoval.
Húrin překročil Teiglin a dal se na jih po starodávné silnici k Nargothrondu a v dálce na východě spatní osamělou vyvýšeními Amon Rúdhu. Věděl, co se tam stalo. Posléze přišel k břehům Naro-gu a odvážil se přejít divokou řeku po kamenech zříceného mostu, jako se toho před ním odvážil Mablung z Doriathu, a stanul před rozbitými Felagundovými dveřmi, opřen o hůl.
Zde je nutno říci, že po Glaurungově odchodu si našel do Nargothrondu cestu drobný trpaslík Mim a vplížil se do zničených síní. Zabral je a seděl tam, osahával zlato a drahokamy a probíral se jimi, protože ho nikdo nepřišel oloupit z děsu před Glaurungovým duchem, ba jen pro vzpomínku na něho. Ale nyní kdosi přišel a stanul na prahu. Mim vyskočil a chtěl vědět, co tu pohledává. Ale Húrin řekl: "Kdo jsi, že bys mi chtěl bránit ve vstupu do domu Finroda Felagunda?" Trpaslík odpověděl: "Jsem Mim a trpaslíci hloubili síně Nuluk-kizdin dřív, než přišli pyšní ze zámoří. Jen jsem se vrátil do svého, neboť jsem poslední ze svého lidu." "Tak už se z dědictví těšit nebudeš," řekl Húrin, "protože já jsem Húrin, syn Galdorův, navrátilec z Angbandu, a můj syn byl Turin Turambar, na kterého jsi nezapomněl; to on zabil draka Glau-runga, který zpustošil síně, kde teď sedíš, a mně není neznámo, kdo zradil Dor-lóminskou dračí přilbu." Tehdy Mim ve velikém strachu úpěnlivě prosil Húrina, ať si vezme, co chce, jen ať ho ušetří: ale Húrin na jeho prosby nedbal a zabil ho tam přede dveřmi Nargothrondu. Pak vešel a chvíli se

zdržel v tom děsivém místě, kde se ve tmě a rozkladu válely po zemi poklady z Valinoru; ale vypráví se, že když Húrin vyšel z vypleněného Nargothrondu a opět stál pod nebem, vynesl z celého toho velkého pokladu jen jednu věc.
Nyní putoval Húrin na východ a došel k Soumračným jezerům nad Sirionským vodopádem. Tam ho zajali elfové střežící západní hranice Doriathu a přivedli ho před krále Thingola do Tisíce jeskyní. Thingol užasl a zarmoutil se, když na něj pohlédl a poznal v tom sveřepém starci Húrina Thaliona, Morgothova zajatce, ale pěkně ho uvítal a prokázal mu poctu. Húrin králi neodpověděl, ale vytáhl zpod pláště tu jednu věc, kterou vzal s sebou z Nargothrondu, a nebyl to žádný menší poklad než Nauglamír, Trpasličí náhrdelník, který před dávnými lety vyrobili Finrodovi Felagundovi řemeslníci z Nogrodu a Belegostu, nejproslulejší z jejich děl ve Starých časech, které si Finrod za svého života cenil víc než všechny poklady Nargothrondu. Húrin jej hodil Thingolovi k nohám s trpkými slovy.
"Tady máš plat," zvolal, "za to, jak jsi pěkně choval mé děti a mou ženu! Tohle je Nauglamír, známý mnoha elfům i lidem, a přináším ti jej ze tmy v Nargothrondu, kde jej nechal tvůj příbuzný Finrod, když se vydával s Berenem, synem Barahirovým, splnit po-sílku pro Thingola Doriathského!" Thingol se na ten veliký poklad podíval, poznal v něm Nauglamír a dobře porozuměl Húrinovu záměru, ale pln lítosti ovládl svůj hněv a strpěl Húrinův výsměch. Nakonec promluvila Melian a řekla: "Húrine Thalione, Morgoth tě očaroval; vždyť ten, kdo vidí Morgo-thovýma očima, chtě nechtě vidí všechno pokřiveně. Dlouho byl tvůj syn Turin vychováván v menegrothských síních a dostávalo se mu lásky a cti jako královu synovi, a nebylo to ani z královy, ani z mé vůle, že se do Doriathu nikdy nevrátil. A pak tu našly se ctí a dobrou vůlí útočiště tvá žena a tvá dcera, a my jsme se pokoušeli Morwen všemožně odradit od cesty do Nargothrondu. Vyčítáš teď svým přátelům Morgothovým hlasem." Když slyšel Melianina slova, Húrin strnul a dlouho upřeně hleděl královně do očí, a tam v Menegrothu, dosud chráněném Meliani-ným pásem před Nepřítelovou tmou, vyčetl pravdu o všem, co se stalo, a konečně okusil plnost bědy, kterou mu vymění Morgoth Bauglir. Již nemluvil o tom, co minulo, ale sklonil se pro Nauglamír, který ležel před Thingolovým stolcem, a podal mu jej se slovy: "Pri-jmi nyní, pane, Trpasličí náhrdelník darem od toho, kdo nemá nic a jako upomínku na Húrina z Dor-lóminu. Nyní se totiž můj osud naplnil a Morgothův záměr se uskutečnil; ale již nejsem jeho otrokem." Pak se otočil a vyšel z Tisíce jeskyní a všichni, kteří jej viděli, couvali před jeho tváří a nikdo se ho nepokusil zastavit. Nikdo také nevěděl, kam jde. Říká se však, že Húrin nechtěl dál žít, zbaven všech cílů a tužeb, a vrhl se nakonec do západního moře; tak skončil největší válečník ze smrtelných lidí.
Když Húrin odešel z Menegrothu, Thingol dlouho mlčky seděl a díval se na veliký poklad, který mu ležel na kolenou, a napadlo ho, že by se měl předělat a že by do něj měl být vsazen silmaril. Jak roky plynuly, Thingolova mysl se totiž ustavičně obracela k Fëanorovu klenotu a bula k němu připoutána, takže jej nerad nechával i za dveřmi své nejzazší pokladnice, a zachtělo se mu jej nyní nosit stále při sobě, ať spí či bdí.
V oněch dnech trpaslíci dosud přicházeli na výpravách ze svých sídel v Ered Lindon do Beleriandu, brodili se přes Gelion u Sarn Athradu, Kamenitého brodu, a putovali po starodávné silnici k Doria-thu; jejich zručnost ve zpracování kovu a kamene byla totiž veliká a v síních Menegrothu bylo jejich řemesla velmi zapotřebí. Nyní však nepřicházeli ve skupinkách jako dřív, ale ve velkých družinách dobře ozbrojených, aby se ubránili v nebezpečných zemích mezi Arosem a Gelionem, a bydleli v Menegrothu ve vyhrazených komnatách a kovárnách. Právě tehdy byli v Doriathu nedávno přišlí velcí řemeslníci z Nogrodu; král je tedy povolal a oznámil jim své přání: stačí-li na to jejich umění, ať předělají Nauglamír a zasadí do něj silmaril. Trpaslíci pohlédli na dílo svých otců a s údivem spatřili Zářící klenot Fëano-rův; zmocnila se jich velká žádost vlastnit je a odnést si je do svých dalekých domovů v horách. Nedali však nic najevo a ujali se úkolu.
Pracovali dlouho a Thingol scházel sám do jejich hlubinných kováren a stále u nich seděl, když pracovali. Časem bylo jeho přání splněno a největší díla elfů a trpaslíků se spojila v jedno; jeho krása byla veliká, neboť nespočetné drahokamy Nauglamíru nyní zrcadlily a v podivuhodných odstínech vysílaly světlo silmarilu uprostřed. Pak Thingol, sám mezi nimi, po něm sáhl a chtěl si jej připevnit na šíji, ale trpaslíci mu jej v tu chvíli odepřeli a žádali, aby jim jej vydal, a řekli: "Jakým právem si elfský král dělá nároky na Nauglamír, který vyrobili naši otcové pro Finroda Felagunda, jenž je mrtev? Dostal jej pouze z ruky

Húrina, člověka z Dor-lóminu, který jej vzal jako zloděj ve tmě v Nargothrondu." Ale Thingol jim viděl do srdce a dobře rozpoznal, že si jen v touze po silmarilu hledají pláštík pro svůj pravý záměr; a ve svém hněvu a pýše nedbal na nebezpečí, ale opovržlivě jim řekl: "Jak se vy, nemotorné plemeno, opovažujete něco žádat ode mne, Elu Thingola, Pána Beleriandu, jehož život začal u vod cuivié-nenských nespočetné roky předtím, než se probudili otci zakrslého lidu?" Vstal mezi nimi, vysoký a pyšný, a hanlivými slovy je vyzval, ať odejdou z Doriathu bez odměny.
Žádostivost trpaslíků se královými slovy roznítila v zuřivost; povstali okolo něho, vztáhli na něho ruce a zabili ho tam, kde stál. Tak zahynul v hlubinách Menegrothu Elwë Singollo, král Doriathu, jenž jediný ze všech Ilúvatarových dětí byl spojen s jednou z Ainur; a ten, jenž jediný z Opuštěných elfů spatřil světlo valinorských Stromů, upřel svůj poslední pohled na silmaril.
Pak vzali trpaslíci Nauglamír, vyšli z Menegrothu a prchali na východ přes Region. Ale lesem se rychle rozlétla zpráva a jen málo jich překročilo Aros, protože byli pronásledováni na smrt, když hledali cestu k východu; Nauglamír byl dobyt zpět a s hořkým zármutkem donesen královně Melian. Dva z Thingolových vrahů však unikli pronásledování u východní hranice a nakonec se vrátili do svého města daleko v Modrých horách, a tam v Nogrodu vylíčili něco z toho, co se stalo, a řekly, že trpaslíci byli v Doriathu pobiti na rozkaz elfského krále, který je chtěl ošidit o odměnu.
Mezi nogrodskými trpaslíky nastal velký hněv a nářek nad smrtí příbuzných, velkých řemeslníků, a rvali si vousy a kvíleli. Dlouho pak dumali o pomstě. Vypráví se, že žádali o pomoc Belegost, ale ta jim byla odepřena a belegostští trpaslíci se jim snažili jejich záměr rozmluvit; ale radili zbytečně, a zanedlouho vyšlo z Nogrodu velké vojsko, překročilo Gelion a pochodovalo přes Beleriand na západ.
Na Doriath padla těžká změna. Melian dlouho seděla mlčky u krále Thingola a v mysli se vracela do hvězdných let a k jejich prvnímu setkání mezi nan-elmothskými slavíky; věděla, že její rozloučení s Thingolem je předzvěstí většího loučení a že se blíží osudný konec Doriathu. Neboť Melian byla z božského rodu Valar a byla to Maia s velkou mocí a moudrostí, ale z lásky k Elwë Singollovi na sebe vzala podobu Starších Ilúvatarových dětí a v tom svazku byla spoutána okovy a pouty ardského těla. V té podobě mu porodila Lú-thien Tinúviel a v té podobě nabyla moci nad hmotou Ardy, a Melia-niným pásem byl Doriath po dlouhé věky chráněn před zlem zvenčí. Ale nyní ležel Thingol mrtev a jeho duch odešel do Mandosových síní; s jeho smrtí přišla změna i na Melian. Tak se stalo, že se v té době její moc stáhla z lesa Neldorethu i Regionu, začarovaná řeka Esgaldur na promluvila jiným hlasem a Doriath se otevřel nepřátelům.
Pak již Melian nepromluvila s nikým než s Mablungem a vyzvala ho, aby se staral o silmaril a aby rychle vzkázal Berenovi a Lúthi-en do Ossiriandu. Pak zmizela ze Středozemě, odešla do země Valar za západním mořem, aby přemítala o svém hoři v zahradách Lórienu, odkud přišla, a tento příběh o ní víc neříká.
Tak tedy vojsko Naugrim překročilo Aros a bez překážek vniklo do doriathských lesů. Nikdo se jim nepostavil, protože jich bylo mnoho a byli zuřiví, a velitelé Šedých elfů byli na pochybách, zoufali si a bezcílně přebíhali sem tam. Ale trpaslíci drželi směr, překročili velký most a vstoupili do Menegrothu. Tam došlo k nejbolestnějšímu z žalostných činů Starých časů. V Tisíci jeskyních došlo k bitvě a bylo zabito mnoho elfů i trpaslíků, a na to se nezapomnělo. Ale trpaslíci zvítězili a Thingolovy síně byly vydrancovány a vypleněny. Tam padl Mablung Těžkoruký přede dveřmi pokladnice, v níž ležel Nauglamír, a silmaril byl trpaslíky vzat.
Tehdy ještě bydleli Beren a Lúthien na Tol Galenu, Zeleném ostrově v řece Adurantu, nejjižnějším z toků, které z Ered Lindou plynuly dolů do Gelionu, a jejich syn Dior Eluchíl měl za manželku Nimloth, příbuznou Celeborna, doriathského knížete, který byl manželem Paní Galadriel. Synové Diora a Nimloth byli Eluréd a Elurín a také se jim narodila dcera a jmenovala se Elwing, totiž Hvězdná pěna, neboť se narodila za noci, kdy se hvězdný svit třpytil v pěně vodopádu Lanthir Lamath u domu jejího otce.
Mezi ossiriandskými elfy se rychle rozkřiklo, že z hor vyšlo velké vojsko trpaslíků ve válečné zbroji a u Kamenitého brodu překročilo Gelion. Ta zpráva brzy došla Berenovi a Lúthien a zároveň k nim také přišel posel z Doriathu a řekl jim, co se tam stalo. Beren tedy povstal, opustil Tol Galem, povolal svého syna Diora a šli na sever k řece Ascaru. S nimi šlo mnoho ossiriandských Zelených elfu.
Tak se stalo, že nogrodští trpaslíci, vracející se z Menegrothu s prořídlým vojskem, narazili u Sarn

Athradu na neviditelné nepřátele; když totiž šplhali vzhůru po břehu Gelionu obtěžkaní kořistí z Doriathu, náhle se celý les naplnil zvukem elfských rohů a odevšad se na ně sypaly střely. Mnoho trpaslíků tam bylo zabito v prvním náporu, ale někteří unikli přepadení, drželi se pohromadě a prchali na východ k horám. A jak zlézali dlouhé svahy pod horou Dolmed, vyšli Pastýři stromů a zahnali trpaslíky do stinných lesů Ered Lindon; odtud, jak se vypráví, ani jeden nepřišel do vysokých průsmyků, jež vedly k jejich domovu.

V bitvě u Sarn Athradu svedl Beren svůj poslední boj, sám zabil Pána Nogrodu a vyrval mu Trpasličí náhrdelník; ale ten umíraje proklel celý poklad. Pak Beren s podivem hleděl na Fëanorův klenot, který vyťal z Morgothovy železné koruny, jak nyní září zasazen ve zlatě mezi drahokamy dík obratnosti trpaslíků, a ve vodách řeky z něho smyl krev. Když bylo po všem, utopili celý doriathský poklad v řece Ascaru a ta se od té doby jmenovala Rathlóriel, Zlaté řečiště; ale Beren vzal Nauglamír a vrátil se na Tol Galen. Lúthienin zármutek příliš nezmenšilo, že byl zabit Pán Nogrodu a s ním mnoho trpaslíků, ale říká a zpívá se, že Lúthien s tím náhrdelníkem a nesmrtelným klenotem kolem hrdla byla vidinou největší krásy a slávy, jaká se kdy ukázala mimo říši Valar, a Země mrtvých, kteří žijí, se načas stala jakoby vidinou Valinoru; a žádné místo nebylo od té doby tak krásné, tak úrodné ani tak plné světla.

Nyní se Thingolův dědic Dior rozloučil s Berenem a Lúthien, odešel od Lanthir Lamathu, přišli s manželkou Nimloth do Menegrothu a usídlili se tam. Šli s nimi jejich mladí synové Eluréd a Elurín a jejich dcera Elwing. Sindar je s radostí přijali a probrali se z temného zármutku nad padlými příbuznými a králem a nad odchodem Melian, a Dior Eluchíl si předsevzal obnovit slávu doriathského království.

Jednoho podzimního večera, když se připozdívalo, kdosi přišel, zabušil na dveře Menegrothu a dožadoval se vstupu ke králi. Byl to jeden pán Zelených elfu spěchající z Ossiriandu a stráže ho odvedly do komnaty, kde o samotě seděl Dior; mlčky podal králi skřínku a odešel. Ve skříňce však ležel Trpasličí náhrdelník s vsazeným silma-rilem. Dior na něj pohlédl a viděl znamení, že Beren Erchamion a Lúthien Tinúviel opravdu zemřeli a odešli tam, kam jde lidský rod, k osudu za hranicemi světa.

Dlouho hleděl Dior na silmaril, který jeho otec s matkou proti všemu očekávání vynesli z Morgothovy hrůzy, a velmi ho rmoutilo, že jejich smrt přišla tak brzy. Ale moudří praví, že jejich konec uspíšil silmaril, protože plamen Lúthieniny krásy, když jej nosila, byl pro smrtelné země příliš jasný.

Pak Dior vstal, připnul si na šíji Nauglamír a rázem se ukázal jako nejsličnější ze všech dětí světa, trojího rodu: z Edain, Eldar a Maiar z Blažené říše.

Mezi rozptýlenými beleriandskými elfy se však rozletěla pověst, že Dior, Thingolův dědic, nosí Nauglamír, a říkali: "Fëanorův silmaril opět plane v doriathských lesích"; přísaha Fëanorových synů se opět probudila ze spánku. Dokud totiž nosila Trpasličí náhrdelník Lúthien, žádný elf by seji neodvážil napadnout; když ale nyní slyšeli o obnově Doriathu a o Diorově pýše, shromáždilo se všech sedm opět ze svého bloudění a poslali mu svůj požadavek.

Dior však Fëanorovým synům vůbec neodpověděl a Celegorm podnítil své bratry, aby chystali útok na Doriath. Přišli nečekaně uprostřed zimy,a bojovali s Diorem v Tisíci jeskyních. Tak došlo k druhému zabíjení elfu elfy. Diorovou rukou tam padl Celegorm, padl tam Curufin a temný Caranthir; ale také Dior byl zabit a jeho manželka Nimloth, a krutí služebníci Celegormovi se zmocnili jeho mladých synů a vyhnali je o hladu do lesa. Maedhros toho vskutku litoval a dlouho je hledal v doriathských lesích, ale marně, a o osudu Eluréda a Elurína nevypráví žádný příběh.

Tak byl zničen Doriath a už nikdy nepovstal. Fëanorovi synové však nezískali to, co hledali; ostatek lidu totiž před nimi uprchl a byla s nimi i Diorova dcera Elwing. Unikli a časem došli se silmarilem k ústí řeky Sirionu do moře.

KAPITOLA 23 O TUOROVIA O PÁDU GONDOLINU

Bylo řečeno, že Húrinův bratr Huor byl zabit v Bitvě nespočetných slz; v zimě toho roku porodila jeho žena Rían v divokém Mi-thrimu dítě, to dostalo jméno Tuor a ujal se ho Annael z Šedých elfu, kteří ještě žili v těch kopcích. Když bylo Tuorovi šestnáct, pomýšleli elfové na to, že opustí jeskyně v Androthu, kde bydleli, a tajně se odeberou k Sirionským přístavům na dalekém jihu; ale než se jim podařilo uniknout, přepadli je skřeti a Východňané, Tuor byl zajat a dostal se do otroctví k Lorganovi, náčelníkovi hithlumských Vý-chodňanů. Tři roky snášel otroctví, ale nakonec utekl. Vrátil se do androthských jeskyní, bydlel dlouho sám a působil Východňanům takové škody, že Lorgan vypsal

odměnu na jeho hlavu.
Ale když tak Tuor prožil čtyři roky sám jako štvanec, vložil mu Ulmo do srdce, aby odešel ze země svých otců, protože si Tvora vyvolil jako nástroj svých plánů. Opustil tedy opět androthské jeskyně, vydal se na západ přes Dor-lómin a nalezl Annon-in-Gelydh, Nol-dorskou bránu, kterou postavil Turgonův lid, když před dlouhými léty žil v Nevrastu. Odtamtud vedla pod horami temná chodba a vynořovala se v Cirith Ninniachu, Duhové rozsedlině, jíž se k západnímu moři valila bouřlivá voda. Tak Tuorův útěk z Hithlumu nepostřehl ani člověk, ani skřet, a nic o něm nedolehlo k Morgothovu sluchu.
Tuor přišel do Nevrastu, a když pohleděl na Velké moře Belega-er, zamiloval se do něho a do jeho zvuku a v srdci i v uších měl stále touhu po něm, a měl v sobě neklid, který ho nakonec zavedl do hlubiny Ulmovy říše. Pak bydlel v Nevrastu sám, léto toho roku uplýva-lo a blížil se zánik Nargothrondu; ale když přišel podzim, viděl sedm velkých labutí letět na jih, poznal v nich znamení že již příliš dlouho otálel, a sledoval jejich let podél mořského pobřeží. Tak nakonec přišel k opuštěným síním Vinyamaru pod horou Taras, vešel a nalezl tam štít, drátěnou košili, meč a přilbu, které tam dávno předtím na Ulmův příkaz nechal Turgon. Oblékl se do té zbroje a sešel na pobřeží. Od západu se však přihnala veliká bouře, a z té bouře majestátně vystoupil Ulmo, Pán vod, a oslovil Tvora stojícího u moře. Přikázal mu, aby odtamtud odešel a vyhledal skryté království Gon-dolin, a dal Tuorovi velký plášť, jenž ho zastíní před očima nepřátel.
Ale ráno, když bouře minula, narazil Tuor na elfa, který stál u zdí Vinyamaru; byl to Voronwě, syn Aranwého, z Gondolinu, jenž se plavil na poslední lodi, kterou poslal Turgon na Západ. Když se loď nakonec vracela z hlubokého oceánu a potopila se ve velké bouři na dohled břehů Středozemě, Ulmo jej jako jediného z mořeplavců uchopil a vyhodil jej na souš blízko Vinyamaru. Když se Voronwě-dozvěděl, jaký příkaz uložil Tuorovi Pán vod, užasl a neodmítl jej dovést ke skrytým dveřím Gondolinu. Proto spolu odtamtud vyrazili, a když se na ně ze severu snesla krutá zima onoho roku, opatrně se ubírali na východ v závětří pod Horami stínu.
Posléze došli na své pouti k Ivrinským tůním a se zármutkem hleděli na poskvrny, které tam způsobil průchod draka Glaurunga, ale zatímco se dívali, spatřili někoho, jak spěchá na sever; byl to urostlý muž v černém a měl černý meč. Nevěděli však, kdo to je, ani co se stalo na jihu, a on je minul a neřekli si ani slovo.
Nakonec se Ulmovou mocí dostali ke skrytým dveřím Gondolinu, prošli chodbou k vnitřní bráně a stráž je zajala. Pak byli vedeni hlubokou strží Orfalch Echor, přehrazenou sedmi branami, a předvedeni před Ectheliona od Fontány, strážce velké brány na konci stoupající cesty; tam rozhalil Tuor svůj plášť a ze zbroje, kterou si přinesl z Vinyamaru, bylo zjevné, že jej opravdu posílá Ulmo. Pak Tuor shlédl na krásné údolí Tumladen, zasazené jako zelený klenot mezi okolními vrchy, a v dálce spatřil na skalnaté vyvýšenině Amon Gwa-reth velký Gondolin, město sedmi jmen, jehož pověst a sláva v písních je největší ze všech sídel elfů v Bližších zemích. Na příkaz Ec-thelionův zatroubily na věžích velké brány trubky a rozlehly se na kopcích, a zdaleka, ale jasně se ozvala odpověď trubek z bílých zdí města zrůžovělých červánky svítání na planině.
Tak přejel Huorův syn Tumladen a dojel k bráně Gondolinu; prošel po širokých schodištích města a nakonec byl přiveden do Královy věže a pohlédl na obrazy valinorských Stromů. Pak stanul Tuor před Turgonem, synem Fingolfinovým, Velekrálem Noldor, po pravici krále stál jeho sestřenec Maeglin a po levici mu seděla jeho dcera Idril Celebrindal, a všichni, kdo slyšeli Tuorův hlas, žasli a pochybovali, zda je opravdu člověk smrtelného rodu, protože jeho slova byla slova Pána vod, která k němu v té hodině přišla. Varoval Turgo-na, že Mandosova kletba nyní chvátá k naplnění, kdy zaniknou všechna díla Noldor, a vyzval ho, aby odešel, opustil krásné a silné město, které vystavěl, a sestoupil po proudu Sirionu k moři.
Turgon pak dlouho uvažoval o Ulmově radě a v mysli mu vytanula slova, jež slyšel ve Vinyamaru: "Nemiluj příliš dílo svých rukou a výtvory svého srdce, a pamatuj, že pravá naděje Noldor leží na Západě a přichází z Moře." Ale Turgon zpyšněl a Gondolin byl krásný jako vzpomínka na elfí Tirion, a on stále důvěřoval v jeho tajnou, nedobytnou sílu, přestože Vala mluvil jinak; a po Nirnaeth Arnoedi-adu již lid z toho města netoužil míchat se do běd elfu a lidí venku, ani se hrůzami a nebezpečím vracet na Západ. Uzavřeni za svými neprůchodnými a zakletými kopci nedovolovali, aby někdo vešel, i kdyby

prchal před Morgothem, pronásledován nenávistí, a zprávy ze zemí za hradbou k nim doléhaly slabě a vzdáleně a oni o ně nedbali. Angbandští špehové je marně hledali a jejich sídlo bylo jako pověst a tajemství, jež nikdo nemůže vypátrat. Maeglin vždy mluvil v králově radě proti Tuorovi a jeho slova vážila tím víc, že ladila s Turgono-vým srdcem; tak nakonec zavrhl Ulmův příkaz a odmítl jeho radu. Ale ve Valově výstraze zaslechl opět slova pronesená tenkrát před odchodem Noldor na pobřeží Aramanu, a v Turgonově srdci procitl strach ze zrady. Proto dal tehdy zasypat i vchod ke skrytým dveřím v Okružních horách a od té doby z Gondolinu nikdo nevyšel ani s mírovým, ani s válečným posláním, dokud město stálo. Pán orlů Tho-rondor přinesl zvěst o pádu Nargothrondu, pak o zabití Thingola a jeho dědice Diora a o zkáze Doriathu; ale Turgon uzavřel slovům o bědách sluch a zapřísáhl se, že již nikdy nebude pochodovat po boku žádného Fëanorova syna, a zakázal svému lidu kdykoli překročit hradbu kopců.
A Tuor zůstal v Gondolinu, protože ho uchvátila jeho blaženost a krása a moudrost jeho lidu, a stal se velkým ve vzrůstu i v mysli a hluboce se vzdělal v moudrostí elfských vyhnanců. Tu se obrátilo srdce Idril Celebrindal k němu a jeho srdce k ní; a Maeglinova tajná nenávist stále rostla, neboť ze všeho nejvíc toužil vlastnit ji, jedinou dědičku gondolinského krále, Tuor však stál tak vysoko v králově přízni, že mu po sedmi letech pobytu Turgon neodepřel ani ruku své dcery; přestože nechtěl splnit Ulmův příkaz, pochopil, že osud Nol-dor je spojen s tím, koho poslal, a nezapomněl na slova, která mu řekl Huor, než gondolinské vojsko odešlo z bitvy Nespočetných slz.
Potom se konala velká a radostná hostina, nebol Tuor si získal srdce všeho lidu kromě Maeglina a jeho tajných následovníků: a tak došlo k druhému svazku elfu a lidí.
Na jaře příštího roku se v Gondolinu narodil Earendil Půlelf, syn Tuora a Idril Celebrindal; bylo to pět set tři roky od příchodu Noldor do Středozemě. Earendil byl překrásný, protože ve tváři měl jakoby nebeské světlo, měl krásu a moudrost Eldar a sílu a pevnost dávných mužů; a v uchu a v srdci mu neustále promlouvalo Moře stejně: jako jeho otci Tuorovi.
To byly ještě gondolinské dny plné radosti a míru a nikdo nevěděl, že kraj, kde leží Skryté království, konečně odhalily Morgothovi Húrinovy výkřiky, když stál v pustině za Okružními horami, nenacházel vchod a v zoufalství volal na Turgona. Od té chvíle se Morgo-thovy myšlenky ustavičně upínaly k hornaté zemi mezi Anachem a horním tokem Sirionu, kam nikdy nepronikli jeho sluhové; stále tam však dík bdělosti orlů nemohl projít žádný zvěd ani stvůra z Angban-du a Morgothovy záměry se nedařily. Ale Idril Celebrindal byla moudrá a viděla daleko; srdce ji zrazovalo a na ducha se jí jako oblak sneslo zlé tušení. Proto dala tehdy připravit tajnou cestu, která by vedla z města, šla pod povrchem planiny a vynořila se daleko za hradbami, severně od Amon Gwarethu, a postarala se, aby o tom díle vědělo co nejméně osob a ani slůvko aby se nedoneslo Maeglinovi.
Jednou, když byl Earendil ještě malý, se Maeglin ztratil. Jak již bylo řečeno, něj raděj i ze všeho doloval a těžil kovy; byl pánem a vůdcem elfů, kteří pracovali v horách daleko od města a hledali kovy, z nichž by kovali věci pro mír i pro válku. Maeglin však s několika ze svého lidu často vycházel za hradbu kopců a král nevěděl, že se překračuje jeho příkaz; tak se stalo, jak tomu chtěl osud, že byl Maeglin zajat skřety a odveden do Angbandu. Maeglin nebyl ani slaboch, ani zbabělec, ale mučení, jímž mu vyhrožovali, zastrašilo jeho ducha a on si koupil život a svobodu tím, že Morgothovi sdělil přesnou polohu Gondolinu a cesty, jimiž by mohl být nalezen a napaden. Morgoth měl vskutku velikou radost a slíbil, že dá Maeglino-vi jako svému vazalovi panství nad Gondolinem a Idril Celebrindal, až bude město dobyto; a žádost po Idril a nenávist k Tuorovi vskutku dovedly Maeglina tím snáze k jeho zradě, nejhanebnější ze všech v příbězích o Starých časech. Morgoth jej však poslal zpátky do Gondolinu, aby ho nikdo nepodezříval ze zrady a aby mohl napomoci útoku zevnitř, až přijde hodina, a Maeglin zůstával v královských síních s usměvavou tváří a zlem v srdci, zatímco tma nad Idril stále houstla.
Nakonec, když bylo Eárendilovi sedm let, byl Morgoth připraven a vypustil na Gondolin své balrogy, své skřety a své vlky, a s nimi přišli draci z Glaurungova plemene. Bylo jich nyní mnoho a byli strašní. Morgothovo vojsko přišlo přes kopce na severu tam, kde byly nejvyšší a stráž nejméně bdělá, a přišlo o sváteční noci, kdy všechen gondolinský lid na hradbách očekával východ slunce a chystal se mu zpívat své písně, až bude stoupat, protože den nato byl velký svátek, jemuž říkali Brány léta. Rudé světlo však vyšlo v kopcích na severu, a ne na východě, a nepřítel se nezastavil, dokud nebyl přímo pode zdmi Gondolinu; město bylo beznadějně obklíčeno. O činech zoufalé udatnosti, které tam konali náčelníci

vznešených domů a jejich bojovníci, a nikoli nejméně Tuor, se mnoho vypráví v Pádu Gondolinu: o bitvě Ectheliona od Fontány s Pánem balrogů Gothmogem přímo na králově náměstí, kde se zabili navzájem, a o obraně Turgonovy věže lidem z jeho domácnosti, dokud nebyla věž zbořena; velký byl její pád a Turgonův pád v její zkáze.
Tuor se snažil zachránit Idril z drancování města, ale Maeglin vztáhl ruce na ni i na Earendila, a Tuor s Maeglinem bojoval na zdi a svrhl ho daleko přes ni. Jeho tělo v pádu třikrát narazilo na skalnaté úbočí Amon Gwarethu, než se zřítilo do plamenů dole. Pak vyvedli Tuor a Idril zbytek gondolinského lidu, který ve zmatku požáru mohli shromáždit, tajnou cestou, kterou připravila Idril; o tom průchodu nevěděli angbandští velitelé nic a nečekali, že by nějací uprchlíci volili stezku na sever, do nejvyšších hor a nejblíž k Angbandu. Kouř požáru a pára z krásných gondolinských vodotrysků hynoucích v plamenech severských draků padaly do údolí Tumladenu jako truchlivé mlhy, a to pomohlo Tuorovi a jeho družině v útěku, protože od ústí tunelu k úpatí hor museli ještě dlouhou a nekrytou cestou. Došli tam však, ač v to nedoufali, a stoupali, zbědovaní a s bolestí, protože výšiny byly studené a strašlivé a měli mezi sebou mnoho raněných, žen a dětí.
Byl tam děsivý průsmyk jménem Cirith Thoronath, Orlí soutěs-ka, kde se vinula úzká pěšina ve stínu nejvyšších štítů; po pravici měla svislou stěnu a po levici se vrhal do prázdna děsivý spád. Po té úzké cestě byl jejich pochod roztažen, když se na ně ze zálohy vyřítili skřeti, nebol Morgoth postavil všude kolem okolních kopců hlídky; byl s nimi také balrog. Teď byli v děsivém postavení a stěží by je byla zachránila chrabrost zlatovlasého Glorfindela, náčelníka gondo-linského Domu zlatého květu, kdyby jim v pravý čas nepřišel na pomoc Thorondor.
Mnoho písní se zpívá o souboji Glorfindela s balrogem na skalní věži v té výšině, a oba se zřítili do zkázy v propasti. Ale orli se snesli na skřety a hnali je s vřískotem zpět; a všichni byli pobiti nebo svrženi do hlubin, takže se pověst o útěku z Gondolinu Morgothovi donesla až dlouho poté. Pak vynesl Thorondor Glorfindelovo tělo z propasti a pohřbili ho pod mohylu z kamenů vedle průsmyku. Narostl tam zelený trávník a mezi holým kamením tam kvetlo žluté kvítí, dokud nebyl svět změněn.
Tak vyvedl Tuor, syn Huorův, ostatek lidu z Gondolinu. Přešli hory a sestoupili do údolí Sirionu; prchali na jih únavnými a nebezpečnými pochody, až posléze došli do Nan-tathrenu, Vrbové země, neboť ve velké řece dosud proudila Ulmova moc a halila je. Tam si chvíli odpočinuli a uzdravili se ze svých zranění a únavy, ale jejich žal se uzdravit nedal. Vystrojili také slavnost na památku Gondolinu a elfů, kteří tam zahynuli, dívek, žen i králových bojovníků, a zpívali tam pod vrbami v Nan-tathrenu na sklonku roku mnoho písní pro milovaného Glorfindela. Tuor tam složil pro svého syna Earendila píseň o někdejším příchodu Pána vod Ulma k nevrastskému pobřeží, a v jeho srdci i v srdci jeho syna procitla touha po moři. Proto se Idril a Tuor odebrali z Nan-tathrenu na jih podél řeky k moři, bydleli tam v ústí Sirionu a připojili svůj lid k družině Diorovy dcery Elwing, která tam uprchlá krátce předtím. A když došly na Balar zprávy o pádu Gondolinu a o Turgonově smrti, byl Velekrálem Noldor ve Středozemí jmenován Fingonův syn Ereinion Gil-galad.
Ale Morgoth se domníval, že dovršil svůj triumf, a příliš nedbal na Fëanorovy syny ani na jejich přísahu, která mu nikdy neuškodila a vždy se prokazovala jako jeho největší pomoc; smál se ve svých černých myšlenkách a nelitoval silmarilu, který ztratil, protože skrze něj, jak soudil, vymizí ze Středozemě poslední zbyteček Eldar a už ji nebudou znepokojovat. Jestliže věděl o sídle u vod Sirionu, nedával to najevo, nespěchal a čekal, jak bude pracovat přísaha a lži. Ale u Sirionu a u moře vyrostl elfský lid, paběrky z Doriathu a Gondolinu, z Balaru k nim jezdili Círdanovi mořeplavci a oni si oblíbili vlny a stavbu lodí, a bydleli stále v blízkostí pobřeží Arvernienu pod stínem Ulmovy ruky.
Říká se, že tenkrát přišel Ulmo z vodních hlubin do Valinoru a mluvil tam k Valar o tísni elfu a vyzýval je, aby jim odpustili, vysvobodili jez přesily Morgothovy moci a dobyli zpět silmarily, v nichž jediných nyní kvete světlo Blažených dnů, kdy deště ve Valmoru zářily Dva stromy. Ale Manwë se nepohnul; a kdo něco poví o úradcích jeho srdce? Moudří praví, že hodina ještě nepřišla a úradky Mocností by mohl pohnout jen ten, kdo by osobně mluvil jak za elfy, tak za lidi, kdo by prosil za odpuštění jejich přečinů a o slitování nad jejich bědami; a Fëanorovu přísahu možná nemohl zrušit ani Manwë, dokud nedojde konce a dokud by se Fëanorovi synové nevzdali silmarilu, na něž vznesli svůj nemilosrdný nárok. Neboť světlo, které ozařovalo silmarily, vytvořili sami Valar.

V oněch dnech pocítil Tuor, že se k němu plíží stáří, a touha po mořských hlubinách stále sílila v jeho srdci. Proto postavil velkou loď, nazval ji Earrámě, to jest Mořské křídlo, napjal plachty a vydal se s Idril Celebrindal do zapadajícího slunce a na západ, a víckrát se neobjevil v příběhu ani v písni. V pozdějších dnech se však zpívalo, že Tuor jako jediný ze smrtelných lidí byl přičten k staršímu rodu, byl připojen k Noldor, které miloval, a jeho osud je oddělen od osudu lidí.

KAPITOLA 24 O EÁRENDILOVĚ PLAVBĚ A VÁLCE HNĚVU

Jasný Earendil byl potom pánem lidu, který sídlil u ústí Sirionu, za ženu si vzal sličnou Elwing a ta mu porodila Elronda a Elrose, jimž se říká Půlelfové. Earendil však neznal odpočinku a plavby kolem pobřeží Bližších zemí neulevovaly jeho neklidu. V srdci mu zrál dvojí záměr sloučený v jedné touze po širém Moři: chtěl se po něm plavit a hledat Tuora a Idril kteří se nevraceli, a pomýšlel na to, že třeba najde poslední břeh a donese tam, než zemře, Valar na Západě poselství elfu a lidí, jež by pohnulo jejich srdce k slitování s žaly Středozemě.

Earendil se stal blízkým přítelem Círdana Stavitele lodí, jenž sídlil na ostrově Balar s těmi ze svého lidu, kteří přežili vyplenění přístavů Brithombaru a Eglarestu. S Círdanovou pomocí postavil Earendil Vingilot, Pěnový květ, nejkrásnější loď z písní; měla zlatá vesla a bílé trámoví, pocházející z nimbrethilských březových lesů, a plachty měla jako stříbrný měsíc. Ve Zpěvu o Eárendilovi se zpívá mnohé o jeho dobrodružstvích v hlubinách, v zemích, kde nestanula noha, na mnoha mořích a na mnoha ostrovech; ale Elwing s ním nebyla a zarmouceně zůstávala u ústí Sirionu.

Earendil nenašel Tuora ani Idril a na té výpravě se k pobřeží Va-linoru nedostal, odrážen stíny a kouzly, odháněn nepříznivým větrem, až se v touze po Elwing obrátil k domovu, k břehům Belerian-du. A srdce ho pobízelo k chvatu, protože ze snů na něho náhle padl strach, a vítr, s nímž předtím zápasil, ho nyní nenesl zpátky tak rychle, jak si přál.

Když se Maedhros poprvé doslechl, že Elwing zůstala naživu a sídlí se silmarilem u ústí Sirionu, litoval skutků v Doriathu a nevztáhl na ni ruku. Ale časem se jemu i jeho bratrům vrátilo mučivé vědom nesplněné přísahy. Sešli se ze svých toulavých loveckých stezek a poslali do Přístavů poselství přátelské, ale s tvrdým požadavkem. Elwing a lid od Sirionu však nechtěli vydat klenot, který dobyl Beren a který nosila Lúthien a pro který byl zabit sličný Dior; a už vůbec ne v době, kdy byl jejich pán Eárendil na moři, neboť se jim zdálo, že v silmarilu spočívá uzdravení a požehnání, které přišlo na jejich domy a jejich lodě. A tak došlo k poslednímu a nejkrutějšímu zabíjení elfu elfy; to bylo třetí z velkých zel, jež způsobila prokletá přísaha.

Neboť ti Fëanorovi synové, kteří ještě žili, náhle vpadli na vy-hnance z Gondolinu a ostatek z Doriathu a vyhubili je. V té bitvě zůstali někteří z jejich lidu stranou, a hrstka se vzbouřila a byla pobita při tom, když pomáhali Elwing proti svým vlastním pánům (takový byl totiž žal a zmatek v srdcích Eldar v oněch dnech); ale Maed-hros a Maglor toho dne zvítězili, třebaže zůstali samojediní z Fëano-rových synů, protože Amrod i Amras byli zabiti. Příliš pozdě přispěchaly na pomoc elfům od Sirionu lodě Círdana a Velekrále Gil-galada, a Elwing i její synové byli pryč. Potom se těch pár, kteří nezahynuli při útoku, připojilo ke Gil-galadovi a odešli s ním na Balar; a vyprávěli, že Elros a Elrond byli zajati, ale Elwing se silmarilem na prsou skočila do moře.

Maedhros a Maglor tedy klenot nezískali; neztratil se však. Ul-mo totiž vynesl Elwing z vln a dal jí podobu velkého bílého ptáka, a silmaril jí na prsou svítil jako hvězda, když letěla přes vodu hledat milovaného Eárendila. Byla noc, když ji Eárendil u kormidla své lodi spatřil přilétat jako bílý, závratně rychlý obláček pod měsícem, jako hvězdu nad mořem pohybující se po podivné dráze, bledý plamen na křídlech bouře. Zpívá se, že dopadla ze vzduchu na palubu Vingilotu v mdlobách, blízká smrti po svém usilovném spěchu. Eárendil ji přivinul k sobě, ale ráno s úžasem vedle sebe spatřil svou manželku v její vlastní podobě; její vlasy mu zastíraly tvář a spala.

Eárendil a Elwing velmi truchlili nad zkázou sirionských přístavů a nad zajetím svých synů; báli se, že budou zabiti, ale to se nestalo. Maglor se totiž nad Elrosem a Elrondem slitoval, opatroval je a vznikla mezi nimi láska, což nikdo neočekával; ale Maglorovo srdce bylo choré a unavené břemenem strašlivé přísahy.

Eárendil však již neviděl na pevnině Středozemě žádnou naději, a opět se v zoufalství obrátil, neplul domů, ale znovu se vydal hledat Valinor s Elwing po boku. Nyní stál ponejvíc na přídi Vingilotu, silmaril

měl uvázaný na čele, a jeho světlo stále sílilo, jak se blížili k Západu. Moudří říkají, že právě mocí toho posvátného klenotu dospěli do vod, jež nepoznal nikdo kromě Telen, dopluli k Začarovaným ostrovům, unikli jejich čarům a dostali se do Stínových moří, propluli jejich stíny a pohlédli na Tol Eresseu, Osamělý ostrov, ale nezdrželi se tam, a nakonec spustili kotvu v zátoce Eldamaru. Telen viděli připlouvat tu loď od Východu a byli ohromeni, když zdáli hleděli na světlo silmarilu, jež bylo velmi veliké. Tu Earendil, první z živých lidí, přistál na nesmrtelných pobřežích a promluvil tam k Elwing a k těm, kteří byli s ním. Byli to tři mořeplavci, kteří se s ním plavili po všech mořích: Falathar, Erellont a Aerandir se jmenovali. Earendil jim řekl: "Nesestoupí zde nikdo kromě mne, aby na vás nepadl hněv Valar. Já však to nebezpečí na sebe vezmu sám, pro obě plemena." Elwing však odpověděla: "Potom by se naše cesty navždy rozešly; všechna tvá nebezpečí na sebe vezmu i já." A skočila do bílé pěny a rozběhla se k němu; ale Earendil byl smutný, protože se bál hněvu Pánů Západu, že totiž padne na každého ze Středozemě, kdo se opováží proniknout do střeženého Amanu. Rozloučili se tam s druhy svých putování a byli od nich navždy vzati. Pak řekl Earendil Elwing: "Čekej na mě tady protože poselství, které je mi souzeno nést, může nést den jeden." A sám se vydal do té země, přišel do Calacirye a zdála se mu prázdná a tichá; stejně jako v minulém věku Morgoth a Ungoliant přišel totiž i Earendil v době svátku a téměř všichni elfové odešli do Valimaru nebo se shromáždili v Manwěho síních na Taniquetilu a jen málo jich zůstalo střežit hradby Tirionu.

Někteří jej však z dálky viděli, i velké světlo, které nesl, a chvátali do Valimaru. Ale Earendil vystoupal na zelený pahorek Tůna a nalezl jej prázdný; vstoupil do ulic Tirionu a shledal, že jsou vylidněné; a srdce měl těžké, protože se ulekl, že nějaké zlo přišlo i na Blaženou říši. Kráčel opuštěnými cestami Tirionu, prach na jeho šatech a botách byl diamantový a on se třpytil a blyštěl, když stoupal po dlouhém bílém schodišti. Hlasitě volal mnoha jazyky elfů i lidí, nikdo mu však neodpovídal. Proto se posléze obrátil zpátky k moři; ale právě když se vydal na cestu k pobřeží, na kopci stanul kdosi, kdo na něho velkým hlasem zavolal:

"Buď zdráv Eárendile, nejslavnější z mořeplavců, vyhlížený, jenž přicházíš nečekaně, vytoužený, jenž přicházíš proti všemu očekávání! Buď zdráv, Eárendile, jenž neseš světlo starší než Slunce a Měsíc! Nádhero Dětí Země, hvězdo ve tmě, klenote v zapadajícím slunci, zářící z jitra!" Byl to hlas Eónwěho, Manwěho herolda; přišel z Valimaru a povolal Eárendila před Mocnosti Ardy. A Eárendil šel do Valinoru, do valimarských síní, a víckrát nestanul na zemích lidí. Potom se Valar sebrali k poradě a povolali z hlubin moře Ulma; Eárendil stanul před jejich tváří a předal poselství obou plemen. Prosil o odpuštění pro Noldor a o slitování s jejich velkým žalem, o milosrdenství pro lidi a elfy a o pomoc v jejich nouzi. A jeho prosba byla vyslyšena.

Mezi elfy se vypráví, že po tom, co Eárendil odešel za svou manželkou Elwing, promluvil Mandos o jeho osudu. Řekl: "Má smrtelný člověk zaživa vstoupit na půdu zemí neumírajících, a přece žít?" Ale Ulmo řekl: "Pro to se narodil na svět. A pověz mi, zda je Eárendil Tuorův syn z rodu Hadorova, nebo syn Idril, Turgonovy dcery z elfského domu Finwěho?" A Mandos odpověděl: "Ani Noldor, kteří svévolně odešli do vyhnanství, nesmějí zpátky." Ale když bylo všechno řečeno, vynesl Manwě rozsudek a řekl: "V této věci je moc konečného soudu dána mně. Nebezpečí, do něhož se odvážil pro obě plemena, nepadne na Eárendila ani na jeho manželku Elwing, která vstoupila do nebezpečí z lásky k němu, ale již nikdy nebudou chodit mezi elfy a lidmi ve Vnějších zemích. Toto je můj ortel: Eárendilovi, Elwing a jejich synům bude dovoleno, aby si každý svobodně vybral, se kterým plemenem má být spojen jejich osud a s kterým plemenem mají být souzeni." Když byl Eárendil dlouho pryč, Elwing pocítila osamělost a strach. Chodila po kraji moře a došla blízko Alqualondě, kde kotvily lodě Telen. Telen sejí tam ujali, vyslechli její vyprávění o Doriathu a Gondolinu i o zármutcích Beleriandu, a pocítili lítost a úžas; tam v Labutím přístavu ji také našel vracející se Eárendil. Zanedlouho však byli povoláni do Valimaru a tam jim byl oznámen ortel Staršího krále.

Earendil řekl Elwing: "Vol ty, protože já jsem nyní unaven svě-tem." A Elwing si zvolila být souzena s Ilúvatarovými Prvorozenými dětmi, kvůli Lúthien; a kvůli ní si Earendil zvolil stejně, třebaže jeho srdce bylo spíš při lidském rodu a lidu jeho otce. Pak na pokyn Valar vyšel Eónwě na pobřeží Amanu, kde zůstávali Earendilovi druhové a čekali na zprávy, vzal člun, tři mořeplavci do něho byli posazeni a Valar je velkým větrem odeslali na Východ. Ale Vingilot vzali, posvětili a odnesli přes Valinor na nejzazší okraj

světa; tam prošel Dveřmi noci a byl vyzdvižen do nebeského oceánu.
Nyní byla té lodi dána podivuhodná krása; byla naplněna mihotavým, čirým a jasným plamenem, Earendil Mořeplavec seděl u kormidla, třpytil se prachem elfských klenotů a silmaril měl připevněný na čele. Daleko putoval s tou lodí, až do bezhvězdného prázdna, ale nejčastěji ho bylo vidět zrána nebo navečer, jak se mihotá ve vycházejícím nebo zapadajícím slunci, když se vrací do Valinoru z poutí za hranice světa.
Na tyto plavby se Elwing nevydávala, protože by nevydržela chlad bezcestného prázdna a milovala spíš zemi a sladký vánek, který hladí moře a pahorky. Proto jí na severu na kraji Dělících moří postavili bílou věž; někdy se tam slétali všichni mořští ptáci z celé země. Říká se že se Elwing naučila řeči ptáků; sama přece kdysi nesla jejich podobu a oni ji naučili umění létat; křídla měla bílá a stří-brošedá. Někdy, když se Earendil při návratu opět přiblížil k Ardě, vzlétala mu vstříc, jako tenkrát, když byla zachráněna z moře. Tu ji dalekozrací elfové sídlící na Osamělém ostrově vídali jako bílého ptáka, zářícího a růžově zbarveného zapadajícím sluncem, když se s radostí vznášela na pozdrav Vingilotu vracejícímu se do přístavu.
Když Vingilot poprvé vyplul do nebeských moří, vznesl se neočekávaně, třpytivý a jasný; lid Středozemě jej zdálky pozoroval a žasl. Přijali jej jako znamení a nazvali jej Gil-Estel, Hvězda veliké naděje. A když bylo tuto novou hvězdu vidět za večera, Maedhros promluvil ke svému bratru Maglorovi a řekl: "To přece musí být silmaril, který nyní září na Západě!" A Maglor odvětil: "Jestliže je to opravdu silmaril, jejž jsme viděli padat do moře a jenž opět vstává z moci Valar, buďme rádi; vždyť jeho slávu teď vidí mnozí, a přece jev bezpečí před každým zlem," a pak elfové vzhlédli a již nezoufali, ale Morgoth znejistěl.
A přece se říká že Morgoth nečekal útok, který na něho přišel ze Západu; jeho pýcha byla totiž tak velká, že se domníval, že už proti němu nikdo nepovede otevřenou válku. Navíc si myslel, že Noldor navždy odcizil Pánům Západu, a že Valar, spokojení ve své blažené říši, již nebudou dbát o jeho království ve vnějším světě; neboť pro nelítostného jsou skutky slitování vždy podivné a nevypočitatelné.
Vojsko Valar se však chystalo k boji, a pod jejich bílými praporci pochodovali Vanyar, lid Ingwěho, a také ti Noldor, kteří nikdy neodešli z Valinoru a jejichž vůdcem byl Finarfin, syn Finwěho. Jen málo Teleri bylo ochotno vyjít do války protože nezapomněli na zabíjení v Labutím přístavu a uloupené lodě, ale vyslyšeli Elwing, dceru Diora Eluchíla, pocházející z jejich vlastního rodu, a vyslali dostatek mořeplavců, aby řídili lodě, které nesly valinorské vojsko na východ přes moře. Zůstali však na svých plavidlech a nikdo z nich nestanul na půdě Bližších zemí.
O pochodu valarského vojska na sever Středozemě se v žádném příběhu mnoho nevypráví, neboť s ním nešel nikdo z elfů, kteří žili a trpěli v Bližších zemích a kteří skládali příběhy z oněch dnů, jež jsou dosud známy; o všech těchto událostech se dozvěděli až dlouho poté od příbuzných v Amanu. Nakonec však ze Západu přišla valinorská moc, obloha se rozezvučela vyzývavými trubkami Eónwěho a Be-leriand zahořel skvělostí jejich zbraní, protože vojsko Valar se odělo podobami mladými, krásnými a strašnými, a hory mu zvučely pod nohama.
Střetnutí vojsk Západu a Severu se jmenuje Velká bitva a Válka hněvu. Sešla se tam celá moc Morgothova trůnu, a byla již nespočetně velká, takže ji Anfauglith nemohl obsáhnout a celý Sever vzplanul válkou.
Ale Morgothovi to nepomohlo. Balrogové byli zahubeni až na několik, kteří prchli a ukryli se v nepřístupných jeskyních u kořenů země, a nesčetné houfy skřetů mizely jako sláma ve velkém ohni nebo byly smeteny jako suché listí před hořícím větrem. Dlouhé roky jich potom zůstalo málo na to, aby soužili svět. Hrstka, která zbyla ze tří domů Přátel elfů, Otců lidí, bojovala na straně Valar, a pomstila se v těch dnech za Baragunda a Barahira, za Galdora a Gundora, Huora a Húrina a mnohé jiné ze svých pánů. Ale velká část lidí, jak Uldo-rovci, tak jiní noví příchozí z východu, pochodovala s Nepřítelem, a elfové na to nezapomínají.
Když viděl Morgoth, že jsou jeho vojska poražena a jeho moc rozptýlena, zalekl se a neodvážil se vyjít sám, ale vypustil na nepřátele poslední zoufalý útok, který měl připraven, a z jam Angbandu se vyrojili okřídlení draci, které ještě nikdo neviděl; nápor té strašné eskadry byl tak náhlý a zkázonosný, že vojsko Valar bylo zahnáno nazpátek, neboť draci přilétali s velikým hřměním, blesky a ohnivou bouří.
Přiletěl však Earendil, zářící bílým plamenem, a kolem Vingilo-tu byli shromážděni všichni velcí nebeští

ptáci a jejich vůdcem byl Thorondor; bojovalo se ve vzduchu celý den a celou temnou noc nejistoty. Než vyšlo slunce, zabil Earendil Ancalagona Černého, nejmohutnějšího z dračího vojska, a shodil jej z oblohy. Zřítil se na věže Thangorodrim a ty se jeho pádem zpřerážely. Pak vyšlo slunce, vojsko Valar zvítězilo a téměř všichni draci byli pobiti; Morgothovy jámy byly pobořeny a odkryty a moc Valar sestoupila do hlubin země. Tam se konečně ocitl Morgoth zády ke zdi, ale neprojevil statečnost. Uprchl do nejhlubšího ze svých dolů a prosil o mír a o milost; podťali mu však nohy a srazili jej na tvář. Potom byl spoután řetězem Angainorem, který již kdysi nosil, ze železné koruny mu ukovali obojek na krk a hlavu mu sehnuli ke kolenům. A dva silmarily, které ještě Morgothovi zůstaly, mu z koruny vzali, a ty zazářily neposkvrněné pod oblohou; ujal se jich Eónwë a střežil je.

Tak skoncovali s mocí Angbandu na Severu, zlá říše byla zničena a z hlubokých vězení se nečekaně vynořilo na denní světlo množství otroků a pohlédlo na svět, který byl změněn. Tak veliká byla totiž zuřivost obou protivníků, že severní končiny západního světa byly rozervány a moře se do nich burácejíc řítilo mnoha průrvami, panoval zmatek a veliký hluk; řeky zanikaly nebo si hledaly jiná koryta, údolí se zvedala, kopce byly zašlapávány a Sirion již nebyl.

Tu vyzval Eónwë jako herold Staršího krále beleriandské elfy, aby opustili Středozem. Ale Maedhros a Maglor nechtěli uposlechnout a hotovili se, ač unaveně a s odporem, k zoufalému pokusu o splnění své přísahy; měli přece bojovat o silmarily, pokud by jim byly odepřeny, i proti vítěznému vojsku Valinoru, přestože stáli sami proti světu. Poslali proto Eónwëmu zprávu, v níž ho vyzývali, aby vydal klenoty, které kdysi vyrobil jejich otec Fëanor a Morgoth mu je ukradl.

Eónwë však odpověděl, že právo na dílo jejich otce, které dříve vlastnili Fëanorovi synové, nyní pro jejich mnohé nemilosrdné skutky v zaslepení přísahou zaniklo; a především proto, že zabili Diora a napadli Přístavy. Světlo silmarilů nyní odejde na Západ, odkud přišlo na počátku, a do Valinoru se musí vrátit i Maedhros a Maglor a vyčkat tam rozsudku Valar, na jejichž pokyn jedině vydá Eónwë svěřené klenoty. Maglor si pak přál pokořit se, protože měl v srdci žal, a řekl: "Přísaha neříká, že nesmíme vyčkat, a možná že ve Valinoru bude všechno odpuštěno a my dosáhneme svého pokojně." Ale Maedhros odpověděl, že vrátí-li se do Amanu a přízeň Valar jim bude odepřena, přísaha potrvá, ale její splnění bude zcela beznadějné, a řekl: "Kdo může říci, jak strašná sudba na nás padne, jestliže neposlechneme Mocnosti v jejich vlastní zemi nebo budeme-li chtít opět vnést válku do jejich svaté říše?" Ale Maedhros odpověděl, že vrátí-li se do Amanu a přízeň Valar sami zakážou splnění přísahy, jejímiž svědky jsme je jmenovali, není zrušena?" A Maedhros odpověděl: "Ale jak dojdou naše hlasy k Ilúvataro-vi za Kruhy Světa? A my jsme ve svém šílenství přísahali při Ilúvata-rovi a přivolali jsme na sebe Věčnou tmu, nedodržíme-li slovo. Kdo nás toho zprostí?" "Nemůže-li nás toho zprostit nikdo," řekl Maglor, "pak naším údělem opravdu bude Věčná tma, ať přísahu splníme nebo zrušíme; ale méně zla napácháme zrušením." Přesto se nakonec podrobil Maedhrosově vůli a uradili se, jak vztáhnou ruku na silmarily. Přestrojili se, přišli v noci do Eónwëho tábora, vplížili se na místo, kde byly silmarily střeženy, zabili stráže a vztáhli ruce na klenoty. Tu se proti nim zvedl celý tábor a oni se chystali zemřít, ale chtěli se bránit až doposledka. Eónwë však nedovolil Fëanorovy syny zabít, takže odešli bez boje a daleko prchli. Každý si vzal jeden silmaril, neboť řekli: "Když je pro nás jeden ztracen a zůstaly jen dva, a my dva sami ze svých bratrů, je tedy zřejmé, že osud chtěl, abychom se rozdělili o otcovo dědictví." Ale klenot pálil Maedhrosovu ruku nesnesitelnou bolestí a on pochopil, že je to tak, jak řekl Eónwë, že jeho právo na něj zaniklo a že je přísaha marná. V mukách a zoufalství se vrhl do zející propasti plné ohně a tak skončil; silmaril, který třímal, byl přijat do lůna Země.

Vypráví se, že Maglor nemohl snést bolest, jíž ho mučil silmaril, hodil jej nakonec do Moře a od té doby stále putoval po pobřežích a zpíval v bolesti a lítosti vlnám. Neboť Maglor byl mocný mezi dávnými pěvci, jmenovaný hned po doriathském Daeronovi. Nikdy se však nevrátil mezi elfský lid. A tak se stalo, že silmarily našly svůj dlouhý domov: jeden v nebeském povětří, jeden v ohnivém srdci světa a jeden v hlubokých vodách.

V oněch dnech se na březích Západního moře stavělo mnoho lodí a Eldar se odtamtud ve flotilách vydávali na Západ a víckrát se nevrátili do zemí pláče a války. Vanyar se vraceli pod svými bílými praporci a vítězoslavně byli neseni do Valinoru; jejich radost z vítězství však zmenšovalo vědomí, že se vracejí bez silmarilů z Morgo-thovy koruny a že klenoty nemohou být nalezeny ani opět shromážděny,

aniž by byl svět rozbit a přetvořen.
Když připluli na západ beleriandští elfové, usídlili se na Tol Eresseï, Osamělém ostrově, který hledí na západ i na východ; odtamtud směli plout i do Valinoru. Byli opět přijav do Manwëho lásky, Valar jim odpustili, Teleri jim prominul své dávné hoře a kletba byla uložena k odpočinku.
Ale ne všichni Eldalië byli ochotni opustit Bližší země, kde dlouho trpěli a dlouho žili, a někteří se zdržovali ve Středozemí mnoho věků. Mezi nimi byli Círdan Stavitel lodí a Celeborn Doriath-ský se svou manželkou Galadriel, jež zůstala jediná ze všech, kteří vedli Noldor do beleriandského vyhnanství. Ve Středozemí přebýval i Velekrál Gil-galad a s ním Elrond Půlelf, který si zvolil, jak mu bylo přáno, být přičten k Eldar, ale jeho bratr Elros si zvolil zůstat s lidmi. A jedině z těchto bratrů se mezi lidi dostala krev Prvorozených a stopa božských duchů, kteří byli dřív než Arda: neboť byli syny Elwing, dcery Diora, syna Lúthien, dítěte Thingola a Melian, a jejich otec byl Earendil, syn Idril Celebrindal, Turgonovy dcery z Gondoli-nu.
Morgotha pak vystrčili Valar Dveřmi noci za Hradby Světa do Bezčasého prázdna a na těch hradbách stále stojí stráž a Earendil hlídá na cimbuří oblohy. Ale lži, které Melkor, mocný a prokletý, Morgoth Bauglir, Mocnost hrůzy a nenávisti, zasel do srdcí elfu a lidí, jsou semenem, které nehyne a nedá se zničit, a pokaždé znovu raší a ponese temné ovoce až do nejposlednějších dnů.
Zde končí SILMARILLION. Jestliže se ubíral od vznešeného a krásného do temnoty a zkázy, takový byl odedávna osud Pokažené Ardy; zda přijde nějaká změna a Pokažení bude napraveno, vědí snad Manwë a Varda, ale nezjevili to a není to oznámeno v Mandosových úradcích.
AKALLABËTH - Pád Númenoru Eldar říkají, že lidé přišli na svět v čase Morgothova Stínu a rychle upadli pod jeho nadvládu; poslal totiž mezi ně své emisary a oni naslouchali jeho zlým a vychytralým slovům, uctívali Tmu, a přece se jí báli. Někteří se však od zla odvrátili, opustili země svých příbuzných a putovali stále na západ; slyšeli totiž pověst, že na Západě je světlo, které Stín nemůže zatmít. Morgothovi sluhové je nenávistně pronásledovali a jejich cesty byly dlouhé a těžké, ale nakonec došli do zemí, které hledí na Moře, a vstoupili do Beleriandu ve dnech Války o Klenoty. V sindarském jazyku dostali jméno Edain, stali se přáteli a spojenci Eldar a ve válce s Morgothem vykonali velmi statečné činy.
Z nich po otci pocházel jasný Earendil a ve Zpěvu o Eárendilovi se vypráví, jak nakonec, když bylo Morgothovo vítězství téměř úplné, postavil svou loď Vingilot, které lidé říkali Rothinzil, plavil se po neprobádaných mořích a stále hledal Valinor; toužil se totiž před Mocnostmi zastat Dvou plemen, aby se nad nimi Valar slitovali a poslali jim pomoc v nejhorší nouzi. Proto je elfy i lidmi nazýván Earendil Požehnaný, neboť po dlouhé námaze a mnohých nebezpečích dosáhl svého cíle a z Valinoru přišlo vojsko Pánů Západu. Earendil se ale už nikdy nevrátil do zemí, které miloval.
Ve Velké bitvě, v níž byl konečně svržen Morgoth a rozvráceno Thangorodrim, na straně Valar bojovali z lidských rodů jedině Edain, kdežto mnozí jiní bojovali na straně Morgothově. Po vítězství Pánů Západu uprchlí zlí lidé, kteří nezahynuli, zpátky na východ, kde se stále toulali mnozí z jejich plemene v nezúrodněných divokých a bezzákonných zemích a odmítali pozvání Valar i Morgothovo. Zlí lidé přišli mezi ně, vrhli na ně stín strachu, a oni si je vzali za krále. Pak Valar na čas opustili středozemské lidi, kteří odmítli jejich pozvání a vzali si za pány Morgothovy přátele; a lidé žili ve tmě a byli souženi mnoha zlými stvůrami, jež vyplodil Morgoth za dnů svého panování: démony a draky, nestvůrnými šelmami a nečistými skřety, kteří jsou posměšnou napodobeninou Ilúvatarových dětí. A úděl lidí byl nešťastný.
Ale Manwë Morgotha vypudil a uzavřel ho mimo Svět v Prázdnu; sám se tedy do světa vrátit nemůže jako viditelná přítomnost, dokud Páni Západu sedí na trůně. Přesto semena, která zasel, vždy rostla a kvetla a nesla zlé ovoce, pokud o ně někdo pečoval. Jeho zlá vůle totiž zůstala, vedla jeho sluhy a manipulovala jimi, aby vždy křížili vůli Valar a hubili ty, kdo je poslouchali. Páni Západu to velmi dobře věděli. Když byl Morgoth vypuzen, konali proto poradu kvůli věkům, které přijdou. Eldar pozvali zpátky na Západ, a ti, kteří pozvání přijali, osídlili ostrov Eresseu; v té zemi je přístav Avallónë, neboť je ze všech měst nejblíže k Valinoru a avallónská věž je to první, co spatří mořeplavec, když se konečně přes mořské míle přiblíží k Zemím neumírajících. Také Otcům lidí ze tří věrných domů byla dána bohatá odměna. Přišel mezi ně Eónwë a učil je a byla jim dána moudrost a moc a delší život, než jaký kdy vlastnil někdo jiný ze smrtelného rodu. Pro Edain byla vytvořena země, jež nepatřila ani ke Středozemí, ani k Valinoru, protože byla od obou oddělena širokým mořem; blíže však byla k Valinoru. Ossë ji

vyzdvihl z hlubin Velké vody, Aule ji upevnil a Yavanna ji obohatila; Eldar z Tol Eresseï přinesli květiny a vodotrysky. Valar tu zemi nazvali Andor, Darovaná země; a na Západě jasně zářila Earendilova hvězda jako znamení, že je vše připraveno, a jako vůdce přes moře, a lidé žasli, když viděli ten stříbrný plamen na stezkách Slunce.

Pak Edain napjali plachty a vydali se po hlubokých vodách za Hvězdou; Valar na mnoho dnů uklidnili moře, poslali sluneční světlo a vítr do plachet, takže se vody před očima Edain třpytily jako vlnící se sklo a pěna letěla jako sníh před přídí jejich lodí. Avšak Rothinzil byl tak jasný, že jej lidé viděti i zrána mihotat se na Západě a v bezmračné noci zářil sám, protože vedle něho neobstála žádná hvězda. Edain mířili stále za ním, až přepluli mořské míle a zdáli spatřili zemi, jež pro ně byla připravena, Andor, Darovanou zemi, jak se třpytí ve zlatistém oparu. Pak vyšli z moře a nalezli zemi krásnou a úrodnou a měli radost. Nazvali tu zemi Elenna, totiž K hvězdám, ale i Anadûné, totiž Západní říše, v jazyce Vznešených elfů Númenórě.

To byl počátek lidu, jemuž se v řeči Šedých elfů říká Dúnadani: Númenorejci, Králové mezi lidmi. Neunikli tak ovšem sudbě smrti, kterou vložil Ilúvatar na celé lidstvo, a stále byli smrtelní, třebaže jejich roky byly dlouhé a nepoznali nemoc, dokud na ně nepadl stín. Proto rostli k moudrostí a slávě a ve všem se podobali Prvorozeným víc než kterýkoli jiný lidský rod; byli urostlí, vyšší než nejvyšší synové Středozemě, a světlo jejich očí bylo jako jasné hvězdy. Ale jejich počet v zemi rostl jen pomalu, protože se jim sice rodili synové a dcery krásnější než jejich otcové, ale dětí měli málo.

Hlavní město a přístav Númenoru bylo odedávna uprostřed jeho západního pobřeží a jmenovalo se Andúnië, protože bylo obráceno k zapadajícímu slunci. Uprostřed země však byla vysoká a strmá hora. Dostala jméno Meneltarma, Nebeský pilíř, a bylo na ní místo zasvěcené Éru Ilúvatarovi; bylo otevřené a nezastřešené, a v zemi Núme-norejců nebyl žádný jiný chrám nebo svatyně. Na úpatí hory byly hrobky králů a v těsné blízkostí stál na pahorku Armenelos, nekrás-nější město, a stála tam věž a citadela zbudovaná Eárendilovým synem Elrosem, jehož Valar ustanovili jako prvního krále Dúnadanů.

Elros a jeho bratr Elrond pocházeli ze Tří domů Edain, ale zčásti také z Eldar i z Maiar, protože jejich pramátěmi byly Idril Gondolin-ská a Lúthien, dcera Melianina. Valar nemohou odejmout dar smrti, který lidé dostali od Ilúvatara, ale ve věci Půlelfů jim dal Ilúvatar právo soudu a oni rozhodli, že si Earendilovi synové smějí zvolit vlastní úděl. Elrond si zvolil zůstat s Prvorozenými a byl mu dopřán život Prvorozených. Elrosovi, který si zvolil být králem lidí, byl pak udělen velmi dlouhý život, mnohonásobek života lidí ze Středozemě, a celé jeho potomstvo, králové a páni z královského rodu, žilo dlouho i podle míry Númenorejců. Elros sám žil pět set let a čtyři sta deset let vládl Númenorejcům.

Tak plynuly roky, a zatímco Středozem upadala a světlo a moudrost se vytrácely, Dúnedain bydleli pod ochranou Valar a v přátelství s Eldar a rostli na duchu i na těle. Neboť třebaže tento lid stále užíval svého jazyka, jejich králové a páni znali a užívali i elf-skou řeč, jíž se naučili za dnů svého spojenectví, a tak stále udržovali styk s Eldar jak z Eresseï, tak ze západu Středozemě. A učenci mezi nimi se učili i Vznešené eldarštině Blažené říše, v níž bylo uchováno mnoho příběhů a písní od počátku světa, a psali dopisy, svitky a knihy a zaznamenali do nich mnoho moudrého a podivuhodného z doby vzestupu své říše, ale to vše je dnes zapomenuto. Tak se stalo, že všichni pánové Númenorejců měli vedle vlastních jmen také eldarská jména, a stejně to bylo s městy a krásnými místy, jež založili v Nú-menoru a na pobřežích Bližších zemí.

Dúnadani totiž dosáhli velké řemeslné zručnosti, a kdyby chtěli, snadno by byli překonali zlé krále Středozemě ve válčení a výrobě zbraní; stali se však muži míru. Ze všech umění nejvíc pěstovali stavbu lodí a námořnictví a stali se mořeplavci, jací již nikdy nebudou nyní, když se svět zmenšil, a plavby na širých mořích byly hlavními hrdinskými činy a dobrodružstvími jejich zdatných mužů v chrabrých dnech jejich mládí.

Valinorští páni jim však zakázali plavit se na západ z dohledu břehů Númenoru, a Dúnadani se tomu dlouho nebránili, třebaže zcela nechápali účel této zapovědí. Manwë si však přál, aby Númenorejci neupadli do pokušení hledat Blaženou říši a nezatoužili překročit hranice stanovené jejich blahu, aby se nezamilovali do nesmrtelnosti Valar a Eldar a do zemí, kde všechno trvá.

V oněch dnech totiž ještě Valinor zůstával ve viditelném světě a Ilúvatar dovolil Valar, aby si na Zemi udržovali bydliště, připomínku toho, co mohlo být, kdyby byl nevrhl Morgoth na svět svůj stín.

Númenorejci to dobře věděli a občas, když byl vzduch čistý a slunce na východě, vyhlíželi a daleko na západě rozeznávali bíle zářící město na vzdáleném břehu, velký přístav a věž. V oněch dnech byli totiž Númenorejci dalekozrací; ale i tak zahlédly toto vidění jen nejbystřejší oči mezi nimi, buď z Meneltarmy, nebo z nějaké vysoké lodi, jež se plavila tak daleko na západ od jejich pobřeží, jak měli dovoleno plout. Neodvažovali se totiž porušit Zápověď Pánů Západu. Ale moudří mezi nimi věděli, že ta vzdálená země není ve skutečnosti Blažená říše Valinor, ale Avallónë, přístav Eldar na Eresseï, nejvý-chodnější ze Zemí neumírajících. Prvorození odtamtud ještě někdy připlouvali k Númenoru v loďkách bez vesel jako bílí ptáci přilétající ze zapadajícího slunce a přiváželi na Númenor mnoho darů: zpěvné ptáky, voňavé kvítí a velmi účinné byliny. Přivezli i semenáček Ce-lebornu, Bílého stromu, který rostl uprostřed Eresseï, a ten byl zase semenáčkem (Galathilionu, Stromu z Tůny, obrazu Telperionu, který dala Yavanna Eldar v Blažené říši. Strom rostl a kvetl v královských nádvořích v Armenelosu; jmenoval se Nimloth, rozkvétal večer a plnil noční stín svou vůní.

Pro zápověď Valar se tedy Dúnadani v oněch dnech plavili na Východ a ne na Západ, od temnot na Severu po žár na Jihu a za Jihem až po Dolní temnotu; dopluli i do vnitřních moří, pluli kolem Středozemě a ze svých vysokých přídí zahlédli Brány jitra na Východě. Někdy připlouvali Dúnadani k břehům Velkých zemí a bylo jim líto opuštěného světa Středozemě; a númenorští Páni v Temných rocích lidstva opět stanuli na západních pobřežích a nikdo se jim zatím nepokoušel vzdorovat. Většina lidí onoho věku, kteří žiti pod Stínem, byla totiž nyní slabá a bázlivá. Númenorejci mezi ně přicházeli a mnohému je učili. Přinesli obilí a víno, učili lidi sít a mlít zrní, otesávat dřevo a tvarovat kámen a uspořádat si život, jak jen to šlo v zemích rychlé smrti a malé blaženosti.

Tehdy se lidé Středozemě potěšili, tu a tam se od pobřeží stáhly neobydlené lesy, lidé setřásli jho Morgothových zplozenců a odnaučili se strachu ze tmy. Ctili také vzpomínku na vysoké Mořské krále, a když odjeli, nazývali je bohy a doufali v jejich návrat; tehdy se totiž Númenorejci ve Středozemí nikdy dlouho nezdrželi ani si tam zatím nestavěli sídla. Plavit se museli na Východ, ale srdcem se stále vraceli na Západ.

Tato touha léty rostla a Númenorejci začali vyhlížet po neumírajícím městě, které viděli v dálce, a sílila v nich žádost po věčném životě, aby unikli smrti a konci rozkoše; čím víc rostla jejich moc a sláva, tím větší byl jejich neklid. Neboť Valar sice Dúnadany odměnili dlouhým životem, ale nemohli jim odejmout únavu světem, jež nakonec přichází, a oni umírali, i jejich králové z Eárendilova semene, a jejich život byl v očích Eldar krátký. Tak se stalo, že na ně padl stín: snad v tom byla vůle Morgothova, jež dosud působila ve světě. A Númenorejci začali reptat, zprvu v srdci a pak otevřeně slovy, proti sudbě lidí, a především proti Zapovědí.

A říkali si: "Proč tam Páni Západu sídlí v nekonečném pokoji, zatímco my musíme umírat a odcházet do neznáma, opouštět domov a všechno, co jsme udělali? A Eldar neumírají, ani ti, kteří se vzbouřili proti Pánům. A když jsme ovládli všechna moře a žádná voda není tak divoká ani široká, aby ji naše lodě nepřekonaly, proč bychom neměli plout do Avallónë a pozdravit tam naše přátele?" A někteří říkali: "Proč bychom neměli plout až do Amanu a ochutnat tam aspoň na den blaženost Mocností? Nejsme snad mocní mezi lidmi Ardy?" Eldar sdělili tato slova Valar a Manwë se zarmoutil, protože viděl, jak se na poledni Númenoru hromadí mračna. Pak poslal k Dúnadanům posly, kteří vážně hovořili ke králi a všem, kteří byli ochotni naslouchat, o osudu a utváření světa.

"Sudbu Světa," říkali, "může změnit jedině Ten, kdo jej stvořil. A kdybyste při plavbě unikli všem klamům a nástrahám a skutečně se dostali do Blažené říše Amanu, pramálo by vám to prospělo. Vždyť to ne Manwëho země dává svému lidu nesmrtelnost, ale Nesmrtelní, kteří tam bydlí, posvětili zem, a vy byste tam zestárli a unavili se tím rychleji, jako můry v příliš silném a stálém světle." Ale král řekl: "Nežije snad můj předek Eárendil? Není snad v zemi Amanu?" Na to odpověděli: "Ty víš, že má zvláštní úděl a byl přisouzen k Prvorozeným, kteří neumírají, aleje mu také souzeno nikdy se nevrátit do zemí smrtelných. Kdežto ty a tvůj lid nejste z Prvorozených, ale jste smrtelní lidé, jakými vás učinil Ilúvatar. Zdá se však, že teď toužíte mít výhody obou plemen; plavit se do Valinoru, kdy budete chtít, a když se vám zlíbí, vracet se domů. To nelze. Valar také nemohou odejmout Ilúvatarovy dary. Říkáte, že jsou Eldar nepotrestáni a že neumírají ani ti, kteří se vzbouřili. To však pro ně není ani odměna, ani trest, ale naplnění jejich bytí. Nemohou uniknout a jsou vázáni k tomuto světu, nikdy jej nemohou opustit, dokud tesá,

protože žijí jeho životem. A vy jste prý trestáni pro vzpouru lidí, na níž jste se vlastně nepodíleli, a proto umíráte. Ale to nebylo na počátku ustanoveno jako trest. Tak unikáte, opouštíte svět a nejste k němu vázáni ani v naději, ani v únavě. Kdo z nás má tedy komu co závi-dět?" A Númenorejci odpověděli: "Proč bychom nezáviděli Valar a i těm nejmenším z Nesmrtelných? Vždyť od nás se žádá slepá důvěra a naděje bez jistoty - nevíme, co bude zakratičko před námi. A my přece také milujeme Zemi a nechceme ji ztratit." Pak řekli poslové: "Valar opravdu nevědí, co s vámi Ilúvatar zamýšlí, a on nezjevil všechno, co přijde. Ale za pravdu pokládáme to, že váš domov není zde, ani v zemi Aman, ani kde jinde v Kruzích Světa. A Sudba lidí, že mají odcházet, byla zprvu Ilúvatarovým darem. Stala se jim hořem jen proto, že přišli pod Morgothův stín a zdálo se jim, že jsou obklopeni velkou tmou, jíž se báli; a někteří se stali svévolnými a pyšnými a nepoddali se, dokud jim život nebyl vyrván. My kteří neseme stále rostoucí břímě let, to jasně nechápeme, ale jestliže se vám vrátilo to hoře a znepokojuje vás, jak říkáte, bojíme se, že Stín opět povstává a roste ve vašich srdcích. Proto vám říkáme, třebaže jste Dúnadani, nejsvětlejší z lidí, kteří unikli z dávného Stínu a statečně proti němu bojovali: dejte si pozor! Eruově vůli nelze odporovat, a Valar vás vážně vyzývají, abyste neodpírali důvěru, k níž jste povoláni, jinak se brzy opět stane poutem, které vás svazuje. Doufejte raději, že na konci i ta nejmenší z vašich tužeb přinese plody. Lásku k Ardě vám vložil do srdce Ilúvatar a ten nesází bezúčelně. Možná že však musí přejít ještě mnoho věků dosud nenarozených lidí, než bude záměr oznámen; a bude oznámen vám, a ne Valar." To se odehrálo za dnů Tar-Ciryatana Stavitele lodí a jeho syna Tar-Atanamira; byli to pyšní muži, žádostiví bohatství, a ukládali lidem Středozemě daň, takže nyní spíš brali, než dávali. Poslové přišli k Tar-Atanamirovi. Byl to třináctý král a za jeho dnů trvala núme-norská říše již přes dvě tisíciletí a dospěla na vrchol své blaženosti, ač ne ještě své moci. Ale Atanamirovi se rada poslů nelíbila a nedbal na ni a větší část lidu ho následovala; stále si totiž přáli uniknout smrti ve svých vlastních dnech a nečekat na naději. Atanamir se dožil vysokého věku a lpěl na životě, i když přežil všechny radosti, a byl prvním Númenorejcem, který to udělal; odmítl odejít, dokud neztratil rozum i mužnost, a odpíral svému synovi kralování na vrcholu jeho dnů. Númenorští Páni se totiž ženívali ve svém dlouhém životě pozdě a odcházeli a přenechávali panství svým synům, jakmile dospěli plného vzrůstu těla i ducha.

Pak se stal králem Atanamirův syn Tar-Ancalimon a smýšlel stejně; za jeho dnů se númenorský lid rozdělil. Na jedné straně byla větší skupina; říkali si Královští, zpyšněli a odcizili se Eldar i Valar.

Na druhé straně byla menší skupina a ti si říkali Elendili, Přátelé elfu: zůstávali sice skutečně věrně poddáni králi a Elrosovu rodu, ale přáli si zachovat přátelství s Eldar a naslouchali radě Pánů Západu. Ale ani ti, kteří si říkali Věrní, docela neunikli nemoci svého lidu a myšlenka na smrt je trápila.

Tak v Západní říši ubylo blaženosti, ale její moc a nádhera dál rostly. Králové a jejich lid totiž ještě neopustili moudrost, a pokud již Valar nemilovali, alespoň se jich ještě báli. Neopovážili se otevřeně porušit Zápověď ani plavit se přes hranice, které byly stanoveny. Své lodě stále kormidlovali na východ. Ale strach ze smrti nad nimi stále temněl a oni ji všemožně oddalovali; začali stavět velké domy pro své mrtvé, zatímco jejich mudrci se ustavičně namáhali objevit tajemství, jak přivolat život zpátky nebo alespoň jak prodloužit lidské dny. Dosáhli však jen umění uchovat mrtvé lidské maso neporušené a naplnili zemi mlčenlivými hrobkami, kde byla ve tmě svěcena myšlenka na smrt; ale živí se tím dychti věj i obraceli k požitkům a radovánkám a toužili stále více po věcech a po větším bohatství, a po dnech Tar-Ancalimonových se zanedbávalo přinášení prvního ovoce Eruovi, a lidé už jen zřídka chodili ke Svatyni na výšinách Menel-tarmy uprostřed země.

Tak se v onom čase stalo, že Númenorejci poprvé založili velká sídliště na západních březích dávných zemí; jejich vlastní země se jim totiž zdála scvrklá, neměli tam odpočinku ani spokojenosti a toužili nyní po bohatství a panování ve Středozemí, když jim byl Západ odepřen. Postavili velké přístavy a silné věže a mnozí se tam usídlili, nyní však vystupovali spíš jako páni a výběrčí daní než jako pomocníci a učitelé. A větry hnaly velké lodě Númenorejců na východ a ty se vždy vracely naložené. Moci a majestátu jejich králů přibývalo, pili a hodovali a oblékali se stříbrem a zlatem.

Přátelé elfů se na tom téměř nepodíleli. Jen oni se nyní plavili vždy na sever do země Gil-galadovy, udržovali přátelství s elfy a pomáhali jim proti Sauronovi; jejich přístavem byl Pelargir nad ústím Velké řeky Anduiny. Královští se však plavili daleko na jih a panství a pevnosti, které zbudovali, zanechaly mnoho stop v lidských pověstech.

V tomto věku, jak se vypráví jinde, povstal opět ve Středozemí Sauron, nabyl moci a vrátil se ke zlu, v němž byl vychován Morgo-them, takže se stal mocným v jeho službách. Již za dnů jedenáctého krále Númenoru Tar-Minastira opevnil zemi Mordor a postavil tam věž Barad-dúr, a od té doby stále usiloval o panství nad Středozemí, aby se stal králem nade všemi králi a jakoby bohem pro lidi. Sauron nenáviděl Númenorejce pro činy jejich otců a pro jejich dávné spojenectví s elfy a věrnost Valar; nezapomněl také na pomoc, kterou poskytl Tar-Minastir Gil-galadom, když byl ukován Jeden prsten a nastala válka mezi Sauronem a eriadorskými elfy. Nyní se dozvěděl, že númenorští králové vzrostli v moci a nádheře, nenáviděl je o to víc a bál se, aby nevpadli do jeho zemí a nevyrvali mu panství nad Východem. Dlouho se však neodvážil vyzvat Mořské pány k boji a stáhl se z pobřeží.
Sauron byl však vždy lstivý a říká se, že mezi těmi, které nalákal na Devět prstenů, byli tri velcí páni z númenorského rodu. Když pak vznikli Ulairi, totiž Prstenové přízraky, jeho služebníci, a síla jeho hrůzovlády nad lidmi nadmíru vzrostla, začal napadat pevnosti Nú-menorejců na mořských pobřežích.
V oněch dnech se Stín nad Númenorem prohloubil a životy králů z Elrosova rodu skomíraly pro jejich vzpouru, ale oni tím víc zatvrzovali své srdce proti Valar. Devatenáctý král převzal žezlo svých otců a nastoupil na trůn ve jménu Adůnakhor, Pán Západu, zřekl se elfských jazyků a zakázal je používat ve svém doslechu. Přesto bylo ve Svitku králů zapsáno jeho jméno Herunúmen ve Vznešené elfšti-ně, podle starobylého zvyku který se králové báli docela zrušit, aby nepřišlo zlé. Tento titul se zdál Věrným příliš pyšný, protože to byl titul Valar, a jejich srdce byla těžce zkoušena mezi věrností Elrosovu rodu a hlubokou úctou k ustanoveným Mocnostem. Ale měly přijít horší věci. Dvaadvacátý král Ar-Gimilzór byl totiž největším nepřítelem Věrných. Za jeho dnů byl Bílý strom zanedbáván a začal chřadnout; král úplně zakázal používání elfských jazyků a trestal ty, kteří vítali lodě z Eresseï, jež dosud tajně připlouvaly. Elendili bydleli vesměs v západních končinách Númenoru, ale Ar-Gimilzór nařídil, aby se všichni přívrženci této strany, které se mu povedlo odhalit, přestěhovali ze západu na východ země, a tam byli sledováni. Hlavní sídlo Věrných v pozdějších dnech tedy bylo okolí přístavu Rómenna; mnozí se odtamtud plavili do Středozemě a hledali severní pobřeží, kde ještě mohli mluvit s Eldar v Gil-galadově království. Králové o tom věděli, ale nebránili tomu, pokud Elendili odcházeli z jejich země a nevraceli se; chtěli totiž skoncovat s veškerým přátelstvím mezi svým lidem a Eldar z Eresseï, jimž říkali Špehové Valar, protože doufali, že své činy a úradky utají před Pány Západu. Manwë ale věděl o všem, co udělali, a Valar se zlobili na númenorské krále a už jim neradili a nechránili je; lodě z Eresseï již také nepřijížděly a přístav Andúnië byl opuštěný.
Po královském rodě měli největší čest Páni z Andúnië; byli totiž z Elrosovy linie, potomci Silmarien, dcery čtvrtého krále Númenoru Tar-Elendila. Tito páni byli králům věrní a ctili je, a Pán z Andúnië byl vždy jedním z hlavních rádců Žezla. Od počátku také chovali zvláštní lásku k Eldar a hluboce ctili Valar; když rostl Stín, pomáhali Věrným, jak mohli. Dlouho se však otevřeně nevyslovili a snažili se spíš napravovat srdce pánů s Žezlem moudřejšími radami.
Žila tehdy paní Inzilbéth, proslulá svou krásou, jejíž matka byla Lindórië, sestra Eárendura, Pána z Andúnië za dnů Ar-Gimilzórova otce Ar-Sakalthóra. Gimilzór si ji vzal za manželku, přestože jí to nebylo milé; v srdci totiž patřila k Věrným, čemuž ji naučila matka; ale králové a jejich synové zpyšněli a nedali si odporovat ve svých přáních. Mezi Ar-Gimilzórem a jeho královnou ani mezi jejich syny nebylo lásky. Starší Inziladůn byl myslí i tělem po matce, ale mladší Gimilkhád chodil s otcem, až na to, že byl ještě pyšnější a svéhlavější. Kdyby to zákony připouštěly, Ar-Gimilzór by byl raději dal žezlo jemu než staršímu synovi.
Ale když se Inziladůn chopil žezla, přijal opět jméno v elfštině jako zastará a dal si titul Tar-Palantír, protože daleko viděl zrakem i myslí, a i ti, kdo ho nenáviděli, se báli jeho slov jako pravého vidoucího. Dopřál Věrným dočasný pokoj a opět v náležitých dobách chodil k Eruově svatyni na Meneltarmě, čehož Ar-Gimilzór zanechal. Opět s úctou pečoval o Bílý strom a prorokoval, že se zánikem Stromu skončí i řada králů. Jeho pokání však bylo příliš pozdní na to, aby se utišil hněv Valar nad opovážlivostí jeho otců, jíž větší část jeho lidu nelitovala. A Gimilkhád byl silný a neurvalý, ujal se vedení těch, kteří se dřív nazývali Královští, a stavěl se proti vůli svého bratra tak otevřeně, jak se odvažoval, a v tajnosti ještě víc. Tak ztemněly dny Tar-Palantírovy zármutkem; trávil mnoho času na západě a často tam vystupoval na prastarou věž krále Minastira na pahorku Oromet u Andúnië, odkud toužebně hleděl na západ a

doufal, že snad spatří na moři nějakou plachtu. Ale ze Západu už na Númenor nepřiplula žádná loď a Avallóně halil oblak.
Gimilkhád zemřel dva roky před dosažením dvou set let (což se považovalo u příslušníka Elrosovy linie i v jejím úpadku za časnou smrt), ale to králi pokoj nepřineslo. Gimilkhádův syn Pharazón byl totiž ještě neklidnější a dychtivější bohatství a moci než jeho otec. kasto pobýval v cizině jako velitel ve válkách, které tehdy Númeno-rejci vedli v přímořských krajích Středozemě ve snaze rozšířit své panství nad lidmi; tak dosáhl velké proslulosti jako vůdce na souši i na moři. Když se tedy vrátil na Númenor, jakmile se doslechl o otcově smrti, srdce lidu se obrátilo k němu; přinesl totiž s sebou velké jmění a tehdy je štědře rozdával.
Stalo se, že Tar-Palantír zemdlel zármutkem a skonal. Neměl syna, ale jen dceru, kterou elfsky pojmenoval Míriel; té nyní podle práva a númenorských zákonů patřilo žezlo. Ale Pharazón se s ní proti její vůli oženil a tím se dopustil zlého, a bylo to zlé i proto, že númenorské zákony nepřipouštěly ani v královském rodu sňatek bližších příbuzných než druhých bratranců. Když byli sezdáni, uchvátil žezlo do své ruky, dal si titul Ar-Pharazón (elfsky Tar-Cahon) a královnino jméno změnil na Ar-Zimraphel.
Ze všech, kteří vládli Žezlem Mořských králů od založení Nú-menoru, byl Ar-Pharazón Zlatý nejmocnější a nejpyšnější; před ním panovalo Númenorejcům třiadvacet králů a královen, kteří nyní spali ve svých hlubokých hrobkách pod Meneltarmou na zlatých ložích.
Seděl na svém vyřezávaném trůně v městě Armenelos ve slávě své moci a temně dumal, pomýšleje na válku. Ve Středozemí se totiž dozvěděl o síle Sauronovy říše a o jeho nenávisti k Západní říši. Nyní k němu přišli kapitáni lodí a velitelé vracející se z Východu a sdělovali mu, že Sauron nyní rozšiřuje svou moc, když se Ar-Pharazón vrátil ze Středozemě, a že dotírá na města u pobřeží; dal si nyní titul Král lidí a vyhlásil svůj záměr zahnat Númenorejce do moře a zničit pokud možno i Númenor.
Při těch zprávách se Ar-Pharazón velmi rozhněval, a když dlouho tajně hloubal, srdce se mu naplnilo touhou po neomezené moci a po tom, aby panovala jedině jeho vůle. A bez porady s Valar a bez pomoci jiné moudrostí než vlastní se rozhodl, že sám vznese nárok na titul Krále lidí a donutí Saurona, aby se stal jeho vazalem a sluhou; ve své pýše totiž soudil, že nikdy nepovstane král tak mocný, aby soupeřil s Eárendilovým dědicem. Proto začal v té době kout velikou zásobu zbraní, postavil mnoho válečných lodí a vyzbrojil je, a když bylo všechno hotovo, sám vyplul se svým vojskem na Východ.
Lidé viděli, jak ze zapadajícího slunce připlouvají jeho plachty jako obarvené šarlatem a lesknou se červení a zlatem, a na obyvatele pobřeží padl strach a oni prchali. Ale flotila nakonec doplula na místo, jež se nazývalo Umbar, kde byl mohutný přístav Númenorejců, jejž nevytvořila ničí ruka. Okolní země byly prázdné a němé, když Mořský král pochodoval do Středozemě. Sedm dní putoval s korouhví a trubkou, přišel k pahorku, vystoupil na něj, postavil si tam svůj stan a trůn, usedl uprostřed země a kolem něho si rozestavilo stany jeho vojsko - modré, zlaté a bílé jako louka s vysokými květinami. Pak vyslal hlasatele a nařídil Sauronovi, aby před něj přišel I a přísahal mu věrnost.
A Sauron přišel. Přišel až ze své mohutné věže Barad-dûr a nepokusil se o boj. Pochopil totiž, že moc a majestát Mořských králů přesahují všechny pověsti, takže nemohl důvěřovat ani svým největším služebníkům, že jim odolají, a viděl, že ještě nepřišel čas, kdy naloží s Dúnadany podle své vůle. Byl lstivý a uměl dobře dosahovat svého úkladem, když nepomáhala síla. Proto se před Ar-Pharazónem pokořil, uhladil svou řeč, a lidé žasli, protože to, co říkal; se zdálo pěkné a moudré.
Ale Ar-Pharazón nebyl dosud oklamán a napadlo ho, že Sauron lépe dodrží své sliby poddanství, když bude dovezen na Númenor a tam bude bydlet jako rukojmí za sebe a za všechny své služebníky ve Středozemí. Sauron s tím souhlasil jakoby z donucení, ale vskrytu to přijal rád, protože to ladilo s jeho přáním. Sauron tedy překročil moře a spatřil zemi Númenor i město Armenelos za dnů jejich slávy a byl ohromen; ale srdce se mu tím víc naplnilo závistí a nenávistí.
Taková však byla vychytralost jeho mysli a úst a taková byla síla jeho skryté vůle, že za necelé tří roky měl nejblíže k tajným úradkům krále; na jazyku měl totiž stále medové lichotky a znal mnohé věci, které ještě nebyly lidem zjeveny. A když viděli přízeň, které se těšil u jejich pána, začali se k němu lísat všichni rádci až na jednoho, Amandila, Pána z Andúnië. Pak pomalu přišla na zemi změna, srdce Přátel elfů se silně znepokojila a mnozí ze strachu odpadli; a třebaže si ti, kteří zůstali, stále říkali Věrní, nepřátelé je nazývali buřiči. Když totiž Sauron nyní dosáhl sluchu lidí, mnoha argumenty odporoval všemu, co učili

Valar, a podněcoval lidi k myšlence, že na světě jsou na východě, ba i na západě ještě mnohá moře a země, které mohou získat a kde je nezměrné bohatství. A i kdyby jednou dospěli až na konec těch zemí a moří, za vším leží Pradávná tma. "A z ní byl stvořen svět. Vždyť jenom Tma zaslouží uctívání a jej í Pán může ještě vytvořit nové světy jako dar pro ty, kteří mu slouží, takže růstu jejich moci nebude konce." A Ar-Pharazón řekl: "Kdo je Pán Tmy?" Tehdy promluvil Sauron ke králi za zavřenými dveřmi a lhal a říkal: "Je to ten, jehož jméno se nyní nevyslovuje, protože Valar vás ohledně něho podvedli a nastrčili vám jméno Erua, fantomu, který si vymysleli v pošetilosti svého srdce, aby lidi zotročili do své služby. Vždyť oni jsou proroky tohoto Erua a ten mluví jen to, co chtějí oni. Ale ten, kdo je jejich pánem, je opět přemůže a osvobodí vás od toho fantomu; jeho jméno je Melkor, Pán všeho, Dárce svobody, a učiní vás silnějšími, než jsou oni." Pak se král Ar-Pharazón obrátil zpět k uctívání Tmy a jejího Pána Melkora, zprvu tajně, ale zanedlouho veřejně na očích celého svého lidu; většina ho v tom následovala. Ale přece zůstal ostatek Věrných, jak bylo řečeno, v Rómenně a okolním kraji, a tu a tam byli v zemi další. Hlavní z nich, u něhož hledali vedení a odvahu ve zlých dnech, byl králův rádce Amandil a jeho syn Elendil, jehož synové byli Isildur a Anárion, podle númenorského počítání ještě mladíci. Amandil a Elendil byly velcí námořní kapitáni; byli z rodu Elrose Tar-Minyatura, třebaže ne z panovnického domu, jemuž patřila koruna a trůn v městě Armenelos. Za dnů společného mládí býval Amandil Pharazónovi drahý, a přestože byl z Přátel elfu, zůstal v jeho radě až do Sauronova příchodu. Nyní byl propuštěn, protože ho Sauron nenáviděl nad všechny ostatní v Númenoru. Byl však tak urozený a býval tak velkým námořním kapitánem, že jej mnozí lidé dosud ctili a král ani Sauron se na něho ještě neodvážili vztáhnout ruku. Proto se Amandil odebral do Rómenny a tajně tam sezval všechny, jimž důvěřoval, že jsou věrní; bál se totiž, že zlo rychle poroste a že jsou všichni Přátelé elfu v nebezpečí. A brzy se to prokázalo. Meneltarma byla totiž v oněch dnech zcela opuštěna, a třebaže se ani Sauron neopovážil výšinu pošpinit, král nikomu pod trestem smrti nedovoloval na ni vystoupit - ani těm Věrným, kteří uchovávali v srdci Ilúvatara. Sauron také na krále naléhal, aby podťal Bílý strom, krásný Nimloth, který rostl na jeho nádvoří, protože to byla připomínka Eldar a světla Valinoru.

Král k tomu zprvu nesvolil, protože věřil, že osudy jeho rodu jsou se Stromem svázány, jak bylo předpověděno Tar-Palantírem. A tak ten, který nyní nenáviděl Eldar a Valar, ve své pošetilosti marně lpěl na stínu staré příslušnosti Númenoru. Ale když se o Sauronově zlém záměru doslechl Amandil, zarmoutilo to jeho srdce, protože věděl, že Sauron nakonec prosadí svou. Promluvil tedy s Elendilem a Elendilovými syny. Připomněl jim příběh o valinorských Stromech. Isildur neřekl ani slovo, ale v noci šel a vykonal čin, jímž se proslavil. Došel totiž sám v přestrojení do Armenelosu a na královské nádvoří, kam nyní Věrní nesměli; dostal se ke Stromu, kam podle Sauronova příkazu nesměl nikdo. Strom byl ve dne v noci hlídán strážemi v jeho službách. Tou dobou byl Nimloth temný a nekvetl, protože byl pozdní podzim a blížila se jeho zima; Isildur prošel mezi strážemi, vzal ze stromu plod, který na něm visel, a obrátil se k odchodu. Ale stráž se probrala a on byl napaden a probojoval se ven za cenu mnoha ran; unikl, a protože byl přestrojen nezjistilo se, kdo vztáhl na Strom ruku. Nakonec stěží došel do Rómenny a předal plod Amandi-lovi do rukou, než mu selhaly síly. Plod byl pak tajně zasazen a Amandil mu požehnal; vzešel z něho výhonek a na jaře obrazil. A když se rozvil první lísteček, Isildur, který dlouho ležel a došel až na pokraj smrti, vstal a rány ho dál netrápily.

Stalo se to v nejvyšší čas; po útoku totiž král Sauronovi ustoupil a skácel Bílý strom a zcela se tak odvrátil od příslušnosti svých otců. Ale Sauron dal vystavět na pahorku uprostřed města Númenorejců. Armenelosu Zlatého, mohutný chrám; měl kruhovou základnu, zdi měly tloušťku padesát stop, šířka základny byla pět set stop napříč a zdi se tyčily od země pět set stop a byly korunovány mohutnou bání. Báň byla celá zastřešena stříbrem a třpytivě čněla k slunci, takže její světlo bylo zdaleka vidět; světlo však brzy ztemnělo a stříbro zčernalo. Uprostřed chrámu byl totiž oltář s ohněm a na vrcholu báně byl větrák, kudy vycházel hustý kouř. První oheň na oltáři zapálil Sauron dřívím nasekaným z Nimlothu a ono zapraskalo a bylo stráveno, ale lidé žasli nad dýmem, který z něho vystoupil, takže nad zemí ležel sedm dní mrak, dokud pomalu neodplul na západ.

Od té doby vycházel oheň a kouř nepřetržitě, protože Sauronova moc denně rostla a lidé v onom chrámu konali oběti Melkorovi s proléváním krve, mučením a velkou zlotřilostí, a prosili, aby je zprostil smrti. Své oběti volili nejčastěji z Věrných, ale nikdy ne otevřeně proto, že nechtěli uctívat Melkora, Dárce

svobody; hledali proti nim spíše obvinění v tom, že nenávidí krále a že se proti němu bouří, nebo ze se spikli proti svým příbuzným a vymýšlejí lži a jedy. Tato obvinění byla většinou falešná; ale byly to horké dny a nenávist plodí nenávist.
A přesto všechno Smrt ze země neodcházela, spíš přicházela dřív a častěji a v mnoha strašlivých podobách. Zatímco totiž lidé dřív pomalu stárli a nakonec se ukládali k spánku, když byli unavení světem, nyní je přepadalo šílenství a nemoci; přesto se báli zemřít a vyjít do tmy, do říše pána, jehož přijali; a ve smrtelných mukách se proklínal. Muži se v oněch dnech chápali zbraní a zabíjeli se z malicherných příčin; stali se totiž výbušnými a Sauron nebo ti, které k sobě připoutal, procházeli zemí a popouzeli muže proti muži, takže lid reptal proti králi a pánům a proti všem, kteří měli něco, co neměli oni; a mocní se krutě mstili.
Přesto se Númenorejcům dlouho zdálo, že se jim daří dobře, a když už jim nepřibylo štěstí, aspoň sílili a jejich boháči bohatli. Se Sauronovou radou a pomocí totiž množili svůj majetek, vymýšleli stroje a stavěli stále větší lodě. Do Středozemě se teď vraceli s ozbrojenou mocí, už ne jako dárci darů ani jako panovníci, ale jako divocí válečníci. Její obyvatele honili, brali jim zboží, zotročovali je a mnohé krutě zabíjeli na svých oltářích. Ve svých pevnostech totiž tehdy stavěli chrámy a velké hrobky a lidé se jich báli a vzpomínka na laskavé krále z dávných dnů se vytrácela ze světa a zatměla se mnoha děsivými příběhy.
Tak vyrostl z Ar-Pharazóna, krále Země Hvězdy, nejmocnější tyran, jaký byl na světě od Morgothovy vlády, ačkoli po pravdě zpoza trůnu všemu vládl Sauron. Roky však plynuly a král cítil, jak se blíží stín smrti když se jeho dny dloužily; byl plný strachu a zlosti. Teď přišla hodina, kterou Sauron připravoval a dlouho očekával. A Sauron promluvil ke králi. Řekl mu, že jeho sílaje nyní tak velká že může pomýšlet na to, aby bylo ve všem po jeho, a nemusí se podřizovat žádnému příkazu ani zákazu.
A řekl: "Valar se zmocnili země, kde není smrt, a lžou ti o ní, skrývají ji, jak mohou, z nepřejícnosti a ze strachu, aby jim Králové lidí nevyrvali nesmrtelnou říši a místo nich nepanovali světu. A přestože dar nekončícího života jistě není pro všechny, ale jen pro takové, kteří jsou toho hodni jako muži mocní, hrdí a vznešeného rodu, přesto odporuje všemu právu, že je tento dar odpírán - ačkoli mu patří - Králi králů, Ar-Pharazónovi, nejmocnějšímu ze synů Země, k němuž lze přirovnat jedině Manwěho, pokud vůbec jeho. Ale velcí králové si nedají odpírat a berou si, co jim patří." Tehdy Ar-Pharazón, obluzený a chodící pod stínem smrti, protože se jeho život chýlil ke konci, Saurona vyslechl a začal v srdci dumat o válce s Valar. Plán dlouho připravoval a otevřeně o něm nemluvil, ale přede všemi ho nebylo možné utajit. Když si královy záměry uvědomil Amandil, zalekl se a pocítil velký úděs, protože věděl, že lidé nemohou porazit Valar ve válce a že na svět musí přijít zkáza, nebude-li tato válka zastavena. Proto zavolal svého syna Elendila a řekl mu:
"Dny jsou temné a pro lidi není naděje, neboť Věrných je málo. Proto mám v úmyslu pokusit se o to, oč se kdysi pokusil náš předek Earendil: vyplout na Západ, zápověď nezápověď, promluvit k Valar, pokud možno k samotnému Manwěmu, a prosit ho o pomoc, než bude všechno ztraceno." "Chceš tedy zradit krále?" řekl Elendil. "Vždyť přece znáš obvinění, které proti nám vznášejí, že jsme zrádci a špehové, a až dodnes bylo falešné." "Kdybych si myslel, že Manwě takového posla potřebuj e," řekl Amandil, "zradil bych krále. Je totiž jen jedna oddanost, jíž nemůže být člověk v srdci zproštěn z žádné příčiny. Já bych však prosil o milosrdenství pro lidi a o osvobození od podvodníka Saurona, protože alespoň někteří zůstali věrní. A pokud jde o Zápověd, vezmu trest sám na sebe, aby se neprovinil můj lid." "Ale co myslíš, otče, že se stane s těmi z tvého rodu, které tu necháš, až bude známo, co jsi udělal?" "Nesmí to být známo," řekl Amandil. "Připravím se na cestu tajně a vypluji na východ, kam z našich přístavů denně odplouvají lodě. I potom, jak dovolí vítr a náhoda, otočím na jih nebo na sever a zpátky na západ, a uvidím, co najdu. Ale tobě a tvému lidu, můj synu, radím, abyste si připravili jiné lodě a naložili do nich to, s čím byste se nedovedli rozloučit, a až budou lodě připraveny měli byste čekat v přístavu Rómenna a rozhlásit mezi lidmi, že mě hodláte následovat na východ, až se vám bude zdát, že je čas. Amandil už není našemu příbuznému na trůně tak drahý, aby příliš truchlil, jestliže se odtud odebereme načas nebo natrvalo. Ale ať nevidí, že chceš s sebou vzít mnoho mužů, jinak se znepokojí, protože pro válku, kterou teď plánuje, bude potřebovat všechny síly, které bude moci shromáždit. Vyhledej Věrné, kteří jsou ještě upřímní, a ať se k tobě tajně připojí, jestliže budou ochotni jít s tebou a podílet se na tvém plánu." "A

jaký plán to bude?" řekl Elendil.
"Nemíchat se do války a pozorovat," odpověděl Amandil. "Do svého návratu nemohu říci nic víc. Nejpravděpodobnější však je, že budete prchat ze Země Hvězdy a žádna hvězda vás nepovede, protože ta země je poskvrněna. Pak ztratíte všechno, co jste milovali, předem okusíte smrt zaživa a budete si hledat zemi vyhnanství někde jinde. Ale zda na východě nebo na západě, to mohou říci jen Vat ar."
Potom se Amandil rozloučil s celou svou domácností jako ten, koho čeká smrt. "Vždyť je docela možné," řekl, "že mě už nikdy neuvidíte a že vám neukážu žádné takové znamení, jaké kdysi ukázal Earendil. Ale buďte stále připraveni, protože konec světa, který jsme znali, je teď na dosah." Říká se, že Amandil v noci vyplul na malé lodi a zprvu kormidloval k východu, potom otočil a odplul na západ. Vzal s sebou tři služebníky, které měl rád, a víckrát o nich v tomto světě nikdo neslyšel slovem ani znamením a neexistuje ani žádný příběh nebo dohad o jejich osudu. Lidé nemohli být podruhé zachráněni takovými vyslanci a pro zradu Númenoru nebylo žádné snadné rozhřešení.
Elendil však udělal všechno, co mu otec přikázal, a jeho lodě čekaly u východního pobřeží země; Věrní dopravili na palubu své manželky a děti, své dědičné předměty a velké zásoby. Bylo tam mnoho věcí obdařených krásou a mocí, jež vytvořili Númenorejci za dnů své moudrostí, nádob a klenotů a učených svitků psaných šarlatově a černě. Měli i Sedm kamenů, dar Eldar, a na Isildurově lodi byl ochraňován mladý strom, odmladek sličného Nimlothu. Tak zůstával Elendil pohotově, nemíchal se do zlých činů oněch dnů a stále vyhlížel znamení, které nepřicházelo. Pak se tajně vypravil na západní pobřeží a vyhlížel přes moře, protože na něho padal smutek a stek, a velmi miloval svého otce. Nezpozoroval však nic kromě Ar-Pharazónových flotil, jež se shromažďovaly v přístavech na západě.
Na ostrově Númenor bylo vždy počasí podle lidských potřeb a libostí: déšť v pravý čas a vždycky uměřeně, slunce, jednou teplejší, jindy chladnější, a vítr od moře. A když vál ze západu, mnohým se zdálo, že je plný vůně, prchavé, ale sladké, svírající srdce, jako z květin, jež stále kvetou na neumírajících lukách a na smrtelných březích nemají jména. Ale to vše se nyní změnilo, protože i obloha se zatměla a v těch dnech přicházely lijáky a krupobití a prudké vichry; nejednou se velké lodě Númenorejců potápěly a nevracely se do Přístavů, přestože od východu Hvězdy je takové hoře až do té doby nepostihlo. A s večerem někdy přicházel od západu veliký mrak ve tvaru orla s perutěmi rozpraženými k severu a k lihu; pomalu vyvstával, vymazal západ slunce a na Númenor padla hustá noc. A někteří ti orli nesli pod křídly blesky a mezi mořem a mračnem se rozléhalo hřmění.
Lidé dostávali strach. "Hle, orli Pánů Západu!" volali. "Man-wěho orli se ženou na Númenor!" A padali na tvář.
Někteří pak chvilku litovali, ale jiní zatvrzovali své srdce, hrozili nebi pěstí a říkali: "Páni Západu se proti nám spikli. Udeřili první, Příští úder bude náš!" Ta slova pronesl sám král, ale byla z hlavy Sauronovy.
Blesků přibývalo a zabíjely lidi na kopcích, v polích i na ulicích města; ohnivý zášleh udeřil do kopule Chrámu a rozpoltil ji, až ji ověnčily plameny. Ale Chrám otřesen nebyl a Sauron tam stál na věži, čelil blesku a zůstal nezraněn; v tu hodinu ho lidé nazvali bohem a dělali všechno, co chtěl. A tak když přišla poslední předzvěst, nevěnovali jí pozornost. Země se totiž pod nimi roztřásla, sténání podobné podzemnímu hromu se smísilo se sténáním moře a z vrcholku Meneltarmy vyšel kouř. Ale Ar-Pharazón tím víc spěchal se zbrojením.
Tou dobou se moře na západ od pevniny černalo loděmi Núme-norejců. Byly jako souostroví z tisíce ostrůvků, jejich stěžně byly jako les v horách a jejich plachty jako chmuřící se mrak; praporce měly zlaté a černé. A vše čekalo na královo slovo; Sauron se stáhl do nejvnitrnějšího kruhu chrámu a lidé mu nosili oběti k upalování.
Pak na sklonku dne přiletěli orli Pánů Západu seskupení jako do bitvy a postupovali v řadě, jejíž konec se ztrácel zraku; jak se blížili, jejich křídla se prostírala stále šíře a uchvacovala oblohu. Ale Západ za nimi rudě hořel a oni zespoda žhnuli, jako by byli vzníceni plamenem velkého hněvu, takže celý Númenor byl ozářen jakoby doutnajícím ohněm; muži pohlíželi do tváře svých druhů a zdálo se jim, že se rdí vztekem.
Tu Ar-Pharazón zatvrdil své srdce, vstoupil na palubu své mocné lodi Alcarondasu, Mořského hradu. Měla mnoho vesel a mnoho stěžňů, byla zlatá a černá a stál na ní Ar-Pharazónův trůn. Pak oblékl brnění, nasadil si korunu, dal vztyčit svou zástavu a zavelel zvednout kotvy; v tu hodinu númenorské polnice

přehlušily hřmění.
Tak vypluly flotily Númenorejců proti hrozbě ze Západu; bylo téměř bezvětří, ale měli mnoho vesel a mnoho silných otroků, aby pod bičem veslovali. Slunce zapadlo a nastalo velké ucho. Na zemi padla tma a moře bylo klidné, zatímco svět čekal, co se bude dít. Flotily zvolna zmizely z očí pozorovatelům v přístavech, jejich světla vybledla a vzala je noc; ráno byly pryč. Na východě se totiž zvedl vítr a odvál je a oni porušili Zápověď Valar, vpluli do zakázaných moří a mířili do války proti Nesmrtelným, aby jim vyrvali věčný život v Kruzích Světa.
Ar-Pharazónovy flotily připluly z hlubin moře, obklopily Aval-lone a ostrov Eresseu a Eldar truchlili, protože světlo zapadajícího slunce bylo odříznuto mračnem Númenorejců. Nakonec doplul Ar-Pharazón až k Blažené říši Amanu a na pobřeží Valinoru. A pořád bylo všude ticho a osud visel na vlásku.
Ar-Pharazón totiž na konci zakolísal a málem se obrátil nazpátek. Srdce mu naplnilo zlé tušení, když pohlédl na němé břehy a viděl zářící Taniquetil, bělejší než sníh, studenější než smrt, mlčící, nepohnutelný, strašný jako stín Ilúvatarova světla. Ale jeho pánem byla nyní pýcha, a tak nakonec opustil svou loď, skočil na břeh a prohlásil zemi za svou, jestliže o ni nebude nikdo bojovat. A vojsko Númenorejců se houfně utábořilo okolo Tůny, odkud uprchlí všichni Eldar.
Manwě pak na Hoře volal k Ilúvatarovi a Valar pro tu chvíli složili vládu nad Ardou. Ale Ilúvatar ukázal svou moc a změnil tvar světa; v moři mezi Númenorem a Zeměmi neumírajících se otevřela obrovská propast, vody se do ní vevalily a hluk a dýmání těch vodopádů se vznesly až k nebi a svět se otřásl. Všechny lodě Númenorejců byly staženy do propasti, utonuly a byly navždy pohlceny. Král Ar-Pharazón a smrtelní bojovníci, kteří stanuli na půdě Amanu, však byli pohřbeni padajícími horami: leží prý tam uvězněni v Jeskyních zapomenutých až do Poslední bitvy a Dne soudu.
Avšak země Aman a eldarská Eresseа byly vzaty a navždy odstraněny z dosahu lidí. A Andor, Darovaná země, Královský Núme-nor, Elenna Eárendilovy hvězdy, byla úplně zničena. Byla totiž blízko východní hrany velké průrvy, její základy se vyvrátily a ona se zřítila dolů do tmy a již není. A tak již na zemi nezůstalo žádné místo, kde je uchována památka na čas, kdy nebylo zlo. Ilúvatar totiž odsunul Velké moře na západ od Středozemě a prázdné země na východ od ní, a byly vytvořeny nové země a nová moře a svět byl zmenšen, neboť Valinor a ostrov Eresseа z něho byly vzaty do říše skrytých věcí.
Osudná hodina přišla, když to lidé nečekali, devětatřicátý den po odplutí lodí. Tu náhle z Meneltarmy vytryskl oheň, přihnal se vichr, země se zazmítala a obloha zavířila, kopce se řítily a Númenor se potopil do moře se všemi dětmi a manželkami, dívkami a pyšnými dámami, a všechny jeho zahrady a síně a věže, jeho hrobky a bohatství, jeho klenoty a tkaniny, věci malované a vyřezávané, jeho smích a jeho radost, jeho hudba, jeho moudrost a jeho učenost navždy zmizely. A ze všeho naposled vzala stoupající vlna, zelená, studená a korunovaná pěnou, plazící se po zemi, do náruče královnu Tar-Míriel, sličnější než stříbro, slonovina nebo perly. Příliš pozdě se pokoušela vystoupit strmými stezkami po Meneltarmě k svatému místu; vody ji dohonily a její výkřik se ztratil v burácení vichru.
Ale ať již Amandil skutečně doplul do Valinoru a Manwě vyslyšel jeho prosbu nebo ne, z milosti Valar byli Elendil, jeho synové a jejich lid onoho dne ušetřeni zkázy. Elendil totiž zůstal v Rómenně, odmítl královu výzvu, když se vydával do boje, vyhnul se také Sau-ronovým vojákům, kteří se ho přišli zmocnit, aby ho odvlekli na ohniště Chrámu, nalodil se, odrazil od břehu a vyčkával. Tam byl chráněn zemí před velikým tahem moře, který všechno vlekl do propasti, a byl i v závětří před prvním náporem bouře. Ale když se hltavá vlna převalila přes zemi a Númenor se hroutil ve svém pádu, tehdy by byl zaplaven, a byl by pokládal záhubu za menší hoře, protože žádná smrtelná agónie nemohla být trpčí než ztráta a bolest onoho dne: ale vzal jej vichr, zběsilejší než všechny větry, které kdy lidé poznali, burácející od západu, a jeho lodě daleko odehnal; rozerval jim plachty, zpřelámal stěžně a hnal nešťastníky jako stébla po vodě. Bylo to devět lodí: čtyři Elendilovy, tři Isildurovy a dvě Anário-novy. Letěly před černou bouří z osudného soumraku do tmy světa. Hlubiny se pod nimi hněvivě vzdouvaly jako věže a vlny, podobné horám běžícím s velikými čapkami zpěněného sněhu, je zvedaly mezi oblačnou tříšť a po mnoha dnech je vyhodily na břehy Středozemě. A všechna pobřeží a přímořské kraje tehdy utrpěly velkou změnu a zkázu, protože moře napadlo souš, břehy se potápěly, pradávné ostrovy tonuly a zvedaly se nové; kopce se drolily a řeky se obracely nezvyklými směry.
Elendil a jeho synové pak založili ve Středozemi království; a přestože jejich učenost a zručnost byly jen

ozvěnou toho, co bývalo, než přišel do Númenoru Sauron, divokým lidem ve světě se zdála veliká. V jiných příbězích se vypráví mnoho o činech Elendilových dědiců v následujícím věku a o jejich boji se Sauronem, který ještě neskončil.
Sauron sám se totiž velmi ulekl zloby Valar a soudu, jímž postihl zemi i moře Éru. Bylo to mnohem víc, než předpokládal; doufal jen ve smrt Númenorejců a v porážku jejich pyšného krále. Sauron se na svém černém stolci uprostřed Chrámu smál, když uslyšel Ar-Pharazónovy polnice troubit do boje, a smál se opět, když slyšel hřímání bouře; potřetí, když se smál vlastním myšlenkám a těšil se, co teď bude dělat ve světě, když se navždy zbavil Edain, byl uprostřed smíchu lapen a jeho stolec i jeho chrám se zřítily do propasti. Ale Sauron neměl smrtelné tělo, a přestože byl nyní zbaven té podoby, v níž napáchal tolik zla, takže se už nikdy nemohl zdát lidem krásný, jeho duch povstal z hlubiny, jako stín a černý vítr přeletěl moře a vrátil se do Středozemě a do Mordoru, kde měl domov. V Barad-dúr si opět nasadil svůj velký Prsten a sídlil tam, temný a tichý, dokud si nevytvořil novou podobu, obraz zosobněné zášti a nenávisti. A Oko Saurona Strašlivého mohl snést jen málokdo.
Ale to již nepatří do příběhu o Potopení Númenoru, který je nyní vypověděn celý. Zaniklo i jméno té země a lidé již nemluvili o Elen-ně ani o Andoru, Daru, který byl odňat, ani o Númenóře na pokraji světa; vyhnanci na mořských pobřežích, když se s tesknícím srdcem obraceli k Západu, mluvili o Mar-nu-Falmaru, který byl zaplaven vlnami, o Padlé Akallabéth, eldarsky Atalantě.
Mezi Vyhnanci mnozí věřili, že vrcholek Meneltarmy, Nebeského pilíře, navždy neutonul, ale opět se zvedl z vln jako osamělý ostrov ztracený ve velkých vodách protože to bylo posvěcené místo a ani za dnů Saurono-vých je nikdo neposkvrnil. A byli někteří z Eárendilova semene, kteří jej později hledali, protože se mezi učenými říkalo, že dávní dalekozrací muži viděli z Meneltarmy zákmit Zemí neumírajících. Neboť i po zkáze byla srdce Dúnadanů obrácena k západu, a třebaže věděli, že se svět opravdu změnil, říkali: "Avallónë ze Země zmizela a země Aman je odňata a ve světě nynější temnoty je nelze najít. A přece kdysi byly, a proto jsou stále, v pravém bytí a v celém tvaru světa, jak byl původně zamýšlen." Dúnadani totiž soudili, že i smrtelní lidé, dostanou-li takové požehnání, mohou pohlédnout na jiné časy než na ty, v nichž žije jejich tělo, a stále toužili uniknout ze stínů svého vyhnanství a nějak spatřit světlo, jež neumírá, protože žal z pomyšlení na smrt je pronásledoval přes hluboké moře. Proto jejich velcí mořeplavci stále prohledávali pustá moře v naději, že narazí na ostrov Meneltarmu a spatří tam vidinu věcí, které byly. Nenašli jej však a ti, kteří pluli daleko, dospěli pouze do nových zemí a zjistili, že jsou jako staré země a podléhají smrti. A ti, kteří se plavili nejdál, jen obepluli Zemi a nakonec se unaveně vrátili tam, odkud vypluli, a řekli: "Všechny cesty jsou teď zakřivené." Tak v pozdějších dnech díky lodním cestám, učenosti a hvězdářství lidští králové poznali, že svět byl skutečně zaokrouhlen; přesto směli Eldar stále odcházet, a dostávali se na Starodávný Západ a do Avallónë, pokud chtěli. Proto říkali lidští učenci, že stále musí existovat Přímá cesta pro ty, jimž je dovoleno ji nalézt, a učili, že zatímco nový svět padal dolů, stará cesta a stezka vzpomínek na Západ šla pořád dál jako mohutný neviditelný most, jenž procházet vzduchem, který se dýchá a kde lze létat (ten byl nyní zakřiven stejně, jako byl zakřiven svět), a překračoval Ilmen, kde tělo bez pomoci nemůže vydržet, až dospěl k Tol Eresseë, Osamělému ostrovu, a snad i dál do Valinoru, kde stále bydlí Valar a bdí nad odvíjením historie světa. Při mořských pobřežích pak vznikly pohádky a pověsti o mořeplavci ch a lidech ztracených na vodách, kteří se nějakým osudem, milostí nebo přízní Valar dostali na Přímou cestu a viděl, jak pod nimi klesá tvář světa, a tak dospěli do lampami ozářeného přístavu Avallónë nebo dokonce na poslední pláž na hranici Amanu a tam pohlédli na strašlivou a krásnou Bílou horu, než zemřeli.
O PRSTENECH MOCI A TŘETÍM VĚKU - čímž končí tyto příběhy Kdysi býval Sauron, Maia, jehož beleriandští Sindar nazvali Gorthaur. Na počátku Ardy jej Melkor strhl na svou stranu a on se stal největším a nejspolehlivějším služebníkem Nepřítele - a také nejnebezpečnějším, protože na sebe mohl brát mnoho podob a dlouho mohl vypadat ušlechtile a krásně, když si to přál, takže neoklamal jen ty nejostražitější.
Když bylo Thangorodrim rozbořeno a Morgoth svržen, Sauron na sebe opět vzal světlou podobu, poklonil se Manwëho heroldovi Eónwëmu a zřekl se všech svých zlých skutků. Někteří tvrdí, že to zprvu nepředstíral, ale že opravdu litoval, i kdyby jen ze strachu, zdrcen Morgothovým pádem a velikým hněvem Pánů Západu. V Enwëho moci však nebylo odpouštět osobám vlastního řádu. Přikázal tedy

Sauronovi, aby se vrátil do Amanu a tam přijal Manwěho rozsudek. Tu se Sauron zastyděl, nechtělo se mu pokorně se vrátit a možná obdržet od Valar rozsudek dlouhé služby na důkaz své upřímnosti; za Morgotha měl totiž velkou moc. Proto když Eónwě odešel, skryl se ve Středozemí a propadl opět zlu, neboť pouta, která na něho vložil Morgoth, byla velmi silná.
Ve Velké bitvě a při bouřlivém pádu Thangorodrim se země zuřivě rozbouřila a Beleriand byl rozbit a zpustošen; na severu a na západě kleslo mnoho zemí pod hladinu Velkého moře. Na východě, v Ossiriandu, byly rozbity valy Ered Luin a vznikla v nich směrem k jihu velká průrva, do níž se vevalilo moře a vytvořilo záliv. Do toho zálivu vtékala novým korytem řeka Lhůn, proto dostal jméno Lhůn-ský záliv. Té zemi kdysi Noldor říkali Lindou a toto jméno si zachovala; bydlelo tam daíl mnoho Eldar, kteří otáleli a ještě nechtěli opustit Beleriand, kde dlouho bojovali a pracovali. Jejich králem byl Fingonův syn Gil-Balad a s ním byl Elrond Půlelf, syn Eárendila Mořeplavce a bratr prvního númenorského krále Elrose.
Na březích Lhůnského zálivu si elfové postavili přístavy a pojmenovali je Mithlond; měli tam mnoho lodí, protože to bylo dobré kotviště. Ze Šedých přístavů Eldar čas od času odplouvali a prchali ze tmy dnů Země; z milosti Valar totiž mohli Prvorození dál putovat cestou a vracet se, když chtěli, ke svým příbuzným na Eresseì a ve Valinoru za okružními moři.
Jiní Eldar v tom věku překročili hory Ered Luin a prošli do vnitrozemí. Mnozí z nich byli Telen z Doriathu a Ossiriandu, kteří přežili, a vytvořili říše mezi lesními elfy v lesích a horách daleko od moře, po němž však přesto v srdci tesknili. Jen v Eregionu, kterému lidé říkali Cesmínie, si zbudovali trvalou říši za Ered Luin elfové noldor-ského rodu. Eregion byl blízko velkého sídliště trpaslíků, které se jmenovalo Khazad-dům, ale elfové mu říkali Hadhodrond a potom Moria. Z elfského města Ost-in-Edhilu vedla silnice k západní bráně Khazad-dům, protože mezi trpaslíky a elfy vzniklo přátelství, jaké nikdy nikde jinde nebylo, a obohacovalo obojí lid. V Eregionu překonali řemeslníci Gwaith-i-Mírdainu, Klenotnického lidu, v obratnosti všechny, kdo kdy něco vyráběli, s výjimkou Fëanora; vskutku největší zručnost mezi nimi měl Celebrimbor, syn Curufinův, který se odcizil svému otci a zůstal v Nargothrondu, když byli Celegorm a Curufin vyhnáni, jak se vypráví v Quentě Silmarillion.
Jinde byl ve Středozemí mnoho let mír, ale země byly vesměs divoké a zpustlé, vyjma míst, kam přišel lid z Beleriandu. Žilo tam ovšem mnoho elfu, jako tam žili již nespočetné roky, a svobodně se toulali širými kraji daleko od Moře; byli to však Avaři, pro něž byly činy vykonané v Beleriandu jen pověstí a Valinor jen vzdáleným jménem. Na jihu a na vzdálenějším východě se množili lidé; většina se obracela ke zlu, protože Sauron se činil.
Když viděl Sauron zpustlost světa, řekl si, že Valar zase na Stře-dozem zapomněli, jakmile porazili Morgotha, a jeho pýcha rychle rostla. S nenávistí hleděl na Eldar a bál se Númenorejců, kteří se občas vraceli na svých lodích k břehům Středozemě, ale dlouho se přetvařoval a skrýval temné záměry, které si utvářel v srdci.
Zjistil, že ze všech národů Země je nejsnáze svést lidi, ale dlouho se snažil přesvědčit elfy, aby mu sloužili, protože věděl, že Prvorození mají větší moc; chodil mezi ně široko daleko a stále se jevil krásný a moudrý. Jen do Lindonu nechodil, protože Gil-galad a El-rond o jeho krásném vzhledu pochybovali, a třebaže nevěděli, kým skutečně je, nevpustili ho do té země. Ale jinde ho elfové přijímali rádi a málokteří dbali na posly z Lindonu, kteří je vyzývali k opatrnosti; Sauron si totiž dal jméno Annatar, Pán darů, a zprvu měli z jeho přátelství velký prospěch. Říkal jim: "Škoda slabostí velkých! Vždyť Gil-galad je mocný král a Mistr Elrond je moudrý ve všem poznání, a přece mí nechtějí pomoci v mé práci. Že by snad nechtěli, aby byly jiné země stejně blažené jako jejich? Ale proč by měla zůstat Středozem věčně zpustlá a temná, když by ji elfové mohli udělat stejně krásnou jako Eresseu, ba jako Valinor? A protože jste se tam nevrátili, třebaže jste mohli, vidím, že milujete Středozem jako já. Není tedy naším úkolem společně pracovat na jejím obohacení a pro pozdvižení všech elfských rodů, které tu bloudí nepoučené, k výšinám té moci a poznání, jež mají ti za Mořem?" Sauronovy rady byly nejlépe přijímány v Eregionu, protože Noldor v té zemi toužili stále zvětšovat umělost a složitost svých děl. Neměli také v srdci pokoj, protože se odmítli vrátit na Západ a toužili zůstat ve Středozemí, kterou opravdu milovali, a přece mít blaženost těch, kteří odešli. Proto Sauronovi naslouchali a mnohé se od něho naučili; neboť jeho poznání bylo velké. V těch dnech překonali ost-in-edhilští kováři všechno, co dokázali předtím; přemýšleli a

vyrobili Prsteny moci. Ale jejich práci vedl Sauron a věděl o všem, co dělají, protože jeho touhou bylo elfy spoutat a přivést je pod svůj dohled.
Elfové vyrobili mnoho prstenů, ale Sauron si tajně vyrobil Jeden prsten, který by vládl všem ostatním, a jejich moc s ním byla svázána, aby mu zcela podléhala a trvala jen tak dlouho, dokud potrvá on. Do toho Jednoho prstenu přešlo mnoho Sauronovy síly a vůle, protože moc elfských prstenů byla velmi velká a to, co by jim vládlo, je muselo překonávat silou; Sauron jej vyrobil v Ohnivé hoře v Zemi stínu. A když měl Jeden prsten na ruce, vnímal všechno, co bylo vykonáno pomocí menších prstenů, a mohl vidět a ovládat samotné myšlenky těch, kteří je nosili.
Elfy ovšem nebylo tak snadné polapit. Jakmile si Sauron nasadil Jeden prsten na prst, uvědomili si to, poznali ho a pochopili, že chce být jejich pánem a pánem všeho, co vykonali. Pak v hněvu a strachu sňali své prsteny. Když Sauron zjistil, že je prozrazen a že se elfové nedali oklamat, rozezlil se, vytáhl proti nim otevřeně do války a žádal, aby mu byly všechny prsteny vydány, protože by je elfští kováři bez jeho rady a pomoci nedokázali vyrobit. Elfové však před ním prchli, tři ze svých prstenů zachránili, odnesli je a ukryli.
Byly to Tři, které byly vyrobeny naposled a měly největší moc. Jmenovaly se Narya, Nenya a Vilya, Prsteny ohně, vody a vzduchu se vsazeným rubínem, diamantem a safírem; po těchto elfských prstenech právě Sauron nejvíc bažil, protože ti, kdo je přechovávali, mohli bránit rozkladu, jejž působí čas, a oddalovat únavu světem. Ale Sauron je nemohl vypátrat, neboť byly dány do rukou Moudrých kteří je ukryli a už je nikdy otevřeně nepoužili, dokud Sauron držel Vládnoucí prsten. Proto zůstaly Tři nepošpiněné, jelikož je vyrobil Celebrimbor sám a Sauronova ruka se jich nikdy nedotkla. Ale i ony byly podřízeny Jednomu.
Od té doby válka mezi Sauronem a elfy nikdy nepřestala; Eregi-on byl zpustošen, Celebrimbor zabit a brány Morie se zavřely. V té době založil Elrond Půlelf pevnost a útočiště Imladris, kterému lidé říkali Roklinka. Stála dlouho. Sauron však dostal do rukou všechny ostatní Prsteny moci a rozdal je jiným plemenům Středozemě. Doufal, že si tak podmaní všechny, kdo toužili po tajné moci přesahující míru jejich plemene. Sedm prstenů dal trpaslíkům, ale lidem dal devět, protože lidé se i v této věci jako v jiných prokázali nejpohotovější plnit jeho vůli. A všechny prsteny, jež ovládal, zkazil, tím snáze, že měl podíl na jejich výrobě. Byly prokleté a nakonec zradily všechny, kteří je používali. Trpaslíci byli tvrdí a vskutku těžko zkro-titelní; neradi snášejí cizí nadvládu a myšlenky jejich srdce je těžké vybádat. Nedají se také změnit v stíny. Používali své prsteny jen k získání bohatství, ale v srdci jim vzplála zloba a nepřekonatelná žádostivost po zlatě. Z toho zla později vzešel Sauronom nemalý prospěch. Říká se, že základem každého ze Sedmi pokladů trpasličích králů byl zlatý prsten, ale všechny byly dávno vypleněny a sežrali je draci, a ze Sedmi prstenů některé strávil oheň a některé získal zpátky Sauron.
Lidi bylo snazší lapit do léčky. Ti, kteří používali Devět prstenů, se stali za svých dnů mocnými - dávnými králi, černokněžníky a válečníky. Získali slávu a velké bohatství, ale obrátilo se to k jejich zkáze. Měli, jak se zdálo, život bez konce, ale život se stal pro ně nesnesitelným. Když chtěli, mohli chodit neviditelní všem očím v tomto světě pod sluncem a mohli vidět věci ve světech neviditelných smrtelnému člověku, ale příliš často viděli jen mátohy a Sauronova mámení. Jeden po druhém dříve nebo později - podle své přirozené síly a podle toho, zda měli na počátku dobrou, nebo zlou vůli - upadal pod nadvládu Jednoho, který byl Sauronův. Stali se navždy neviditelnými pro všechny vyjma toho, kdo měl na ruce Vládnoucí prsten, a vstoupili do říše stínů. Byli to nazgůlové, Prstenové příznaky, nejstrašnější služebníci Nepřítele; šla s nimi tma a křičeli hlasem smrti.
A Sauronova žádostivost a pýcha rostly, až neznal mezí a rozhodl se, že se učiní pánem všeho ve Středozemí, zničí elfy a pokud možno přivodí pád Númenoru. Nesnášel svobodu ani soupeře a říkal si Pán Země. Ještě stále mohl nosit masku, takže dokázal oklamat lidské oči, když si to přál, a zdát se jim moudrý a krásný. Ale panoval raději silou a strachem, pokud tak mohl dosáhnout svého, a ti, kdo postřehli, jak se nad světem prostírá jeho stín, jej nazvali Temným pánem a Nepřítelem, a on opět shromáždil pod svou vládu všechny zlé tvory z Morgothovy doby, kteří zůstali na zemi nebo pod zemí, velel skřetům a ti se množili jako mouchy. Tak začaly perné roky, jimž elfové říkají Dny útěku. V té době prchalo mnoho elfů ze Středozemě do Lindonu a odtamtud přes moře do nenávratna, a mnoho jiných zahubil Sauron a jeho služebníci. Ale v Lindonu si dál udržoval moc Gil-galad a Sauron se zatím

neodvažoval překročit hory Ered Luin ani napadnout Přístavy, a Gil-galadovi pomáhali Númenorejci. Jinde panoval Sauron a ti, kdo chtěli být svobodní, prchali do lesů a do hor pronásledováni strachem. Na východě a na jihu byli pod jeho nadvládou skoro všichni lidé, sílili v oněch dnech a stavěli mnoho měst a kamenných hradeb, byli početní a divocí ve válce a ozbrojení železem. Pro ně byl Sauron králem i bohem a nesmírně se ho báli, protože obklopil své sídlo ohněm.

A přece se nakonec Sauronův nápor na západní země zbrzdil. Jak totiž vypráví Akallabéth, postavila se mu moc Númenoru. Síla a nádhera Númenorejců na poledni jejich říše byla tak veliká, že jim Sauronovi služebníci neodolali, a tak v naději, že víc dosáhne chytrostí než silou, opustil Sauron na čas Středozem a odešel do Númenoru jako rukojmí krále Tar-Caliona. Tam pobýval, dokud svými úklady nezkazil srdce většiny toho lidu, nevehnal je do války s Valar a nezpůsobil tak jejich zkázu, po níž dlouho toužil. Ta zkáza však byla strašnější, než předpokládal, protože zapomněl, jakou moc mají Pánové Západu ve svém hněvu. Svět byl rozbit, země pohlcena, moře ji zalilo a sám Sauron padl do propasti. Ale jeho duch vstal a na temném větru prchl zpět do Středozemě, kde hledal domov. Tam zjistil, že za léta jeho nepřítomnosti vzrostla Gil-galadova moc, rozprostřela se přes širé kraje na severu a západě, překročila Mlžné hory i Velkou řeku až k hranicím Velkého zeleného hvozdu a blížila se k pevnostem, kde kdysi v bezpečí sídlil. Tehdy se Sauron stáhl do své pevnosti v Černé zemi a přemítal o válce.

Tou dobou, jak vypráví Akallabéth, prchali na východ ti Núme-norejci, kteří byli zachráněni ze zkázy. Hlavním z nich byl Elendil Vysoký a jeho synové Isildur a Anárion. Byli královými příbuznými, potomky Elrosovými, ale nechtěli naslouchat Sauronovi a odmítli válčit s Pány Západu. Nalodili všechny, kdo zůstali věrní, a opustili zemi Númenor, než na ni přišla záhuba. Byli to mocní muži a jejich lodě byly silné, ale bouře je dohonila a byli neseni na horách vody až k mrakům a snesli se na Středozem jako ptáci bouřňáci.

Elendila vyvrhly vlny v zemi Lindonu a ujal se ho Gil-galad. Odtamtud se odebral proti proudu Lhůn, zbudoval si říši za Ered Lindon a jeho lid bydlel na mnoha místech v Eriadoru podle toku Lhůn a Baranduiny, ale jeho hlavním městem byl Annúminas u vod jezera Nenuial. Númenorejci bydleli také ve Fornostu na Severních vrších, v Cardolanu a v rhudaurských kopcích, a postavili věže na Emyn Beraid a na Amon Súlu; v těch místech zůstalo mnoho mohyl a zřícenin, ale věže Emyn Beraid dosud hledí k moři. Isildur a Anárion byli odneseni na jih. Nakonec vedli své lodě proti proudu Velké řeky Anduiny, jež z Rhovanionu teče do západního moře v Belfalaské zátoce, a zbudovali říši v těch zemích, které se později jmenovaly Gondor, zatímco Severní království se jmenovalo Arnor. Dávno předtím za dnů své moci vystavěli númenorští rnoře-plavci opevněný přístav u ústí Anduiny, navzdory Sauronovi v Černé zemi, která ležela blízko na východě. V pozdějších letech přijížděli do tohoto přístavu jen Věrní Númenorejci; proto byli mnozí z lidu na pobřeží v té končině buď zcela, nebo zčásti spřízněni s Přáteli elfů a Elendilovým lidem a uvítali jeho syny. Hlavním městem jižní říše byl Osgiliath, jehož středem protékala Velká řeka, a Númenorejci tam postavili velký most, na němž byly věže a kamenné domy, úžasné na pohled, a z moře připlouvaly do přístaviště města velké lodě. Na obou stranách postavili také další pevnosti: východně na výběžku Hor stínu jako hrozbu Mordoru Minas Ithil, Věž vycházejícího měsíce, a na západě, na úpatí hory Mindolluiny, Minas Anor, Věž zapadajícího slunce, jako štít proti divokým lidem z horských dolin. V Minas Ithil měl dům Isildur a v Minas Anor Anárion, ale dělili se o vládu a jejich trůny stály ve Velké síni v Osgiliathu vedle sebe. To byla hlavní sídla Númenorejců v Gondoru, ale za dnů své moci postavili v zemi i jiná podivuhodná a silná díla v Argonathu, Aglarondu a Ere-chu, a v kruhu Angrenostu, kterému lidé říkali Železný pas, postavili věž Orthank z nerozbitného kamene.

Vyhnanci si přivezli z Númenoru mnoho pokladů a úžasná a mocná dědictví. Nejznámějším z nich bylo Sedm kamenů a Bílý strom. Bílý strom byl vypěstován z plodu sličného Nimlothu, který stával na králově nádvoří v Armenelosu na Númenoru, než jej Sau-ron spálil, a Nimloth zase pocházel z Tirionského stromu, který byl obrazem Nejstaršího ze stromů, Bílého Telperionu, jemuž dala vyrůst Yavanna v zemi Valar. Strom, památka na Eldar a na světlo Valino-ru, byl zasazen v Minas Ithilu před domem Isildurovým, protože ten zachránil plod před zničením, ale Kameny byly rozděleny.

Tři si vzal Elendil a synové měli po dvou. Elendilovy byly uloženy ve věžích na Emyn Beraid, na Amon Súlu a ve městě Annúmi-nas. Kameny jeho synů byly v Minas Ithil a Minas Anor, v Orthanku a v Osgiliathu. Kameny měly tu schopnost, že ten, kdo se do nich podíval, v nich mohl pozorovat věci

vzdálené v prostoru nebo v čase. Většinou zjevovaly věci blízké jinému spřízněnému Kameni, protože každý Kámen volal ostatní, ale ti, kdo měli velkou sílu vůle a mysli, se mohli naučit zaměřovat svůj pohled, kam chtěli. Tak si Númenorejci byli vědomi mnohého, co chtěli jejich nepřátelé skrýt, a za dnů jejich moci jejich bdělosti mnoho neušlo.
Říká se, že věže Emyn Beraid vlastně nepostavili númenorští vyhnanci, ale že je pro svého přítele Elendila postavil Gil-galad, a Vidoucí kámen z Emyn Beraid byl uložen v nejvyšší věži Elostirio-nu. Elendil tam chodíval a hleděl odtamtud přes dělící moře, když na něho padl vyhnanecký stesk, a věří se, že tak někdy v dáli zahlédl i věž v Avallóně na Eresseï, kde zůstával a zůstává Vládnoucí kámen. Kameny byly darem Eldar Elendilovu otci Amandilovi, aby těšily Věrné v Númenoru za temných dní, když již elfové nemohli připlouvat do té země pod Sauronovým stínem. Říkalo se jim palantíry, ty, které pozorují z dálky; ale všechny, jež byly kdysi přivezeny do Středozemě, se ztratily.
Tak zbudovali vyhnanci z Númenoru své říše v Arnoru a Gon-doru; ale než uplynulo mnoho let, ukázalo se, že se vrátil i jejich nepřítel Sauron. Jak bylo řečeno, přišel tajně do svého dávného království Mordoru za Ephel Dúath, Horami stínu, východní země, která se táhla souběžně s Gondorem. Tam byla nad údolím Gorgoroth zbudována jeho obrovská a silná pevnost Barad-dúr, Temná věž, a v zemi byla ohnivá hora, které elfové říkali Orodruina. Právě proto se tam Sauron kdysi usídlil, protože používal oheň, který tam vyvěral z nitra země, pro svá kouzla a kovářské práce a uprostřed země Mordor vyrobil Vládnoucí prsten. Nyní tam dumal ve tmě, dokud si nevytvořil novou podobu; byla strašná, protože jeho zdánlivá krása navždy zanikla, když byl při potopení Númenoru svržen do propasti. Opět si vzal Velký prsten a oděl se mocí; a zlobu Sauronova Oka dokázal snést málokdo i z mocných mezi elfy a lidmi.
Nyní chystal Sauron válku proti Eldar a Mužům ze Západní říše a ohně Hory opět procitly. Když Númenorejci viděli z dálky kouř Orodruiny a pochopili, že se Sauron vrátil, přejmenovali horu na Amon Amarth, Horu osudu. Sauron k sobě také shromáždil velkou sílu svých služebníků z východu a z jihu; mezi nimi byl nejeden ze vznešeného númenorského rodu. Neboť za dnů Sauronova pobytu v té zemi se srdce téměř všeho jejího lidu obrátilo k temnotě. Proto mnozí, kteří se tehdy plavili na východ a budovali na pobřežích pevnosti a sídla, již byli jeho vůlí podmaněni a dál mu ve Středozemí ochotně sloužili. Kvůli Gil-galadově moci se tito odpadlíci, páni mocní, ale zlí, většinou usídlili v dalekých krajích; byli však dva, Herumor a Fuinur, kteří dosáhli moci mezi Haradskými, velkým a krutým národem, 'který žil v širých krajích jižně od Mordoru za ústím Anduiny.
Když tedy Sauron viděl svůj čas, přišel s velkým vojskem proti nové Gondorské říši, dobyl Minas Ithil a zničil Isildurův Bílý strom, který tam rostl. Isildur ale unikl, vzal s sebou semenáček Stromu a odplul s manželkou a svými syny lodí po Řece a z ústí Anduiny se plavil hledat Elendila. Mezitím držel Anárion proti Nepříteli Osgilia-th a podařilo se mu jej pro tu dobu zahnat zpátky do hor, ale Sauron opět sbíral svou sílu a Anárion věděl, že neprijde-li pomoc, jeho království dlouho neobstojí.
Elendil a Gil-galad se nyní spolu radili, protože pochopili, že Sauron příliš zesílí a přemůže všechny své nepřátele jednoho po druhém, jestliže se proti němu nespojí. Proto uzavřeli dohodu, která se jmenuje Poslední spojenectví, a vydali se na východ do Středozemě. Sebrali velké vojsko elfu a lidí a chvíli se zdrželi v Imladris. Říká se, že vojsko, které se tam shromáždilo, bylo krásnější a skvěleji vyzbrojené než všechna, která od té doby viděla Středozem, a žádné větší se nesešlo od útoku vojska Valar na Thangorodrim.
Z Imladris přešli mnoha průsmyky přes Mlžné hory a pochodovali po proudu řeky Anduiny, a tak se nakonec střetli se Sauronovým zástupem na Dagorladu, Bitevní pláni, jež se prostírá před branou Černé země. V ten den se všechno živé rozdělilo a od každého druhu - i zvířat a ptáků - se našli někteří v obou armádách. Jen elfové byli nerozděleni a následovali Gil-galada. Trpaslíků bojovalo na obou stranách málo, ale Durinův rod z Morie bojoval proti Sauronovi.
Gil-galadovo a Elendilovo vojsko zvítězilo, protože moc elfu byla v oněch dnech ještě velká a Númenorejci byli silní, urostlí a strašní ve svém hněvu. Proti Gil-galadovu kopí Aeglosu nikdo neobstál a Elendilův meč plnil skřety i muže strachem, protože svítil světlem slunce i měsíce; jmenoval se Narsil.
Pak vešli Gil-galad a Elendil do Mordoru a obklíčili Sauronovu pevnost; obléhali ji sedm let a utrpěli bolestné ztráty ohněm a Nepřítelovými střelami a šípy. Sauron také proti nim posílal mnohé výpady. Tam v údolí Gorgoroth byl zabit Elendilův syn Anárion a mnoho dalších. Ale nakonec bylo obklíčení tak těsné,

že Sauron vyšel sám a zápasil s Gil-galadem a Elendilem, a ti byli oba zabiti a Elendilův meč se pod Elendilem zlomil, když padal. Ale i Sauron byl svržen a Isildur mu úlomkem Narsilu uťal z ruky Vládnoucí prsten a vzal si jej. Tu byl Sauron pro tu dobu poražen, opustil své tělo, jeho duch daleko uprchl a skryl se v pustinách; a po mnoho dlouhých let nenabyl znovu viditelné podoby.
Tak začal po Nejstarších časech a Černých rocích Třetí věk Světa: v tom čase byla ještě naděje a vzpomínky na veselost a Bílý strom Eldar dlouho kvetl v nádvořích Králů lidí, protože semenáček, který Isildur zachránil, zasadil na památku svého bratra v pevnosti Anor, než odešel z Gondoru. Sauronovi služebníci byli poraženi a rozehnáni, ale nebyli nadobro zničeni, a třebaže se nyní mnoho lidí obrátilo od zla a poddalo se Elendilovým dědicům, mnohem víc jich v srdci vzpomínalo na Saurona a nenávidělo království Západu. Temná věž byla srovnána se zemí, ale její základy zůstaly a nebyla zapomenuta. Númenorejci sice postavili kolem země Mordor stráže, ale nikdo se tam pro hrůzné vzpomínky na Saurona a pro Ohnivou horu, jež stála blízko Barad-dûr, neodvažoval bydlet, a údolí Gorgoroth bylo plné popela. Mnoho elfů a mnoho Númenorejců i lidí, kteří byli jejich spojenci, zahynulo v bitvě a při obléhání, a Elendil Vysoký ani Vele-král Gil-Balad už nebyli. Již nikdy se nesešlo takové vojsko a nikdy už nevzniklo takové spojenectví mezi elfy a lidmi, protože po Elendi-lově době se oba rody odcizily. Vládnoucí prsten zmizel do neznáma. Ani Moudří o něm v tom věku nevěděli; nebyl ale zničen. Isildur jej totiž nevydal Elrondovi a Círdanovi, kteří stáli při něm. Radili mu, aby jej hodil do blízkého ohně Orodruiny, v němž byl ukován, aby zanikl a Sauronova moc byla navždy oslabena, takže by zůstal jen záštiplným stínem v pustině. Isildur však tu radu odmítl a řekl: "Vezmu si jej jako mzdu za smrt svého otce a bratra. Nezasadil jsem snad smrtelnou ránu Nepříteli já?" Prsten, který držel, se mu zdál na pohled nesmírně krásný, a nesnesl by, aby byl zničen. Vzal si jej tedy a nejprve se vrátil do Mi-nas Anor a zasadil tam na památku svého bratra Anáriona Bílý strom. Brzy však odešel, a když dal rady synovi svého bratra Menel-dilovi a svěřil mu vládu na jihu, odnesl Prsten, aby se stal dědictvím jeho domu, a pochodoval z Gondoru na sever cestou, jíž přišel Elendil; opustil Jižní království, protože se hodlal ujmout otcovy říše v Eriadoru, daleko od stínu Černé země.
Ale Isildur byl přepaden vojskem skřetů, které číhalo v Mlžných horách. Padli na něho nečekaně v tábořišti mezi Zeleným hvozdem a Velkou řekou, blízko Loeg Ningloronu, Kosatcových polí, protože byl neopatrný a nepostavil stráže v domnění, že všichni jeho nepřátelé jsou poraženi. Byl tam pobit téměř celý jeho lid, mezi ním jeho tři starší synové, Elendur, Aratan a Ciryon, ale manželku a nejmladšího syna Valandila nechal cestou do války v Imladris. Isildur sám unikl pomocí Prstenu; když jej měl v ruce, byl totiž neviditelný. Ale skřeti ho pronásledovali čichem a podle stop, až se dostal k Řece a vrhl se do ní. Tam ho Prsten zradil a pomstil svého tvůrce, protože mu při plavání sklouzl z prstu a ztratil se ve vodě. Pak skřeti uviděli Isildura zápasit s proudem a zastřelili ho mnoha šípy; to byl jeho konec. Jen tři z jeho lidu se po dlouhém bloudění vrátili přes hory. Jedním z nich byl jeho panoš Ohtar, jemuž svěřil úlomky Elendilova meče.
Tak se Narsil svým časem dostal do rukou Isildurova dědice Valandila v Imladris, ale čepel byla zlomena, jeho světlo pohaslo a nebyl znova zkut. Mistr Elrond předpověděl, že se to nestane, dokud se Vládnoucí prsten opět nenajde a Sauron se nevrátí; ale elfové i lidé doufali, že k tomu nikdy nedojde. Valandil se usídlil v Annúminasu, ale jeho lid se ztenčil a Nú-menorejců i Eriadorských zůstalo nyní příliš málo na to, aby zalidnili Zemi nebo mohli udržovat všechna místa, která vybudoval Elendil; mnoho jich padlo na Dagorladu, v Mordoru i na Kosatcových polích. A po dnech Earendura, sedmého krále, jenž následoval po Valandi-lovi, se Muži ze Západní říše, Dúnadané ze Severu, rozdělili na drobná království a panství a jejich nepřátelé je pohlcovali jedno po druhém. S léty jich stále ubývalo, až minula jejich sláva a zůstaly jen zelené rovy v trávě. Nakonec z nich nezůstalo nic než zvláštní lid tajně se toulající pustinou, ostatní lidé neznali jejich domov ani účel jejich putování a všude mimo Elrondův dům v Imladris byl jejich původ zapomenut. Přesto byly úlomky meče Isildurovými dědici střeženy po mnoho lidských životů a jejich rodová linie z otce na syna zůstávala nepřerušena.
Na jihu trvala říše Gondor a na čas rostla její nádhera, až připomínala bohatství a majestát Númenoru před jeho pádem. Gondorský lid stavěl vysoké věže, silné pevnosti a přístavy pro mnoho lodí, a Okřídlená koruna Králů lidí byla v posvátné úctě u lidí z mnoha zemí a mnoha jazyků. Mnoho let rostl před královým domem v Minas Anor Bílý strom, semeno stromu, který vynesl Isildur přes mořské

hlubiny z Númenoru, jehož semeno předtím přišlo z Avallónë a předtím z Valinoru ve Dni přede dny, kdy svět byl mlád.
Ale nakonec v rychle ubíhajících rocích Středozemě Gondor oslabí a rodová linie Anárionova syna Meneldila selhala. Krev Nú-menorejců se totiž značně smísila s krví jiných lidí a jejich síla i moudrost se zmenšila, jejich život se zkrátil a stráž kolem Mordoru ochabla. Za dnů Telemnara, třiadvacátého v Meneldilově linii, pak přinesl temný vítr od východu mor, ten zasáhl krále i jeho děti a zahynulo mnoho gondorského lidu. Pak byly pevnosti na hranicích Mordoru opuštěny a Minas Ithil zůstala prázdná. Do Černé země opět tajně vstoupilo zlo a gorgorothský popel se rozvířil jako studeným větrem, protože se tam shromáždily temné postavy. Říká se, že to byli Ulairi, jimž Sauron říkal nazgúlové, devět Prstenových přízraků, kteří byli dlouho skryti, ale nyní se vrátili, aby připravovali cestu pro svého Pána, neboť začal opět růst.
Za dnů Kamilových poprvé udeřili. V noci vyšli průsmyky v Horách stínu z Mordoru, usadili se v Minas Ithil a udělali z ní tak děsivé místo, že se na ni nikdo neodvážil pohlédnout. Od té doby se jmenovala Minas Morgul, Černokněžnická věž, a vždy válčila s Minas Anor na západě. Pak se stal Osgiliath, který byl pro úbytek lidu dávno opuštěný, zbořeništěm a městem strašidel. Ale Minas Anor vytrvávala a dostala nové jméno Minas Tirith, Strážní věž; Králové totiž nechali v citadele postavit velmi vysokou a krásnou bílou věž, jež hleděla do mnoha zemí. Město bylo stále hrdé a silné a stále ještě v něm nějaký čas kvetl před královským domem Bílý strom a ostatek Númenorejců tam dosud chránil přechod přes Řeku proti hrůzám z Minas Morgul a proti všem nepřátelům Západu - skřetům, obludám a zlým lidem; tak byly země za nimi, západně od Anduiny, chráněny před válkou a zničením.
Minas Tirith trvala dál i po dnech posledního gondorského krále Earnura, syna Eárnilova. To on se sám rozjel k bránám Minas Mor-gul na výzvu morgulského Pána a střetl se s ním muž proti muži, ale byl nazguly zrazen a odvlečen zaživa do města muk a nikdo živý ho víckrát neviděl. Eárnur nezanechal dědice, ale když selhala královská linie, vládli městu a jeho scvrkávající se říši správcové z domu Mar-dila Věrného; ze severu pak přišli Rohirové, Páni koní, usadili se v zelené zemi Rohanu, který se předtím jmenoval Calenardhon a patřil ke gondorskému království, a pomáhali Pánům Města v jejich válkách. Na severu za Rauroskými vodopády a Branami Argonathu byly ještě jiné obranné linie, mocnosti starobylejší, o nichž lidé mnoho nevěděli a proti nimž se zlí tvorové neodvážili vyjít, dokud neuzraje čas a jejich temný pán Sauron opět nevystoupí. Od Kamilových dnů až do toho času se nazgulové nikdy neodvážili překročit Řeku nebo vyjít ze svého města v podobě lidem viditelné.
Během celého Třetího věku po Gil-galadově pádu zůstával Mistr Elrond v Imladris a shromáždil tam mnoho elfů a jiného mocného a moudrého lidu ze všech plemen Středozemě, a během mnoha lidských životů uchovával památku všeho, co bylo krásné; Elrondův dům byl útočištěm pro unavené a utlačené a pokladnicí dobrých rad a moudré učenosti. V tom domě měli v dětství i ve stáří přístav Isildu-rovi dědici, protože byli se samotným Elrondem pokrevně spřízněni a protože ve své moudrostí věděl, že z jejich linie vzejde kdosi, jemuž je určena velká úloha v posledních činech onoho věku. A až do toho času byly Elrondovi svěřeny úlomky Elendilova meče, když dny Dúnadanů ztemněly a stali se toulavým lidem.
V Eriadoru byla hlavním sídlem Vznešených elfů Imladris; ostatek lidu elfského krále Gil-galada také sídlil v Šedých přístavech v Lindonu. Někdy se zatoulali do eriadorských krajů, ale většinou zůstávali na mořském pobřeží, stavěli a ošetřovali elfské lodě, na nichž ti Prvorození, které unavil svět, vyplouvali k Nejzazšímu západu. Círdan Stavitel lodí byl pánem Přístavů a mocným mezi Moudrými.
O Třech prstenech, které elfové uchovali neposkvrněné, se mezi Moudrými nikdy otevřeně nemluvilo a málokdo i z Eldar věděl, kde jsou přechovávány. Přesto po Sauronově pádu jejich moc stále působila, a kde zůstávaly, zůstávalo také veselí a všechny věci trvaly ne-zkalené zármutkem doby. Proto elfové před koncem Třetího věku pochopili, že Prsten se safírem byl v krásném údolí Roklince u El-ronda, na jehož dům nejjasněji svítily nebeské hvězdy, kdežto Prsten s diamantem byl v zemi Lórienu, kde sídlila Paní Galadriel. Byla královnou lesních elfu, manželkou Celeborna Donathského, ale sama byla z Noldor, pamatovala Den přede dny ve Valinoru a byla nejmocnější a nejkrásnější ze všech elfů, kteří zůstali ve Středozemí. Rudý prsten zůstal ale utajen až do konce a nikdo kromě Elronda, Galadriel a Círdana nevěděl, komu byl svěřen.
Tak tedy ve dvou říších zůstala blaženost a krása elfu nezmenšena, dokud trval onen věk: v Imladris a v

Lothlórienu, skryté zemi mezi Celebrantem a Anduinou, kde nesly stromy zlaté květy a nikdy se tam neodvážil vejít skřet a nic zlého. Mezi elfy se však ozývalo mnoho hlasů předpovídajících, že přijde-li opět Sauron, bud najde ztracený Vládnoucí prsten, nebo jeho nepřátelé v nejlepším případě Prsten objeví a zničí, ale v obou případech pak moc Tří selže a všechno, co udržovaly, uvadne, elfové odejdou do soumraku a začne Panování lidí.
A tak se také stalo: Jeden a Sedm a Devět je zničeno a Tři odešly; s nimi skončil Třetí věk a Příběhy Eldar ve Středozemi se chýlí k závěru. Byla to Léta uvadání, v nichž přišla zima na poslední rozkvět elfu východně od Moře. V tom čase ještě po Bližších zemích stále chodili Noldor, nejmocnější a nejsličnější děti světa, a smrtelné ucho dosud slýchalo jejich jazyky. V tom čase zůstávalo na zemi mnoho krásného a podivuhodného a také mnoho zlého a strašného: byli tu skřeti a skalní obři, draci a zlé šelmy, a zvláštní staří a moudří tvorové v lesích, jejichž jména jsou zapomenuta; trpaslíci ještě kutali v kopcích a vytvářeli z kovu a kamene díla, s nimiž dnes nemůže nic soupeřit. Ale chystalo se Panování lidí a všechno se změnilo, až nakonec v Temném hvozdu opět povstal Temný pán.
Dávné jméno toho lesa bylo Velký zelený hvozd, jeho rozlehlé síně a uličky sloužily mnoha zvířatům a jasnohlasým ptákům a byla tam říše krále Thranduila pod dubem a bukem. Ale po mnoha letech, když uplynula téměř třetina věku, se lesem pomalu od jihu plížila tma a po stinných pasekách tam chodil strach; přišly tam lovit dravé šelmy a krutí a zlí tvorové tam kladli své nástrahy.
Tehdy bylo jméno lesa změněno a byl nazýván Temný hvozd, protože tam ležel hluboký noční stín a málokdo se odvažoval tudy projít jinde než na severu, kde ještě Thranduilův lid držel zlo v povzdálí. Sotva kdo věděl, odkud přišlo, a ani Moudří na to dlouho nemohli přijít. Byl to stín Saurona a znamení jeho návratu. Když totiž přišel z pustiny na Východě, usídlil se na jihu lesa a tam pomalu rostl a nabíral tvar; postavil si obydlí v temném kopci, spřádal tam své čáry a Černokněžníka z Dol Gulduru se všichni báli. Zprvu však nevěděli, jak velké je jejich nebezpečí.
Právě když padly na Temný hvozd první stíny, na západě Stře-dozemě se objevili Istari, kterým lidé říkali čarodějové. Nikdo tenkrát nevěděl, kde se vzali, jen Círdan z Přístavů, a pouze Elrondovi a Galadriel zjevil, že přišli přes Moře. Později se však mezi elfy říkalo, že to byli poslové od Pánů Západu, vyslaní, aby se změřili se Sauro-novou mocí, kdyby znovu povstal, a měli pohnout elfy, lidi a všechno živé s dobrou vůlí k chrabrým činům. Objevili se v podobě mužů, starých, ale silných, léty se příliš neměnili a stárli jen pomalu, přestože na nich leželo velké břímě starostí; měli velkou moudrost a ne-jednu moc mysli i ruky. Dlouho putovali široko daleko mezi elfy a lidmi a hovořili i se zvířaty a ptáky; obyvatelé Středozemě jim dali mnoho jmen, protože svá pravá jména nezjevili. Hlavní mezi nimi byli ti, kterým elfové říkali Mithrandir a Curunír a lidé na Severu Gandalf a Saruman. Curunír byl nejstarší a přišel první; po něm přišli Mithrandir a Radagast a jiní Istari, kteří se odebrali na východ Středozemě a nevstupují do těchto příběhů. Radagast byl přítelem všech zvířat a ptáků, ale Curunír chodil nejvíc mezi lidi, uměl velmi obratně mluvit a byl zručný ve všech pracích s kovem. Mithrandir se nejdůvěrněji stýkal s Elrondem a elfy. Putoval daleko po Severu i po Západě a v žádné zemi se nikdy neusadil natrvalo, ale Curunír putoval po Východě, a když se vrátil, bydlel v Orthanku v kruhu Železného pasu, který zbudovali Númenorejci ve dnech své moci.
Mithrandir byl stále pln ostražitosti a právě on nejvíc pochyboval o tmě v Temném hvozdu, protože mnozí se domnívali, že ji vytvářejí Prstenové přízraky, ale on se bál, že je to ve skutečnosti první stín vracejícího se Saurona; vypravil se do Dol Gulduru, Černokněž-ník před ním uprchl, a nadlouho byl ostražitý mír. Ale Stín se posléze vrátil a jeho síla rostla; v té době se poprvé utvořila Rada Moudrých, které se říká Bílá rada, a byli v ní Elrond, Galadriel, Círdan a jiní elfští páni a s nimi Mithrandir a Curunír. A Curunír (to byl Saruman Bílý) byl zvolen jejich hlavou, protože nejvíc studoval dávné Sauro-novy praktiky. Galadriel si sice přála, aby byl hlavou rady Mithrandir, a Saruman jim to zazlíval, protože jeho pýcha a touha po nadvládě mezitím vzrostly, ale Mithrandir ten úřad odmítl, protože nechtěl mít žádná pouta a závazky k jiným než k těm, kteří ho poslali, a nechtěl nikde zůstávat a podřizovat se jakýmkoli výzvám. Ale Saruman nyní začal studovat učení o Prstenech moci, jejich výrobu a historii.
Stín nyní stále vzrůstal a Elrondovo i Mithrandirovo srdce temnělo. Proto se jednou Mithrandir za cenu velkého nebezpečí opět vydal do Dol Gulduru a do Černokněžníkových kobek, zjistil, že se obával Správně, a unikl. Vrátil se k Elrondovi a řekl:

"Běda, hádali jsme správně. Není to jeden z Ulairi, jak mnozí dlouho předpokládali. Je to sám Sauron, který opět nabyl tvaru a nyní rychle roste; shromažďuje opět do svých rukou všechny Prsteny a stále hledá zprávy o Jednom a o Isildurových dědicích, zda ještě žijí na zemi." Elrond odvětil: "V hodině, kdy Isildur vzal Prsten a nevydal jej byla stvořena tato sudba: že se Sauron vrátí." "Ale Jeden se ztratil," řekl Mithrandir, "a dokud zůstává skryt, můžeme Nepřítele přemoci, jestliže nebudeme dlouho otálet." Pak byla svolána Bílá rada. Mithrandir vyzýval k rychlým činům, ale Curunír mluvil proti němu a radil, aby ještě čekali a pozorovali.
"Nevěřím totiž," řekl, "že se Jeden ještě někdy ve Středozemí najde. Padl do Anduiny a podle mého se dávno odkutálel do Moře. Tam bude ležet až do konce, kdy bude rozbit celý tento svět a hlubiny budou odstraněny." Proto se tenkrát nic neudělalo, přestože Elronda srdce varovalo a řekl Mithrandirovi: "Přesto předvídám, že se Jeden ještě najde a pak opět vypukne válka a v té válce skončí tento věk. A skončí druhou tmou, pokud nás nevysvobodí nějaká zvláštní náhoda, kterou mé oči nevidí." "Na světě je mnoho zvláštních náhod," řekl Mithrandir, "a pomoc často přijde z rukou slabých, když Moudří zakolísají." Moudří byli znepokojeni, ale nikdo zatím nepostřehl, že se Cu-runír obrátil k temným myšlenkám a v srdci již je zrádcem: toužil totiž, aby Velký prsten našel on a nikdo jiný, aby jím mohl sám vládnout a uspořádat celý svět podle své vůle. Příliš dlouho studoval Sau-ronovy cesty v naději, že dej porazí, a nyní mu spíš záviděl jako sokovi, než aby nenáviděl jeho skutky. A předpokládal, že Prsten, který je Sauronuv, bude hledat svého pána, až se opět zjeví; ale kdyby ho zase vyhnali, zůstane skryt. Proto byl ochoten zahrát si s nebezpečím, nechat Saurona dočasně být a doufat, že svou chytrostí předběhne přátele i Nepřítele, až se Prsten zjeví.
Postavil stráže na Kosatcových polích, ale brzy zjistil, že služebníci Dol Gulduru prohledávají všechny říční cesty v tom kraji. Pochopil tedy, že se i Sauron dozvěděl, jak skončil Isildur, dostal strach, stáhl se do Železného pasu a opevnil jej a stále víc se zahlou-bával do učení o Prstenech moci a o jejich výrobě. Ale Radě nic z toho neřekl a stále doufal, že se jako první dozví novinu o Prstenu. Shromáždil velký zástup vyzvědačů - mnozí z nich byli ptáci, protože Radagast mu poskytl pomoc, nic netuše o jeho zradě, a myslel si, že to prostě patří k střežení Nepřítele.
Ale stín v Temném hvozdu se stále prohluboval, do Dol Gulduru se stahovali zlí tvorové ze všech temných míst světa, opět se sjednotili pod jednou vůlí a jejich zloba byla zaměřena proti elfům a těm, kteří přežili z Númenoru. Proto byla konečně opět svolána Rada a velmi se hovořilo o Prstenech, ale Mithrandir Radě řekl:
"Není třeba, aby se Prsten našel, vždyť dokud zůstává na zemi a není zničen, bude žít moc, kterou vládne, a Sauron poroste a bude mít naději. Moc elfů a Přátel elfů je nyní menší než kdysi. Brzy bude pro nás příliš silný i bez Velkého prstenu, protože vládne Devíti a ze Sedmi získal tři zpět. Musíme udeřit."
Curunír s tím nyní souhlasil, protože si přál vypudit Saurona z Dol Gulduru, který byl blízko Reky, aby tam nemohl dál po libosti pátrat. Proto naposledy pomohl Radě; zaútočili na Dol Guldur, vyhnali Saurona z jeho pevnosti a Temný hvozd opět nakrátko ozdravěl.
Udeřili však příliš pozdě. Temný pán to totiž předvídal a již dlouho připravoval své pohyby. Úlairi, jeho devět služebníků, šli napřed, aby se přichystali na jeho příchod. Proto byl jeho útěk jen předstíraný a brzy se vrátil, a než mu v tom mohli Moudří zabránit, vnikl do svého království v Mordoru a opět postavil temné věže Ba-rad-dúr. V tom roce se Bílá rada sešla naposled, Curunír se stáhl do Železného pasu a už se s nikým neradil.
Skřeti se sbírali a daleko na východě i na jihu divocí lidé zbrojili. Tu se uprostřed houstnoucího strachu a pověstí o válkách prokázala pravdivá Elrondova předtucha, a Jeden prsten se zas našel náhodou tak zvláštní, jakou nepředvídal ani Mithrandir, a zůstal utajen před Curunírem i před Sauronem. Byl totiž vyloven z Anduiny dávno předtím, než jej hledali. Nalezl jej jeden z rybářského nárůdku který sídlil u Řeky, než v Gondoru vymřeli Králové, a nálezce jej odnesl tam, kde by jej nikdo nehledal: do temného úkrytu pod kořeny hor. Tam zůstával, dokud jej v roce útoku na Dol Guldur znovu nenašel pocestný uprchlý do hlubin země před pronásledováním skřetů, a tak se prsten dostal až do daleké země periannath, Malého lidu, půlčíků, kteří žili na západě Eriadoru. Do toho dne si jich elfové ani lidé nevážili a ani Sauron, ani nikdo z Moudrých kromě Mithrandira na ně ve všech svých úradcích nepomyslel.
Dík štěstí a bdělosti se Mithrandir dozvěděl o Prstenu jako první, dříve než se o něm doslechl Sauron;

byl však zmaten a na pochybách. Zlá moc Prstenu byla totiž i pro kohokoli z Moudrých příliš velká, pokud by se nechtěl jako Curunír sám stát tyranem a temným pánem; ale nebylo jej možné navždy utajit před Sauronem ani zničit uměním elfů. Proto postavil Mithrandir s pomocí Dúnadanů ze Severu stráž okolo země periannath a vyčkával. Ale Sauron měl mnoho uší a brzy zaslechl pověst o Jednom prstenu, po kterém nadevše toužil, a vyslal pro něj nazgúly. Pak vzplanula válka a Třetí věk skončil bitvou se Sauronem, stejně jako začal.

Ale ti, kdo viděli, co se tenkrát vykonalo, činy udatné a podivuhodné, vypověděli příběh Války o Prsten jinde, i to, jak skončila nepředvídaným vítězstvím a dlouho předvídaným žalem. Řekněme zde, že v oněch dnech povstal na Severu Isildurův dědic, vzal úlomky Elendilova meče a ty byly v Imladris znovu zkuty; pak vyšel do válku jako velký kapitán lidí. Byl to Aragorn, syn Arathornův, devětatřicátý dědic v přímé linii od Isildura, a přece podobnější Elendilovi než kdokoli před ním. Bojovalo se v Rohanu, zrádce Curunír byl svržen a Železný pas rozbořen, a před gondorským Městem byla svedena velká bitva a tam odešel do tmy morgulský Pán, Sauronův Kapitán; a Isildurův dědic vedl vojsko Západu k Černé bráně Mordo-ru.

V té poslední bitvě byli Mithrandir, Elrondovi synové, rohanský král, gondorští páni a Isildurův dědic s Dúnadany ze Severu. Nakonec tam hleděli vstříc smrti a porážce a všechna jejich udatnost byla marná, protože Sauron byl příliš silný. V tu hodinu se však prokázalo to, co řekl Mithrandir, a pomoc přišla z rukou slabých, když Moudří kolísali. Neboť - jak se od té doby zpívá v mnoha písních - právě perinnnath, Malý lid, obyvatelé podhůří a lučin, jim přinesli vysvobození.

Jak se totiž říká, půlčík Frodo na Mithrandirovu výzvu na sebe vzal břemeno a sám se svým sluhou prošel nebezpečím a temnotou a nakonec došel navzdory Sauronovi až k Hoře osudu a hodil tam Velký prsten moci do Ohně, kde byl ukován, takže byl konečně zničen a jeho zlo stráveno.

Pak Sauron padl, byl nadobro poražen a uletěl jako záštiplný stín. Věže Barad-dûr se hroutily ve zkáze a rachotem jejich pádu se otřásly mnohé země. Tak opět přišel mír, na zemi se rozvilo nové jaro a Isildurův dědic byl korunován králem Gondoru a Arnoru, moc Dúnadanů se pozvedla a jejich sláva se obnovila. Na nádvoří Minas Anor opět rozkvetl Bílý strom, protože Mithrandir našel jeho semenáček ve sněhu na Mindolluině, jež čněla vysoká a bílá nad gondorským Městem, a dokud tam rostl, Staré časy nebyly v srdci králů zcela zapomenuty.

To všechno bylo dosaženo z velké části dík radám a bdělosti Mi-thrandira; v několika posledních dnech se zjevil jako pán zasluhující velikou vážnost a v bílém šatu vyjel do bitvu, ale až v čase, kdy měl odejít, se přišlo na to, že dlouho střežil Rudý prsten ohně. Prsten byl zprvu svěřen Círdanovi, Pánu Přístavů, ale ten jej předal Mithrandi-rovi, protože věděl, odkud přichází a kam se nakonec vrátí.

"Vezmi si nyní tento prsten," řekl; "protože tvá práce a tvé starosti budou těžké, ale on tě bude ve všem podporovat a chránit tě před únavou. Toto je totiž Prsten ohně a možná že ve světě, který vychladá, jím roznítíš v srdcích dávnou odvahu. Mé srdce však patří Moři a budu bydlet na šedivém pobřeží a střežit Přístavy, dokud ne-vypluj poslední loď. Tehdy tě budu čekat." Ta loď byla bílá a stavěla se dlouho a dlouho čekala na konec, o němž Círdan mluvil. Ale když byly tyto věci dokonánu. Isildurův dědic se ujal panství nad lidmi a přešla na něj vláda nad Západem, bylo zjevné, že moc Tří prstenů také skončila, a Prvorozeným svět zestárl a zešedl. V tom čase poslední Noldor napjali plachty a z Přístavů navždy opustili Středozem. Docela nakonec přiletí k Moři Strážci Tří prstenů a Mistr Elrond vstoupil na loď, kterou Círdan připravil. V podzimním soumraku vyplula z Mithlondu, až pod ní klesla dolů moře Zakřiveného světa a vítr kulaté oblohy ji dál neznepokojoval. Nesena ve vysokém povětří nad mlhami světa odplula na Starodávný západ a pro Eldar nastal konec příběhu a písně.